

Nils Bejerot — Människan och Verket

Denna skrift tillägnas
professor Nils Bejerot
på sextiofemårsdagen
den 21 september
1986

Nils Bejerot – Manniskan och Verket

Kronologisk bibliografi,
recensioner och intervjuer
redigerade av
Marie-Louise Persson m. fl.

Innehåll

Företal av Svenska Carnegie Institutets styrelse.....	6
Människan och Verket – en intervju av Jonas Hartelius.....	7
En vägledning till kunskap av Staffan Myrbäck.....	48
Bejerots böcker – en presentation med urval av recensioner av Staffan Myrbäck.....	50
Barn – Serier – Samhälle	51
Dödsolycksfallen i Sverige	56
Läkemedelsinformation.....	58
Narkotikafrågan och samhället	60
Narkotika och narkomani.....	65
Inlägg i narkotikadebatten	70
Addiction and Society	75
Addiction – An Artificially Induced Drive	78
Omhändertagen i Humlegården.....	80
Narkotikamissbruk och narkotikapolitik.....	83
Missbruk av alkohol, narkotika och frihet	86
Missbruk och missförstånd	89
Missbruk och motåtgärder	92
Vardagsbilder.....	93
Somatiska komplikationer vid narkotikamissbruk	96
Knark – aldrig!.....	96
Svensk beroendelitteratur.....	97
Kronologisk bibliografi sammanställd av Marie-Louise Persson.....	98
Alfabetiskt register sammanställt av Anna-Stina Eklund.....	153
Tabula Gratulatoria.....	172
Alfabetiskt register över intervjuade personer	181

Företal

Professor Nils Bejerot har under mer än tjugo år varit en ledande forskare och debattör med djupt engagemang i olika samhällsfrågor, från kriminal- och narkotikapolitik över psykiatri och socialtjänst till massmediafrågor.

Redan till Nils Bejerots sextioårsdag den 21 september 1981 planerades att utarbeta en kronologisk bibliografi över hans verk. Svenska Carnegie Institutet har övertagit ansvaret för slutförandet av denna bibliografi. På institutets uppdrag har bibliotekarie Marie-Louise Persson sammanställt och redigerat materialet. Sekreterare Anna-Stina Eklund har utarbetat det alfabetiska registret. Generalsekreterare Jonas Hartelius har genomfört den skriftliga intervjun med Nils Bejerot. Redaktör Staffan Myrbäck har haft hand om övriga intervjuer, utarbetat övrigt material och utvalt de recensioner som omtryckts.

Med utgivandet av skriften *Nils Bejerot — Människan och Verket* till hans sextiofemårsdag har Svenska Carnegie Institutet önskat hylla Nils Bejerot för hans ovanliga gärning och samtidigt ge en bred orientering om hans arbete och en vägledning till detta.

Stockholm den 21 september 1986

Carl G. Persson

Carl Langenskiöld   Sten Johansson
Sten Walberg   Bertil Åberg

Nils Bejerot — Människan och Verket

En intervju av Jonas Hartelius

Nils Bejerot har sedan mitten av 1960-talet varit en av de mest uppmärksammade samhällsdebattörerna i Sverige. Han har haft en bred verksamhet som läkare, forskare, lärare, folkbildare, debattör och författare. I ett försök att teckna en allsidig bild av Nils Bejerot och hans arbete gjordes denna intervju i skriftlig form (med början den 9 mars 1986).

Från småstad till sanatorium

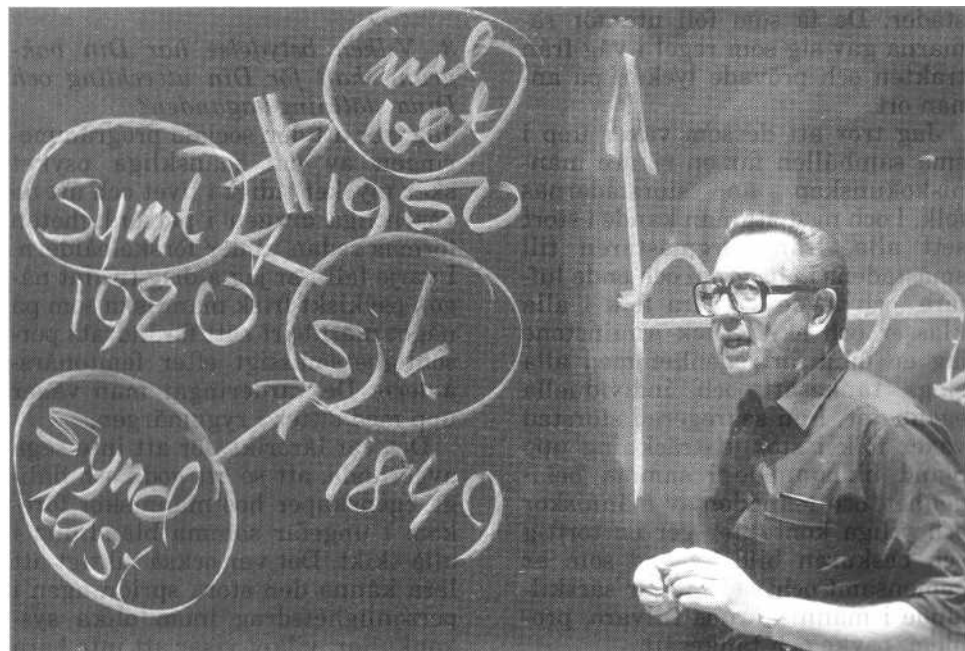
1. Berätta vem Du är och varifrån Du kommer!

Jag hade den enorma turen och fördelen att få växa upp i en småstad eller rättare sagt i två. Far var kas-

sör i Uplandsbanken i Norrtälje, där jag hade hela min spännande och äventyrsfyllda barndom fram till femton års ålder, 1936, då far blev förflyttad till bankens kontor i Östhammar.

Farfar hade haft bondgård i Hammarby i Vaddö, men den var under hela hans verksamma tid utarrenderad, då han, Johan Johansson, var traktens skrivkarl som ordnade med testamenten, bouppteckningar, auktioner, inlagor och skrivelser och därtill var kommunalordförande med sockenkontoret hemma i köket.

Farfars far, Jan Ersson, hade drevet jordbruket men var också häradssdomare, dvs. äldste nämnde-

man, kyrkvård och postroddare på sträckan Grisslehamn-Åland. Ekan står numera på Postmuseet. På mors sida finns det bara roslagsbönder, småbrukare och dragoner långt in i storskogarna och historien. Jag är med andra ord en tvättäkta rospigg, en sådan som ser stockholmare som miljöföreningar i skärgården.

2. Beskriv den miljö där Du växte upp!

Det verkligt fina med småstadsmiljön var att alla kände alla. Det gav en trygghet och stabilitet åt människorna och åt det lilla samhället. Den informella sociala kontrollen fungerade väl, och folk var rädda om sitt goda rykte: den som hittade på något sattyg fick också stå till svars för det. Att arbeta, sköta sig, stå för sitt ord och sina skulder var självklarheter. Att supa, slåss, stjäla, vandalisera eller parasitera tolererades inte i min barndoms småstäder. De få som föll utanför rammarna gav sig som regel i väg från trakten och prövade lyckan på annan ort.

Jag tror att de som växer upp i små samhällen får en rikare människokunskap än storstädernas folk. I och med att man kände i stort sett alla, från borgmästaren till småstadens få original och ende luffare, och levde så nära folk i alla klasser och skikt, fick åtminstone jag en djup förtrogenhet med alla slags tänkesätt och individuella egenheter. I en segregerad storstad växer folk i stor utsträckning upp bland likasinnade i samma belägenhet, och mängden av människor och ytliga kontakter ger en torftig och beskuren bild av vad som är gemensamt och vad som är särskiljande i människornas tillvaro, problem, psyke och tänkesätt.

Jubilaren efter cykelolycka 1930, med underarmsfraktur, gips, mitella och lekamrater vid Tullgården i Norrtälje.

Litet provokativt vill jag hävda att jag tror att människan som flockvarelse är biologiskt disponerad för att bäst komma till sin rätt i små samhällen. Det är ingen tillfällighet att israeliska kibbutzer alltid omfattar under tusen individer. Då behövs inte polis, domstolar, ungdomsvårdsskolor, fängelser eller mentalsjukhus och heller inte någon anonym och svällande byråkrati.

3. Vilken betydelse har Din bakgrund haft för Din utveckling och Dina ställningstaganden?

Jag tror att den sociala programmeringen av det mänskliga psyket sker mycket tidigt i livet och att de väsentliga dragen- i personligheten formas redan under förskoleåldern. I varje fall har jag aldrig träffat någon psykiskt frisk människa som på något märkbart sätt förändrats personlighetsmässigt efter femtonårsåldern. De värderingar man växer upp med sitter i ryggmärgen.

Det var lärorikt, för att inte säga avgörande, att se att goda och dåliga egenskaper hos människor förekom i ungefär samma blandning i alla skikt. Det var också viktigt att lära känna den stora spridningen i personlighetsdrag inom olika systemkonkullar, vilket visar att inte bara

miljön i stort och smått utan också arvet och den biologiska slumpen svarar för en stor del av variationen människor emellan: vissa ungar är starkare och andra är svagare, i allt från muskelkraft till abstraktionsförmåga.

Livet i de små samhällena lärde mig att de sociala trafikreglerna skall vara enkla, klara och konsekventa för att människan skall fungera väl i med- och motspel, som medarbetare eller motståndare. Även när det gäller krig har nationerna som bekant enats om grundläggande regler för hur sådant skall gå till.

4. Du har varit mycket aktiv i scoutrörelsen och sagt mycket positivt om den. Ar då scouting en mönsterrörelse och scoutlägret den idealiska samhällsformen?

Scoutrörelsen lärde mig mycket. Den var vår första miljörelse, och

den lärde ungarna att bli vän med naturen och värna om den.

I mina båda hemstäders scouting blandades alla slags ungar hela vägen ned till de minsta enheterna, patrullerna. Där fanns både starka och klena, duktiga och bortkomna, uppslagsrika och tröga, säkra och osäkra, och naturligtvis både fattiga och välförsedda.

Patrullen skulle fungera som en enhet i skog och mark och därtill i tävlan eller samverkan med andra patruller genomföra en rad nyttiga uppgifter. Ungarna fick lära sig samverkan, tolerans och kamratskap och därtill hur man tar sig upp ur en isvak, räddar livet på drunknande eller släcker en skogsbrand och tusen andra färdigheter.

Scouting är fostrande, spännande och lärorikt för småungar, en praktisk skola på ett roligt sätt, men scoutlägret är naturligtvis lika litet en samhällsform som en partikon-

"Exakt här, framför Rådhuset vid Stora Torget i Norrtälje, sålde jag glass för tio öre struten somrarna 1932 och 1933 och tjänade enochfemtio om dagen. Till lunch kom ägaren och hämtade kassan och gick på krogen." Foto: Thomas Svärd.

gress eller en fotbollsfinal: scoutlägret är en återkommande samling eller årets höjdpunkt i en ungdomsrörelse. Ungar som inte fått scouting i blodet har missat något viktigt här i livet.

5. Du tillhör en liten grupp av uppmärksammade författare och kulturdebattörer som under ungdomen legat på sanatorium. Vad betydde den tiden för Dig?

Den betydde allt. Den största tur jag haft i livet var att vid femton års ålder drabbas av en lungblödning och hamna på Uttrans sanatorium, där jag i två omgångar vårdades i sammanlagt tre års tid. Det blev den i särklass bästa perioden i mitt liv.

Lungtuberkulosen räddade mig först och främst från en gravt van-skött skolgång men också från en affektexplosiv mor, som drabbats av epilepsi efter en hjärnskada, som jag länge förgäves hade försökt bota genom retsamma kommentarer om inkonsekventa lynnesutbrott.

På sanatoriet fick jag mat och husrum och en mängd trivsamma kamrater i alla åldrar och med de mest olikartade livserfarenheter, från bonddrängar som tidigare knappt hade lämnat hemgården, till sjömän som hemsökt all världens hamnar och bordellkvarter.

Det var en mycket varm och fin gemenskap som utvecklades i döds-skuggans dal. Även om kanske en tredjedel av manskapet strök med, så var det aldrig något fel på strids-moralen; att man själv skulle klara sig visste ju envar.

Vi låg åtta man på luckan, och stämningen var som bäst sedan lamporna reglementsenligt släckts klockan tio och berättandet tagit fart. Fram till midnatt drogs det

dussintals fantastiska historier, den ena mer härresande och osannolik än den andra, och så pågick det vareviga kväll, tills de sista tappra försvann i sömniga skratt, snarkningar och vackra drömmar.

Jag fick också läslust och studiero på sanatoriet. Jag tog igen skol-skadorna och läste in realskolekursen på Hermods Korrespondensinstitut, som för en billig penning levererade en undervisning som vi i dag inte har en motsvarighet till i kvalitet och effektivitet.

Med tjugotvå kronor i månaden i förtidspension, varav tjugo gick till Hermods och två stod till buds för övriga behov, var min enda fruktan att bli utskriven från sanatoriet och så småningom friskförklarad och återförsad till den hårda verkligheten.

Snart nog drogs förtidspensionen in, och jag blev av arbetsförmedlingen sänd på ett jobb som kontorsbud på Riksförbundet Landsbyg-gens Folk, som låg i samma hus som Oscars-Teatern. RLF var trist och småkuret med skrifter i höns-skötsel och gödsellära, så jag skafade mig snart ett mer intressant jobb på Stockholms Kristidsnämnd, där jag satt och granskade kaffekuponger under kriget och skilde de äkta från de förfalskade. Samtidigt gick jag i kvällsgymnasium fyra timmar fem kvällar i veckan och tog studenten den vägen.

På lördagskvällarna gick man på bio och kände sig lyxig, åt en bakelse och pussade en oskuld. Allt gick bra även om det var en aning kne-pigt när jag hyrde ett kyffe utan toalett på Mäster Samuelsgatan 52. Den offentliga vid Hötorget stängde klocka tjugotre och öppnade klockan sex. Däremellan fick man klant sig med en tomflaska, men del, vm-inte något särskilt med det.

I Norrtälje folkskola, klass 5a, våren 1934. Historien berättar att magister George Palmer hade för regel att placera de bråkigaste pojkarna längst fram. Här Nils Bejerot på första bänk.

6. Hur var Din medicinartid?

Jag började inte läsa medicin för att bli läkare utan för att bli politiker. Jag tyckte att en läkarutbildning kunde vara en god bakgrund, om man tänkte sig bli socialminister eller åtminstone generaldirektör för medicinalstyrelsen-socialstyrelsen. Därtill utgjorde läkarutbildningen en god fallskärm för den händelse man skulle misslyckas med de högtflygande planerna genom navigeringsfel, motorhaveri, kollision med kråkor eller liknande.

Jag var alltså inte särskilt intresserad av utbildningens omfattande katalog- och kokbokskunskaper, så jag plågade mig igenom alla tentamina, medan mitt hjärta var helt i politikens värld. Den store folkbildaren Carl Cederblad myntade uttrycket att "bildning är vad som är kvar när man har glömt vad man har lärt", och min biologiska grund-

skolning är jag enormt tacksam för. Den har givit ett fördjupat perspektiv både på människan och samhället.

7. Samtidigt som Du läste medicin var Du aktiv i Clarte. Hur gick det att förena?

Inte särskilt bra. Medicinarstudierna betade jag av en kurs och en tentamen i taget, medan politiken var allt och evigheten. Jag ägnade förstås betydligt mer tid åt filosofiska, ekonomiska och politiska studier än åt de medicinska. Samhällsstudierna gav ett perspektiv på tillvaron och evolutionen som gjorde att jag kom att känna mig hemma i den historiska dimensionen och även lärde mig känna igen det allmängiltiga för alla samhällen och epoker. Det finns mycket starkare trådar i den historiska väven än folk är benägna att tro.

Scouting: Björnpatrullen på läger vid Narven utanför Norrtälje sommaren 1936, med patrulledaren Nils till höger. Scouting är en nyttig skola på ett roligt sätt: man blir förtrogen, med naturen. Den var vår första miljöföreelse.

8. Arbetade Du för "världsrevolutionen" på den tiden?

Den materialistiska historieuppfattningen var självklar för mig långt innan jag hade hört talas om Clarte: det är det materiella varat som bestämmer vårt tänkande, och våra värderingar är överbyggnader till detta.

För Clarte-kretsen efter kriget var det naturligt att se världen och mänskligheten som en enhet som på sikt borde organiseras så att konflikter mellan nationer, raser och klasser skulle elimineras: av envar efter förmåga, åt envar efter prestation, var mottot.

Naturligtvis var vi, även om vi inte insåg det då, starkt influerade av gångna tiders utopister. Vi var romantiska i vår uppfattning att det mänskliga förnuftet skulle kunna förmå all världens människor att inrätta sig för allas samfälliga

bästa. I själva verket var det en naiv och i grunden obiologisk föreställning att tro att den lilla gnutta av förnuft, som människan trots allt disponerar, skulle kunna råda över de enorma känslohav som styr individerna, grupperna, nationerna och världen. Men visst var det rörande vackert tänkt.

9. Hur kom det sig att Du sedan tog avstånd från världskommunismen?

Många av de uppenbara orimligheterna i Sovjetunionen tolkade jag på den tiden som en följd av att de goda ideerna inte hade kunnat komma till sin rätt där, eftersom landet från början var så enormt efterblivet. Det hade ju inte genomgått renässansen, reformationen eller ens 1800-talsliberalismen. Dessa förhållanden ursäktade det mesta som jag inte trodde var rent ljug i det kalla krigets skugga.

Det var Chrustjovs hemliga tal vid den tjugonde partikongressen i mars 1956, som fick mig att ifrågasätta hela systemet. Efter Ungernhändelserna i oktober 1956 fanns det i stort sett inte längre något att resonera om. Följaktligen tog jag min och historiens tunga hand från världskommunismen, som naturligtvis omedelbart sprack i två hälfter, en öst- och en västromersk kyrka, centrerade kring Beijing respektive Moskva, och de har därefter ivrigt bekämpat varandra.

Kommunismen är numera stendöd som politisk rörelse i västvärlden men inte som religiöst fenomen; den utgör enligt min uppfattning helt enkelt en ny religion som konkurrerar med de gamla. Tron och fromheten är stark i de glesnande skarorna.

10. Samtidigt verkar det som om många människor inte uppmärksammat eller velat acceptera detta avståndstagande. Så sent som i början av 1986 kunde man från RFHL-håll hävda att Dina narkotikapolitiska åtgärdsförslag representerar en "stalinistisk narkotikapolitik". Kommentarer?

Jag borde förstås ha skrivit en bok om min uppgörelse med världskommunismen 1956, men jag hade dessvärre inte tid eller möjlighet. Just då höll jag på att avsluta mina studier med några stora tentamina, jag hade stora studieskulder och en sexpersoners familj att tänka på.

Tyvärr var det helt omöjligt för mig att finansiera det halvår, som en boklig uppgörelse med Moskva hade krävt. Många gånger har jag haft anledning att beklaga detta. Jag tror ju inte att 1968 hade blivit ett så stökigt och vildvuxet år i Sverige, om den boken hade blivit skriven.

Vad RFHL-gänget beträffar, så har man därifrån under årens lopp klistrat på mig alla tänkbara invektiv, avpassade för den publik man för tillfället önskat vilseleda. I konservativa tidningar har jag utpekats som stalinist, i stalinistiska blad som hel- eller halvfascist, i vänstertidningar som konservativ etc. Detta är gläfs från en i grunden besegrad grupp statsfinansierade knarkliberaler.

11. Varför gick Du inte in i något annat parti när Du lämnade det gamla SKP, som sedan blev VPK?

Vi var ju ganska många som lämnade haveristen vid slutet av 1950-talet, och de flesta gick till SAP och gjorde karriär där. Personligen var jag inbjuden till överläggningar med höga funktionärer vid den socialdemokratiska partistyrelsen, där fanns Nils Gösta Damberg och Jan Lindhagen med, men jag var trött på partipolitik över huvud taget. Dessutom tyckte jag att det skulle vara litet fusk att göra akademisk karriär med ett SAP-medlemskap i fickan: det var ju ingen sport då, utan närmast som att skjuta på sittande fågel. Jag ville helt enkelt testa om systemet tillät att man tog sig fram utan att först ha inhandlat ett avlatsbrev.

Därtill kom som ett mycket tungt argument att jag alltsedan debatterna på Kårhuset i slutet av 1940-talet har tyckt illa om personen Olof Palme, som på den tiden var ordförande i mörkblåa Sveriges Förenade Studentkårer. Att han sedan blev advokat för socialdemokratin förbättrade inte våra relationer. Men att reda ut detta skulle tarva en hel bok, så det får anstå.

12. Du verkar ha haft ett kluvet förhållande till socialdemokratin. A

ena sidan har Du haft goda relationer till äldre socialdemokrater som förre riksdagsmannen Yngve Persson, som är en av Dina främsta supportrar, och Du har dedicerat Din bok Vardagsbilder (1984) till statsrådet Gertrud Sigurdsen. Å andra sidan har Du i en debattartikel i Svenska Dagbladet (10.2.1986) angripit socialdemokratin hårt för att den flirtat med olika marginella minoriteter som missbrukare och kriminella. Ar du kluven?

Ja, det är en riktig observation. Jag tycker att den gamla socialdemokratin av Per-Albin Hanssons och Gustav Möllers märke, de gamla "gråsossarna", var lysande i sin målsättning – ett tryggt och stabilt folkhem utan fattigdom och elände. Man ville ha ett samhälle med klara regler om ömsesidiga rättigheter och skyldigheter både för individen och samhället och en utbyggd folklig kontroll i kommunerna över superi, kriminalitet och asocialitet. Jag tycker fortfarande att grundmodellen är riktig, men utvecklingen har blivit en annan.

Efter hand har socialdemokratin allt mer utvecklats till ett byråkrattparti för den offentliga sektorn, och man har givit efter för massmediala moderiktningar som haussat upp olika marginella minoriteter, som kunnat ta för sig av vad det arbetande folket skapat. Låt mig ta några exempel.

Man har avskaffat nykterhetsnämnderna och till sist även nykterhetsvårdslagen och slutat att ställa vettiga krav på alkoholmissbrukarna, som samhället i aningslöshet premierar med kravlösa och på sikt meningslösa rundsmörjningar inom sjukvården för ett par tusen kronor dygnet; man placerar folk på olika slags behandlingshem för dryga kostnader, trots att dessa

Gertrud Sigurdsen
Riksdagsledamot (s), socialminister:

– Nils Bejerot har varit, är och kommer säkerligen att förbli en engagerad debattör i narkotikafrågor. Han är orädd och ofta kontroversiell. Ingen lämnas oberörd! Tvärtom. Det slår alltid gnistor i debatten när Nils tar till orda. Vi måste alla tänka till, lyssna och reagera. Jag har ofta annan uppfattning än Nils när det gäller lösningar av olika frågor men för den skull måste jag beundra hans engagemang och stridslystnad. Vi har alltför många slätstrukna opinionsbildare. Nils Bejerot behövs i debatten.

åtgärder i vetenskapliga studier aldrig visat sig vara bättre än ingen behandling alls. Alkoholproblematikerna super sig sönder och samman på sjukpengar och förtidspensioner, utan att meningsfulla motåtgärder sätts in i tid.

Vidare har man låtit kriminaliteten bli så lönsam att den mångfaldigats och förgrovats; hela rättsväsendet hotar nu att kollapsa.

De narkotikapolitiska förvillerna har kostat samhället otaliga miljarder och medfört att tusentals unga människor dött eller förvandlats till sociala invalider; men om detta har jag skrivit en rad böcker, så det kan vi lämna därhän nu.

Ett parti, som av hänsyn till popradikala stämningar har inte vågar förbjuda all icke-medicinsk befatning med narkotika, fastän 95 procent av folket enligt en SIFO-undersökning stöder ett sådant krav, är ett parti som sålt sin själ för att skyla prestigeförlusten över att man fört en felaktig och ineffektiv narkoti-

Patienter vid Uttrans sanatorium 1939, samlade till prisutdelning efter trekamp i miniatyrgolf, pilkastning och krocket, under överinseende av två underläkare med fruar på första bänk.

kapolitik. Den har ju bevisligen inte kunnat stoppa knarkepidemins framfart, än mindre eliminera den.

Kjell E Johanson

Ordförande i IOGT-NTO, bitr. socialborgarråd:

– Jag är djupt oense med Nils Bejerot i viktiga frågor. Själv tillhör jag dock dem som har svårt att se grupperingarna i narkotikadebatten i svart eller vitt. Nils Bejerot har varit och är värd all respekt. Han har gjort betydelsefulla insatser inom svensk socialpolitik och hans författarskap har haft en avgörande betydelse för utvecklingen. Nils Bejerot har varit med och avlivat påståendet att ideologierna är döda.

"Rent hus med knarket", sa Ingvar Carlsson redan 1982. Nu har han oväntat fått möjlighet att visa att han menade allvar med det uttalandet. Socialdemokratin måste med ett hårt debatträck återföras till sin ursprungliga, traditionella och vettiga linje när det gäller alkohol, narkotika, kriminalitet, vandalism, parasitism etc. Det är de självklara och djupt folkliga värderingarna, som åter måste komma till heders, alla höga och vilna socialbyråkrater till trots. Här tror jag faktiskt att Ingvar Carlsson, med sina djupa förankringar i folkliga syn- och tänkesätt, har en god möjlighet att bygga upp vad Olof Palme med sin speciella bakgrund och sin okänslighet för vardagsvärderingar försummade.

Det var inte så lätt för Palme att förstå sig på hur de breda folklagren tänker och resonerar, då han ju inte hade gått en enda dag i en vanlig svensk skola utan hela vägen lotsats genom idel privatskolor. När han sedan ville vara folklig hamnade han i bästa välmening snett i många praktiska slutsatser. Palme delade för övrigt dessa social- och kriminalpolitiska missbedömningar med Lennart Geijer, som också ville framstå som folklig och "progressiv".

Folkstyre och kommunreformer

13. Du har etablerat Dig som en fristående politisk debattör med synpunkter på bland annat folkstyre och kommunreformer. Anser Du att demokratin inte fungerar i Sverige? På det formella planet fungerar vår demokrati oklanderligt. Alla får tycka, säga, skriva och trycka vad de vill, alla får ordna möten och demonstrationer och de särskilt envetna kan bilda föreningar och partier.

I praktiken ser det litet annorlunda ut med rätten att komma till tals. Jag kämpade länge för att få in min första artikel på Dagens Nyheters debattsida, men på den trendiga kultursidan har jag ännu inte släppts in, fränsett något kort genmäle. Man måste vara legitimerad tyckare för att få säga något väsentligt i monopolradion eller teve, och man måste ha utomordentliga partiförbindelser för att besätta något av de högre ämbetena.

Å andra sidan kan de utvalda

känna sig trygga, för det är så vist ordnat att den som partiet förlämnar ett ämbete, den ger partiet också förmågan att sköta ämbetet. Kontraktet innehåller dock den självklara regeln att vasallen skall veta att inte kritisera Höga Vederbörande. Är han obetänksam eller oklok nog att göra det, så går det som för generaldirektören för Riksrevisionsverket: han får sparken. Palme visade att det under den formella demokratis besvärjelser kan drivas en nog så hård central styrning i praktiken. Säkert blir det nu ett betydligt bättre politiskt klimat i landet under Carlsson, som ju är en äkta Svensson.

Demokrati i meningen praktisk folkmakt har minskat enormt efter andra världskriget. Nittio procent av landets kommuner har rationaliserats bort i fyra kommunreformer mellan 1952 och 1974. Genom nämndsammanslagningarna i de kvarvarande kommunerna rationaliserade man i demokratins namn bort hela 95 procent av landets folkvalda politiker. Men kommunpolitiken utgjorde rekryteringsbasen för landstings- och rikspolitiken, som därför utarmats på politiska begävingar.

Det folkliga inflytandet övertogs på det praktiska planet av kommunernas expanderande byråkratier. På det idemässiga och kulturella planet övertogs inflytandet av ett svällande mediaetablissemang med stor makt och genomslagskraft men med föga eller intet ansvar för vad man ställer till med.

"Politikernas uppgift är att ropa ut de stolta parollerna, mobilisera massorna och organisera de stora segrarna för de grupper som valt dem. Forskarens uppgift är att vara slaven som viskande erinrar politikern om att han själv och hans glimrande strategi är dödlig."

Nils Bejerot i anförande vid folkrörelsesymposiet F 79, Stockholm 1979

Demokratien fungerar i detta avseende vida sämre i Sverige i dag än för en mansålder sedan.

14. Med tiden har Du även utvecklats till en "välfärdskritiker", skarpt kritisk mot det nuvarande välfärdsystemet. Är det fel med välfärd?

Det är rätt med välfärd och välfärdspolitik. Jag har själv varit med om att driva fram en demokratisering av vägarna till den högre utbildningen och utvecklingen av en sjukvård för hela folket.

Men världens första flygplan kom aldrig i luften, och vårt första välfärdssystem, enligt Nancy Eriksson huvudsakligen hopkokat av Gustav Möllers mamma hemma i köket, är illa genomtänkt på många punkter.

Något har gått snett om socialvården bär hem brännvin till de alkoholister som inte själva längre orkar ta sig till systemet. Något är tokigt om en och samma person kan gripas sexhundra gånger för grov olovlig körning och sedan premieras med ett körkort för att därefter vara laglig chaufför åt knarklangare och hälare. Något har gått mycket snett om tiotusentals ungdomar kan driva omkring i storstäderna utan jobb, bostad, social förankring och skönjbar framtid. Men om allt detta har jag skrivit en hel bok (*Missbruk och missförstånd*, 1981), så det finns ingen anledning här att lägga ut texten vidare.

Vaktmästare och polisläkare

15. Vad har Du sysslat med under Ditt yrkesverksamma liv?

Det är faktiskt mycket och mångskiftande. Innan jag började på Karolinska institutet var jag således kontorsvaktmästare, tjänsteman vid Stockholms Kristidsnämnd och en tid siffergranskare vid General Motors finansavdelning.

Under medicinartiden feriejobbade jag alltid; sommaren 1947 som obetald järnvägsbyggare i Jugoslavien, nästa sommar som husfar i Barnbyn Ska, där jag senare också tjänstgjorde som underläkare en sommar; jag var ett år vårdare på Rålambshovs sjukhus och i olika perioder nattöversköterska på S:t Eriks sjukhus, jag mätte fötter på tiotusen skolbarn för Skoforskningsinstitutet, vikarierade ett par somrar som socialläkare vid Stockholms Barnvårdsnämnd, skrev boken *Barn – Serier – Samhälle* 1954, mycket annat att förglömma.

När jag var färdig med läkarutbildningen tog jag ett halvår som underläkare på ett odelat lasarett i Skövde och opererade, förlöste och härjade som riktig doktor och kunde glädja mig åt de överlevandes tacksamhet.

Sedan började jag som psykiater på Södersjukhuset och blev förste underläkare när den psykiatriska undervisningskliniken öppnade vid S:t Görans sjukhus. Snart fick jag erbjudande att bli socialläkare vid Stockholms socialförvaltning och stannade där tills jag 1966 faktiskt blev Nordens förste forskningsläkare i narkomani. När förordnandet vid Medicinska Forskningsrådet gick ut efter fyra år blev jag lärare i socialmedicin vid Karolinska institutet, och där är jag kvar.

Som ett extraknäck har jag tjänstgjort som jourhavande psykiatrisk konsult vid Stockholms polisdistrikt sedan 1960 och som rådgivande psykiater vid Allmänna häkret sedan 1965, men den funktionen ligger under Kriminalvårdsstyrelsen. Det är ett par utomordentligt mångskiftande och intressanta arbetsuppgifter som därtill givit mig en klinisk förtrogenhet med alkoholism, narkomani, kriminella

personligheter och beteenden och akutpsykiatriska frågeställningar av allehanda slag, alltifrån levnads-trötta brohoppare till hänsynslösa kriminella utpressare som tar oskyldiga människor som gisslan. Den kliniska erfarenheten har sedan varit grunden för min forskningsverksamhet och för mina socialpolitiska skrivelser.

16. Hur ser en normal arbetsvecka ut för Dig?

Min undervisningsskyldighet vid Karolinska uppgår endast till 132 timmar per år, så den är inte betydande. För övrigt sitter jag och läser, forskar och skriver, när jag inte sammanträder, konfererar, handleder eller föreläser externt.

Jourhavande polispsykiater är jag som regel dygnet runt, så dessa uttryckningar kommer som stimulerande avbrott i det stillasittande arbetet.

Jag skiljer inte på dag och natt, vardag eller helgdag, terminer eller ferier, utan sliter i behaglig takt så länge orken håller. Reser gör jag bara i samband med föreläsningar och internationella konferenser. Semestrar tycker jag det borde vara tillåtet att slippa. Men tre dygn varje sommar seglar jag med barnsvänner och kollar att roslags-skärgården ännu inte är helt för-därvad av stockholmare.

Jag stortrivs med tillvaron och kan intyga att arbetsnarkomani, liksom andra narkomaniformer, är ett utomordentligt angenämt tillstånd, som man inte vill bli botad från.

17. Beskriv Din social- och polispsykiatriska verksamhet!

Som socialläkare specialiserade jag mig på de särskilt knepiga multi-

problemfallen som föll mellan alle medicinska specialiteter och annan social hjälp- och stödverksamhet. I regel var ju dessa människor svårt psykiskt sjuka eller djupgående störda, och de blev ofta missförståda vid alla berörda samhällsinstitutioner och fick ingen vettig hjälp någonstans. Där gällde det att försöka finna de få friska strukturerna i personligheten, bygga på dem och hitta eller ordna någon skräddarsydd nisch i samhället, där de udda och vingklippta kunde komma till sin rätt.

Varje sådant fall var en utmaning, men man måste vara beredd att lotsa dem länge, kanske för resten av livet. Jag har fortfarande social stödkontakt med socialläkarpar-tienter från min första vikariatsommar på barnvårdsnämnden 1954.

I den polispsykiatriska verksamheten är det i första hand fråga om ett utredande och diagnostiserande arbete för att ta ställning till en eventuell tvångsinläggning enligt Lagen om beredande av sluten psykiatrisk vård i vissa fall (LSPV). Det kan handla om komplicerade svartsjukeaffärer, som kan ta upp till tio timmar att reda ut, det kan gälla att bedöma olika former av farlighet: hos hustruplågande alkoholister, nojiga knarkare eller bisarra störande grannar. Det kan vara fråga om svåra familjekonflikter med missbruk, hot, våld, slagsmål om bostaden och barnen och därtill komplicerande psykiska sjukdomar eller efterlysta förbrytare som barrikaderat sig med skjutvapen och gisslan. Ibland kan det gälla transport till hemlandet, av någon psykiskt sjuk människa; i som tjoar och skriker eller klär tv sig naken, vilket SAS-personalen inte uppskattar. Det ena fallet lirar inte det andra likt. I boken *Var*

-n Tå-
 ~ n
 ~

L . ' [i i i i

r^{nwc} ~ w⁰.kk,

t K

Sommaren 1947 deltog Nils Bejerot tillsammans med 123 svenska och 80 000 andra ungdomar från 30 länder i återuppbyggnadsarbetet i Jugoslavien: Man byggde en 32 mil lång järnväg genom de bosniska alperna, från Samac till Sarajevo. Här i den svenska sjukstugan i Nemila tillsammans med några svenskar och den engelska sjuksköterskan Carol Maurice, som sedan blev hans livskamrat.

dagsbilder (1984) har jag lämnat några dussin sådana fallbeskrivningar.

18. När och hur började Du med vetenskapligt arbete?
 Redan under medicinartiden börja-

dej ag tjänstgöra som amanuens och assistent vid Karolinska institutets hygieniska institution. Där genomförde jag bland annat en studie av dödsolycksfallen i Sverige från 1700-talet och framöver och upptäckte många märkliga förhållanden.

Det visade sig till exempel att pojkar löper mer än femtio procent större risk än flickor att omkomma vid olycksfall redan under första levnadsåret, långt innan de så kallade könsrollerna lärts in. Det finns just ingen biologisk variabel som slår hårdare i medicinska material än könstillhörigheten. Socialt kunde det visas att "ihjällegade barn", ett vanligt fenomen i gamla tider, hade en starkt provinsiell utbredning och det hade tydligen också änglamakerskorna.

19. Vilka områden har Du forskat och skrivit inom?

"Psyksiska ryggar" var tänkt att bli mitt avhandlingsarbete. Jag hade samlat in och systematiserat ett stort material, när narkotikaproblemet abrupt trängde sig på och jag måste lägga ryggundersökningen åt sidan. De förstudier som gjorts redovisades sedan i några föredrag och artiklar i fackpressen.

Jag hade under studietiden retat mig mycket på läkemedelsreklamen, som var informativt undermålig, omfattande, nästan kvävande, och därtill utgjorde ett enormt slöseri med landets resurser. Jag samlade ihop en årgång av postreklamen och kom upp till 1 500 försändelser med en sammanlagd vikt av 52 kilo! Tillsammans med ett trettio-tal läkemedelskataloger, en från varje företag, läkemedelsrepresentanter och annonser i fackpressen, motsvarade läkemedelsreklamen då kostnaden för en ny Volvo per

läkare och år!

Tillsammans med John Östergren genomförde jag också en postenkät till läkarkåren, som visade sig vara mycket missnöjd med sakens tillstånd. Vi rapporterade i Läkartidningen och uppvaktade sedan Läkeemedelsindustriföreningen (LIF), som visade stort intresse för saken. Resultatet blev att vi snabbt fick fram läkemedelsförteckningen FASS som ersättning för de tidigare trettio olika katalogerna. Jag beräknade att om tillkomsten av samlingskatalogen sparade in en minut dagligen för varje svensk läkare, så medförde FASS-reformen ett arbetskraftstillskott motsvarande femton heltidsverksamma läkare, som därtill inte kostade ett öre och aldrig var borta från jobbet. Dessutom räddade man pappersmassa för exporten. Det är mycket som kan åstadkommas med enkla grepp på rätt ställe.

Det var många rationaliseringsideer, som jag arbetade med under den här tiden. Således ville jag för enkla läkemedelsdistributionen och

Barbro Westerholm

F.d. generaldirektör i socialstyrelsen, professor:

– Nils har i sitt arbete utgått från människornas behov och verklighet samt den kunskap forskningen genererat. Nils har förespråkats insatser som för beslutsfattare tätt sig obekväma, därför att de inte stämt med kartan – ideologin. Nils har hållit fast vid sina ideal och principer och därmed påverkat utvecklingen inom missbrukarvården på ett positivt sätt även om han inte alltid har fått som han har velat. Jag önskar fler hade samma mod som han.

utvecklade ett nytt system ("Single-systemet"), som Tetrapaks skapare Herman Rausing var mycket intresserad av. Principen var endosförpackningar i löpande strips på stora apoteksrullar, som matades fram på ett tangentbord i apoteket, med ett tusental olika mediciner inom en kvadratmeters utrymme. Tyvärr var läkemedelsindustrin ointresserad, men systemet har ändå i viss mån börjat utvecklas för sjukhussektorn.

Från olycksfallsforskningen var steget inte långt till trafikmedicinen och olycksfallspreventionen. Där utvecklade jag en ide, som jag faktiskt är ganska stolt över: "Parallellsystemet" (*Motor* nr 5, 1965). Det innebar att man i stället för att bygga stora och dyra motorvägar, som drog genom landskapet som kinesiska murar, skulle man enkelrikta de gamla landsvägarna på viktiga sträckor och bygga nya, vanliga vägar i närheten för trafiken åt motsatt håll. Parallellvägs-tanken ville ingen veta av här, eftersom myndigheterna redan hade bundit sig för det stora motorvägsprogrammet, men iden väckte sensation några år senare i USA, där en trafikprofessor, helt oberoende av mig, presenterade förslaget på en internationell trafik-kongress.

Det var alltså ett diversifierat sortiment ideer och aktiviteter jag sysslade med, innan narkotikafrågan slukade mig med hull och hår.

20. Varför började Du med narkotikaforskning?

Det hade många orsaker. För det första hade jag redan sommaren 1954, då jag som grön medicine kandidat hade betrotts att vikariera som socialläkare vid barnavårdsnämnden, av en ren tillfällighet kommit att bli den som diagnostise-

Lars Gyllensten

Professor, förutvarande ständigt sekreterare i Svenska akademien:

– Jag har sedan länge följt Nils Bejerots framträdanden i socialmedicinska och socialpolitiska sammanhang. Han har stått för sina åsikter med ett beundransvärt civilkurage under många år av formlig, doktrinärt präglad förföljelse från pressmedias sida och från andra mäktiga krafter i det socialmedicinska etablissemanget. Att tiden hunnit ifatt Nils Bejerot är en halvsanning – att så har blivit beror bland annat på att Nils drivit på den och släpat den vid nosen.

rade och medicinskt dokumenterade det första fallet av intravenöst narkotikamissbruk, inte bara i Stockholm och Sverige utan i Europa.

Jag blev redan då förbluffad över de sociala organens handfallenhet inför detta ytterligt oroande fenomen. Men ännu i dag känner inte socialvårdens och socialhögskolornas folk till spridningsmekanismerna kring denna avancerade missbruksform.

Erfarenheterna från 1954 gjorde mig uppmärksam på problemet. Under åren som sjukhuspsykiater, socialläkare och polisläkare under första hälften av 1960-talet såg jag på nära håll allt mer av eländet och kände vid den tidpunkten personligen huvudparten av de etablerade injektionsmissbrukarna i Stockholm, men jag var då läst av mina socialmedicinska och psykosomatiska ryggprojekt. Det var först 1965 som den tändande gnistan kom.

21. Vid ungefär samma tidpunkt

blev Du indragen i en hetsig debatt om den svenska narkotikapolitiken. Hur anser Du att Du klarat att skilja mellan Din roll som debattör i första frontlinjen och Din roll som objektiv forskare?

Förhållandet var följande. Jag var upptagen av mina ryggprojekt när, senvintern 1965, ett gäng glada amatörer med förlagstjänstemannen Frank Hirschfeldt och hovrättsfiskalen Ingemar Rexed i spetsen fick för sig att knarkarna hade det så svårt och var så kriminella, därför att narkotikan var så dyr på svarta börsen. Nu krävde man en legaltilldelning av amfetamin till missbrukarna för injektion på egen hand.

Förslaget var fullständigt groteskt, men det märkliga var att hugskottet hälsades som högsta grad av genialitet och höjdes till skyarna, först på *Expressens* kultursida och snart i hela pressen. Till och med *Läkartidningen* föll i fars-tun för kampanjen, som torde sakna motstycke i svensk mediahistoria, och rekommenderade på ledarplats (nr 28, 1965) knarkförskrivning åt missbrukarna. I dag är amfetamin närmast totalförbjudet i svensk medicin och kan endast skrivas ut på särskild licens vid mycket speciella tillstånd.

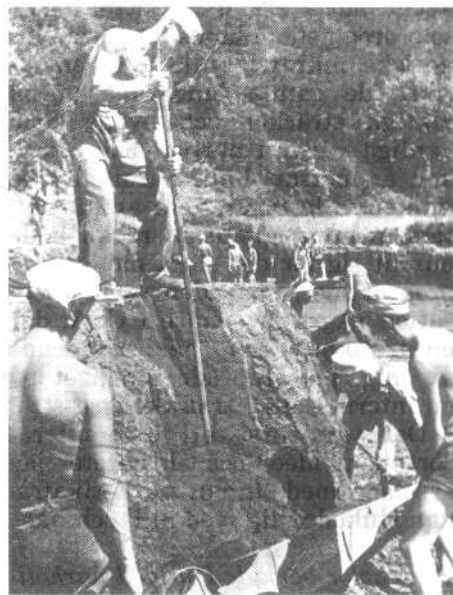
När jag inte lyckades tala Hirschfeldt, Rexed och det övriga RFHL-gänget till rätta och när medicinalstyrelsen under generaldirektör Arthur Engels ledning lät ett antal okunniga och omdömeslösa läkare, varav flera själva var narkomaner, börja skriva ut knark till missbrukarna, kände jag mig tvungen att lägga ryggprojekten åt sidan och ta itu med de akuta galenskaperna.

Min narkotikaforskning kom alltså igång som en följd av den uppkomna situationen. I detta läge

vill jag med hårddata dokumentera vad som händer i ett land, där man börjar pytsa ut miljontals doser knark till missbrukarna.

Grundtanken i mitt narkotika-projekt var alltså att utnyttja den experimentella situation som samhället i och med legalförskrivningen 1965 av oförstånd bjöd på. Tanken var också att se till att andra länder inte skulle behöva göra om det svenska misstaget.

Min kliniska erfarenhet hade lärt mig att det förelåg en hög samvariation mellan de båda mycket grova normbrotten vanemässig egendomsbrottslighet och missbruk av intravenös typ. Jag utgick från att det kunde vara slumpartat, vilken av de grova beteendestörningarna

Arbetet vid den, jugoslaviska "Ungdomsjärnvägen" amae—Sarajevo sommaren 1947 utfördes med ytterligt primitiva redskap. Här den svenska arbetsbrigaden i aktion: Hasse Jansson, Stockholm, spettar i den bosniska myllan och Gustav Nilsson, Säffle, fyller tråkarran.

som kunde noteras först hos dessa normbrottsbenägna unga männskor. Men oavsett om knarket eller egendomsbrottsligheten kom först, så skulle de två normbrottsbeteendena tendera att förstärka varandra ömsesidigt.

Omständigheterna skulle innebära att vi snart skulle få en anhopning, en anrikning, av injektionsmissbrukare i polisklientelet, och det avgjorde uppläggningsen av huvudstudien: att notera utbredningen av objektiva tecken på injektionsmissbruk bland stockholmspolisens arresteranter.

Studien byggdes omedelbart ut till att också omfatta frågor om när och var vederbörande hade fått sin första injektion, och den kompletterades senare med frågan om när den senaste injektionen tagits.

Omfattande undersökningar av representativiteten av fynden i arrestklientelet har visat att vi hittar

Bror Rexed

*F.d. generaldirektör i socialstyrelsen, förutvarande chef för För-
enta Nationernas Narkotikafond
(UNFDAC):*

– Nils Bejerot är en skicklig talare och popularisator och därmed också en effektiv opinionsbildare. Tyvärr har hans med tiden allt mera reaktionära socialkonservatism fått honom att stödja en meningslöst hård kontrollpolitisk linje i kampen mot narkotikamissbruket. Därmed har Bejerots starka emotionella engagemang förfelat sin positiva verkan och istället kommit honom att fördjupa en ideologisk polarisation kring ett allvarligt socialt problem, där allas samarbete borde varit vårt gemensamma mål.

Två medicinare säljer Clarte på Hötorget 1952, i skuggan av Enbom-affären: Helena Svantesson och sektionsoföranden Bejerot.

praktiskt taget alla injektionsmissbrukare i genomsnitt tjugo månader efter injektionsdebuten. De missbrukare som rapporterats från sjukvården för gulsot eller från rättsläkarstationen för drogrelaterad död finns nästan alla tidigare diagnostiserade i stickmärkesundersökningen.

På detta sätt har jag kunnat rekonstruera injektionsepidemins utveckling i Stockholm, och man kan avläsa effekter av ultraliberala och restriktiva perioder i den svenska narkotikapolitiken.

Det var denna studie som sedan blev mitt avhandlingsarbete. Materialet är så objektivt det kan bli, resultaten är ostridiga, och det är detta som, tillsammans med andra undersökningar och omfattande lit-

teraturstudier, har utgjort grunden för den debatt jag drivit. Det räcker inte för en socialmedicinsk forskare att ta fram fakta; man måste också hjälpa folk att tolka fynden och föra ut resultaten till medborgarnas och beslutsfattarnas kännedom.

"Sorglösa amatörer"

22. *Narkotikadebatten har varit kärv, nästan oförsonlig, och den har många gånger drivits med personangrepp från olika håll. Har det verkligen varit försvarligt att kalla socialstyrelsens folk för "sorglösa amatörer"?*

Historien och utvecklingen ger svaret på frågan. Vem vill i dag stå upp och försvara förskrivning av amfetamin till knarkarna för injektion på egen hand? Hela det okunniga gäng som under många år styrde och ställde på socialstyrelsens narkomanvårdsbyrå (SN4) är numera omplacerat, inklusive byråchefen Jan Ordning; generaldirektören Barbro Westerholm måste ta i med hårdhandskarna för att flytta på honom. Den förvecklingen är utförligt dokumenterad i *Vardagsbilder*, och den ursprungliga urspårningen

Karin Söder

Riksdagsledamot (c), ordförande i Centerpartiet, socialminister 1979–82:

– Nils Bejerot har varit en oerhört engagerad men också provokativ debattör i narkotikafrågan och tvingat fram ställningstaganden hos människor; det har varit nyttigt. Under min tid som socialminister var han i vissa avseenden ett stöd för en politik i restriktiv riktning. Och jag delar hans uppfattning beträffande kriminaliseringen.

1965 är skildrad i detalj i *Narkotikafrågan och samhället*, tyvärr slutsåld sedan länge. Huvudavsnittet – "Den stora oredans tid" – skall komma som separat pocket under hösten 1986.

23. *Men denna kämpaglada attityd har väl också slagit tillbaka på Dig i form av kränkande tillmälen från Dina motståndare?*

Ja, vad säger ungar om man ertappar dem med stulna chokladkartonger och tar bytet ifrån dem mitt under kalaset. De prisar i varje fall inte föräldrarnas rätträdighet.

24. *Du torde vara den enda svensk under senare år vars motståndare samlar sig till en "hatbok", Konsten att bekämpa människor (1977). Men det verkar nästan som om Du känt Dig hedrad av ett sådant angrepp?*

Naturligtvis kände jag mig mycket hedrad, när jag hade lyckats åstadkomma så stor förargelse bland så många som hade ställt till med så stor skada i samhället. Kulmen blev ändå när RFHL-gänget genomförde en demonstration mot mig i Uppsala på det tidiga 1970-talet. Man gick i gåsmarsch med ena benet på trottoaren och det andra i rännstenen och skanderade "Ti är emot – Bejerot!" När jag fick höra om detta insåg jag att jag ändå måste ha utträttat något väsentligt här i livet.

25. *Har Du råkat ut för andra märkliga händelser i debatten?*

Ja, åtskilliga. Det mest avancerade och elakartade inträffade i slutet av 1960-talet, då någon fräck figur ringde upp en nazistisk tidning, som hette "Fria Ord", och presenterade sig i mitt namn. Personen upp gav att han, vilket skulle betyda

Ove Rosengren

Ordförande i Riksförbundet Narkotikafritt Samhälle (RNS):

– Frågan är om inte Nils Bejerot jämte den hållning och kunskap som ännu finns kvar från folkrörelseepoken utgör själva skillnaden mellan Sverige och de många jämförbara länder som avancerat ännu längre in i narkotikaområdet. Hans envetna folkupplysningsarbete vittnar också om det medvetna arbetets betydelse i en tid då mäktiga allianser tjänar och låter sig tjänas av de förnufts- och historieförnekande krafter som hotar både vår framtid och kultur.

Jag, hade skrivit "en hårt pepprad artikel, som de stora bladen vägrade ta in", och vederbörande erbjöd nu artikeln till "Fria Ord".

På tidningen hade man bett sagesmannen att sända in artikeln, men vederbörande hade upplyst om att han befann sig i närheten och gärna personligen kom upp med inlägget. Av lättförståeliga skäl var han inte intresserad av korrespondens i saken.

En stund senare uppenbarade sig en man i min ålder, möjligen något längre än jag och med yvigt och något mörkare hår. Han presenterade sig som "doktor Bejerot" och överlämnade ett manus, som var en grotesk karikatyr på mina ståndpunkter i narkotikafrågan. Där stod att "situationen i Stockholm nu är så desperat att polisen bör fara runt med bussar och lastbilar och samla ihop slöddret". Vidare kunde man läsa "att nu finns inte annat att göra än att sätta knarkarna på Gotska Sandön", med tillägget "att man ju inte behöver vara socialläkare för att inse att man gjorde bäst

i att förtidspensionera öns nuvarande befolkning", osv. i den stilen.

Även på nazisttidningen hade man tyckt att artikeln "var i häftigaste laget, men vi ville ju gärna ha debatt", förklarade redaktören Rasmusson, när bubblan sprack genom en ren tillfällighet. Redaktören ringde nämligen upp mig "för att få ett porträtt till artikeln om narkomanvård på Gotska Sandön", och därmed fick jag möjlighet att avvärja attentatet. Artikeln var då redan uppsatt och korrekturläst och skulle ha gått i tryck dagen därpå.

Jag tog omedelbart kontakt med polisintendent Otto Holm, som då var kriminalchef i Stockholm, men Holm förklarade att något brott faktiskt inte hade begåtts: förberedelserna var nämligen inte brottsliga i lagens mening. Brott skulle det bli tal om först i och med den falska publiceringen. Jag fick därför inte något polisiärt bistånd med att få illdådet uppkälat.

Men det märkliga inträffade att samma dag, som nazisttidningen skulle ha kommit ut med den förfälskade artikeln, så den dåva-

Sten Wickbom

Justitieminister:

– Nils Bejerot har haft stor betydelse för svensk narkotikadebatt och -politik. Inte så ofta så att hans egen uppfattning slagit igenom, men alltid så att han ställt frågorna på sin spets och så att han tvingat andra debattörer och aktörer att skärpa sina argument och med större medvetenhet pröva åtgärder.

Som polisläkare har Nils Bejerot visat stor inlevelse och hög professionalism. Hans läkargärning bärs upp av stark mänsklig värme.

rande RFHL-aktivisten och nykterhetsvårdsdirektören i Stockholm, Lars Bremberg, numera stor vårdimperiebyggare med Vallmotorp och Daytop-stiftelserna inom sitt revir, i ett radioprogram om narkomanvård att "man bör i varje fall inte göra som landets mesta knarkdebattör föreslår, sätta knarkarna på Gotska Sandön"!

Gotska Sandön hade aldrig tidigare nämnts i narkotikadebatten, men Lars Bremberg var väl informerad om innehållet i den förfalskade artikeln som aldrig blev publicerad. En bidragande orsak kan ha varit att tidningen "Fria Ord" tidigare hade redigerats i Brembergs föräldrahem, då fadern hade varit en ledande gestalt i denna gruppering.

Jag skrev en artikel i Expressen om det originella och fantasifula attentatet för att förhindra ett upprepande i framtiden. Men jag vet att om den förfalskade artikeln hade tryckts i mitt namn, så hade jag aldrig kunnat rentvå mig. RFHL-gänget skulle ha distribuerat särtryck av artikeln åt alla håll i decennier och förklarat att jag blivit så skrämnd av reaktionen på artikeln, att jag inte längre vågade stå för den!

Det här är en av många episoder som visar att knarkbranschen är hård, inte bara på debattsidorna och gatuplanet utan än värre bakom kulisserna.

Intellektuellt lustmord?

26. *Din strategi gentemot besvärliga motståndare verkar gå ut på att slå ut dem, nästan fysiskt, ur debatten. Du har också vid några tillfällen listat Dina offer: John Takman, Sven-Erik Åhström, Frank Hirschfeldt, Ingemar Rexed, Jan Ording, Gerhard Larsson, Lars Grönwall*

med flera. Är detta en ny, delikal form av intellektuellt lustmord?

Alla begår vi av och till fel i analyser och bedömningar; det är inte något märkligt med det. Men om felanalyserna varit mycket grava och medfört att tusentals människor blivit sociala invalider, exempelvis på grund av en bevisligen felaktig narkotikapolitik, måste man öppet och ärligt tillstå missgreppen, när bevisningen är fullständig. Är man inte beredd till detta, saknar man det omdöme och den trovärdighet som bör vara grunden för en seriös socialpolitisk debatt. I samhällsdebattens intresse måste den förblindade då bokstavligen, det vill säga med bokstäver, slås ut ur debatten.

Jag njuter faktiskt inte av detta mer än yrkesboxaren gör när han slår ut sina motståndare. Personligen känner jag inte något agg till mina motståndare utanför ringen,

Frank Hirschfeldt

Producent, TV 2, f. d. ordförande i Riksförbundet För Hjälp åt Läkemedelsmissbrukare (RFHL):

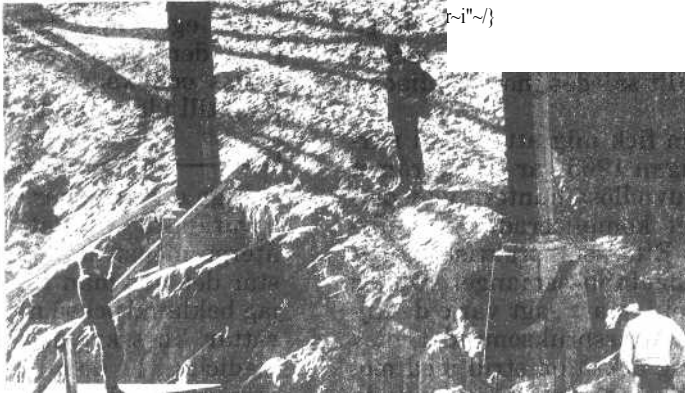
– Nils Bejerot är en speciell människotyp. Det är ingen romantiker utan en realist som inte ger utrymme för en lyriskhet hos människor. Han har en oförsönlig inställning som omöjliggör en dialog. Antingen måste man vara för honom på alla punkter eller så blir man emot honom. Och det är synd. Det kunde vara värt att ha en dialog med honom. På åtskilliga punkter har han haft rätt, t.ex. det självklara kravet att fångelserna ska vara narkotikafria och att man som utgångspunkt i dialog med missbrukare och kriminella måste hävda en moral.

ar
ians
bud
SAF

Läkare avväpnar

pisto man

...a löneavtal för de
farna kommer för-
förlikningssammen
stället mellan LO
fortfarande så stort
äggä något förslag.

...Ett stort löneförhållande
...gga ett förhållande och ett
...och ett stort löneförhållande
...och ett stort löneförhållande
...och ett stort löneförhållande

**Hr Sträng
junger i PI**
...vände till den Wästern
...Lennart Olsson, som
...för att de skulle utvärdera
...och ett stort löneförhållande

Personalbud
d 10 miljoner
Vingresor

**Stort polispådrag
mitt i rusningstid**

Polisläkaren hamnar au och till i skottlinjen, men enligt ett gammalt intervjuuttalande anser Bejerot, "detta närmast ofarligt, om den beväpnade är nykter och inte psykiskt sjuk; det får man ta ställning till först. Att ha skjutit mot en polis är meriterande i kriminella kretsar, men ingen får någon poäng för att skjuta en läkare".

och Frank Hirschfeldt och jag brukade gå och fika tillsammans efter de hårdaste debatterna på 1960-talet.

27. Du måste tidigt ha fått ett speciellt förhållande till massmedia. Vill Du beskriva hur det utvecklats? Jag har alltid varit kritisk mot

massmedia. Ofta tar media alltför lätt på sina natkpåliggande uppgifter. Det har naturligtvis sin grund i jäkt, lönsamhetspress och omöjligheten att på kort tid tränga in i vitt skilda frågor. Arbetsförhållandena ursäktar mycket, och jag har under åren lärt känna många enormt duktiga journalister med fullstän-

dig integritet. Det är alltså mera tingens ordning, som irriterar mig: medias ytlighet och trendighet.

Min första studie bar titeln "Vad säger löpsedlarna?" och publicerades i *Clarte*. Sedan tog jag itu med serieeländet, och jag skrev boken *Barn – Serier – Samhälle* (1954), innan jag fortsatte med det tidiga 1960-talets eländiga läkemedelsreklam, allt således inom mediaområdet.

Det som fick mig att gå in i narkotikafrågan 1965 var också främst medias huvudlösa hantering av detta mycket komplicerade samhällsproblem. Eftersom praktiskt taget hela mediaetablissemangen råkade komma fel i snart sagt varje detaljfråga inom missbruksområdet, blev det för mig också en strid med media. Jag var länge det vidrigaste man kunde tänka sig på redaktionerna, och visst kändes det in i mårgen att stå ensam i snålblåsten i slutet av 1960-talet.

Allteftersom socialromantikens dimmor började lätta och verkligheten blev mera skönjbar, fick jag så småningom ett allt bättre förhållande till media, och numera är det riktigt gott.

Den segslitna narkotikadebatten är nog som mest intressant just ur mediaperspektivet: hur kunde alla mediaorgan hamna så fel i kärnfrågan om knarkförskrivningen 1965-1967? Det vore värt flera doktorsavhandlingar i masskommunikation.

28. Ofta säger Du att Du sällan blir korrekt refererad i massmedia och att det endast är en handfull journalister som lyckats referera Dina föreläsningar på ett riktigt sätt. Är svenska journalister så svaga?

Nej, det måste vara frågan i sig som är så knepig, därför att den har så

Bengt Westerberg

Riksdagsman (fp), ordförande i Folkpartiet:

– När det blåste emot på sextioalet visade Nils Bejerot stort civilkurage, vilket vi har glädje av idag. Jag läste hans böcker på sextioalet och påverkades då i min egen uppfattning. Jag tror att den linje han drivit sedan dess och konsekvent har hållit sig till idag omfattas av många.

många dimensioner som är invävda i varandra att det blir svårt att återge mönstret, även om man förstår det när man lyssnar. Ofta blir jag beklämd också när jag sitter och rättar kursskrivningarna i socialmedicin; i dem finns oändligt många missförstånd och förbiseenden. Journalister i allmänhet har det naturligtvis inte lättare än medicinare att tillgodogöra sig beroendetorierna.

De första helt korrekta referaten av mina tvådagarskurser i landsor-

Nils Retterstpl

Professor i psykiatri vid Gau-stads sjukhus, Oslo:

– Nils Bejerot har indirekt haft ett inflytande på narkotikapolitiken både i Sverige och Norge. För svensk del kom han in vid en viktig tidpunkt när svensk narkotikapolitik var inne på farliga vägar i mitten av sextioalet. Nils Bejerot har också betytt mycket för norsk narkotikadebatt. Han har varit modig som följt en fast linje trots att han varit utsatt för mycket kritik och haft starka krafter emot sig.

ten fick jag inte förrän 1979–81, då Jan Lind skrev ett referat i *Dala-Demokraten* (8.3.1979) och Annika Berg i *Ostgöten* (20.10.1981). De utgjorde en behaglig överraskning. Jag blev alldeles förbluffad över de pedagogiska och kristallklara referaten, som säkerligen var redigare än föreläsningarna.

29. *I mitten av 1960-talet kom Du knappast alls till tals i massmedia. År 1982 utsög tidskriften Marknaden Dig till Sveriges näst viktigaste opinionsbildare bland individer. Vad beror denna omsvängning på?* Många faktorer har samverkat till omsvängningen. När jag från början var utestängd från radio och teve och hade svårt att komma in i de stora tidningarna, återstod inte annat än föreläsningar. Snart började jag skriva böcker, och därmed fanns basinformationen lättillgänglig. Efter några år, 1969, tog jag initiativet till Riksförbundet Narkotikafritt Samhälle (RNS) och var samma år inblandad i tillkomsten av Hasselakollektivet. Därmed var plattformen lagd. Så småningom blev det uppenbart för envar att knarkliberalernas ideer från 1960-talet byggde på ytliga och lösliga modeföreställningar som inte hade mycket med verkligheten att göra.

I dag är Sverige opinionsmässigt tillbaka där vi var före 1965, då det popradikala jordskredet i massmedia satte in. Nu måste vi ta itu med följderna av tjugo års missbedömningar och försummelse, och dessa komplikationer klarar vi nog inte av på en mansålder.

30. *Genom att stå i centrum för debatten och ha betydande kontroverser med en rad redaktioner har Du skaffat Dig en egen detaljerad bild av hur massmedia fungerar i Sveri-*

ge. Beskriv kort hur massmedia reagerar som system och dess inflytande på samhällsutvecklingen, t. ex. inom ett område som narkotikapolitik.

Att genomlysna den frågan skulle tarva en tjock bok. Jag har just publicerat en längre uppsats, betitlad "Media – makt utan ansvar", kring den här frågan i tidskriften *Den Svenska Marknaden* (nr 4, 1986).

Det som frapperar en, när man lär känna mediasystemet, är den massverkans lag som gäller. Det råder en mycket stark flockbenägenhet och föga tolerans mot det som inte är dagens inneföreställningar; det må sedan gälla in- eller utrikespolitik, socialpolitik, kulturfrågor, data eller integritet, sjukvård eller brottslighet. Håller man takten i det allmänna luncket så trampar man inte varandra på tårna.

På 1960-talet var det som nämnts endast knarkliberala och romantiska vanföreställningar som gällde. De gamla publicisterna från den tiden har, med några få undantag, inte tänkt om utan kniper käft i drogdebatten och slickar sina sår, medan en ny generation av journalister, obundna av de gamla missbedömningarna, nu träder fram och

Leif Birgander

F. d. ordförande i Föräldraföreningen Mot Narkotika (FMN):

– Aven om Nils Bejerot kan tyckas orubblig i sin uppfattning och inte syns ta intryck så gör han det. Han märker när han talar med folk som kan sin sak. De som lär känna honom hittar snart glimten i ögat och spjuvern i honom. Bejerot är en skuta som seglar bäst i motvind. Det är få av oss som klarar det, men Bejerot gör det.

granskar läget förutsättningslöst. Vinden har vänt.

Fortfarande är det emellertid så, att just inte något av vad jag brukar säga på mina tvådagarskurser om sexton föreläsningstimmar, får sägas i teve, som ju är ett mera konventionellt, trögt och eftersläpande medium än radion, där man kan släppa fram nytänkare redan innan deras synpunkter hunnit bli allmänt accepterade. Men teve är ju i stället bättre på fotboll, tennis, naturprogram, teknik och gamla filmer. Televisionens försök till samhällsdebatt är dock ren ynkedom, ovärdig de ofta duktiga människor man släpar dit för tvåminutersinpass eller rumphuggna repliker. Finns det inte någon tänkande August som kan göra något åt det eländet?

31. *Med tanke på att Du varit inblandad i åtskilliga kontroverser inom de mest skilda områden kan man förledas tro att Du njuter av strid. Är Du "adrenalinberoende" eller rent av "konfliktbenägen"?*

Jag älskar debatter av alla de slag och särskilt pennfäktningar. Därtill tycker jag om att inte bara ha rätt i största allmänhet – det har vi ju alla för det mesta – utan också att få rätt ibland.

Det är klart att jag ifrågasätter mycket i tillvaron, men det är ju bara några få frågor som man hinner sätta sig in i och driva under sin livstid. Dessa frågor gäller det att välja med omsorg.

Mor sa ofta att jag var en retstikka, och ingen i min familj har någonsin försökt bestrida detta.

32. *Du har länge framstått som en "udda" person. Har Du några likasinnade inom och utom landet?*

Jag är naturligtvis oherrans udda,

men så har jag också medvetet odlat den talangen, dock inte i i k: framgångsrikt som Strindberg, Moberg, Stolpe, Myrdal, Shaw och Twain. Men även Smedslätten kan ju vara förtjänt av sin egen revoltör och skrivkarl. Bland kollegerna tycker jag att professor Gabriel G. Nahas i New York, världens ledande cannabisexpert, är ett föredöme som motståndsmän, alla kategorier.

Viktigaste bidrag

33. *Vilka anser Du vara Dina viktigaste bidrag till forskningen respektive samhällsutvecklingen?*

Mitt första väsentliga bidrag var nog den socialmedicinska differentieringen av de olika missbruksformerna efter uppkomstmekanismerna och särskilt analysen av missbruksepidemiernas karaktär och spridningsmönster. Min avhandling *Narkotikamissbruk och narkotikapolitik* (1975) blev sedan en teoretisk-empirisk belysning av det svenska injektionsmissbrukets epidemiutveckling och dess reaktion på dramatiska förändringar i den förda drogpolitiken.

Mitt viktigaste bidrag är nog emellertid analysen av beroendets

Astrid Kristenson

F.d. riksdagsman (m) och ordförande i riksdagens justitieutskott, f.d. landshövding:

– Nils Bejerots betydelse för sakkunskapen i narkotikafrågan har varit oerhört stor. Hans mission kan inte övervärderas. Ibland skjuter han över målet och behöver vakta sin tunga. Men han tänker inte på karriären. Det viktiga är fakta. Han har lärt mig att inte se problemet som hopplöst.

Polisläkaren åter i skottlinjen. Från rekonstruktionen av *Normalmstorgsdramat 1973*: rånarens identitet var de första dygnen oklar; han förmodades vara en annan känd förbrytare, vars bror flögs till Stockholm för att försöka tala "brodern" till rätta. Rånaren avvisade kontakten och underströk sin irritation genom att aulossa en salva med sin kulsprutepestol mellan läkaren/förhandlaren och den förmodade "brodern". Bilderna återger situationen ur förhandlarnas och rånarens perspektiv. Ett skottmärke är markerat under tavlan i bakgrunden.

natur, kritiken av sjukdoms- och symtommodellerna samt påvisandet av beroendets uppkomstmekanismer enligt inlärningspsykologiska lagar: det är ett genom omedveten betingning inlärt begär som antar en driftsmässig karaktär och i styrka ofta överträffar sexualdriften/sexualbegäret.

På grundval av de teoretiska analyserna kunde jag i min första monografi på området, *Narkotikafrågan och samhället* (1968), skissa den behandlingsmodell som sedan blev Hassela och konsekvenspedagogiken. Jag kunde visa att frivillig behandling vid knarkande innebär en grundläggande motsättning i sig, ungefär som "frivillig kriminalvård" för yrkesförbrytare. I vetenskapligt genomförda utvärderingar har man heller aldrig kunnat visa att frivillig behandling vid knarkande är bättre än ingen behandling alls.

Intressant nog föreligger i dagarna en vetenskaplig studie beträffande alla rapporterade former av frivillig professionell behandling vid alkoholism, och där visar sig resultatet förstas överensstämma med utfallet vid behandling av knarkare: Lars Lindströms avhandling i pedagogik vid Stockholms universitet *Val av behandling för alkoholism* (1986). Efter en femårig studie av den internationella behandlingslitteraturen har Lindström kommit till samma slutsats: frivillig behandling ger endast kortvariga och övergående effekter i samband med att kroppen och de anhöriga får vila upp sig under missbrukarens behandlingsperioder. Lars Lindströms avhandling, som mina analyser kommit att stimulera till, är ett grundskott under hela den mystifierande symtommodellen och den nuvarande lättsinniga låtgå-politiken när det gäller

prevention och rehabilitering vid alkoholberoende.

Inom samhällsområdet måste de viktigaste insatserna ha varit den omfattande kritiken av den liberala narkotikapolitiken, grundandet av Riksförbundet Narkotikafritt Samhälle (RNS), 1969, och organiserandet av den landsomfattande motståndsrörelsen mot knarket.

Jag är också mycket glad och tacksam för att jag genom några utomordentligt generösa donationer från Carl Langenskiöld fått vara med om att bygga upp Svenska Carnegie Institutet och dess forskningsverksamhet kring Mrogmissbruk, kriminalitet och andra betydande nutida samhällsproblem", som det heter i stadgarna. SCI är en hävstång med vilken många goda krafter kan börja bända i den sociala bråte, som ett kvartssekel av ultraliberal och popradikal "samhällsvetenskap" givit upphov till inom missbruks- och kriminalpolitiken.

Människosyn

34. Dina motståndare i debatten har ofta sagt att Du har en "negativ" människosyn, eftersom Du huvudsakligen arbetar med individer som hamnat på livets skuggsida, bland missbrukare och kriminella. Har Du blivit så till den grad misantropisk att Du, likt en numera avliden stadsfiskal, indelar mänskligheten i "häktade och ännu inte häktade"?

Tvärtom, min människosyn är utomordentligt ljus och positiv, eftersom jag på grundval av en omfattande klinisk erfarenhet och stor beläsenhet vill hävda att människan har oändliga möjligheter att formas till nästan allt, på gott och ont, från barmhärtig samarit till infernalisk tortyrexpert.

Min samhällssyn är dock betydligt dystrare, eftersom jag anser att

politikerna inte i något land är vuxna sina uppgifter. Vårt moderna samhälle har helt enkelt blivit för komplicerat för våra beslutsfattare. Detta går ut över individerna. Om de sociala påverkningsfaktorerna är mycket negativa formas individen lätt i ett destruktivt mönster och blir i värsta fall del av en asociäl eller antisocial subkultur, som i sin tur påverkar andra i destruktiv riktning. Slutstadiet av en sådan utveckling kan bli ett kaotiskt tillstånd av allas krig mot alla för överlevnaden i en storstadsdjungel bortom all lag och rätt. Det finns på flera håll i världen områden som totalt kollapsat och all ordnad social verksamhet upphört, till och med sophämtningen.

Om samhället inte lär sig att på ett konstruktivt sätt ta itu med sådana sönderfallsprocesser kommer förfallet att fortskrida i allt vidare cirklar. Ultrapermissiva teorier och inkompetens i de politiska systemen har banat väg för denna utveckling, som på sikt går havande med fascismen och den blinda reaktionen. Man måste ha ett långsiktigt politiskt perspektiv för att ana vart det sociala förfallet i hundratals världsmetropoler kan komma att föra politiken i det långa loppet.

Rune Gustavsson

Riksdagsman (c), socialminister 1976-78:

– Jag har största respekt för Nils Bejerots kunskaper. Han har trots stort motstånd undan för undan fått rätt i narkotikafrågan. Allt fler inser att det inte går med flummigheten. Han har betytt mycket under en tid då det inte var lätt att driva hans narkotikapolitiska linje.

R/RC/TTA STENBERG:

STOPPA REJEROTAN

Nils Bjerot fortsätter
uförtruet att försöka entusi-
stiskt n. digh., > och lek
min för tsningssård av ner
kom, och nikohok ter.
Hans argumentering blir
med luren alltmer demago-
gisk, skällsorden att ölk-
ende upprepa, niouu-

och den slutna alk- h- le tvärde
diar m viskor bara förvaras
bl d klä b ,ad, lla egna
ta v. Ma k - v dem
att de .tika underkasta sig ett
system som behandlar dem illa.
De ko förneka sig själv. Den
måsta människan ser sig med
vndigheternas ögon och c-
sultatet blir självförakt och

forskning, psykiatri och männi-
skovård: Bengt Börjeson, Sven
Hessle Håkan fenner Magnus
KZlamm Jan Ording, lasbeth
Palming, Inge ar Resed, Åke
Setreas, Jonas Aberg m fl. Bo-
kon har und- — biken "Om
erklighetsförfallskr-gen
„kot,k,debatten" och slår
mötN,ls Bejerotfrånalla sidor
anser t -

Dock v r polisens perso-
resuser.

ögen och förskrivningsna-
tiken, 199722 liksom 1970, att
beteckna som ests restrikti-
a. De siffrorna passar emel-
lerid inte Bejerot, kalkylter,
och han har häten, inte tagt
med dem i sin nuhandling.

■ ■ ■ Hans syfte ai med
felaktiga eller medvetet tö-
ängande metoder — som Bdr-
jesson ö. vertygande redogör för
— bevisa behovet av tvångs-
vård.

Bjerot ha, som bekant
& går hevdatattmarkom
s mittlam på .samma sätt
en försot orh därför bör
handlas som es. Sådän. Smul
ar ska solgr s5 att de.
tig. samhället ---
framl~

N/LNREJEROT

eekpllie. ••• i debatten oww ttodn@eo6rd och /rioiUigte6rd:

EXPRESSEN * 1 or. duKen den 26 utij 1978

Vakna upp ur knarktröinmen

Angreppen på Nils Bejerot har ofta haft en personlig ton. I artikeln "Stoppa bejerötan", införd i Expressen den 16 maj 1978, anmälde författarinnan Birgitta Stenberg hans bok "Missbruk av alkohol, narkotika och frihet samt motståndarnas hatbok "Konsten att bekämpa människor". Hon skrev i sin recension: "Vi måste hejda bejerötan!" samt: "Förespråkarna för tvångsvård håller på att få vind i seglen. Bejerot är galjonsfiguren". Denna anmälan kan sägas vara typisk för de oroade stämningarna i knarkliberale kretsar mot slutet av 1970-talet, då det började stå klart att en bred, folklig opinion höll på att växa fram mot den förda narkotikapolitiken. Nils Bejerot svarade i Expressen den 25 maj 1978 med en artikel "Vakna upp ur knarkdrömmen". Han noterade: "Verkligheten har en elakartad tendens att till sist ta hämnd på romantiska drömmar och välmenade stolligheter av allehanda slag. Kort sagt: Svenska folket håller på att tröttna på knarkandet och dess försvarsadvokater".

35. Du talar ofta om en "biologisk grundsyn". Du får människan att framstå som en lustsökande robot utan idealitet. Går det verkligen att förena en biologisk grundsyn med en tro på ett demokratiskt välfärds-samhälle?

Tills för några generationer sedan odlade man allmänt en teologisk grundsyn. Intellektuellt slog naturvetenskaperna undan grundvalarna för det synsättet, som ju fanns och än i dag finns i tusentals former världen över. Enligt detta synsätt

är det gudomen som skapat och format människan.

Det nuvarande, officiella och i kultiverade kretsar åtminstone i teorin förhärskande synsättet är det humanistiska, som har sina idehistoriska rötter i de gamla religionerna, för vårt vidkommande i Bergspredikan. Men numera heter det att människan helt framt skapat sig själv, i en gigantisk social jungfrufödelse, utan bistånd av vare sig Den Helige Ande eller Naturen.

Enligt den biologiska grundsyn-

neri lyder emellertid människan, liksom djuren och växterna, under de grundläggande biologiska lagarna, och skaparna är evolutionens aningslösa men fruktbara blandning av slump och nödvändighet. Allt levande mår på sitt sätt bra av vissa stimuli och eftertraktar dem följaktligen i mer eller mindre kort- eller långsiktiga strävanden, medan alla i längden mår dåligt av stora doser radioaktivitet och annan giftpåverkan.

Vad som främst skiljer människan från de övriga djurarterna är att människan utvecklat ett rikare språk, även om delfiner och bin är nog så duktiga på att konversera varandra. I och med språket har människan förutsättningar för en högt differentierad kultur och en mer eller mindre medveten historia, som hon numera gör en hel del för att glömma. Dagens mediamattare människa har blivit mycket av en här-och-nu-varelse och därmed återigen närmat sig de övriga djuren.

Den starkaste kraften hos människan, kärleken, är också den mest djuriska hos henne. Om vårarna, då saven stiger i träd, buskar, blommor, djur och odjur, kan människan till och med bli lyrisk som en koltrast.

Frågan om hur det kommer att gå för det moderna välfärdssamhället är mycket oviss. Om man inte gör upp med lät-gå-mentaliteten odlar man fram en ny subkultur av kriminalitet, drogmisbruk, parasitism och många former av socialt elände, som på sikt undergräver grundvalarna för välfärdsstaten. Jag har grubblat mycket över detta problem i *Missbruk och missförstånd* (1981).

36. På några punkter har Du fak-

Gabriel G. Nahas, M.D.

Professor of Anesthesiology, College of Physicians and Surgeons, Columbia University, New York, N.Y.:

– Nils Bejerot in his scholarly textbook *Addiction and Society* (1970) first identified the epidemic nature of drug dependence in modern society. Next he formulated, on this scientific basis, the only effective treatment of addiction, in prevention as well as rehabilitation: social refusal coupled with restricted availability of illicit drugs. Bejerot went on with great courage to carry out this message to the people of Sweden and throughout the world against a tidal wave of adverse opinions. Today his pioneering work has been widely vindicated by the failure of the libertarian policy and the success of the policy he recommended.

tiskt bytt åsikt. I äldre utgåvor av Narkotika och narkomani (1969, 1972, 1975, 1977) talar Du om narkotikaberoendet som en sjukdom och om narkomanen som "den beroendesjuka". I Missbruk av alkohol, narkotika och frihet (1978) finns ett kapitel kallat "Sjukdomsmodellen har lurat oss alla!" Förklara Dig! Har Du bytt uppfattning i någon annan liknande fråga?

Självklart måste man byta uppfattning när nya erfarenheter, kunskaper och analyser talar för det. Varje dag byter vi alla uppfattning i småfrågor.

För tjugo år sedan försökte jag få folk att inse att alkoholism och narkomani inte är "symtom" på sociala eller psykiska problem utan självständiga, djupgående, etablerade störningar, som jag länge i brist på

annat kallade för sjukdomar. Sedan många år tillbaka ägnar jag mina krafter åt att förklara att sjukdomsbegreppet i detta sammanhang är nästan lika vilseledande som symptommodellen, då det uppenbarligen rör sig om en typ av inlärd beteenden, där "drogbegäret antagit en driftsmässig karaktär och styrka".

En annan stor omvärdering, som jag tvingats till av fördjupad insikt, är att ta motboken, som jag sparkade och spottade på 1955, till heders igen. I dag anser jag att den representerade den mest geniala enskilda socialpolitiska reform vi någonsin genomfört. Clas Sjöbergs aktuella förslag till "motkort" är dessutom vida överlägset Bratt-systemet, som hade många brister. Därtill hade man på den tiden inte tillgång till modern datateknik med avmagnetiserbara inköpskort, som gör central, individuell inköpsregistrering överflödig.

Av den under ett par decennier dominerande socialpolitiska idebattören Bengt Hedlen i Malmö, ordförande i Socialchefernas förbund, lurades jag i början av 1960-talet att tro på fördelarna av en sammanslagning av social-, barnavårds- och nykterhetsnämnderna. Denna reform blev snart en av de verkligt stora sociala katastroferna i landet och kan nog i skadlighet endast jämföras med de tredje och fjärde kommunreformerna (men dessa stödde jag naturligtvis inte).

Efter Ungern-händelserna 1956 lämnade jag, som nämnts, världskommunismen åt sitt öde. Numera ser jag den som en modern men redan förstelnad religion. Den är lika fångad i dogmer som någonsin den svenska statskyrkan och betydligt mera steltnad än de övriga politiska "ismerna". Sovjetstaten står enligt min uppfattning i sin grundstruk-

tur Vatikanstaten nära, och kommunismen kan nog göra katolicismen stridig om en ledande plats bland olika världsuppfattningar. Jesus var dock försiktigare än Marx och Lenin och utlovade inte ett himmelrike här på jorden. Det förhastade löftet måste vara en utfästelse som det blir allt mer besvärande att försöka infria, eftersom biologin styr också kommunisterna, inklusive Jörn Svensson, men inte änglarna.

37. Ditt språkbruk är ibland litet ojämnt. Å ena sidan talar Du om en viss typ av narkotikamissbruk som en "epidemi" och menar då en sannskyldig farsot, trots att detta vid lanseringen avvek från vardagligt språkbruk. Å andra sidan talar Du om missbruksproblemen som en ständigt växande tumör i samhällskroppen utan att använda ordet tumör i samma betydelse som cancerforskarna. När är ett begrepp hos Dig ett begrepp och när är det en ordbild (metafor)?

Begreppet "narkomani av epidemisk typ" är helt i enlighet med det vetenskapliga språkbruket. Definitionen av "epidemi" har ingenting med mikrober eller smittsamhet att göra utan betecknar ett tillstånd,

Hans Göran Franck

Advokat, riksdagsman (s):

– När det gäller socialmedicinska frågor anser jag att Nils Bejerot har gjort djupgående studier som är av betydande intresse. Däremot drar jag en annan slutsats än han i de socialpolitiska och kriminalpolitiska frågorna. I dessa frågor har Nils Bejerot en alltför repressiv inställning.

som uppvisar en osedvanligt hög frekvens i tid och rum. Så hade vi exempelvis i början av 1960-talet en epidemi av medfödda missbildningar, därför att gravida kvinnor hade ätit Neurosedyn.

Narkomani av epidemisk typ är därtill epidemisk också i den vardagliga betydelsen, dvs. psykosocialt smittsam. Ingen knarkare har inlett sitt missbruk på egen hand utan initierats av någon annan missbrukare, vanligen en god vän, en gängkompis eller en sexualpartner och som regel under initiators första missbruksår, det som brukar kallas för "narkomanins smekmånad". De begrepp jag använder i vetenskapliga texter brukar jag definiera noggrant, om de skulle avvika från vedertaget bruk.

I samhällsdebatten använder jag mig av metaforer, när det underlättar förståelsen: under mellanölsperioden "dränktes tusentals tonåringar i mellanölsvågen"; organiserad kriminalitet liksom korruption kan givetvis "infiltrera samhällskroppen som en växande cancer" etc. Värdet av goda metaforer färdade jag mig av Jesu liknelser i Frälsningsarmens söndagsskola i 1920-talets Norrtälje. Det måste vara litet studs och spänst i en text för att de som inte har läsningen som tjänsteåliggande skall orka hänga med. Socialstyrelsens cirkulär kan med fördel rekommenderas som sömnmedel, utan nämnvärda kroppsliga bieffekter.

38. Föga tveksamhet vidlåder Dina handlingar och Ditt skrivande. Har Du någonsin gjort fel, t. ex. i Din polispsykiatriska eller vetenskapliga verksamhet?

Enda sättet att undvika att begå fel är som bekant att aldrig företa sig någonting, och det måste ju också

vara fel, fast på ett annat sätt.

I min kvartssekellånga verksamhet som polispsykiatrisk konsult har jag missat två fall, som borde ha fått sina vårdintyg och blivit tvångsinlagda för psykiatrisk vård. De missbedömningarna kostade dem livet.

En gång tvångsinlade jag nog en patient i onödan. Det var en bilskolelärare som i svartsjuka och lätt alkoholpåverkan hade hoppat från fjärde våningen för att ta livet av sig men av en tillfällighet hade räddats genom att han hamnat i en stor snöhög. Min bedömning kostade honom en övernattnings på Beckomberga, men på köpet fick han en näringsriktig frukost och sin förloerade fästmö åter – hon hade ju fått ett objektiva mått på den enorma styrkan i hans kärlek!

Jag tror inte jag gjort några missstag eller felbedömningar i den vetenskapliga verksamheten, men en hel del kunde säkert ha gjorts bättre och framför allt tidigare. Tids-

Per Sundby

Professor i socialmedicin, Oslo:

– Det är två saker som är imponerande med Bejerot; det är hans självständighet och mod att tänka kontroversiellt, även om så hela världen är emot honom. Karakteristiskt för honom är också att han ser på drogfrågan som en kulturkamp.

– Vad som ytterligare utmärker Bejerot är att hans grundläggande åsikter styrs av en folklig syn. Följaktligen vänder han sig också till vanligt folk när han debatterar och vänder sig inte bara till experter. Kampen förs och avgörs bland gräsrotterna. Det är en unik insikt för att komma från en svensk professor.

bristen är en evig plåga för mig.

39. *Varför har Du inte engagerat Dig mer i vårdverksamhet för missbrukare?*

Under min kliniska verksamhet som psykiater och socialläkare lärde jag mig snart se att de behandlingsmetoder som stod till buds inte bet på de allvarliga beroendetillstånden. Det var därför jag 1968 skissade den nya behandlingsmodell, som sedan blev Hassela och konsekvenspedagogiken. Två förutsättningar för framgång fordras alltså: dels tvång (som finns i många former av påtryckningar, alltifrån obligatoriska urinkontroller, skyldighet att ta Antabus etc. till omhändertagande), dels en djupgående omstrukturering av vederbörandes värdesystem, livsstil och beteende. Det är inte något man klarar med psykologins och psykiatrins terapier eller försäkringskassans, socialtjänstens och den öppna kriminalvårdens och skyddskonsulenternas allmänna och välvilliga bussighet. De är alla tandlösa papperstigrar inför alkoholismen och narkomanin.

Under ett par decennier har jag ideligen påpekat att det inte finns en enda vetenskaplig rapport som utvisar att frivillig behandling vid alkoholism är bättre än ingen behandling alls (frånsett konfrontationen med allt sämre levervärden). Med Lars Lindströms lysande avhandling har vi nu en systematisk genomgång av hela detta område. Jag är faktiskt litet stolt över att min kliniskt-empiriska bedömning har fått ett så massivt vetenskapligt stöd.

Dessa rön och förhållanden förhindrar förstås inte att privatgeschäften i frivillig missbrukarvård växer som svampar i glesbygderna

Anders Wijkman

Generalsekreterare, Röda Korset:

Det är framför allt två egenskaper jag beundrar hos Nils Bejerot: dels hans integritet och förmåga att hålla fast vid uppfattningar som av många betecknats som obekväma, dels hans förmåga att pedagogiskt klargöra hur olika typer av beroenden skapas och framför allt hur viktigt det är att inte ensidigt skylla missbruk på sociala miljöfaktorer utan att tillgängligheten spelar en avgörande roll.

Lasse Strömstedt

Författare, skådespelare:

– Bortsett från hans vetenskapliga insats på narkotikaområdet, som är ställd utom all diskussion, har han haft förmågan att förstå mentaliteten i knarkarkretsar. Det är märkligt med tanke på att han själv inte missbrukat, att han kunnat avslöja spelet och lögnerna kring missbruket.

Thure Jadestig

F.d. riksdagsman (s) och tidigare ordförande i riksdagens socialdemokratiska nykterhetsgrupp:

– Nils Bejerot har varit en väckarklocka och ledande opinionsbildare. Han har spelat en avgörande roll och borde ha fått spela en ännu större roll. Tyvärr har hans raka argumentering inte gått hem i departement och hos politiker; då hade läget kunnat vara ljusare.

ml slukar hundratals miljoner årligen, nudan de självutnämnda experterna lever som godsägare och brukspatroner på sina herrgårdar och insynsskyddade domäner. Det är som Svante Nyeander påpekat: "Symptomteorin går inte att vederlägga därför att den är en religion". Det terapeutiska prästerskapet lever gott på det ömt vårdade eländet.

"Popradikalismen"

40. *Ett av Dina favorituttryck är "popradikalismen". Vad menas med det?*

Den äldsta radikalismen, utopismen, byggde på religiösa värderingar och fromma förhoppningar blandade med filosoferande och litterära övningar.

Den klassiska radikalismen bygger på omfattande analyser av historien, särskilt den ekonomiska historien och kulturhistorien, filosofin, statskunskapen och, rättsläran, allt kryddat med ett starkt engagemang mot sociala orättvisor. Denna idetradition finns i hundratals tappningar och olika politiska skolor.

Popradikalismen, engelskans "radical chic", är en emotionell och antiintellektuell modevåg, som vällde fram under 1960-talets ungdomsrevolt. Här var det inte kunskaper och analyser som vägde tyngst utan känslor, särskilt flockkänslan och samhörigheten. Den tog sig uttryck i omfattande hårsvall, islandströjor ända in i departementen, jeans och träskor i riksdagen etc. Åsikter, kläder och stil ingick i en uniform mundering. När vinden sedan kantrade flaxade flokken snabbt dit de nya vindarna blåste. Typexemplet på en svensk popradikal är Hans Nestius, den gamle sexliberalen som på 1960-talet öppnade portarna för porrvägen,

massageinstituten och gruppsexvagen men som numera försörjer sig på att bekämpa sina tidigarv misstag.

41. *Har Du haft någon överordnad målsättning för Din verksamhet?*

Inte medvetet, men jag har nog alltid eftersträvat en harmoni i de sociala trafikreglerna för människorna. Pojkåren ägnade jag med liv och lust åt scoutrörelsen. Ungdomsåren gick till ett tioårigt, obetalt heltidsengagemang för Clarte och vänsterpolitiken. När illusionerna 1956 brast på den kanten beslöt jag mig för att satsa alla krafter på socialmedicinen och sedan 1965 på specialiteten drogmissbruk och beroendetillstånd. Jag tycker att världen är så fin att den är värd både ett och flera räddningsförsök.

42. *Vilken motivation har drivit Dig genom alla kontroverser?*

Troligen är det för att inför mig själv och andra visa att jag kan genomskåda myter och sätta allehanda mytologer på plats. Därtill är jag

Arthur Engel

F.d. generaldirektör i medicinalstyrelsen:

– Under 60-talets början utvecklade sig på allvar ett narkotikamissbruk baserat på illegal försäljning och med karaktär av en samhällskritisk, eskapistisk subkultur bland ungdomen i Sverige. Under den tiden gjorde jag Nils Bejerots bekantskap och lärde mig uppskatta honom för hans modiga engagemang och kunskaper och har glatt mig åt hans framgångar, som han verkligen sent omsider fått allmän uppskattning för.

nog den evige skolläraren som vill visa alla och envar hur det ena och det andra egentligen bör gå till. Det bottnar i ett medfött lyte och torde vara ett av de få lyten man kan njuta av, förhoppningsvis dock inte på andras bekostnad. Någon form av maktbegär har jag aldrig haft, och min ekonomi har jag aldrig haft tid att tänka på. Däremot har jag varit klok nog att skaffa mig en utomordentligt duktig hustru, som tänker åt mig och som därtill stått ut med mina egenheter och lärarfasoner i snart fyrtio år. Hade jag inte haft ett så ypperligt stöd på hemmafronten hade krigen förlorats.

43. Du har röjt en del skönlitterära aspirationer. Är det vettigt att dikta och fantisera, när verkligheten bjuder ett så rikt och intressant material som knappast kan "bättras på"? Veterligen är jag inte skyldig till mer än ett par skönlitterära bagateller, men debattkonsten och stils-

Tor Ragnar Gerholm

Professor i fysik, Stockholms universitet:

– Jag är imponerad av hans orädda och självständiga kamp som han konsekvent har drivit. Han är en av ytterst få svenskar som lyckats påverka opinionen alldeles ensam. Hans arbete har betytt ofantligt mycket.

tiken har jag försökt utveckla till allt större enkelhet och pregnans. Målsättningen är att även de mest komplicerade fenomen skall kunna förklaras så att även de okunnigaste kan förstå dem, förutsatt att de verkligen vill och vågar förstå.

Mina samlingar av fallbeskrivningar (*Vardagsbilder* och en ny, ännu odöpt bok) har en viss litterär form, men allt är autentiska berättelser om udda människooöden och svåra livskriser. Jag har material till hundratals sådana berättelser,

På marsch med kommunalgubbar i Uddevalla hösten 1981. Foto: Jörgen Ahlström.

Att föreläsa ensam på scenen en heldag fordrar en levande framställningsförmåga. Här plastik från en studiedag för 1 350 lärare i Göteborgs konserthus hösten 1983. Ur personaltidningen Skolhorisonten (nr 11, 1983). — Foto: Mats Udde

alla på sitt sätt lärorika ur olika perspektiv.

Därtill har jag under åren samlat material till åtskilliga rent skönlitterära verk, om jag nu någonsin får tid att gräva i den högen. Mina ungdomsvänner Jan Myrdal, Sara Lidman, Stig "Slas" Claesson, Hans Granlid och många andra fick ju tid att skriva och har gjort bra ifrån sig, så visst vore det frestande att pröva också den litterära formen.

I vissa fall kan man nog bara göra världen begriplig via skönlitterära grepp; vetenskapen blir plötsligt trubbig och stel inför mycket komplexa skeenden.

44. Vilka är Dina favoritnöjen och vad är det värsta Du vet?

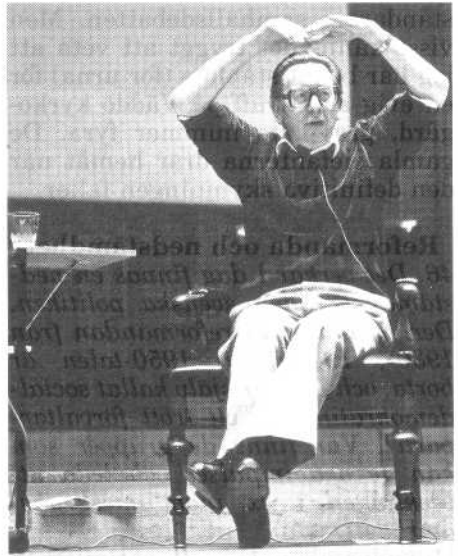
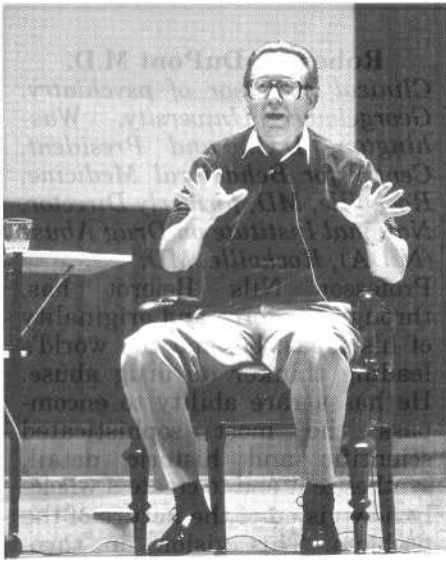
Några speciella favoritnöjen har jag inte, men visst är det fint att få sitta och språka med några gamla vänner framför den öppna spisen eller ännu bättre vid en liten lägereld

långt inne i storskogen. Att sitta med laddad termos och ostmackor i soldiset vid ett fint abborrhgrund går inte heller av för hackor. Att efter en utlandsresa få sitta i lugn och ro

Henrik Klackenborg

Regeringsråd:

– För mig framstår Nils Bejerot främst som den oförtröttlige idekämpen och forskaren utan fruktan och tadel, som aldrig tvekat att sjunga ut om verkligheten i narkotikafrågan. När han nu uppnår den normala pensionsåldern hoppas jag ändå att han ska behålla åtminstone ett finger kvar i verksamheten, så att vi kan få lyssna till hans röst även framdeles. Behovet därav kommer säkert att vara stort inför den allt överskuggande aidsfaran och dagens allmänna förvirring.

och i kronologisk ordning plöja de fyra stora stockholmstidningarna och täppa igen informationsluckan är ett måste för mig; annars skulle jag få svåra abstinensbesvär.

Att se en verkligt fin film ger mig som regel mer än ett teaterbesök; skådespelarna är visserligen mycket duktiga men pjäserna ofta olidligt dåliga. Hela livet har jag förstås hellre tittat på en vacker, levande flicka än på ett aldrig så fint, dött konstverk. Jag älskar livet helt enkelt.

Det värsta jag vet är att deklamera, men numera har jag en revisor som tar hand om olustigheterna. Det näst värsta är att hålla plikt-skyldiga tack- och hyllningstal, men numera har jag anställt en medarbetare för den saken.

45 Vad väntar Du Dig av framtiden?

Innan det västerländska samhället sjunker ned i missbruk, brott, föroreningar, förgiftningar, kaos och elände räknar jag med att långsamt

kvävas i en genom otaliga röntgenundersökningar framkallad, progredierande, obstruktiv lungfibros. Dessförinnan skall jag dock, som Olof Palme sa vid regeringsskiftet 1976, ställa till med en oherrans massa bekymmer för mina mot-

Per Nyhus

Överläkare vid Statens senter for barve- og ungdomspsykiatri, Oslo:

– Nils Bejerots lansering av "epidemimodellen" mitt i den liberala perioden med symtomteorin skapade en realism i debatten. Hans kritik av flumkulturen och försvar för en moral har varit viktig också för oss i Norge. Över huvud taget har han haft en välgörande inverkan på narkotikadebatten i Skandinavien. Även hans kritik mot ett samhälle som inte kan sätta gränser har varit viktig. Vi i Norge är glada för att han stått fast vid sin uppfattning.

ståndare i samhällsdebatten. Men visst känns det tryggt att veta att jag har bokat ståplats (för urna) för en evig släktträff på Väddö kyrkogård, gravplats nummer fyra. De gamla elefanterna drar hemåt när den definitiva skymningen faller.

Reformanda och nedstämdhet

46. Det verkar i dag finnas en nedstämdhet i den svenska politiken. Den optimistiska reformandan från 1930-, 1940- och 1950-talen är borta, och Du har själv kallat socialdemokratin för "ett trött förvaltarparti". Var finns de grupper som kan ge nya impulser och leda utvecklingen, t. ex. inom missbruksområdet?

Huvudorsaken till att optimismen bleknat och pessimismen tagit över är nog den dåliga ekonomiska utvecklingen under lång tid, med växande statsskulder och snävare ramar. Förr fanns det marginaler att ta av. Nu måste de olika grupperna och intressenterna ta av varandra, därför att tillväxten nästan upphört. Bakgrunden till detta är i sin tur en underinvestering i produktionssektorn och en överkonsumtion, kanske inte så mycket på det enskilda planet som inom den offentliga sektorn. Den senare brottas med låg produktivitet inom flera områden. Landstinget behöver exempelvis numera två anställda på varje tjänst för att få sysslorna utförda. Detta är en het potatis som ingen vill diskutera offentligt, för då stämplas vederbörande som antifacklig och det är värre än att svära högt i kyrkan.

Socialdemokratin har försummat den teoretiska samhällsanalysen och sett för mycket till maktinnehavet i sig och för litet till det som borde vara det djupare syftet med maktinnehavet. Därtill kommer att

Robert L. DuPont M.D.

Clinical professor of psychiatry, Georgetown University, Washington, D.C., and President, Center for Behavioral Medicine, Rockville, MD, formerly Director, National Institute on Drug Abuse (NIDA), Rockville, MD:

Professor Nils Bejerot has, through the force and originality of his ideas, become the world's leading thinker on drug abuse. He has a rare ability to encompass the most sophisticated scientific and historic detail, synthesize it and to create a wholly new vision of the nature of the problem. This vision, in turn, leads to a clear understanding of the solution of the drug abuse problem which transcends any particular place, drug, or time. Fie has had a profound impact on my own views about drug abuse helping me to develop, for the first time after more than a decade in the drug field, a clear picture of the problem and its solution. My only regret is that, even after all this time, so few people in the world have fully grasped the brilliance and usefulness of Professor Bejerot's work.

man inte har kunnat hålla undan för de ultraliberala och popradikala karriäristerna, som numera häckar i alla departement och ämbetsverk.

Vad missbruksområdet beträffar så har ju Riksförbundet Narkotikafritt Samhälle blivit vägledande och tongivande. Det finns många andra fina enfråge-grupper, som gör ett fantastiskt arbete, men ännu syns inte konturerna till något alternativ till den nuvarande byrå-

krati- och partistaten, där de höga ämbetena, liksom i gamla tider, återigen har blivit politiska belöningar, nu med andra förtecken. De politiska funktionerna växer samman med ämbetsrollerna till ett cementserat, korporativistiskt maktblock, som egentligen inte behöver menigheten annat än på valdagen.

Jag saknar ett par tusen självständiga kommuner och hundratusen gräsrotspolitiker, som kan hålla lokalbyråkraterna på plats. Se bara hur det gick med superiet när 2 500 nykterhetsnämnder ersattes av 25 000 socialarbetare, kuratorer och psykologkonsulter. Behandlingskorporationerna har nu fått ett ekonomiskt intresse av att permanenta eländet som evig födkrok. Ingen dager synes än ...

47. De senaste åren har Du ändrat Dina uttalanden om svensk narkotikapolitik från "loppet är snart kört om ingenting görs utöver det nuvarande" till "nu är loppet kört". Varför denna defaitism?

Helt enkelt därför att det knarkliberale motståndet i vissa departement och ämbetsverk varit för massivt, baserat som det är på den anti-intellektuella 1960-talsromantiken och dess lekamliga företrädare på centrala poster. Nödvändiga omvärderingar av bekämpningsstrategierna har därför uteblivit.

Man har bitit sig fast i ensidigt produktionsorienterade strategier (av typen Bror Rexeds och FN:s alternativa kaffe- och jordgubbsodlingar i Gyllene Triangeln respektive USA:s flygbesprutning av cocaodlingar i Syd-Amerika). Narkotikapolitiken måste stå på två ben. Förutom produktionsbekämpningen måste man också starkt markera den konsumtionsorienterade strategin och se till att man får ett total-

Gunnar Ågren

Socialläkare, gruppleddare för VPK:s landstingsgrupp i Stockholm:

– Nils Bejerots storhet finns på två plan. För det första: han har ett genuint socialt samvete och ett djupt engagemang för missbrukare, deras anhöriga och psykiskt sjuka; över huvud taget de svaga grupperna i samhället. Han har aldrig utnyttjat dem för egna syften.

– För det andra var Nils Bejerot först inom narkotikadebatten att föra in vetenskapligt tänkande och vetenskaplig metodik. Han har fått slåss och lida smärlek för vad som idag betecknas som närmast självklarheter. Att en del radikala människor är kritiska mot Bejerot tror jag beror på missuppfattningar och bristande kunskaper.

Lars Gunne

Professor, Ulleråkers sjukhus:

– Nils Bejerot är en debattglad person som har lätt att uttrycka sig begripligt och är medryckande både i talad och skriven form. Hans polemiska stil är direkt och burdus, med få nyanser, vilket gläder de åskådare som gillar ett bra slagsmål.

– Låt oss hoppas att vi får höra Nisse bullra i debatten och hudflänga narkotikaliberaler ännu några ar. Han har i vissa frågor gett den tysta majoriteten röst och blivit talesman för en linje präglad av sunt förnuft och moralism. Hur många narkotikadebattörer kan skryta med något sådant?

Arbetsnarkomani och samlarmani anser Nils Bejerot vara beroendetillstånd som inlärningspsykologiskt är närbesläktade med narkomani, spelgalenskap och andra tillstånd av besatthet, exempelvis inom konst, litteratur, politik, religion eller idrott. Se vidare i Missbruk av alkohol, narkotika och frihet. Foto: Kent Hult.

förbud för all icke-medicinsk befattning med narkotika. Annars blir alla motåtgärder mer eller mindre verkningslösa.

Nu har man nog försuttit chansen att i tid få grepp om knarkkonsumtionen, som ju spritt sig ut över hela landet och in i alla sociala skikt. Det finns redan kanske ett par hundra tusen socialt väletablerade haschare i Sverige bland läkare, psykologer, jurister, lärare, socialarbetare, sjukvårdspersonal och många andra.

Om Ingvar Carlsson och socialdemokratin är beredda att omgående infria vallöftet från 1982 om "Rent hus med knarket" finns det möjligen ännu en sista chans att vända utvecklingen åt rätt håll. Uteblir den justeringen kan vi nog snart

inrätta ett permanent ämbetsverk för skötseln och den fortlöpande tillsynen av drogmissbruket, en svarighet till trafiksäkerhetsverket och livsmedelsverket. Det finns tillräckligt många charlataner i de centrala organen för att befolka ett dussin välbemannade missbruksverk. Var så säker, missbruksverket kommer.

För den växande motståndsrörelsen mot narcket gäller det att värna om Per-Albin Hanssons trotsiga paroll från andra världskriget, i beredskapen mot en eventuell ockupation av Sverige: "Varje uppgift om att motståndet skall uppges är falsk!" Knarket har nu besatt stora delar av det svenska samhället, och striden går vidare i det som uppenbarligen kommer att bli längre än

trettioåriga kriget och på sikt också kräva fler offer än Sveriges samtliga krig sammantagna.

Annorlunda?

48. *När Du ser tillbaka på mer än trettiofem års arbete som skribent, forskare, debattör m. m., är det då något Du upplever att Du försummat eller något Du skulle gjort annorlunda?*

O, ja, alltför mycket. Som alla engagerade forskare, författare och politiker har jag förstås försummat min familj å det grövsta.

Jag krävde tystnad och arbetsro i huset, fast där fanns fyra småungar som ville leka och stoja. Min hustru fick ganska ensam ta hand om barnen, deras skolgång, hemmet, trädgården och ekonomin. Därtill har hon utanpå allt annat översatt tre av mina böcker till engelska, skött min internationella korrespondens under många år, mycket annat att förtiga. Utan Carols enorma insatser och osannolika tålamod hade jag inte kunnat driva forskningsarbetet och den socialpolitiska debatten.

Jag har naturligtvis, som alla andra besatta, försökt påskina att jag lidit av min arbetsnarkomani, men som alltid är det också här de anhöriga som lider och den beroende som njuter. Passionen i arbetet, idrotten, politiken, konsten, alkoholen, knarket etc. går alltid i första hand ut över de närmast sörjande.

Naturligtvis borde jag efter studentexamen i aftonskolan 1946, då jag kände mig riktigt Per-Albinfrälst, inte ha låtit mig förledas av studentkamraten Nisse Johansson att satsa på Sveriges Kommunistiska Ungdomsförbund. Men Nisse hade en mer proletär bakgrund och hävdade att våra insatser för ett

Jan Myrdal

Skriftställare, författare:

– 1954 kom jag att lära känna Nils Bejerot. Jag kände till honom tidigare. Han var aktiv i Clarte. Där var jag visserligen medlem sedan tidigt fyrtiotal men det var i SKU jag arbetade sedan tio år. Jag hade just kommit hem från Osteuropa. Nils Bejerot och jag höll närbesläktade inledningar på en skolningskurs för den ledande kadern inom det DU som då bildats. Jag talade om kulturens roll och funktion; han talade om det sätt på vilket USA-imperialismen sökte få grepp över tänkandet med serierna som verktyg. I principfrågan hade han rätt. Den imperialismens hegemoni – för att använda ett sentida uttryck – vi på vänsterkanten då inte lyckades bryta kom att förlama den europeiska arbetarrörelsen. Hans senare kamp mot knarket ser jag som en betydelsefull insats mot det förförande av folket vilket säkrar imperialisternas makt.

bättre samhälle skulle våga tyngst längre ut på vänsterkanten. Nisse lämnade sedan partipolitiken långt före mig, blev arkitekt, fastighetsbaron och god för åtskilliga miljoner, medan jag slitit vidare på min magra forskarlön, men det sörjer jag inte över.

När brytningen med världskommunismen var genomförd och jag blev inbjuden på värvarmacka med öl uppe på Socialdemokratiska Partistyrelsen, borde jag nog ha gått in och sett till att socialdemokratien inte spårade ur i popradikal riktning. Men jag anade då varken den kommande hippievågen, 1960-talsro-

mantiken, snarkliberalismen eller terapi-industrin. Nu känns det också skönt att vara politiskt helt fristående i alla riktningar, med rätt att tänka fritt och fränt.

I dag ångrar jag att jag satsat så hårt på den svenska debatten. Men tanken var att vi skulle få ordning på den svenska narkotikapolitiken och sedan kunna visa upp Sverige som ett stilbildande föredöme för andra länder. När vi nu inte nått ända fram kan jag se att det hade varit bättre att helt satsa på den internationella debatten och skriva en bok om året kring olika avsnitt av frågan och se till att få ut böckerna på världsspråken. I mediaåldern är det medierna som skall göra jobbet, inte föreläsnings- och kursverksamheten.

49. Vad tänker Du göra efter Din pensionering?

För mig kommer pensioneringen nästa år inte att innebära någon förändring i verksamheten, frånsett att jag slipper rätta kandidaternas skrivningar i socialmedicin, och deras dåliga svenska kommer jag inte att sakna.

Hågkommen?

50. Hur vill Du bli ihågkommen i historieböckerna?

Jag har inte något som helst behov av att bli ihågkommen, men jag är ytterligt angelägen om att mina forskarmödor skall räddas in i läroböckerna. Redan nu är begreppet "narkomani av epidemisk typ" etablerat, och man börjar på många håll få ett hum om vad ett beroende är och hur det uppkommer. Men det är osäkert om man under min livstid mer allmänt kommer att lära sig hur man skall hantera och be-luinda dessa tillstånd, än mindre Vorebygd dem.

Ulf Adelsohn

Riksdagsman (m), f.d. ordförande i Moderata Samlingspartiet:

– Nils Bejerot har gjort betydande insatser för en realistisk inställning till missbruket. Han har visat något för Sverige så ovanligt som civilkurage genom att stå för åsikter som gått tvärt emot etablissemangets. Allt fler börjar nu inse att han har och har haft rätt.

Yngve Persson

F.d. riksdagsman (s), f.d. ordförande i träindustriarbetarförbundet, hedersordförande i Riksförbundet Narkotikafritt Samhälle:

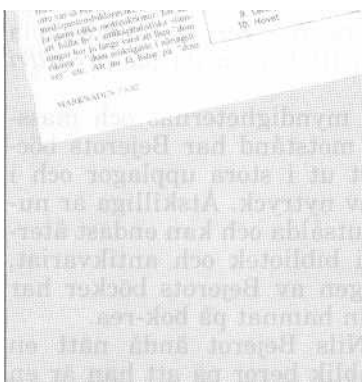
– Tidigare än någon insåg Nils Bejerot att narkomanin är ett dödligt hot mot den frihetliga sociala ordning och kultur vi sökt bygga. Med överlägsna insikter och en enastående pedagogisk fallenhet och uthållighet har han avslöjat symtomteorins ohållbarhet och drogliberalernas och flumpolitikernas förljugna försvar för asocialiteten, och idag möter han inget öppet motstånd. Endast prestige och feghet kan hindra statsmakterna att fullt ut omsätta Bejerots ideer i praktisk politik. Nils Bejerots lysande insatser kommer att gå till historien.

Som person känner jag mig i viss mån som en arvtagare till Bengt Lidforss, men honom är det just ingen som vet något om i vårt historielösa samhälle. Allt skall så småningom glömmas och dränkas i tidens hav. Frid över vågorna!

1982 års viktigaste opinionsledare i Sverige

11172
OPYNLONSTAPP-BS
1982

KW10
9.944iken
monemat

Nils Bejerot
En av de mest uppmärksammade opinionsbildare och debattörer i Sverige. Han har varit en av landets mest uppmärksammade opinionsbildare och debattörer. I tidskriften Den Svenska Marknadens förteckning över Sveriges viktigaste opinionsledare för år 1942 kom Nils Bejerot på andra plats bland fysiska personer, efter professor Assar Lindbeck.

Lennart Risholm
En av de mest uppmärksammade opinionsbildare och debattörer i Sverige. Han har varit en av landets mest uppmärksammade opinionsbildare och debattörer. I tidskriften Den Svenska Marknadens förteckning över Sveriges viktigaste opinionsledare för år 1942 kom Nils Bejerot på andra plats bland fysiska personer, efter professor Assar Lindbeck.

Assar Lindbeck
En av de mest uppmärksammade opinionsbildare och debattörer i Sverige. Han har varit en av landets mest uppmärksammade opinionsbildare och debattörer. I tidskriften Den Svenska Marknadens förteckning över Sveriges viktigaste opinionsledare för år 1942 kom Nils Bejerot på andra plats bland fysiska personer, efter professor Assar Lindbeck.

Nils Bejerot har sedan början av 1970-talet varit en av landets mest uppmärksammade opinionsbildare och debattörer. I tidskriften Den Svenska Marknadens förteckning över Sveriges viktigaste opinionsledare för år 1942 kom Nils Bejerot på andra plats bland fysiska personer, efter professor Assar Lindbeck.

En vägledning till kunskap

Av Staffan Myrbäck

Det går inte att komma förbi Nils Bejerot i studiet av narkotikapolitiken och dess historia. Trots det är det precis vad myndigheter och massmedia försökt göra i många år.

När Nils Bejerot i mitten av 1960-talet kritiserade myndigheternas experiment med legalförskrivning av centralstimulantia och opiater till narkotikamissbrukare, tilläts han sällan skriva i någon tidning. Endast de "rätta" åsikterna fick obegränsat utrymme i teve, radio och dagspress. Massmedias utfrysning av Nils Bejerot gick så långt att han tvingades ge ut en egen bok med många av de refuserade bidragen — *Inlägg i narkotikadebatten*. I sin recension av boken frågar *Tidspegelns* redaktör, Paul Patera, "hur det kunde hända att en flock dilettanter plötsligt fick dominera narkotikadebatten och göra det med förödande ekoverkan i en rad dagstidningar, i radio, i TV, medan fackmännen i allmänhet och Nils Bejerot i synnerhet så långt som möjligt tystades ned och ofta vägrades komma till tals i radio och TV".

På senare år har förhållandena ändrats till det bättre. Men det har skett tack vare att Bejerot likt en bulldog bitit sig fast vid sina insikter och att historien givit honom rätt. Hans omfattande kunskaper

och mångåriga erfarenhet kan ingen tidning med självrespekt längre nonchalera.

Men fortfarande väntar Bejerot på det fulla erkännandet. På socialhögskolorna är han fortfarande bannlyst bland de elever som bäst skulle behöva lära av Bejerot. I en uppsats vid Stockholms universitet (våren 1986) har en studerande i statskunskap, Lars Gillegård, granskat socialhögskolornas litteraturlista i missbruksfrågor på de sociala linjerna. Denna visade att ingen socialhögskola hade någon av Bejerots böcker i den obligatoriska undervisningen. En socialhögskola hade en titel, men då på en *valfri* kurs.

Trots myndigheternas och massmedias motstånd har Bejerots böcker gått ut i stora upplagor och i serier av nytryck. Åtskilliga är numera slutsålda och kan endast återfinnas i bibliotek och antikvariat, men ingen av Bejerots böcker har någonsin hamnat på bok-rea.

Att Nils Bejerot ändå nått en bred publik beror på att han är en ovanlig forskare. Bengt Melin skriver i sin recension i *Aftonbladet* av Bejerots *Vardagsbilder* att Bejerot "skulle blivit journalist om han nu inte blivit professor". Nils Bejerot har nämligen aldrig förförts av myten om att forskning måste redovisas på ett akademiskt och snustorrt

språk. När han skriver och debatterar så går han också utanför de akademiska kretsarna och vänder sig till den läsande allmänheten. Han förklarar tålmodigt, pedagogiskt, roligt, elakt och enkelt narkotikaproblemets alla snårigheter. Nils Bejerot är kort sagt en sällsynt kombination av forskare, orädd debattör, stilist och god historieberättare, vilket präglar hans böcker, oavsett om det är fråga om vetenskapliga redovisningar eller läroboksmässiga översikter.

Denna bibliografi är en välkommen vägledning och ett verktyg för dem som vill lära sig något om narkotikapolitiken och dess historia; till att förstå hur det var möjligt att en beprövad och framgångsrik nykterhetspolitik kastades över ända av socialpolitiska skojare och ett trendkänsligt mediaetablissemang, men den är också ett monument över en tjuugoårig strid i narkotikafrågan.

För den som vill ta del av Nils Bejerots analyser inom missbruksområdet är läroboken *Narkotika och narkomani* den bästa introduktionen. Den har gått ut i 28 000 exemplar men är slutsåld, och en ny upplaga dröjer. Av de i bokhandeln tillgängliga böckerna kan vi därför främst rekommendera *Missbruk av alkohol, narkotika och frihet* som introduktionsbok. Huvudavsnittet i Bejerots första och mycket uppmärksammade bok, *Narkotikafrågan och samhället*, kommer inom en snar framtid som nytryck med aktuella kommentarer under titeln *Den stora oredans tid*.

Flertalet av Nils Bejerots böcker kan rekvireras från Riksförbundet Narkotikafritt Samhälle (RNS), Rådmanngatan 31, 11358 Stockholm, tel 08-301857, eller Svenska Carnegie Institutet, Box 16302, 103 26 Stockholm, tel 08-2152 88.

"Ingen regering i ett demokratiskt land kan bemästra de stora drogepidemierna utan ett starkt folkligt stöd."

Nils Bejerot i anförande vid den amerikanska föräldraorganisationens (PRIDE:s) mot narkotika konferens, Atlanta, april 1983.

Bejerots böcker

En presentation med urval av recensioner

Av Staffan Myrbäck

URINA^{NFK}
NUM1EGÄRD-

yM

ukoil.anus.,inuk ;

EnE4s
a-non

NosBele~
JoosBart™

Missbr™

ocoH -

m
ätgärder

VCKSIRLLAN
DÖSOL
sVLY1st

Tiäeee^{jevt}

ADDICTION
pr 0.4 572011
%AQ ad L R 4

NtsNajaryN

SSkrulr

alkoko(
Narkotika och

[riket

1 ft

Nils Bejerot har givit ut sexton böcker. Dessa behandlar så skilda områden som dödsolycksfall, serietidningsvåld, social- och kriminalpolitik, läkemedelsinformation, alkohol- och narkotikamissbruk samt polispsykiatriska vardagsproblem. Många av dem har översatts. De olika utgåvorna omfattar tillsammans långt över 100.000 exemplar.

Barn — Serier — Samhälle

Originalupplaga, Folket i Bild, Stockholm 1954; 5 000 ex.

Folkupplaga, Folket i Bild, Stockholm 1955; 5 000 ex.

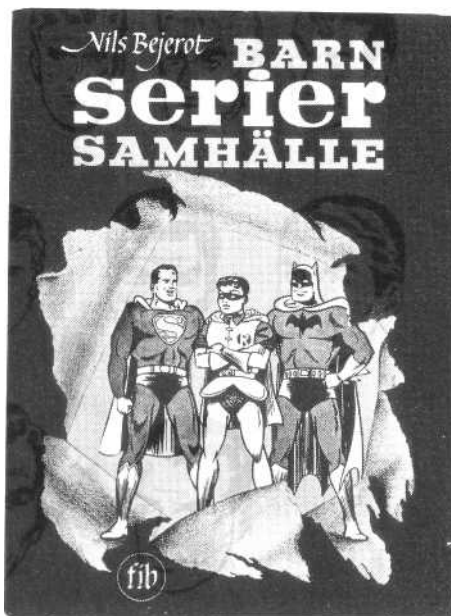
Faksimilupplaga, Folket i Bild/Kulturfront, Stockholm 1981; 3 000 ex.

Detta var den första kritiska studien av den mest spridda barn- och ungdomslitteraturen — de tecknade serierna.

Även i denna fråga var Nils Bejerot långt före sin tid. Han avslöjade seriehjältarnas övermänniskoideal och pekade på våldsromantiken, kvinnoföraktet och rasismen i serievärlden. Särskilt hårt gick han åt "Seriefabrikanternas trettio tre argument", som alla sågades med eftertryck i denna roliga och underhållande bok.

Vi återger Sten Haglidens recension ur *Folkskollärarnas tidning* (nr 50, 1954), som Hagliden under många år var chefredaktör för.

Nils Bejerots bok om barn, serier och samhälle kan man mycket väl läsa parallellt med Lorentz Larsons arbete *Barn och serier*, anmält i föregående nummer av denna tidning. Bejerot ser nämligen spörsmålet ur delvis andra synvinklar. Sålunda ger han en fyllig framställning av seriernas historia, och han är i sin granskning mera internationell än Lorentz Larson. Många anser det kanske onödigt att två böcker i samma ämne samtidigt utkommer, men när bägge som här är av hög valör — och författarna i viss mån gör skilda utblickar — kan man

bara vara tacksam för de båda tungt vägande inläggen i en fråga, som på något sätt måste få sin lösning, om inte våra barns — förresten också vår ungdoms och många äldres — läsvanor ska gå mot en allt säkrare försumpning.

Iden att berätta genom bildsviter är uråldrig, påpekar Bejerot. Vad är hieroglyferna och grottmålningarna annat än serier? De romerska kejsarna skildrade sina hjältedater med sammanställda bilder osv.

Till Sverige kom den första serien via Danmark genom Carl Aller och *Allers Familjejournal* 1877. Först genom amerikanerna tog emellertid den moderna serien verklig fart. År 1931 gick tidningsserierna in i en ny epok. En fattig amerikansk konstnär började då tjäna stora pengar på att framställa gangsterernas dåd i serieform.

Seriehjältarna — varav dessa tjugoen från skilda serier och av olika tecknare är en bräddel — är unga, bildsköna, välfriserade v i t a män med rak näsa och kraftigt hakparti. Ur Nils Bejerot: *Barn — Serier — Samhälle* (1954).

Serieskurkarna behöver man inte vara någon mästerdetektiv eller djuppsykolog för att avslöja — de bär brottet i sina ansikten. Bland mängden karakteristiska drag hos dessa "svenska" magasinsskuskar kan man peka på att de över lag är äldre än hjältarna, de är ofta feta och flintskalliga, inte sällan svartmuskiga eller färgade. Ur Nils Bejerot: *Barn — Serier — Samhälle* (1954).

Seriemagasinen räknar sina anor från 1940, och de har sedan gjort ett formligt triumftåg genom världen. Bejerot anför t.ex.:

I England räknar man med att varje magasin läses i genomsnitt av 7–8 barn (lån, byten, återförsäljning, syskon). Men i England har liksom i USA även de vuxna blivit inbitna magasinläsare. Lärartidningen *Schoolmaster and Woman Teacher's Chronicle* berättar om en engelsk officer, som konstaterar att det på hans kompani varje söndag brukade säljas 400 seriemagasin och 1 exemplar av den ansedda dagstidningen *The Observer!*

Bejerot skärskådar de olika serietyperna, framhåller liksom Lorentz Larson att det finns och har funnits både utomlands och hos oss oskyldiga – ja förnämliga – serier. Han nämner bland de senare skämtserierna Jacobssons Adamson, den nu utdöda Mannen som gör vad som faller honom in av Oskar Andersson, Storm P:s 3 smaa mend, de amerikanska djurserierna Krazy Kat och till dels Disneyserierna, den holländska Tom Puss och historiska serier som Prins Valiant.

Men så är där också de stora kadernerna med skumma serier: cowboyserierna med sin ständigt tilltagande lovsång över brutaliseringen, kriminalserierna med sina ofta sadistiska brottbeskrivningar, skräckserierna, som visar döda och halvruddna människor, vilka återvänder till sina anhöriga, där man spelar baseball med avhuggna huvuden osv. Alla de här senast nämnda bildsviterna bjuder ungdomen stannar i stället för bröd, säger författaren, som fortsätter (anmälaren citerar rapsodiskt):

i stället för äventyr och handling – våld, brott, råhet, sadism, tortyr, krig och död - -

i stället för hjältar – vildsinta och rasande muskelmonster - -

i stället för hjältinnor – hänsynslösa djungelamasoner, jumperflickor eller depraverade nattklubbsdrottningar - -

i stället för kärlek – egoism, svartsjuka, intriger, överbetonad sexualitet - -

i stället för vänskap – misstänksamhet, avund och hat och förtal - -

i stället för humor – enfaldiga plattheter - -

i stället för en sund livssyn – maktdyrkan, den starkes rätt, öga för öga - -

Mot de stereotypa tecknade seriehjältarna och skurkarna går Bejerot till välgörande från attack i kapitlet En värld i svartvitt. – Hjältarna har som katterna minst sju liv och ett ytterligt gott läkekött. Hur våldsamma bataljer de än går igenom, repar de sej med otrolig snabbhet från blesyrerna. Ett brott, som i vanliga fall tar åtskilliga veckor, läks här på ett ögonblick.

Skurkarna kanske är något mer varierade, men vanligtvis är de "... äldre, fetlagda, gärna flintskalliga och alltid mindre snarfagra". För att understryka skurkaktigheten förser tecknarna ibland sina bovar med deformerade, buckligt inboxade näsor. Allra vidrigast blir denna människobeteckning, då man tillgriper lyten och missbildningar för att göra bovarna ännu mera frånstötande i de serie-läsande barnens ögon.

Om seriernas kvinnor säger författaren pricksäkert:

Det är inte vilka kvinnor som helst, som serietecknarna presenterar. Grymma piratdrottningar skri- " der högtidligt genom seriemagasinen, desperata äventyrerskor skju- ter sej fram - -. Det vimlar av långnaglade, högbramade glamourgirls,

men en vanlig kvinna står inte att upptäcka. Det mest markanta draget hos dessa kvinnor är de överdrivna könskaraktärerna – svällande hårhav och svällande barmar.

I bokens andra avsnitt bemöter Bejerot med ett patos, som dock aldrig inverkar menligt på tankeredan och skarpsynen, seriefabrikanternas 33 argument. Anmälaren kan bara återge några få av dessa:

Livet är ingen dans på rosor – bäst att barnen får lära sej det i tid.

Magasinen ger barnen en vidgad erfarenhetsvärld.

Serierna är uppfostrande(!)

Barnen lär sej läsa genom serierna.

Absurditeten ligger i öppen dag. Här vill verkligen recensenten uppmana: Läs Bejerots svaromål och kritik! Han är på en gång spirituell och dräpande.

Kapitlet Motståndsrörelsen (bra rubrik!) handlar resumearterat om vad man i USA, Canada, England, Irland, Frankrike, Italien, Österrike, Belgien, Holland, Norge, Danmark och Sverige gjort för att få

bukt med de dåliga seriernas härjningar, och författaren kommer så i slutavdelningen in på förbud eller censur. Han citerar härvid 1944 års tryckfrihetssakkunnigas betänkande. De sakkunniga berör de s. k. pornografiklausulerna och påpekar att en begränsning av spridningsrätten för pornografialster är motiverad. Och i det sammanhanget säger de också (Bejerot kursiverar): "*Aven skildringar av mord, våldshandlingar och andra grova brott kan i vissa fall jämföras med de förut angivna slagen av skrifter*".

Främst förordar emellertid Bejerot, liksom Lorentz Larson, de positiva åtgärderna, när det gäller att komma de dåliga serierna till livs: upplysning, bättre serier.

Bejerot har grundat sitt arbete på tusentals tidningsurklipp, hundratal in- och utländska artiklar och en oräknelig mängd seriemagasin. Om resultatet ska kort sägas: det är av största intresse för alla, främst för föräldrar och lärare. Härtill kommer att boken är fängslande och välskriven.

Sten Hagliden

"Rasdiskriminering

är en företeelse, mångtusenårigt äldre än seriemagasinen, men den lika avskryvbara som enfaldiga människosyn, som ligger till grund för denna människofientliga dårskap, omhuldas öppet i många serier. Redan den äldsta moderna serien, Gula pojken, bar tydliga spår av rasfördomar. – Aldrig ser man indianer, kineser, negrer, infödingar ... segra över de vita seriefigurerna. Den vite mannen är i sig själv, i kraft av sin hudfärg, en övermänniska i serievärlden."

Ur Nils Bejerot: Barn – Serier – Samhälle (1954).

Dödsolycksfallen i Sverige

**Socialmedicinsk Tidskrifts
Skriftserie Nr 24, Stockholm
1955. 51 sid.**

Under åren 1952–54 tjänstgjorde Nils Bejerot som amanuens och assistent vid Karolinska institutets hygieniska institution. Under denna period genomförde han tillsammans med dåvarande docenten *Ragnar Berfenstam*, *Pediatrika kliniken, Akademiska sjukhuset, Uppsala*, en statistisk studie över dödsolycksfallen i Sverige under åren 1776–1950.

Huvudparten av materialet publicerades först som en artikelserie i *Socialmedicinsk Tidskrift* (nr 2–5, 1955) och samlades sedan till en volym i tidningens skriftserie.

Denna recension, som infördes i *Socialmedicinsk Tidskrift* (nr 9, 1955), skrevs av *Theodor Ehrenpreis*, överläkare vid *Karolinska sjukhusets kirurgiska barnklinik*.

Olycksfallen har under de senaste årtiondena mer och mer kommit att framstå som den moderna tidens gissel, väl jämförbart med äldre tiders farsoter. Relativt sett gäller detta framför allt barnåldern, där olycksfallen numera utgör den största dödsorsaksgruppen. Dessa förhållanden har först under de senaste åren vunnit tillbörligt beaktande. I Sverige har framför allt *Berfenstam* i ett flertal publikationer belyst och understrukt barnolycksfallsfrågans stora betydelse. Den viktigaste förutsättningen för ett effektivt bekämpande av barnolycksfallen är givetvis kunskap

..
DÖDSOLYCKSFALLEN
I **SVERIGE**

om deras förekomst, frekvens, uppkomstbetingelser osv.

Föreliggande skrift, som tidigare delvis publicerats som en serie artiklar i *Socialmedicinsk tidskrift*, grundar sig på en sammanställning av svensk dödsorsaksstatistik med avseende på olycksfallsdöd för hela den tidrymd som verderhäftiga uppgifter varit tillgängliga, dvs. från 1776 och fram t. o. m. år 1950.

Ett studium av den äldre statistiken ger en intressant bakgrund till vår tids olycksfallsfrekvens och -fördelning. Dödligheten i olycksfall visar under tiden 1776–1830 en stigande kurva, som sedan sjunker och under 1840-talet når utgångsvärdet för att sedan kontinuerligt fortsätta att sjunka fram till 1930-talet; under de senaste decennierna före-cer kurvan åter en lätt stegring. Kurvan företer ända fram till de senaste decennierna en på-

taglig överensstämmelse med frekvensen för drunkningsdöd, som varit den i de nordiska länderna dominerande orsaken till olycksfallsdöd; under de senaste 20 åren går emellertid de båda kurvorna isär: den ökande totala olycksfallsdödligheten motsvaras av en sjunkande drunkningsdödlighet, i stället träder motortrafikolyckorna alltmer i förgrunden och blir mot slutet av undersökningsperioden (1946 – 1950) den främsta orsaken till våldsam död. Överdödligheten för det manliga könet och för barnåldern är genomgående för hela den långa tidsperioden.

Tyngdpunkten i arbetet ligger i en analys av dödsolycksfallen i modern tid. Problemet räckvidd kan endast till en ringa del förklaras av den ovan berörda mindre stegringen av antalet dödligt förlöpande olycksfall under de senaste årtiondena; den väsentliga förklaringen är den relativa dominansen av olycksfallsdöd, som blivit följderna av den starkt minskade dödligheten i sjukdomar, särskilt infektionssjukdomarna. Speciellt markant är detta förhållande beträffande barnåldern. Köns- och åldersfördelningen redovisas för hela undersökningsperioden både för totalmaterialet och för de större olycksfallsgrupperna separat i instruktiva tabeller, kurvor och diagram.

Ett närmare studium ägnas sedan de tre skilda olycksfallstyper, för vilka den officiella statistiken redovisar åldersuppgifter: "drunkning, trafikolycksfall och "övriga". Drunkningarna visar under de senaste 40 åren en glädjande minskning både absolut och ännu mer relativt sett; i relation till folkmängden uppgår denna minskning till icke mindre än 60% för både män och kvinnor; för barn under 5 år samt

för åldringar över 70 år är minskningen dock obetydlig. Den viktigaste orsaken till denna gynnsamma utveckling är den ökade simkunnigheten.

En motsatt utveckling visar trafikolycksfallen och speciellt motorolyckorna. Det väsentliga orsaksmomentet härvidlag utgöres av den stegrade trafikintensiteten. Fördelningen på olika åldrar och kön, stad och landsbygd, årets olika månader samt olika typer av motorfordon och trafikanter belyses i ett flertal tabeller och kurvor. Kapitlet avslutas med några ekonomiska aspekter på vägtrafikolyckorna samt en jämförelse med tillgängligt internationellt material; bland 13 upptagna stater ligger Sverige relativt gynnsamt i fråga om olycksfallsfrekvensen i förhållande till antalet motorfordon och likaså i förhållande till folkmängden.

"Övriga" olycksfall har på grund av brister i differentieringen i den officiella statistiken undandragit sig ett närmare studium. Inemot hälften av denna grupp utgöres av fall från höjd, i vilken benämning även ingår omkullfallande. Speciellt är det de gamla kvinnorna, som drabbas av dessa fall och duka under i komplikationer till i synnerhet collum-frakturer (red. anm.: brott på lårbenshalsen). Andra typer av hithörande skador är krossskador, brännskador och förgiftningar. För barn har ett närmare studium varit möjligt tack vare en analys av Statistiska Centralbyråns primärmaterial. De fyra vanligaste dödsorsakerna är kvävning, brännskador, fall från höjd och förgiftning. Värst drabbade i denna blandade olycksfallsgrupp har de minsta barnen varit.

I sitt slutord pläderar författarna för ett antal åtgärder i olycksfalls-

förebyggande syfte, framför allt ökad undervisning och upplysning, ökad profylaktisk [red. anm.; förebyggande] verksamhet från barnavårdscentraler och hälsovårdsnämnder, fördjupad forskning, bättre statistik samt väsentligt ökat ekonomiskt stöd från det allmänna.

Denna sakliga framställning av väsentliga olycksfallsfakta i Sverige sedan slutet av 1700-talet kommer säkerligen att bli av grundlägg-

gande betydelse för det fortsatta arbetet i preventivt syfte. Författarna har också i många olika sammanhang pekat på för fortsatt studium angelägna uppgifter. Genom den överskådliga och rediga behandlingen av det rikhaltiga stoffet är boken trots ämnets svårtillgänglighet relativt lättläst och utomordentligt tankeväckande.

Theodor Ehrenpreis

Läkemedelsinformation

En undersökning av läkemedelsreklam till den svenska läkarkåren och informations-spridning inom kåren. Tillsammans med John Örtengren.

Socialmedicinska institutionen, Karolinska institutet, Stockholm 1963. 47 sid.

Tillsammans med dr. phil. John Örtengren genomförde Nils Beijerot denna studie 1963. Då studien inte är anmäld i någon publikation återger vi författarnas sammanfattning som presentation.

Läkemedelsreklamen har på senare år tilltagit kraftigt i omfattning, särskilt den postdistribuerade. En tidigare undersökning har visat att en svensk läkare mottar i genomsnitt 1 kg läkemedelstryck per vecka året runt. För att utröna läkarnas uppfattning om läkemedelsreklamen och ställa denna i relation till andra informationskanaler har

WNEiEDEN

EN UNDERSÖKNING OM LÄKEMEDELSREKLAM
TILL DEN SVENSKA LÄKARKÅREN
OCH INFORMATIONSPRIDNING INOM KÅREN

en omfattande enkät tillställts ett 8-procentigt slumpmässigt urval av läkarkåren. Undersökningen visar

att endast 2% av läkarna anser att postreklamens omfattning är adekvat, 89% finner den "alltför stor" och 8% "något för stor". Genomsnittligt ägnas en halvtimme i veckan åt postreklamerna, som till ungefär 50% går oläst i papperskorgarna. Hälften av läkarna anser att de får ett gott eller acceptabelt utbyte av tiden, hälften att utbytet är dåligt eller mycket dåligt. Var femte läkare ögnar igenom en betydande del av annonserna i fackpressen men lika många tittar inte alls på annonserna; tre av fem studerar enstaka annonser. 60% betecknar representantverksamheten som tillfredsställande eller värdefull, 30% anser att den är tveksam och 8% att den är värdelös eller olämplig. Ju mer isolerat läkarna arbetar desto mer uppskattar de representanterna som värdefulla eller mycket värdefulla; mest kritiska är de yngre läkarna och de som tjänstgör vid

undervisningsklinikerna. Betydelsen av övriga informationsformer har studerats: föredrag, diskussioner, staff-meetings, informella interkollegiala kontakter, apotekarnas roll etc. Valet bland läkemedelssynonymer har ägnats en direkt fråga och även studerats indirekt genom att läkarna noterat vilket multivitaminpreparat de skulle ordinera "en patient som inte lider av någon speciell sjukdom men som skulle ha nytta av ett vitamintillskott". De olika preferenserna kring i huvudsak likvärdiga preparat och de redovisade skälen återspeglar läkemedelsreklamens roll vid marknadsföringen. På det hela taget är läkarna missnöjda med reklamens nuvarande omfattning och till stor del kritiska mot dess utformning; de framför i sina kommentarer en rad förslag till begränsning, standardisering, fördjupning av informationen etc.

"Exempel på spontana kommentarer [från läkarna] är följande:

Allt för mycket saknar intresse.

Känner det betungande med den stora mängd reklam, som uteslutande är påminnelse-reklam. - - -

Omöjligt att hinna med att läsa ens en bråkdel. Viktiga försändelser begravs ibland i högar av trycksaker. - - -

Eventuell reklam om något nytt och värdefullt preparat drunknar i floden av värdelösa preparat, redan kända preparat eller preparat, som endast utgör en obetydlig förbättring.

De preparat som finns med i senaste läkemedelskatalogen bör väl inte ge anledning till skrivelser flera gånger årligen.

Vidrigt stor: och gör att man får ett verkligt bekymmer när man skall resa bort (faran för inbrott ökas!). Reklamerna vill man ju inte ha eftersänd."

Nils Beijerot och John Ortengren: Läkemedelsinformation (1963).

Narkotikafrågan och samhället

Aldus/Bonniers, Stockholm. 480 sid.

Första upplagan 1968; 5 000 ex.
Andra upplagan 1969; 5 000 ex.

Nils Bejerot

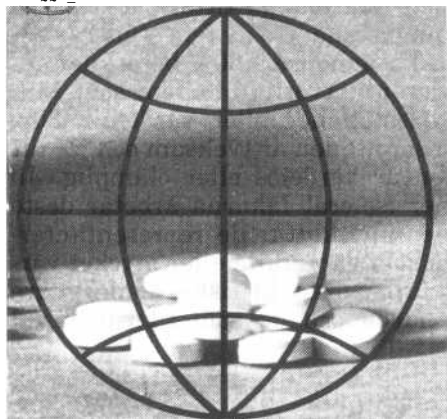
Detta är den första monografin om narkomani på svenska språket. Här presenteras dels en bred teoretisk översikt av narkotikaproblemet ur naturvetenskapliga och samhällsvetenskapliga aspekter med på sin tid helt nya analyser av narkotikaepidemiernas egenheter, dels en hårdhänt uppgörelse med det svenska försöket 1965—67 med utskrivning av narkotika till missbrukare för injektion på egen hand.

Utan att ha tagit del av denna massiva dokumentation är det närmast ogörligt att orientera sig i den svenska narkotikadebatten eller följa den svenska knarkepidemin till dess vagg.

Vi återger Hans Forssmans recension, som publicerades under rubriken "Draksådden" i *Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning* den 9 februari 1968. Forssman var professor i psykiatri och överläkare vid S:t Jörgens sjukhus i Göteborg.

I gårdagens tidning gav nyhetsavdelningen ett referat av vissa delar av Nils Bejerots uppteendeväckande bok *Narkotikafrågan och samhället* (Aldus/Bonniers), som i dag föreligger i boklådorna. Bejerot är psykiater och socialläkare i Stockholm. Han har studerat teoretisk socialmedicin i London och han har sedan 1965 en tjänst som forskare i narkotikafrågor vid statens medicinska forskningsråd.

AitlUS Aktue--t

Bejerots bok handlar alls inte endast om narkomanivårdens förskräckliga utveckling i Sverige de senaste åren. Den ger först grundläggande fakta om narkomanibegreppet, om olika former av giftberoende, den ger historik och farmakologi. Bejerot framlägger också en mycket välformulerad socialmedicinsk modell för narkomaniens epidemiologiska mekanismer, ordet epidemiologi här taget i sin ursprungliga betydelse av läran om sjukdomars utbredning i befolkningen. Skulle man emellertid i detta sammanhang använda ordet epidemi i en mera inskränkt mening med smittspridning som innebörd är ordet också fullt tillämpligt

på narkomanierna. De är i allra högsta grad smittsamma, om också smittan i detta fall inte är bakterieburen. Det var bland annat detta man glömde eller envist blundade för, när det ödesdigra experimentet sattes i gång.

Narkotikamissbruket i Sverige är givetvis inte av i dag, men det har tagit proportioner, som bara för rätt få år sedan var helt oanade. När doktor John Takman så sent som 1958 bemödade sig om att beteckna narkotikamissbruket bland ungdom i Stockholm som mycket obetydligt, var han helt vilseledd av en egen naivt utförd undersökning. Han insåg snart sitt misstag, men kommer 1962 tillbaka med följande påstående: "Från och med 1960 förefaller narkotika-missbrukets incidens ligga på samma nivå som före epidemin". Få år senare skulle samme Takman bli en av de främsta tillskyndarna för den enorma epidemien, som ännu rasar.

När man 1965 i Stockholm, kort tid därefter också i Göteborg och på en del andra platser i landet, startade en verksamhet med liberal förskrivning av narkotiska medel åt missbrukare för självmedicinering, så var det ingen större konst att förutsäga, att detta skulle ta en ända med förskräckelse. I USA hade man 1919 inrättat ett antal s.k. narkotika-dispensärer, vilkas avsikt var att rädda de framför allt heroinberoende narkomanerna där från langarna och från att kriminalisera sig för att få tag på heroin. Verksamheten gav en svår smittspridning, situationen blev ohållbar. 1921 upphörde de flesta dispensärerna, de sista stängdes genom ett regeringsdecret 1923. I England inledde 1959 en kvinnlig läkare Lady Frankau samma äventyrliga försök. Resultatet blev också nu stark

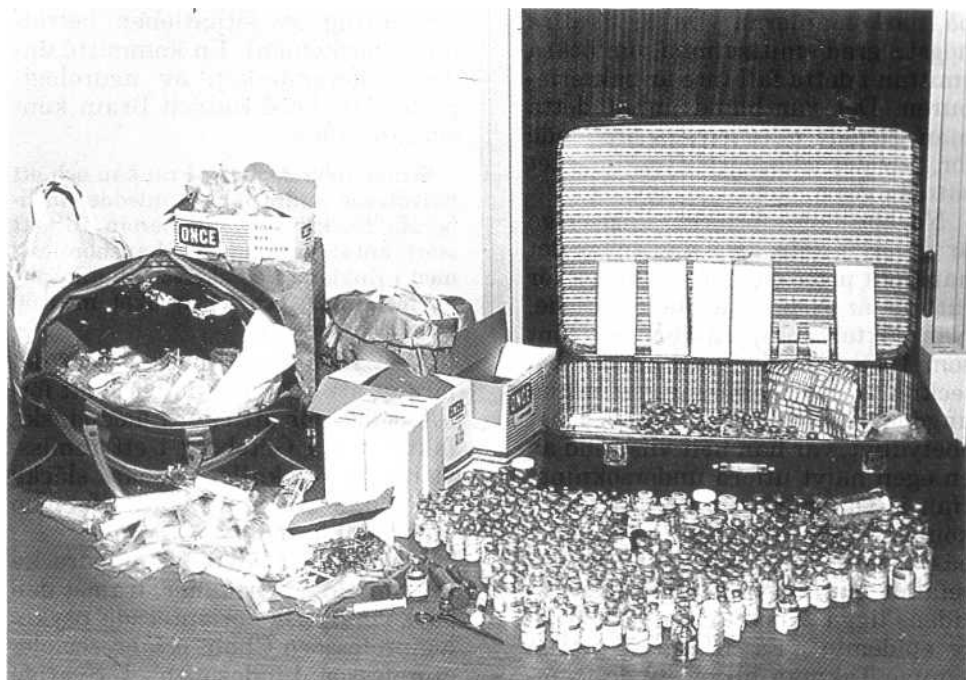
försämring av situationen beträffande narkomani. En kommitte under ordförandeskap av neurologiprofessorn Lord Russell Brain konstaterar 1965:

Sedan 1959 då Lady Frankau och ett halvdussin andra läkare inledde sin liberala förskrivning av heroin till ett stort antal narkomaner har heroinismen i England i de aktiva debutåldrarna mellan 20 och 34 år ökat med 50 procent per år.

Men 1965 – samma år – var det färdigt att i Stockholm börja ett försök som – för att citera medicinska fakulteten i Göteborg i ett remissyttrande – skulle försöka släcka eldsvådan genom att spruta fotogen på brandhärden.

Ideologerna bakom den barocka tanken var amerikaner, främst den psykoanalytiskt orienterade psykiologiprofessorn Chein och en sociologiprofessor Lindesmith. I Sverige blev Takman en av tankens främsta banerförare.

I slutet av 1964 dyker redaktören Frank Hirschfeldt upp på scenen och blir med hjälp av radio, TV och tidningar, främst Stockholms-Tidningen, Expressen, Aftonbladet och Dagens Nyheter, plötsligt utropad till narkotikaexpert. En påtryckningsgrupp bildas kring Takman och Hirschfeldt, en medicine kandidat Irene Matthis, en hovrättsfiskal Ingemar Rexed och några få till. Kampanjgruppen går till aggressiva attacker mot polis och domstolar, mot medicinalstyrelsen och generaldirektör Engel. Radio och TV engagerar sig helhjärtat på omdömeslöshetens sida, få pressorgan undgår att tjuta med ulvarna. Vid årsskiftet 1965–66 har kampanjen burit sin mest häpnadsväckande frukt: Narkomanifrämjandet sätter sig till rätta i Kungliga medicinalstyrelsens fåtöljer.

Genom en makalös kampanj i massmedia våren 1965 lyckades en grupp aktivister inom det nybildade Riksförbundet för Hjälp åt Läkemedelsmissbrukare (RFHL) driva igenom att vissa läkare fick rätt att förskriva narkotika till missbrukare för injektion på egen hand. Förslaget stred mot all narkotikapolitisk och klinisk erfarenhet av narkotikaproblem, men verksamheten fick, trots välbelagda forskningsfynd om accelererad spridning av missbruket, ändå fortsätta i två år. Den direkta orsaken till att myndigheterna slutligen måste stoppa äventyrligheterna var två uppmärksammade dödsfall. Det första inträffade på Kåringön, där en känd jazzmusiker dog av en överdos opiater, utskrivna efter postorderbeställning hos den RFHL-läkare som var ledande i förskrivningsverksamheten. Det andra dödsfallet inträffade hemma hos två narkomaniserade makar, som tillsammans hade fått 44 000 doser morfinpreparat och 95 000 doser centralstimulantia av samme läkare som vållat postorderdödsfallet. Offret var en 17-årig flicka, som tidigare inte varit missbrukare. Hon hade av en knarklangare på falska förespeglningar lurats med för att mot narkotikaleveranser till langaren duperas att ställa upp för homosexuella tjänster till kvinnan, medan hennes make satt i fängelse för olaga hot mot en annan knarkförsäljare. Flickan fick en överdos av morfin genom förväxling av knarkhandlaren. Till det säregna hör att den aktuella familjen i televisionens uppmärksammade narkotikaserie senhösten 1965 hade framställts som mönsterpatienter i legalförskrivningsprogrammet. I själva verket bedrev de en knark- och sprutcentral som försörjdes av legalförskrivningsdoktorerna. Bilden visar en resväska med narkotikaförpackningar och sprutor, som polisen tog i beslag vid husrannsakan hos makarna efter skolflickans död. Nils Bejerot, som redan vid förskrivningsexperimentets början hade varnat för att detta skulle få katastrofala följder, fick av åklagarmyndigheten uppdraget att i efterhand rekonstruera verksamhetens omfattning. Totalt rörde det sig om 4 000 000 normaldosers centralstimulantia och 600 000 normaldosers opiater.

Se vidare C. A. Åkerman: Legal narkotikadöd, Sober Förlag AB, Stockholm 1978.
Foto: Stockholms polisdistrikt.

Japan hade haft en svår och utbredd amfetaminnarkomani efter andra världskriget. Den kämpades ner med rigorösa motåtgärder. Danmarks Sundhedsstyrelse hade vetat att i mitten av 1950-talet mota O11e i grind genom att bygga upp ett med stor skicklighet och noggrannhet organiserat narkomanregister och så avvärja en hotande situation.

USA hade haft sitt svåra misslyckande med fri förskrivning på 1920-talet. England hade gjort skrämmande erfarenheter av samma system 1959–65. Samma år startade Sverige med samma metoder ett namnlöst elände.

Det blev dr S E Åhströms verksamhet som kom att bli mest beryktad. Den slutade i ett kaos, som det är svårt att i korthet referera. Generaldirektör Engel sade gång efter annan, att så här kan det inte få fortsätta, men gång efter annan fortsatte det likväl intill dess slutligen en 17-årig flicka omkom genom de sprutor, som applicerades på henne i en familj av Åhströmpatienter, som hade etablerat en sannskyldig narkotika-bar i sitt hem. S. k. legala narkomaner fick hög status – man prålade med sina sönderstuckna armar. Man värvade proselyter. Man fick vad man begärde och stundom litet till. Det är inte rätt att säga, att det sipprade ut narkotika till svarta börsen från Åhströms verksamhet – det forsade och rann som om man fyllt vatten i en spånkorg.

Min bild av Åhström är sammanfattad – nog drevs han av medlidande, men det finns – hur ogärna man än konstaterar det – också ett sentimentalt och osakligt, ett inställsamt och opportunt medlidande, som verkar som sin motsats. Att Åhström har besuttit avsevärd

okunnighet och svårt dåligt omdöme, att hans verksamhet har varit ytterst illa organiserad, att icke säga slarvig, är dokumenterat, hans uppsåt må ha varit aldrig så rent.

Det kom igång en liknande verksamhet i Göteborg, men den gick att hejda efter 4–5 månader medan Stockholm fortsatte ett par år. Oordningen, spridningen, kriminaliseringen, de växande enorma doserna – allt fanns också här i Göteborg, liksom stödet från medicinalstyrelsen och från påtryckningsgrupper inom RFHL – Riksförbundet för hjälp åt läkemedelsmissbrukare. När Göteborgsläkarens ärende behandlades i disciplinnämnden skriver nämnden:

att förskrivningarna av narkotika till de i försöksgruppen ingående patienterna varit utomordentligt stora och skett under anmärkningsvärda former särskilt med tanke på risken för läckage av narkotika till andra narkomaner och icke narkomaner. Endast det förhållandet att verksamheten inneburit ett med medicinalstyrelsens vetskap inlett försök föranledde nämnden att fria läkaren från ansvar på denna punkt.

Ur opinionsbildningssociologisk synpunkt är påtryckningsgruppens verksamhet extremt intressant. Hur kunde det ske, att en liten flock i dessa frågor särskilt okunniga personer på kort tid lade under sig nästan hela tredje statsmakten inklusive radio och TV? Jag hörde ett förmiddagsprogram hösten 1967, där man refererade en undersökning av Bejerot som visade att Åhströms patienter i stor omfattning kriminaliserat sig under pågående behandling. Bejerot bemöttes av intervjuaren med ohövlighet. Radio och TV hade bestämt hur det skulle vara och ve den, som på aldrig så goda grunder tänkte annorlunda. När professor Rylander i en TV-de-

batt inte höll rättningen i ledet klipptes väsentligheter av hans inlägg bort från inspelningsbandet.

De som varnade medicinalstyrelsen för detta vådliga och landsskadliga experiment skälldes för reaktionära. Den politiska terminologien användes ej av en slump. Det gick raka kanaler mellan kampanjgruppen narkomani-främjandet och den nya tokvänstern. Hela jargongen om psykedeliska droger, flirten med fri försäljning av haschisch osv. drevs ofta hårt i dessa kretsar. Mot bakgrunden till att rörelsen har sina ideologiska rötter i USA och till den i narkotika-frågor mycket rigorösa inställningen i Sovjetunionen och Kina är denna politisering av en medicinsk sakfråga onekligen både intressant och förbryllande.

Medicinalstyrelsen varnades och informerades från många håll – också från anhöriga till Åhströms patienter, varom det finns gripande dokument i Bejerots bok. Men en hög tjänsteman i kungl styrelsen – utan nämnvärd psykiatrisk utbildning – satt i telefonen och inbjöd läkare att med styrelsens välsignelse göra förskrivningar av sådant slag, som blott helt nyligen omedelbart skulle ha lett till disciplinära åtgärder från samma medicinalstyrelsens sida.

Hirschfeldt är utomordentligt svårt blamerad genom en rad illa underbyggda uttalanden i olika riktningar. Och ett dokument, där han söker rädda RFHL undan dess ansvar sedan Åhström-skandalen blivit uppenbar, är högst avslöjande.

Bejerot har inte skrivit sin bok i en stämning av upphöjd ro. Han skriver med lågande kinder och han riktar dråpliga hugg, men det är värt att komma ihåg att Bejerot är

den, som hela tiden sett klart och som visat ett utomordentligt moraliskt mod att gå på tvärs mot den genom kampanjgruppens åtgärder nästan enhälliga opinionen. Han har smädats och förtalats. Om han nu, när han kan framlägga en stark dokumentation för sin sak, med eftertryck ger luft åt sin harm kan man inte förtänka honom det.

Nå än draksådden – vad växer i dag upp från drakens tänder? Vi har för lång tid framåt fått en stor skara svårt skadade unga människor, bundna vid ett av de allvarligaste och mest kvalfulla psykiatriska sjukdomstillstånd som finns, narkomani. Smittan har spritts, så att det kommer att ta år innan epidemien är släckt. För denna sjukdom är förebyggandet nästan allt, våra behandlingsmöjligheter blygsamma.

Vi har också fått ett ytterst farligt smygande tal, icke minst bland människor som vill kalla sig intellektuella, ett tal om vissa narkotika som oskyldiga, ett löjligt snack, som det också kan ta år att utrota. Det hemska är att kampanjgruppen lyckats dra med vissa äldre läkare men också vissa medicine kandidater och andra i dessa spridningskretsar för den psykologiska smittan.

Mätte man i dessa kretsar läsa och begrunda Bejerots bok. Man kan ju gå förbi opinionerna och nöja sig med att studera bara dokumentationen. Boken är lättläst intill att vara spännande. Bejerot skriver inte bara fränt utan också livligt och effektivt. Han betecknar sammanfattningsvis det skedda som den sannolikt största medicinska skandalen vi haft i detta land. Det är inte mycket att pruta på det omdömet.

Hans Forssman

Narkotika och narkomani

Aldus/Bonniers, Stockholm.

Första upplagan, 1969; 80 sid, 10 000 ex.

Andra reviderade och utökade upplagan, 1972; 193 sid, 10 000 ex.

Tredje aktualiserade upplagan 1975 (1977, 1980), 193 sid, 10 000 ex eller 30:e tusendet.

2:a upplagan, talbok 1973, 5 kassetter, 6 tim o. 45 min.

Talboks- o. Punktskriftsbiblioteket, Enskede.

Hösten 1968 inbjöds Nils Bejerot av Expressens redaktionschef Sigge Agren att producera ett större översiktsmaterial i narkotikafrågan. Det blev ett manuskript om 36 maskinskrivna sidor, som tog formen av en specialinlägg i Expressen. Tidningen delade också ut 200 000 särtryck till skolor och institutioner över hela landet.

Materialet publicerades därefter i ledande dagstidningar i Norge (Aftenposten), Danmark (Berlingske Tidende), Finland (Ilta-Sanomat), Holland (De Telegraaf) och Irland (The Irish Press) och gavs efter smärre kompletteringar ut som pocketbok i Aldusserien 1969.

Det läroboksmässiga materialet byggdes på i flera omgångar. Med den tredje aktualiserade upplagan och andra tryckningen nådde den sedan länge slutsålda boken 28:e tusendet.

Boken har också givits ut i andra länder: i Norge av J.W. Cappelen Forlag A/S: "Narkotika og narkomani", i översättning av Odd Bergfald och Odd Halvorsen; Oslo 1970.

Nils Bejerot

3*
sdcfäesBx

►leuiaNM

I Finland publicerades den av Kirjayhtymä: "Huumausaineet — ihmisen ongelma", i översättning av Juhana E Idänpään-Heikkilä, Helsinki 1970.

I DDR av gavs den ut av Akademie für Ärztliche Fortbildung: "Rauschgift und Sucht", i översättning av Eberhard Fehmers; Berlin 1974. *Läkartidningens recension* (nr 41, 1974) är författad av K. Gunnar Götestam, då docent i psykiatri vid Uppsala universitet, numera professor i samma ämne i Trondheim.

Bejerots bok "Narkotika och narkomani" kom ut i Sverige 1969 och har sedan dess utgivits i övriga nordiska länder och i USA. När den nu

utkommit i en andra upplaga, kan det vara på sin plats med en anmälan, eftersom första upplagan ej tidigare anmälts.

Inledningsvis vänder sig Bejerot mot att narkomani ofta ses som "bara ett symtom" på olika bakomliggande orsaker. För det första kan varje människa som tillförs vissa bestämda ämnen i viss mängd under viss tid utveckla ett beroende, utan att någon störd personlighet eller några bakomliggande sociala problem krävs. För det andra framhåller Bejerot att "narkomanin är en direkt effekt av drogernas verkningar och helt fristående från de faktorer som ursprungligen föranledde individen att börja missbruka medlen" (sid. 15). Narkomanin kvarstår således om de bakomliggande orsakerna tas bort. För det tredje "blir symtomteorin lätt en ursäkt för att man inte vill-kän-vågar-orkar-gitter göra något åt problemen här och nu" (sid. 22). Att se narkomanin som bara ett symtom passiviserar alltså behandlingsarbetet.

"Som en följd av de missuppfattningar som symtomteorin' grundar sig på får man i narkotikadebatten ofta också höra att det inte är så mycket man kan göra åt den beroendesjuke, förrän man för det första fått klarhet i 'de bakomliggande orsakerna' och för det andra behandlat eller skaffat undan dessa bakomliggande orsaker. Argumentationen är ungefär lika förnuftig som om brandkåren inför ett övertänt hus skulle förklara att man inte kan göra något åt saken, förrän man fått klarhet i brandorsaken. Men bränder och narkomanier måste alltid attackeras och behandlas — och detta så tidigt som möjligt. Kan man sedan så småningom få klarhet i vad som utlöste branden respektive narkomanin så är det förstås värdefullt, inte så mycket för det aktuella fallet utan som kunskap för att fö-

HUUMAUS AINEET- HIMISEN ONGEL MA

NIIS REJERGT KIRJAYHTYMI

rebygga bränder i andra hus och narkomani hos andra människor" (sid. 22).

Bejerot gör en jämförelse med andra ovanor som kan utvecklas på i princip likartat sätt som narkomani, som t. ex. nikotinism, alkoholism, övervikt och "gambling". De negativa effekter dessa problem för med sig gör att alla som har dessa problem givetvis vill bli av med dem. Samtidigt innefattar problemen i sig själva en viss lusttillfredsställelse, ofta kortsiktiga, som dock helt kan överskugga de långsiktiga problemen, så att det blir mycket svårt att bryta vanemönstret. Bejerot citerar Rado, som träffande uttryckt, att "patienten lider inte av sin sjukdom, han njuter av den" (sid. 27).

Bejerot gör vidare utblickar till djurförsök, dels med djur som ge-

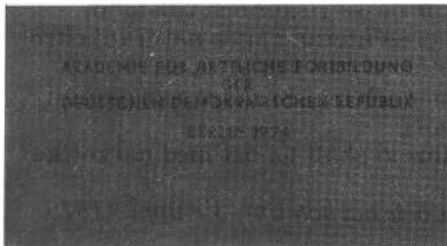
nom att trycka på en pedal kan stimulera lustcentrum i hjärnan via en inopererad elektrod, dels djur som genom inopererade katetrar genom pedaltryckning kan åstadkomma intravenösa injektioner av olika narkotika. Resultaten visar att dessa djur förlorar intresset för sin omgivning och inte bryr sig om vare sig sömn, mat eller sexuell aktivitet, utan i stället trycker på pedalen så fort detta ger den önskade stimulansen. SeEVERS har beskrivit att de apor som injicerat sig med amfetamin trycker dubbelt så mycket som de som injicerat sig med heroin.

Bejerot tolkar detta som att det psykiska beroendet skulle vara starkare för amfetamin än för heroin (sid. 31). Detta torde vara en något förhastad och förenklad slutsats. Bland amfetaminets effekter märks den s.k. pundningen (som av Bejerot i förbigående antytts på sid. 49), som innebär ett stereotyp

Rauschgift und Sucht

Von Nil. Bel
 Reworchtarow
 ae the Swedish
 Reuordr Council
 A-9 Professor la Social Medicine,
 Karolinsk. 609* Stockholm

E.

Harko^m

Harko: affi

upprepande av ett visst beteende. Liknande effekter, med stereotyp upprepade beteenden, märks också vid djurförsök av den typ SeEVERS beskrivit. Detta kan öka den pedaltryckande aktiviteten i amfetaminexperiment jämfört med heroinexperiment.

I ett avsnitt som ägnas åt en konventionell klassifikation av de olika drogtyperna går Bejerot även igenom medicinska och juridiska definitioner av narkomani samt lagstiftningen på området.

Epidemiologi

Det område där Bejerot gjort en särskild insats är den epidemiologiska diskussionen. I en serie avsnitt redogörs för olika former av narkomani: singelfall, epidemiska och endemiska narkomanier. Först beskrivs utvecklingen av singelfall, som kan uppstå efter medicinsk behandling eller bland medicinalpersonal, efter

"Några av de viktigaste punkter man bör känna till för att meningsfullt kunna diskutera lämpliga motåtgärder skall summeras i korthet. Man måste inse

- att initieringen när det gäller "ungdomsnarkomanierna", dvs. missbruk av epidemisk typ, alltid går från etablerade missbrukare till nybörjare,
- att nyfikenhet och tendens att acceptera ett gruppmonster är de främsta psykologiska initieringsmekanismerna,
- att det är de unga, instabila, djärva och de som har svårt att bli accepterade i kamratkretsen som löper de största riskerna att dras med,
- att man intar drogerna därför att de framkallar lustupplevelser,
- att man därigenom rubbar eller "kortslyter" den biologiska balansen av lust och olust, som fungerar som en omedveten försvars- och styrningsmekanism för människor och djur,
- att missbruket lätt övergår till ett beroende som sedan följer sin egen dynamik,
- att beroendet har en driftsmässig karaktär och styrka,
- att de lustsensationer drogerna ger för narkomanen ofta betyder mer än sexualdriften för vanliga människor,
- att den som lärt sig uppskatta drogsensationerna också gärna vill låta sina kamrater och vänner upptäcka och avnjuta dem, - - -
- att motståndskraften mot narkotikamissbruk avtar ju mer missbruket sprids och ju större "förståelse" man allmänt visar missbruket och narkomanin, - - -
- att "den fria viljan" hos den drogberoende sätts på undantag av drogbegäret,
- att narkomanen mycket väl kan inse det destruktiva i sin livsföring men att han ändå som regel inte är beredd att offra sina drogupplevelser,
- att narkomanen gärna söker tillfällig hjälp när han är i trångmål eller när det är ont om droger, men att detta som regel inte innebär att han är beredd att offra drogerna för gott,
- att de djupgående rubbningarna i viljelivet som orsakats av drogbegärets driftsmässiga karaktär gör all narkomanibehandling utomordentligt svår och komplicerad, - - -
- att totalabstinens är den enda konstruktiva vägen för den som en gång utvecklat ett drogberoende, - - -
- att en liberaliserad narkotikapolitik snabbt ökar missbruk och narkomani,
- att en restriktiv narkotikapolitik minskar dessa risker och tillstånd,
- att narkomani av epidemisk typ inte representerar några naturkatastrofer utan i detalj kan analyseras, förstås, styras och stoppas,
- att ett samhälle har så många narkomaner och missbrukare som okunnigheten och passiviteten förtjänar, [samt]
- att det i sista hand är en politisk fråga hur vi skall ha det med narkotikamissbruket."

Nils Bejerot i Narkotika och narkomani, 3:e uppl. (1975).

smärt- och orostillstånd etc. Den s.k. epidemiska typen av narkomani, som således sågs vara smittsam i vid bemärkelse, beskrivs ingående med elva specificerade karakteristika (sid. 72 ff). Några speciella drag hos dem som drabbas av denna narkomaniform finns inte men en överrepresentation föreligger för problematiska uppväxtförhållanden, skolskolk, arbetsfrånvaro etc.

Därefter följer en intressant jämförelse mellan dessa två narkomaniformer i demografiska, psykiatriska, sociala samt attitydvariabler.

En tredje narkomaniform, den endemiska, beskrivs med det i Sverige vanligaste exemplet, nämligen alkoholismen. Någon viss typ av människor som skulle vara särskilt disponerad för att utveckla alkoholism har hittills inte kunnat påvisas, utan "nyare forskning talar för att alkoholskadorna är direkt proportionella till den konsumerade alkoholmängden" (sid 93).

Denna teori ger oss inga förutsättningar att förutsäga vem som kan bli narkoman, utan det bara skuldbelastar narkomanerna och deras föräldrar ytterligare. Bejerots slutsats blir "att preventionen främst måste inrikta sig på att eliminera narkotikan ur samhället" (sid. 96).

Vårdfrågan

I en serie avsnitt tar Bejerot upp opinionsbildning, förebyggande åt-

gärder, vård och eftervård. Först diskuteras frågan om frihet och tvång, och där framför Bejerot sin åsikt att narkomaner bör tvångsvårdas. Stöd för denna åsikt ges med ett par referenser (Vaillant 1969; Bjerver 1972). Vaillant har haft en välutvecklad påtvingad eftervård, vilket haft en påtagligt god effekt. Eftersom någon motsvarande undersökning med välutvecklad eftervård men utan tvång inte existerar, blir det dock svårt att fastslå att det är tvånget som ger den goda effekten. I Bjervers undersökning gäller tvångsvården alkoholister, som Bejerot själv anser har ett helt annorlunda missbruksmönster (endemisk i stället för epidemisk narkomani).

Vården bör inledas på små slutna psykiatriska avdelningar under några veckor och därefter fortsätta under längre perioder under halvöppna former, i enskilt hem, storfamilj eller vårdbyar.

Bejerot skriver på ett medryckande, kunnigt och korrekt sätt, sakligt men ändå lättförståeligt. När första upplagan kom 1969 blev den med rätta betecknad som den bästa populärt skrivna översikten över ämnet. Denna andra upplaga är utvidgad till det dubbla omfånget, men fortfarande lika lättläst, och rekommenderas till den som vill få en snabb inblick i narkomaniproblemet.

K. Gunnar Götestam

Inlägg i narkotikadebatten

Sobers Förlags AB, Mölnlycke.
Första upplagan 1970; 5 000 ex.
Andra upplagan 1970; 3 000 ex.

Med sina inledande böcker hade Nils Bejerot ställt till med räfst och rättarting med de narkotikaliberala kretsarna och de myndigheter och krafter som bar ansvaret för "experimentet" med legal tilldelning av narkotika till missbrukare under åren 1965-1967. Han ägnade också stor uppmärksamhet åt medias aningslöshet och okunnighet i narkotikafrågan. Resultatet blev att debatten hårdnade, och Bejerot fick ofta se sig refuserad i ledande mediaorgan.

Vi låter redaktören för *Tidspegel*, Paul Patera, ge ett utförligt referat och ett initierat omdöme om denna samlingsvolym (*Tidspegel* nr 4, 1970) på temat "Funderingar kring Nils Bejerots senaste skrift".

Dr Nils Bejerot, inte okänd för *Tidspeglens* läsare, har samlat ett 30-tal föredrag, tidskrifts- och tidningsartiklar till en nära 240 sidor omfattande bok, kallad *Inlägg i narkotikadebatten*, utgiven på Sober, IOGT-NTO:s nystartade förlag. Och den boken handlar alldeles riktigt om narkotikadebatten. Men utöver det belyser den det andliga klimatet under åren 1964 till 1970 i kungariket Sverige, som anses vara en demokrati.

Man läser dessa sidor med tilltagande beklämning. *Hur kunde detta hända?* kallade den tyske socialdemokraten Kurt Stechert, politisk flykting i Sverige under nazismen, sin på 40-talet mycket lästa bok, i

vilken han sökte klarlägga, hur den nazistiska diktaturen kunnat etablera sig i Tyskland. Nils Bejerot hade kunnat sätta samma rubrik över sin artikelsamling: Hur kunde detta hända? Ja, hur kunde det hända att en flock dilettanter plötsligt fick dominera narkotikadebatten och göra det med förödande eko-verkan i en rad dagstidningar, i radion, i TV, medan fackmännen i allmänhet och Nils Bejerot i synnerhet så långt som möjligt tystades ned och ofta vägrades komma till tals i pressen, i radion, i TV?

Bara under de senaste tre åren har Bejerot erbjudit Dagens Nyheters kultursida fem artiklar i narkotikafrågan, men Olof Lagercrantz har med skiftande motive-

ringar vägrat att införa dem. På Aftonbladet är det Karl Vennberg och Gunnar Fredriksson, som förvägrar Bejerot att framträda med sina åsikter.

I TV har Bejerot i samband med publiceringen av sin bok *Narkotikafrågan och samhället* (utförligt anmäld i *Tidsspegel* nr 6, 1968) fått sig tilldelat två minuter; det är allt på sex år!

Det kan tänkas att en och annan tycker att det väl inte är så farligt ifall inte alla artiklar och inlägg, som skrivs i ett visst ämne, når fram till offentligheten. Det skrivs ju ändå så mycket, sägs det gärna.

Resonemanget är i grunden felaktigt. Här måste nämligen frågas: Vems synpunkter söker man undertrycka? Är det fråga om argisinta insändare av typen "Uppretad skattebetalare" (varmed inte skall vara sagt, att den uppretade skattebetalaren alltid behöver ha fel!) eller är det en seriös vetenskapsman som förgäves söker att utanför fackorganen få större publicitet för sina synpunkter? Låt oss då påminna om att dr Nils Bejerot, psykiater och socialläkare, sedan fyra år tillbaka tjänstgör som forskningsläkare i narkomani vid Statens medicinska forskningsråd. Även om man på somliga redaktioner skulle finna hans åsikter misshagliga eller rent av felaktiga, så kan man inte behandla en forskare på det sättet att man helt enkelt refuserar hans inlägg. Det innebär nämligen inte bara det att man underkänner forskningsläkarens kompetens att yttra sig i just de frågor han skall forska i och lägga fram resultat om, det innebär också att man desavouerar Statens medicinska forskningsråd, där Nils Bejerot är anställd. Det innebär vidare att en Olof Lagercrantz, en Karl Vennberg, en Gun-

nar Fredriksson och alla de andra som vägrat publiceringen av Bejerot-inlägg tydligen anser att de sitter inne med bättre och tyngre vägande kunskaper inom ett område, där Bejerot är forskningsläkare! En lika absurd som grotesk tanke. Ingen kräver av Lagercrantz, Vennberg, Fredriksson eller av de namngivna medarbetarna på TV att de skall dela Bejerots åsikter. Men anständighetskänslan för hur ett meningsutbyte i en så allvarlig fråga som narkotikafrågan skall fungera i en demokrati kräver att en fri press bereder plats för synpunkter, när de härstammar från en fackman. Det står sedan varje redaktör fritt att inbjuda representanter för andra uppfattningar att yttra sig och bemöta t.ex Bejerot, men att refusera hans åsikter är inte att bemöta dem – det är att söka tuga ihjäl dem. *Sveriges Radio har enligt sina stadgar och regler skyldighet att släppa fram olika meningsriktningar, men har här brustit på det grövsta.* Och därmed har vi hamnat i åsiktsdiktaturens styrda opinionsbildning.

Ju mera man läser i Bejerots skrift, desto fler frågor infinner sig. Man kan t.ex fråga sig, var vi skulle stå i dag, om inte han med en till fanatism gränsande envishet hade förfäktat sina åsikter – som visade sig vara riktiga – mot en så gott som kompakt majoritet bland självutnämnda narkotikadebattörer och vänstervridna opinionsbildare i våra massmedia. "Innan jag började kritisera den åhströmska forskningsverksamheten öppet (jag försökte först stoppa eländet genom informella underhandskontakter med medicinalstyrelsen) blev jag av medicinalstyrelsen föreslagen och av regeringen utsedd till Sveriges ende kandidat till Förenta Nationer-

nas högsta permanenta narkotikaorgan (International Narcotics Control Board). Sedan min kritik framförts offentligt blev jag inte ens inbjuden till en nordisk narkotikavårdskonferens i Mjölby, anordnad av medicinalstyrelsen för ett 40-tal läkare. Till saken hör också att jag själv i en artikel i Nordisk Medicin ursprungligen hade tagit det första initiativet till konferensen." Det bör nämnas att JO sent omsider tagit ställning till de klagomål som framförts av civilingenjören J. H. Sager och kuratorn Gun Zacharias mot medicinalstyrelsens sätt att låta dr Åkström legalt förskriva narkotika och att JO funnit allvarliga brister föreligga. Med andra ord, samma brister som Nils Bejerot på ett mycket tidigt stadium påtalade. JO hade fått denna inlaga den 8 augusti 1968 men svar kom inte förrän den 30 juni 1970 (!). Ännu märkligare är att endast några få tidningar publicerade JO:s beslut och detta först en månad efter det att beslutet meddelats genom bl.a. TT, där denna nyhet tydligen behandlades såsom föga intressant.

Efter att ha läst Bejerots samling av debattinlägg, dyker självfallet en fråga upp som i en demokrati är av yttersta vikt: vilka bär ansvaret för den katastrofala utvecklingen av narkotikaproblemet i Sverige som gjort att detta land innehar platsen nr 2 efter Hongkong och slår USA ifråga om narkotikamissbrukets spridning, och vidare: vilka rättsliga åtgärder har vidtagits mot de personer, som aktivt påskyndat epidemins utbredning eller passivt underlåtit att hejda den? Dr Åkström har dömts – men hur är det exempelvis med den skara av propagandister, vilkas skrivelser i pressen och agerande i TV skapade en "allmän opinion", där radikala

åtgärder mot narkotikamissbruket omöjliggjordes och alltjämt omöjliggöres?

Man får ett intryck av Bejerots olika artiklar att exempelvis medicinalstyrelsens medlemmar inte läste facktidskrifter, allra minst utländska sådana. Hade man nämligen gjort så och verkligen satt sig in i problematiken, t. ex. hur det gick med den s. k. legala narkotikaförskrivningen i England, så skulle man inte gjort samma blunder här i landet. Vanmäktigt frågar Bejerot om det verkligen skall vara nödvändigt att vi här i landet gör samma dumheter, när vi skulle kunna lära av utlandets erfarenheter.

Jag nämnde ansvarsfrågan. Men där finns mängder av ytterligare frågor. Så säger Bejerot i ett föredrag att 95 procent av landets psykiater är ense med honom, och det finns inte anledning att betvivla den uppgiften. Men varför har inte dessa docenter och professorer lika energiskt och effektivt tagit del i den offentliga debatten kring narkotikafrågan? Jag menar nu inte artiklar i svåråtkomliga och för lekmannen nästan okända facktidskrifter. Jag menar dagspressen och radio-TV. För just i narkotikafrågan om någonsin gäller ju att få med den stora massan, "folket", som man nu åter börjat säga. Varför har man i årtal låtit Bejerot så gott som ensam dra hela lasset? Är det rädslan för att hysa "obekväma" åsikter, som är ansvarig för den tystnad, mot vilken Bejerots röst faktiskt ter sig som den ropandes i öknen? Bejerot har vad man brukar kalla civilcourage, ett begrepp som i synnerhet för medborgaren i en diktatur är en samvets- och existensfråga. Men hela denna narkotikahärva visar ju bara alltför tydligt att vi i en demokrati, i varje fall

i en demokrati som den svenska, också har stort behov av civilcourage.

När en av staten anställd forskare av stora tidningar och radio-TV hindras från att till en större allmänhet meddela sina forskningsrön och de förslag till åtgärder han tror är riktiga, så lever vi bara skenbart i en demokrati. Detta bör slås fast om och om igen. Det är inte överdrift att kalla Bejerot för *motståndsmän*.

Nu är det sant att Bejerot inte helt varit avhänd alla möjligheter att göra sig hörd. Bara det att han får tillfälle att ge ut sina samlade debattinlägg, bland dem även de som refuserats, är ett tecken på att det fortfarande finns en viss frihet här i landet. Men den avgörande frågan är naturligtvis: vilka är det som behärskar *huvudkanalerna*? Är det de som manipulerar den allmänna opinionen? Och i vilken utsträckning?

Det är självklart att en hel rad svårt komprometterade personer, vilka av okunnighet, feghet eller vanlig dumhet inte i tid ville sätta in effektiva försvarsåtgärder mot den tilltagande narkotikaepidemin, ja som t.o.m. envist vägrade och i en del fall alltjämt vägrar att erkänna Bejerots epidemibegrepp, helst skulle vilja se att en barmhärtighetens slöja drogs över deras ogärningar. En bok som Bejerots blir en för dem ytterst obehaglig påminnelse om att de inte förstod, hur narkotikan verkar, att de inte förstod att vi nuförtiden har en helt annan typ av narkotikaproblem än de tidigare singelfallen och att den nya typen är höggradigt smittsam, att en legal förskrivning av narkotika precis som i England måste leda till att "satelliter" uppstår kring de "privilegierade" narkomanerna

osv. Inte minst av det skälet är det så viktigt att Bejerots bok verkligen läses av så många som möjligt, eftersom de komprometterade givetvis önskar att den måtte läsas av så få som möjligt.

För den i folkbildningen verkamme är Bejerots skrift en nyttig tankeställare. Om det är en av folkbildningens uppgifter att ge vissa frågor, som i vår offentliga debatt belyses bara mycket ensidigt, en allsidig belysning, så är det varje medveten folkbildares plikt att ta del av en bok som Bejerots, framför allt att läsa slutordet, där Bejerot samlat sina mångåriga erfarenheter.

Folkbildningen är också såtillvida inkopplad i narkotikafrågan, som olika studieförbund har gått ut med olika slags material i upplysningskampanjer. Det torde vara välbekant för *Tidsspeglens* läsare att ABF:s studiematerial härvidlag gett upphov till bittra fejder. Bejerot ägnar denna ABF:s kurs icke mindre än fem olika debattartiklar, nämligen

*En undermålig kursbok
Oppet brev till ABF-rektorn
ABF-kursen igen
Oppet brev till Gustav Jonsson
Detaljgranskning av några sidor i
ABF-boken*

Här är det fråga om en ingående och förödande granskning av ett material som släppts ut av en folkbildningsorganisation, och alla som följt med i debatten i *Tidsspegel* kring denna ABF-kurs kommer naturligtvis att med särskilt intresse ta del av Bejerots argument.

Låt oss än en gång påminna om att läkaren Nils Bejerot som av sina motståndare i narkotikadebatten, inte sällan av nyvänsstern, blivit/ blir kallad "reaktionär", till mitten

av 50-talet varit med i Clarte, att det ingalunda är fråga om någon "stockkonservativ" vetenskapsman. Han har helt enkelt under trycket av de insikter som hans forskningar på narkomaniområdet gett honom sett sig föranlåten att – utan politiskt snegländande till vänster eller höger – kämpa för dessa sina åsikter, vunna genom insikter. Den som söker politisera "fallet" Bejerot är ute i ogjort väder. Vad han framlagt och framlägger ifråga om rön, vetenskapliga rön, är "politiskt". Att de åtgärder, som måste sättas in i kampen mot narkotikaepidemin, kräver politiska ställningstaganden, är en annan sak.

Hur långt Bejerot under konfrontationen med en obönhörlig verklighet kommit att revidera tidigare åsikter, framgår av följande passus i slutet av boken: "Jag har alltid varit avgjord motståndare till en kommersialiserad TV och är så fortfarande, men det är uppenbart att jag alldeles för blåögt har litat på att TV-folket över lag skulle vara vuxna sitt ansvar. Det tycks vara mycket svårt att inneha makt utan att missbruka den. Numera är jag övertygad om att det är ett livsvik-

tigt samhällsintresse att klickväldet på TV snabbt bryts och att vi får flera av varandra helt oberoende TV-företag som får chans att konkurrera på lika villkor. Anslagsbeviljningen bör kunna ske med ett visst lika basbelopp och särskilda tillägg baserade på lyssnarundersökningar etc. Varför inte försöka bygga upp en helt fristående enhet i Göteborg?"

Hur Bejerot via narkotikaproblemet kommer in på frågan om olika, av varandra helt oberoende TV-företag, är bara ett exempel på hur debatten kring narkotikaepidemin plötsligt kan vidgas till att omfatta även helt andra problem inom demokratins kommunikationssystem.

Inlägg i narkotikadebatten är som syns rik på synpunkter, nästan överrik, och det är en bok som man bör läsa om flera gånger. Jag vågar spå att inom en inte alltför avlägsen framtid den boken skall betraktas som en av de verkliga källskrifterna från 60-talet.

Vi gratulerar Sober-förlaget som med denna oumbärliga debattbok inlett sin utgivning.

Paul Patera

Addiction and Society

Charles C. Thomas Publisher,
Springfield, Illinois, USA, 1970,
299 sid. Med förord av professor
Martin Roth, Department of
Psychological Medicine, The
Royal Victoria Infirmary, New-
castle, England. I översättning
av Carol Bejerot.

Denna bok utgör en bearbetning
för internationell publik av
"Narkotikafrågan och samhäl-
let" och blev den första interna-
tionella lärobok som satte in
narkotikaepidemierna i ett hi-
storiskt och drogpolitiskt sam-
manhang.

På grundval av detta arbete
kallades Nils Bejerot 1974 att
vittna inför den amerikanska se-
natens utskott för den inre sä-
kerheten. Utskottsordföranden,
senator James O. Eastland, be-
tecknade enligt protokollet *Ad-
diction and Society* som "ett stan-
dardverk om narkotikamissbru-
kets epidemiologi".

Vi återger recensionen ur den
ledande amerikanska facktid-
skriften på området, *American
Journal of Psychiatry* (October
1971, Vol 128, No. 4), där Max
Hayman, M.D., Palm Springs,
California, är representativ för
det amerikanska mottagandet
av boken.

This monograph has an important
message for everyone involved di-
rectly or indirectly in the problem
of alcoholism and drug abuse. It
concerns the professionals and
paraprofessionals who have respon-
sibilities for the care and manage-
ment of the human wreckage lost in
the wake of drug abuse but con-

Addiction and Society

NILS BEJEROT

f.r-n "ASVL-uth lknmvin" Rm-t

Cwd MwmsBd-rvt*BA, S.R.N.

Prolavor Marz-n Rotli

WS ;

-49L* C THOMAS - PUBLISHER - SPRINGFIELD - ILLINOIS

cerns also the innumerable parole,
probation, penal, and customs offi-
cers, attorneys, and judges who
expend a disproportionate amount
of their time on the drug problem.
While the author gives relatively
little attention to alcohol abuse, his
statement applies as emphatically
to this disorder as to any other type
of drug abuse.

The model the author uses with
telling effect is the epidemiological
one. The latter has been described
in this country as well, but the civil
liberties climate and political situa-
tion in the United States have thus
far precluded the use of restrictive
measures that might ensure a
successful management of drug
abuse on the model of an infectious
disease.

In the introduction the author

summarizes his basic conclusions:

1. Attack the infective agent. Strict narcotics and dangerous drugs legislation is necessary. This includes importations from abroad and control of legitimate or illicit manufacture of drugs in the country involved; even the minor dealings for personal use of drugs must be rigidly dealt with. The drug users are referred to varying types of treatment centers under the aegis of the psychiatric establishment. Prescriptions of dangerous drugs must be carefully controlled, and a central registration of addicts is necessary. The latter is a procedure tolerated in very few states in this country.

2. Control the paths of spread of the disease. Since drug abuse is a highly infectious condition, is a learned process, and infects younger age groups, society is well within its rights in isolating the carriers. Drug abuse differs from infectious diseases, however, in that sterilization of the carrier is extremely difficult. The drive to the euphoric state becomes so powerful that it develops the intensity of our greatest instinctual needs. The author compares the inveterate drug user to the psychotic patient in his inaccessibility to reason or persuasion.

3. Establish identification and prophylaxis for the population at risk. The social misfit and the person with a maladjusted personality are those most prone to the use of drugs. The early neurotic, the actual or potential psychotic, and particularly the sociopathic individual will also be prime carriers. It is from these individuals, for example, that the "infection" spreads in our schools. It strikes the curious, the followers, the prestige seekers,

and others without serious psychological or social problems who might not ordinarily consider using drugs. The author states that reaching these people might, of necessity, have to be in the nature of "Thou shalt not abuse drugs." The reviewer suggests, however, that the teaching process must be geared to the mental and chronological age levels of the subjects to be influenced. The more emotional message might be appropriate for the six- or seven-year-old range, but high-school students would demand a much more sophisticated approach. The author, however, is essentially correct when he says that "drug dependence is an exclusively emotional problem complex and... the patient is steered by his emotional disturbance with the force of a law of nature." He makes an excellent argument that the permissive policy with the free use of drugs, prescriptive or otherwise, swells the rolls of drug users, spreads the epidemic use of drugs, and makes any type of controls impossible. He cites considerable factual information from Danish, British, Japanese, and Norwegian sources, as well as presenting a thorough consideration of the Swedish "disaster." We would emphasize uniformity of legislation and a realistic and humane judiciary.

The writing is incisive and forceful. The author states, "To argue against treatment of cases on the grounds of individual freedom is a form of ignorance and shortsightedness masked as humanity." "To avoid publishing negative treatment results is not only a stupidity, it is a crime against elementary scientific methods and ethics."

There are only a few points one

might cavil at. The references Bejerot cites for the improvement of doctors addicted to opiates gives the impression that only a small percentage recover. As an example of the contrary, the coercive and followup methods of the California Board of Medical Examiners yielded findings of remissions as high as 90 percent. The author's critique of the World Health Organization's definition of addiction is valid, but the "toxicomania concept" is unfamiliar to American workers and is a little difficult to understand at first.

Bejerot's attitude toward treatment of both drug-abuse and alcohol-abuse patients appears to be somewhat nihilistic. Even with the handicaps we have in the United States regarding epidemiology, we still have considerable success with people in the upper social and

occupational levels. Nevertheless, it is true that such successes make little impact on the problem as a whole. Perhaps his discouragement regarding treatment led to his suggestion that a certain percentage of drug abusers who fail on methadone or other procedures should be given the drug indefinitely. Whether this is reality or a counsel of despair is difficult to determine.

This important book acts as an effective rebuttal to those who mistakenly point to our own experiment with Prohibition as the ultimate argument against a restrictive policy for drugs and alcohol. It should be read by a wide spectrum of workers in the numerous facets of the drug- and alcohol-abuse problem.

*Max Hayman, M.D.
Palm Springs, Calif.*

"Drogepidemier har alltid en historisk avgränsning. Med tålamod och tur kan man spåra sig tillbaka till epidemiernas ursprung. Det första fallet av intravenöst missbruk rapporteras från Kairo 1925. Via sjömån nådde denna missbruksform efter några år till USA. Till Sverige kom injektionstekniken omedelbart efter andra världskriget."

Nils Bejerot i Narkotika – handbok för polismän (1976).

Addiction – An Artificially Induced Drive

Charles C. Thomas Publisher,
Springfield, Illinois, USA, 1972.
78 sid. Med förord av dr S.S.B.
Gilder, chefredaktör för World
Medical Journal. I översättning
av Carol Bejerot.

Boken är en förkortad och internationaliserad upplaga av "Narkotika och narkomani". Här framläggs för första gången för internationell publik teorin om att beroendefenomenet uppkommer som följd av att en överstimulering av lustmekanismerna i hjärnan leder till en omedveten inläring, en betingning till lustkällan och en bundenhet till denna med en driftsmässig karaktär och en styrka som ofta överträffar sexualdriften.

Följande recension är en osignerad ledare i *Canadian Medical Association Journal* för den 8 maj 1971 (Vol. 104, sid. 825).

Have you noticed how often in a discussion on drug addiction with various disciplines involved, speakers start by telling the audience that we know little or nothing about the subject; 20 minutes later, they are developing a pet biochemical or psychological or physiological explanation for the phenomenon. Actually, the position is the reverse. We know an enormous amount about the action of drugs, about the psychological make-up of addicts, about the sociology of addiction. What we cannot as yet do is to put our data together and make a sensible explanation of the whole.

Last July in Denmark Scandinavian psychiatrists heard a paper by

ADDICTION

An Artificially
Induced Drive

NILS BEJEROT, M.O.
gearrate-k...-idD...gDriv' drr--
D rrf s' nlnNee
n' qdr

S. S. B. GILDER
Eem+1 fdu. wma NlMw b-ea

rm. bogE .nt+ .-w b. or q-n< ID e.dnDn.
i' stad in th< .Probkim ol drNg dependencies.
ind' does nm asemrc Prviusw swd. of LM sulyM.

CHARLES C THOMAS • PUBLISHER • SPRINGFIELD . ILLINOIS

a Swedish psychiatrist which attempted to make a synthesis of many pieces of information and produce a unifying theory of addiction. Basically there is perhaps nothing new in his ideas but he puts them together better than most. It is the opinion of Nils Bejerot¹ of the Caroline Institute in Stockholm that addiction is really an artificially induced instinct and that there are two stages in drug dependency. In the first stage the patient is abusing the drug but he is still in control; in the second the process has developed its own dynamics and treatment is now totally different.

Certainly the problem is one that concerns many disciplines, but so often the representatives of these disciplines fail to understand each other and adopt almost a hostile

attitude to their colleagues from other specialties. However, all tend to see addiction as a symptom of some chemical, psychologic, social or ethical defect either in the individual or in society. All this seems to Bejerot to be false and sterile. Real addiction, whether to a hard drug or to alcohol, is not a symptom but a deep-seated pathological state with dynamics of its own. Take, for example, tobacco. The adolescent begins to smoke to show his manhood. But 30 years later he is fiercely addicted, though the original need has long since gone. The process has taken over.

This does not support the idea that a person has to have a personality problem or a social problem to become an addict. Any person or any animal can develop a dependency if enough of the substance is introduced into the body for enough time. The greater the addictive properties of the substance, or the more pleasant its pharmacological effects, the quicker and the more effectively will it cause dependency. This latter state must be sharply differentiated from misuse of the drug.

With drug abuse, the patient is still in control; with dependency he has lost control. The period of abuse before dependency begins and the drug takes over varies with the drug. With heroin it is a matter of weeks, with barbiturates it is a matter of months, and with alcohol a matter of years (but the process is accelerated in the young, and so we may see alcoholics in their early twenties).

Addiction will set in more quickly if the substance is injected intravenously than if it is taken by mouth. Apes develop alcoholism quite fast with continuous

intravenous injection of alcohol.'

Bejerot sees an analogy with sex drive. John Doe becomes infatuated with someone and invents all sorts of reasons for absenting himself from the home to be with his new love; soon the affair gets out of control and he is obliged to continue his deceptions whatever the cost. He is hooked, but the tricks he resorts to in order to satisfy his sexual dependency are minor compared with the tricks of the drug addict to get his beloved heroin. In fact we know that addicted men or animals prefer their drug to sex both quantitatively and qualitatively. This gives us some idea of the hardship the drug addict experiences when he is asked to abandon his drug. Would an erring Don Juan consent to castration to cure his ill? The sex deviant usually prefers a life in a closed institution to castration and freedom. As Rado said of drug addiction: "The patient does not suffer from his illness, he enjoys it."

One does not need to be psychiatrically disturbed to prefer pleasure to the sensible way of life; just think of all the enlightened fat people. Or note the common case of the alcoholic who is willing to have his gastritis or other complications treated on condition that he is not deprived of his alcohol.

According to Bejerot, dependency is in fact a short-circuiting of the pain-pleasure principle in which an artificial drive or instinct is created comparable to the sexual instinct or even stronger. This brings us to the results of short-circuiting this defence mechanism. The neurophysiologist Olds' has shown us the results of implantation of an electrode into the pleasure centre in the brain of rats. They forget all else but the self-stimulation of the elec-

trode. Seever's experiments with monkeys who were able to inject themselves with narcotics and did so *ad nauseam* are also pertinent. Even in the insect world there are instances of addiction, as in the case of ants which are crazy about a secretion from certain types of beetle. Thus we are dealing with a deepseated biological phenomenon, of which other examples are seen in the girl with anorexia nervosa, the compulsive gambler or the sex pervert.

The implications of this view of addiction are obvious. Everything

possible must be done to prevent the stage of addiction being reached. Once this stage has been reached, appeals to the co-operation of the addict must be strong indeed to break the charmed circle.

References

1. Bejerot N: *Nord Med* 85:20, 1971
2. Seevers MH: *JAMA* 206:1263, 1968
3. Olds J: Differentiation of reward systems in brain by self-stimulation technics, in *Electrical Studies on Unanaesthetized Brain*, edited by Ramey ER, O'Doherty DS, New York, Hoeber, 1960, p 17

Omhändertagen i Humlegården

En socialmedicinsk kartläggning av det s. k. humlegårdsklientelet. Tillsammans med Inga-Lill och Jan-Åke Candefjord. Slutord av Gun Zacharias. Sobers Förlags AB, Stockholm 1974. 104 sid.

Under somrarna 1972 och 1973 förekom en massiv ansamling av alkohol- och narkotikamissbrukande ungdomar i Humlegården. Man drack alkohol och rökte hasch helt öppet, och Humlegården blev centrum för langningsverksamheten i Stockholm. Missförhållandena blev slutligen så svåra att ordningspolisen 1973 fann sig föranlåten att inleda en upprensningssaktion. Hundratals ungdomar omhändertogs för tillnyktring, identifiering etc, samtidigt som media gav stor och blandad publicitet till fenomenet.

Tillsammans med psykologerna Inga-Lill och Jan-Åke Candefjord genomförde Nils Bejerot

OMHÄNDERTAGEN

HUMLEGÅRDEN

Nils Sejerot Inga-Lill Candefjord
Jan-Åke Candefjord

Med 9 luto, d o
Gun Zacharias

Sober 8

fjord genomförde Nils Bejerot

en fältstudie av femtio personer, som omhändertagits i löpande följd i Humlegården under tre dagar vid mitten av augusti 1973. Rapporten ger en både individuell och generell bild av "humlegårdsklientelet", och Gun Zacharias har bidragit med ett slutord om dropoutkulturen.

Denna recension skrevs av redaktör Rolf Bromme och publicerades i *Accent* (nr 17, 1974).

Sommaren 1973 samlades i stora skaror socialt avvikande, vinddrivna ungdomar i Humlegården i centrala Stockholm. Ungdomarnas ordningsstörande beteende tvingade polisen att gripa in för att skingra problemgruppen. Polisen konstaterade, att narkotikahandeln var omfattande. Sammanlagt greps närmare 1 500 personer i den lumnigt grönskande parken under månaderna juni till augusti. Pressdebatten kring denna företeelse blev mycket intensiv.

En undersökning, som nu utkommit i bokform (*Omhändertagen i Humlegården*, Sober Förlags AB, Mölnlycke), klargör att det var gångnarkomaner som i första hand samlades i Humlegården. En socialmedicinsk studie har gjorts över 50 i löpande följd gripna personer. Alla medverkade frivilligt i intervjuerna och alla utom en var villiga att visa armarna för granskning av eventuella injektionsmärken.

Kartläggningen av denna del av problemungdomen i Stockholms city har genomförts av socialmedicinen Nils Bejerot och psykologstuderandena Inga-Lill och Jan-Åke Candefjord. Resultaten måste betecknas som sensationella. För att sätta in studien i den socialpolitiska debatten har man bett sociologen Gun Zacharias, konsulent i so-

cialstyrelsen, att skriva ett särskilt kapitel.

Som helhet företedde gruppen en massiv anhopning av påtagliga och allvarliga psykiska störningar av olika slag. Endast för en tredjedel noterades inga manifesta störningar vid undersökningstillfället. Över en tredjedel av de injektionsmissbrukande männen i undersökningen företedde primär karaktärsstörning med kriminell identifiering. Den internationellt beskrivna typiska cannabisskadan – det s. k. amotivationssyndromet – förelåg hos fyra män med några års intensiv cannabisrökning bakom sig. De företedde en massiv passivitet och allmän håglöshet förbunden med förändrad verklighetsuppfattning och tendenser till magiskt tänkande.

Av de 49 gripna, som medgav undersökning av armarna beträffande förekomst av stickmärken, var 43 män och sex kvinnor. Två tredjedelar av männen och fem av de sex kvinnorna konstaterades vara intravenösa injektionsmissbrukare. Två tredjedelar av dem hade injicerat under det senaste dygnet. Medelåldern för de manliga injektionsmissbrukarna var 27,9 mot 21,8 år för de icke-injicerande männen. De kvinnliga injektionsmissbrukarna hade en medelålder av 21,0 år.

Av de icke-injicerande männen uppgav tio en högre eller lägre intensitet av cannabismissbruk ofta i kombination med öl- och spritmissbruk. Ytterligare fyra män, som ej medgav cannabismissbruk, var påtagligt påverkade av öl vid intervju tillfället.

Vid undersökningens genomförande hade många behandlingsenheter rapporterat, att morfinbas var det vanligaste missbruksmedlet

bland de vårdade. Bland de gripna i Humlegården, som ingick i undersökningen, var det endast tre som exklusivt använde morfinbas och två som injicerade både morfinbas och centralstimulerande medel. Flertalet – 24 av de 29 injicerande männen – använde enbart centralstimulerande medel.

Uppgifternas motstridighet låter bestickande men har antagligen en naturlig förklaring. Den stora gruppen CS-injicerande missbrukare kommer aldrig i kontakt med vårdenheter. Endast en tredjedel av injektionsmissbrukarna hade vid något tillfälle vårdats för sitt missbruk och sitt beroendetillstånd. I genomsnitt hade männen hållit på med sitt injektionsmissbruk i 6,5 år och kvinnorna i 4,4 år.

Detta är inte angenäma data. Det är nu över fem år sedan regeringen lade fram sitt tiopunktsprogram i narkotikafrågan och fortfarande är det stora grupper av missbrukare, som efter flera års missbruk ännu inte kommit i kontakt med någon behandlingsenhet. Man frestas misstänka, att programmet inte genomförts så som det var tänkt.

Debutåldern i intravenöst missbruk var i genomsnitt för männen 21,4 år och för kvinnorna 16,6 år. Med utgångspunkt från uppgiven debutålder har författarna jämfört antalet brottsomhändertaganden de två senaste åren före och de två första åren efter denna tidpunkt på basen av uppgifter i Stockholmspolisens personakter. Injektionsmissbrukarna hade gripits av polisen nästan lika ofta innan de började injicera sig som efter injektionsdebuten – i genomsnitt 1,1 gång per individ och år före och 1,4 gånger efter.

Av denna brottslighet svarade narkotikabrotten endast för en obe-

tydlig del av omhändertagandena. Fordonsstölder och andra egendomsbrott dominerade starkt. Även de icke-injicerande männen hade en hög frekvens polisiära omhändertaganden bakom sig – i genomsnitt, 0,9 gånger per person och år under de senaste två åren.

Gängnarkomanerna i Humlegården sommaren 1973 hade sammanfattningsvis en hög förekomst av tidiga störningar i personlighetsutvecklingen, tidig kriminalitet och social felutveckling och ett injektionsmissbruk av väsentligt hårdare belastning än t. ex. det genomsnittliga arrestklientelet i Stockholm, som undersökts i annat sammanhang.

Det var betydligt lugnare i Humlegården sommaren 1974. Men det betyder inte att problemet är löst. I stället sökte sig gängnarkomanerna till andra platser i Stockholm, bl. a. Kungsträdgården. Problemet finns kvar men har fått en saklig beskrivning i boken "Omhändertagen i Humlegården". På grundval av de fakta, som har kommit fram av undersökningen, diskuterar författarna olika sätt att komma till rätta med dessa problem. Gun Zacharias avsnitt om drop-out-kulturerna i det moderna samhället är en svidande vidräkning med yttlig popradikalism och okunnig knarkliberalism.

Omhändertagen i Humlegården borde ingå i kurslitteraturen vid socialhögskolorna, särskilt som den ger en levande bild av de tragiska människospillror som gängnarkomanerna utgör. De korta fallbeskrivningarna för samtliga omhändertagna i undersökningen bidrar till detta. I övrigt är det en lättillgänglig bok för alla socialt intresserade.

Rolf Bromme

Narkotikamissbruk och narkotikapolitik

En epidemiologisk och metodologisk studie av narkotikamissbruk av intravenös typ i Stockholmspolisens arrestantklientel 1965-1970 i relation till förändringar i narkotikapolitiken. Akademisk avhandling för medicine doktorsexamen, Karolinska institutet, Socialmedicinska institutionen, den 4 juni 1974. Stencil 410 sid.

Narkotikamissbruk och narkotikapolitik

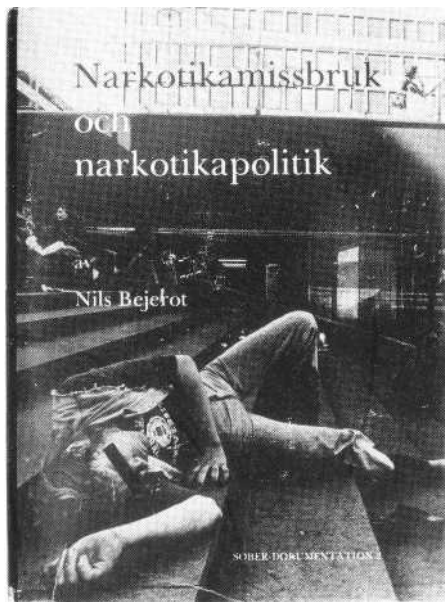
Samma som ovan. Sobers Förlags AB, Stockholm 1975. 321 sid.

Drug abuse and drug policy

An epidemiological and methodological study of drug abuse of intravenous type in the Stockholm police arrest population 1965-1970 in relation to changes in drug policy. 277 sid. Munksgaard, Copenhagen, 1975. Acta Psychiatrica Scandinavica - Supplementum 256. I översättning av Carol Bejerot.

Detta är Nils Bejerots huvudarbete och avhandling, som han var sysselsatt med under en tioårsperiod.

Denna Ntickmärkesundersökning" är veterligen den första studie i världen där någon har försökt att kartlägga en omfattande narkotikaepidemi och analysera dess utveckling i relation till dramatiska förändringar i narkotikapolitiken. Medan epidemin av injektionsmissbruk under ett par decennier för-

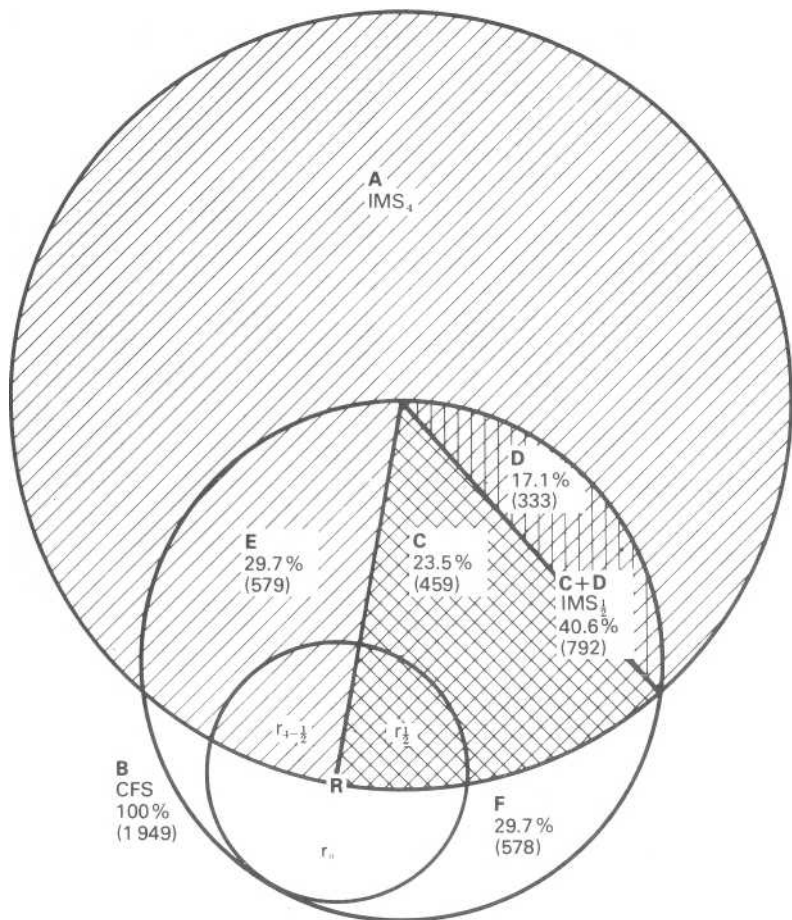

dubblades ungefär var trettionde månad fram till experimentet med legalföreskrivning 1965-67, följde sedan en fördubbling under ett enda år.

Förhandsrapporter ur denna undersökning var den direkta anledningen till att förskrivningen av narkotika till injektionsmissbrukare avvecklades under våren 1967. Den dramatiska effekten av polisoffensiven mot narkotika 1969 framgår också klart i studien, som enligt professor John C. Ball, University of Philadelphia, "är förutbestämd att bli en klassisk forskningsrapport".

Denna osignerade recension var införd i *Norrländska Socialdemokraten* den 4 februari 1976.

Nils Bejerot är känd både inom och utom landet som specialist på narkotikaproblem. Hans senaste arbe-

Cirkeldiagrammet illustrerar stickmärkesundersökningens representativitet, dus. förmåga att diagnostisera injektionsmissbrukare i Stockholm. Andra halvåret 1967 lät narkomanvårdskommitten genomföra en kartläggning av det kända narkotikamissbruket i Stor-Stockholm via rapportering från hela sjuvårdssystemet, socialvården, kriminalvården, polisen och skolan. Stickmärkesundersökningen var den i särklass effektivaste rapporteringskällan och upptäckte under sexmånadersperioden dubbelt så många fall som den näst bästa källan, hepatitkliniken vid Roslagstulls sjukhus, och lika många fall som alla andra rapporteringskällor sammantagna.

Den stora cirkeln (A) representerar de injektionsmissbrukare som hittades i stickmärkesundersökningen (SMU) under den första fyra-årsperioden (april 1965-juni 1969). Mellancirkeln (B) motsvarar de 1 949 fall som hittades totalt av alla rapporteringskällor under andra halvåret 1967. Av dessa hittades 70,3% i SMU: 17,1% enbart i SMU (sektor D), 23,5% i såväl SMU som annan rapporteringskälla (sektor C) och 29,7% av annan källa men var kända i SMU 1965-1969 (sektor E). Enbart 29,7% (sektor F) av hela materialet undgick SMU under den första fyraårsperioden. En specialstudie har visat att dessa fall främst utgjordes av tillfällighetsmissbrukare som fått gulsot och rapporterats från hepatitklinik. Se vidare Nils Bejerot: Narkotikamissbruk och narkotikapolitik (1975).

Narkotikamissbruk och narkotikapolitik

En epidemiologisk och metodologisk studie av narkotikamissbruk av intravenös typ i Stockholmspolisens arrestantklientel 1965-1970 i relation till förändringar i narkotikapolitiken. Akademisk avhandling för medicine doktorsexamen, Karolinska institutet, Socialmedicinska institutionen, den 4 juni 1974. Stencil 410 sid.

Narkotikamissbruk och narkotikapolitik

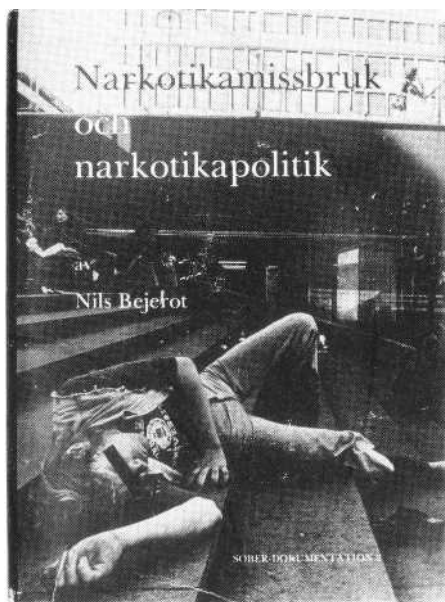
Samma som ovan. Sobers Förlags AB, Stockholm 1975. 321 sid.

Drug abuse and drug policy

An epidemiological and methodological study of drug abuse of intravenous type in the Stockholm police arrest population 1965-1970 in relation to changes in drug policy. 277 sid. Munksgaard, Copenhagen, 1975. Acta Psychiatrica Scandinavia - Supplementum 256. I översättning av Carol Bejerot.

Detta är Nils Bejerots huvudarbete och avhandling, som han var sysselsatt med under en tioårsperiod.

Denna "stickmärkesundersökning" är vederligen den första studie i världen där någon har försökt att kartlägga en omfattande narkotikaepidemi och analysera dess utveckling i relation till dramatiska förändringar i narkotikapolitiken. Medan epidemin av injektionsmissbruk under ett par decennier för-

dubblades ungefär var trettonde månad fram till experimentet med legalföreskrivning 1965-67, följde sedan en fördubbling under ett enda år.

Förhandsrapporter ur denna undersökning var den direkta anledningen till att föreskrivningen av narkotika till injektionsmissbrukare avvecklades under våren 1967. Den dramatiska effekten av polisoffensiven mot narkotika 1969 framgår också klart i studien, som enligt professor John C. Ball, University of Philadelphia, "är förutbestämd att bli en klassisk forskningsrapport".

Denna osignerade recension var införd i *Norrländska Socialdemokraten* den 4 februari 1976.

Nils Bejerot är känd både inom och utom landet som specialist på narkotikaproblem. Hans senaste arbe-

te, som handlar om narkotikamissbruk och narkotikapolitik, har tidigare bara funnits i en engelsk utgåva. Nu har den uppmärksammade avhandlingen, som är den första studien i världen kring sambandet mellan narkotikan och narkotikapolitiken, utgetts även på svenska: *Narkotikamissbruk och narkotikapolitik*, Sobers förlag.

Bejerot har mycket påpassligt utnyttjat de dramatiska växlingarna i den svenska narkotikapolitiken under 60-talet. När den traditionella restriktiva politiken våren 1965 ersattes med en period av legal förskrivning av narkotika till missbrukare för injektion på egen hand, började Bejerot omgående studera förekomsten av objektiva tecken på injektionsmissbruk (stickmärken) i polis-klientelet i Stockholm. Med hjälp av sköterskor har man 1965-70 undersökt över 45 000 ar-restanter.

Resultaten är dramatiska. Under de två år som den extremt liberala narkotikaförskrivningen pågick tiodubblades andelen injektionsmissbrukare – från 3 proc till 30 proc bland 15-19-åringarna i polis-klientelet. När man återgick till den tidigare striktare drogpolitiken dämpades missbruksdynamiken, och när man 1969 inledde en omfattande kampanj mot den illegala narkotikahanteringen sjönk för första gången missbruksfrekvenserna snabbt.

Bejerot visar också, tvärt emot vad som hävdats i populärdebatten, att detta inte åtföljts av någon stegring av antalet missbrukare inom kriminalvården. Samtidigt som tecken på missbruk sjönk i polis-klientelet i Stockholm, rapporterades fallande frekvenser av missbrukare också inom kriminalvården. Inte heller inom ungdomsvårds-

skolväsendet eller mentalvården noterades under denna tid ett ökat antal missbrukare. Slutsatsen måste alltså bli att samtidigt som missbruket sjönk i det studerade polis-klientelet, sjönk det också ute i samhället. Fynden och slutsatserna överensstämmer helt med de resultat som finska forskare gjort beträffande alkohol: En liberaliserad utskänkning och distribution ökar markant såväl alkoholkonsumtionen som alkoholskadorna i samhället, dvs. marknadsmekanismerna spelar en betydande roll för missbruksskadornas uppkomst och utbredning.

Nils Bejerot har behandlat ett svårt ämne, men lyckas ändå uttrycka sig enkelt och lättbegripligt. Fakultetsopponenten, professor Gunnar Lindgren, Lund, har också påpekat att avhandlingen – trots omfånget – är mycket lättöläst. Den ger ett bekvämt tillträde till ett utomordentligt intressant och i många avseenden sensationellt material. Också internationellt har Bejerots arbete med narkotikaproblemen blivit uppmärksammat. Han har som expert varit inkallad till senatsförhör i USA och föreläst i ett 20-tal länder. Avhandlingen har internationellt betecknats som "förutbestämd att bli en klassisk forskningsrapport".

Giuseppe di Gennaro

Executive Director, United Nations Fund for Drug Abuse Control, Vienna:

Nils Bejerot's book *Drug Abuse and Drug Policy* is an important publication. I know, of course, most of the literature on drug abuse, but I have never found such a clear demonstration as this of the correlation between drug policy and drug abuse.

Missbruk av alkohol, narkotika och frihet

211 sid. Ordfront 1978. Nytryck i åtta omgångar. 23—26:e tusendet 1985.

Talboksupplaga, Blindföreningen, Stockholm 1979.

Den som snabbt vill få en inblick i Nils Bejerots teorier och kliniska kunskaper gör klokt i att börja med denna bok, som är informativ, provokativ, lättläst och rolig.

Docent Bo Frykholms recension i *Läkartidningen* 1979 (nr 34) ger en utförlig bild av boken.

Dr Nils Bejerot har i boken *Missbruk av alkohol, narkotika och frihet* sammanställt egna föredrag, artiklar och debattinlägg, flertalet tillkomna åren 1975—1977. Materialet har samlats under huvudrubrikerna "Beroendetillståndens uppkomst och spridning", "Frivillighet kontra tvång i behandlingen" och "Recensioner, intervjuer och polemik".

I över ett decennium har han argumenterat i narkotikafrågorna utifrån en beteendevetenskaplig grundsyn där beroendetillstånd beskrivs enligt en inlärningspsykologisk modell.

Modellen är giltig för alla typer av beroenden och Bejerot exemplifierar genom att belysa principiella likheter mellan socialt accepterade beroendetillstånd, som koffeinism och nikotinism, och socialt oaccepterade, som alkoholism, läkemedelsmissbruk och narkomanier. Drogberoendet ses som "en konditionering till behagliga effekter (eller undvikande av obehagliga effekter, vilket medför samma konditio-

ffils Bejerot

MissbruN

aY alMohol,
narkotika och
frihet

Ordfront

neringsmekanismer längs den relativa lust—olust-skalan)". En grundläggande distinktion görs mellan voluntärfas och beroendefas i individens förhållande till drogen.

"Det karakteristiska för volontärfasen är att viljan är överordnad drogeffekten, och individens 'vanliga vilja' styr beteendet."

"Det karakteristiska för beroendefasen är att drogbegäret antar en driftsmässig karaktär och styrka."

En central punkt i Bejerots synsätt är "att beroendet inte är ett symptom utan ett tillstånd i sig". Utifrån detta argument går han liksom i sina tidigare böcker till

storms mot den för honom så förhatliga symtomteorin, enligt uttan det inte är drogberoendet vilken de bakomliggande orsakerna" till missbruket som ska behandlas. Symtomteorin och dess anhängare får i hans framställning bära skulden för både den oroande missbruksutvecklingen i samhället och samhällets misslyckande att behandlingsvägen komma till rätta med missbruksproblemen.

Debattören

Åren 1975–1977 nådde Bejerot sina hittills största framgångar som debattör och polemiker i alkohol- och narkotikadebatten.

I bokens ingress till artikeln "Ställ krav på missbrukarna!" (DN den 13 januari 1977) ger han inblick i bakgrunden till den debatt i DN, våren 1977, som enligt min bedömning kom att bli den hittillsvarande höjdpunkten i hans karriär som debattör.

Ingressen förtjänar med hänsyn till DN:s roll i sammanhanget, att citeras:

Under mer än ett decennium har en rad reportrar på Dagens Nyheter – Kerstin Vinterhed, Eva Ekselius, Rune Johansson m. fl. – fyllt spaltkilometrar med starkt tendentiösa och vinklade reportage, artiklar, vänporträtt, recensioner etc i utpräglat liberalistisk och popradikal anda kring alkoholism, narkomani, kriminalitet, psykiska sjukdomar och sociala störningar.

I början av år 1977 var Kerstin Vinterhed oförsiktig nog att leverera en av sina otaliga partsinlagor på debattplats på ledarsidan, och därmed öppnades äntligen möjligheten att utifrån ta upp dessa frågor i DN.

Som debattör är Nils Bejerot själv-säker, rättfram, burdus och ibland sarkastisk. Mycket av den ilska hans namn väcker i somliga kretsar

torde delvis kunna tillskrivas det faktum att åtskilliga av hans meningsmotståndare under årens lopp har gått i däck för väriliktade slagserier av hans argument.

I detta Me vinklade tjuvnypens" debattklimat som råder i Sverige är hans stil välgörande, han slår ytterst sällan under bältet. Tag detta exempel:

I stället levererar vårdromantikerna nya PR-skildringar av revolutionerande behandlingsmetoder av den typ som aldrig tålt fristående vetenskaplig utvärdering. Ruth Larsson (DN 22/1 1977) ägnade tio rader åt att förklara vilken "inskränkt människosyn" jag demonstrerat. Därefter – utan varje försök att argumentera i sakfrågan – övergår hon raskt till att ägna två spalter åt en solskenshistoria från sin enhet (Hindbyhemmet). "Frivilligheten är nödvändig", säger RL i sin grundläggande dogm, "därför att den enda sanktion som finns är att man inte får vara med om man inte ställer upp. På Hindby är friheten slut. Vardagen är full av krav och fasta arbetsrutiner, utbildning, terapi och beslutsfattande." Men om krav och tryck är så effektiva rehabiliteringsinstrument på Hindby, varför skall vi avvisa dem ute i samhället? Det finns ingen logik i detta.

Nils Bejerot fick i debatten stöd från ett oväntat håll och summerar i sin slutreplik:

Linjerna i fråga om frivillighet kontra krav, tryck och tvång i behandlingsarbetet börjar nu klarna liksom behandlingens högst marginella roll i narkotikapolitiken i stort. I ett av de viktigaste och riktigaste inlägg som gjorts i den svenska narkotikadebatten konstaterade Janne Mattsson och Lasse Strömstedt (DN 10/3 1977) att "viljan att förändra den egna situationen avtar i takt med missbrukets utveckling". Så som de gick fram i sitt inlägg kan bara de göra som själva varit missbrukare och den vägen skaffat sig en djupgående

förtrogenhet med knarkarnas ytterligt manipulativa och framgångsrika försvar för fortsatt missbruk men som själva definitivt lagt av, bytt livsstil och därtill är modiga nog att avslöja de invecklade turerna i det spel som enligt WHO:s gamla definition på narkomani karakteriserades av att vederbörande till varje pris vill slå vakt om möjligheten till fortsatt missbruk.

Det vettiga innehållet

I detta inlägg pekar Bejerot på intressanta ting, inte bara på Janne Mattssons och Lasse Strömstedts smått sensationella avhopp från RFHL-linjen. Han pekar också på att det faktiskt finns exempel på hur, med hans egen terminologi, "kemiskt-drogstyrda individer" lagt av och bytt livsstil. Hur det kommer sig att missbrukande människor upphör med sitt missbruk och byter livsstil är en central fråga och här anser jag att det är för tidigt att slå sig till ro med att våra hittillsvarande behandlingsformer (särskilt då enligt Bejerot de frivilliga) varit utan resultat.

Nils Bejerot framhåller upprepade gånger att behandlingsplikt och tvång måste få "ett vettigt innehåll". Som exempel på "vettigt innehåll" anger han Hassela och Daytop, det senare för övrigt en frivillig amerikansk form av narkomanvård, som i flera avseenden varit idegivare till svenska behandlingsprojekt. Vi ska inte heller förbise den utveckling i riktning från "terapi" mot "pedagogik" som har gjort sig gällande på flera håll inom

svensk narkomanvård under 1970-talet.

Vad gäller Hassela-modellen kan utan överdrift sägas att det vore bra om fler socialt urspårade och missbrukande ungdomar skulle kunna erbjudas denna form av skolning till ett värdigt liv i stället för de alternativa tvångsåtgärderna, t ex ungdomsvårdsskola. Frågan är bara var man finner alla de socialt och ideologiskt engagerade människor som skulle ha kraft att bedriva Hassela-pedagogik på de många enheter som skulle krävas för att denna insats skulle bli mer än marginell i förhållande till missbruksproblemens storlek.

Bejerot avslutar ett av sina debattinlägg: "Jag menar att ett samhälle har så många utslagna missbrukare som folkets passivitet och de ansvariga organens inkompetens förtjänar." Frågan blir då hur denna "folkets passivitet" ska brytas.

Jag kan i det perspektivet se risker i att Bejerots anhängare nitiskt skulle kasta sig över missbrukargrupperna med "krav, tryck och tvång", och blunda för allas vår passivitet inför människans tilltagande obehövlighet i samhället och den därmed följande utslagningen, som enligt min mening är av en helt annan omfattning och art i dag, även om vi jämför med det svåra 30-talet.

Handen på hjärtat, Nils Bejerot, inte är väl hela debatten sedan 60-talet om de problemen enbart uttryck för "popradikalism" och ultraliberala förvillelser?

Bo Frykholm

Missbruk och missförstånd

198 sid. Ordfront, Stockholm, 1981. Upplaga 5 000 ex.

Talbok: 6 kass. 7 tim.

Talboks- och punktskriftsbiblioteket, Enskede 1981

Boken innehåller ett dussintal tidigare publicerade artiklar, huvudsakligen från åren 1978—81, då de narkotikapolitiska målsättningarna, narkotikastrafflagens tillämpning och frågan om frivillighet eller tvång i missbruksvården dominerade debatten. Här finns också ett par större uppsatser om socialpolitikens bakgrund och funktion liksom fyra ingående intervjuer.

Boken recenserades i *Alkohol och Narkotika* (nr 4, 1981) av sociologen och idehistorikern Jan Lindhagen, tidigare chef för Arbetsgruppen för samhällsstudier vid socialdemokratiska partistyrelsen, numera forskare vid Arbetslivscentrum.

Nils Bejerot har utgivit ett antal av sina inlägg i missbrukarfrågan under rubriken *Missbruk och missförstånd* (Ordfront 1981). Det är, som nästan alltid då han skriver, en personlig bok, det framgår redan av titeln. Han har, envetnare än någon annan, slagits mot narkotikamissbruket, och få eller ingen har i stridens hetta blivit mer missförstådd. Men säkert menar han också, att hans motståndare i debatten har missförstått missbrukets bakgrund.

Om detta handlar således de debattinlägg som återges i denna hans senaste skrift. Ja, de handlar mindre om beroendetillståndens uppkomst och utveckling, en sak

han diskuterat i en tidigare volym, också på Ordfronts förlag, *Missbruk av alkohol, narkotika och frihet*.

Kort, och möjligen osakkunnigt, uttryckt hävdar Bejerot att missbruk av berusningsmedel inte är en sjukdom, utan snarare en "kemisk förälskelse" som får en driftens styrka, och att följaktligen den enda radikalboten är att förhindra tillgången på gifterna. I den andan skärskådar han i *Missbruk och missförstånd* främst lagstiftningen och socialpolitiken och dess konsekvenser.

Lust — olustprincipen

Bejerot är en formidabel debattör,

och som många av samma art är han än slagkraftigare i talarstolen än framför skrivmaskinen, men han har det talade ordets friskhet och sälta också i det skrivna. Han finner lätt slående formuleringar, ibland lustiga, ofta dräpande, hans framställning saknar all bjäfs och utsmyckning och han har agitatorns sinne för väsentligheter.

Naturligtvis finns det också en risk i allt detta goda: det vällovligt enkla i framställningen kan ibland bli det enkla i tankegången. Så kan jag inte godta hans förklaring till allt mänskligt beteende, som, enligt honom, bottnar i lust-olustprincipen. Det finns dock mänskliga handlingar som inte kan reduceras till lustan eller dess motsats, såvida man inte gör schemat till en innehållslös tautologi, där även subtila tankar och känslor jämnställs med biologiska drifter.

Rättigheter – skyldigheter

Men med detta må vara hur som helst, Bejerots insats kan motiveras med långt slagkraftigare skäl än hans bräckliga ontologi. Han åberopar ofta den folkliga erfarenheten, och alldeles särskilt den som uttrycks i de folkliga rörelsernas kamp mot alkoholbruket.

Han tror på en balans mellan rättigheter och skyldigheter, där den enskildes frihet aldrig kan vara absolut, där den mänskliga samlevnaden alltid innebär krav på envars uppträdande, och där särskilt ett utvecklat samhälle kräver ett motsvarande regelsystem.

Det innebär i sin tur inte, så som många av hans kritiker påstått, att Bejerot företräder något slag av byråkratisk repression, nej, i viss mening är det tvärtom. Han förordar gärna informella påföljder. Den som fördärvat för andra bör göra

rätt för sig med aktiva insatser; lir det någon rim och reson i att vandan inte får biträda i reparationen av de skador han gjort, medan den hederlige verkstadsarbetaren ska arbeta 8 timmar om dagen i stundtals svåra miljöer, frågar han på ett ställe.

Och han förordade tidigt det slag av kamratlig uppfostran av missbrukare som nu praktiseras med sådan framgång i Hasselapedagogiken.

Formell kontroll

Han hänvisar till den sociala kontroll som utmärkte ett äldre samhälle och hävdar att den bättre än något annat känt medel förebyggde missbruk och vad vi nu kallar utslagning.

Han påpekar följdriktigt, att med efterkrigstidens rörlighet på arbetsmarknaden, urbanisering, kommunreformer och de andra fenomen vi känner under samlingsnamnet masssamhället, så gick vi också miste om den profylax som låg i en äldre samhällsstruktur.

Vad vi förlorat i informell kontroll måste vi (tyvärr, tror jag Bejerot säger) ersätta med en formell, även om han gärna, som jag nämnt, ser informella påföljdsformer.

Ohämmad "liberalism"

Flertalet av inläggen behandlar en ytterligare orsak till missbruksproblemens tillväxt.

Socialpolitiken, skolan och arbetslivet har reformerats under efterkrigstiden, och Bejerot synes mena att följderna delvis blivit oavsiktliga och socialt katastrofala.

Han påpekar dels hur institutionerna vuxit och regelsystemen blivit överskådliga med oförutsedda biverkningar som följd, dels hur en ohämmad och orealistisk "liberalism" har underminerat vad som

Varje år anordnar Riksförbundet Narkotikafritt Samhälle (RNS) ett veckolångt sommarläger med mellan tre hundra och fem hundra deltagare och en rad föreläsare. Det har blivit tradition att socialministern medverkar med ett anförande om narkotikapolitiken. På bilden ses Nils Bejerot vid lägret i Sundsvall 1984 signera ett exemplar av sin bok "Missbruk och missförstånd" åt socialminister Gertrud Sigurdsen.

kan ha funnits kvar av äldre och ofta informella kontrollsystem.

Ett särskilt gott öga har han till de symptom- och systemteorier, oftast av anglosaxiskt ursprung, som spelat en så avgörande, och kanske fatal, roll inom samhällsvetenskaperna och deras tillämpningar under efterkrigstiden.

Här och där kan han förfalla till antiteoreticism, men jag följer honom gärna en bit på väg i hans kamp mot ett esoteriskt teoretiserande och allsköns ytligt lärdoms-bjäfs.

Nödvändig insats

Jag ska tillstå att jag känt Nils Bejerot sedan slutet av 60-talet och att jag alltid stimulerats av samtalen

med honom, han är på samma gång en intellektuell och stockholmskis, och kanske är jag charmerad och skriver kritiklöst.

Men så långt mitt omdöme förslår i dessa ting, där jag är amatör, så finner jag Bejerots insatser nödvändiga, och en lycka för landet. Det är en annan sak att hans anhängare ibland har ärvt hans skärpa, utan att tillföra måttet av inlevelse och medkänsla med dem som drabbats av egen eller andras svaghet.

Det ideal som bar upp den unga arbetarrörelsens kamp mot alkoholen, och som Bejerot gärna åberopar, var kamratskapets, och det rymde både krav och omtanke.

Jan Lindhagen

Missbruk och motåtgärder

Tillsammans med Jonas Hartelius. 175 sid. Ordfront, Stockholm 1984.

I detta arbete presenterar författarna dels en serie egna uppsatser och debattartiklar, dels en rad gemensamma inlägg, huvudsakligen från åren 1982-1984. Materialet centreras kring tre huvudavsnitt: narkotikapolitikens grundläggande principer, narkotikapolitiken i direktiv och åtgärder samt den mycket intrikata metadonfrågan.

Staffan Håbinette ger en kort och kärnfrisk recension i *Clarte* (nr 4, 1984).

Nils Bejerot är inte bara en av våra främsta experter på narkotikaområdet, han är därtill ovanligt debattlysten och produktiv. I boken *Missbruk och motåtgärder* (Ordfront) sammanfattar han tillsammans med *Jonas Hartelius* narkotikapolitikens grunder och aktuella problem. Om *Gertrud Sigurdson* hade kurage nog att ta till sig innehållet i denna och göra regeringspolitik av den skulle läget på narkotikafronten ljusna betydligt. Men ännu behåller skrivbordsstrategerna och 60-talsliberalerna greppet om socialstyrelsens och socialdepartementets problemformuleringsapparat. *Sigurdson* vågar inte ställa denna byråkratiska hydra åt sidan. Därför blev regeringens nyligen

Nils Rejerot Jonas Hartelius Missbruk och mot- åtgärder

tu

framlagda narkotikaproposition inte ens en halvmesyr och därför kan socialberedningen publicera ett eländigt dokument om de eländiga vårdlagarna till narkotikaliberalismens försvar. Men trycket ökar hela tiden. Med *Missbruk och motåtgärder* kan vapnen slipas ytterligare.

Staffan Håbinette

"Återför makten över missbruksfrågorna till folket."

Nils Bejerot i Svenska Dagbladet (Brännpunkt) 3.8.1982, omtryckt i Missbruk och motåtgärder (1984).

Vardagsbilder

— från 30 års socialpsykiatrisk verksamhet. Illustrationer av Oscar Cleve. 247 sid. P. A. Norstedt & Söners Förlag, Stockholm 1984.

Talbok: 5 kass. 7 tim o. 30 min.

1:a uppl. Talbok 1985.

Talboks- o. punktskriftsbiblioteket, Enskede.

Otaliga är de öden och udda existenser som Nils Bejerot mött under sin trettioåriga verksamhet som vuxenpsykiater, socialläkare, psykiatrisk akutkonsult vid stockholmspolisen och psykiatrisk konsult vid Allmänna häktet i Stockholm.

Sedan 1982 publicerar Nils Bejerot i varje nummer av *Folket i Bild/Kulturfront* en "Vardagsbild" med märkliga fallbeskrivningar eller kommentarer till debatten kring missbruksfrågorna, psykiatrin, kriminalpolitiken och lagstiftningen inom dessa områden. I den här volymen finns en samling om ett fyrtiotal "Vardagsbilder" från en verklighet som är främmande för de flesta.

Vi återger Bengt Melins recension i *Aftonbladet* (7.7. 1985).

Det finns böcker som man inte tar till sig så lätt.

Speciellt inte om de är skrivna av en gammal antagonist.

En sådan bok är professor Nils Bejerots *Vardagsbilder*.

Men hans grymma bilder är värda ett erkännande och en rekommendation åt alla hans motståndare genom åren att läsa.

Nils Bejerot är professor och lärare i socialmedicin.

f<ui 30av; s(x-la1.)ykykutrisk Verks tmhet

—i:;: • A -7-1

Om han inte hade varit det skulle jag ha rekommenderat honom att bli författare eller journalist. Men inkomsten hade väl inte blivit densamma.

Han har varit vår flitigaste debattör när det gäller missbruksproblemet. Och den delen kan han — 1954 upptäckte han den första "sprutnar-komanen" i Sverige.

Som debattör har han inte varit någon florettfäktare. Snarare en man som har sablat ned sina motståndare. Framför allt pressfolk och socialvårdare. Och politiska beslutsfattare.

Aftonbladet har fått heta Aftonbladet, Expressen och Dagens Nyheter har inte sluppit lindrigare undan.

Bejerot är egentligen en pam-

flettskrivare. I sina grymma vardagsbilder skildrar han en verklig het som få människor känner till.

Pratologer

Han skildrar sina kontakter med utelligare, häktade, alkoholister och narkomaner. Men också kontakterna med socialvårdare (eller heter det socialsekreterare numera?), poliser, övervakare och kriminalvårdare.

Om den senare gruppen använder han uttrycket "socialbyråkrater" och säger i rak följd:

I dagens Sverige har vi en hel hord av professionella socialfunktionärer som i välmening och vilshenhet medverkar till att producera sociala invalider i tiotusental. Den katastrofala utvecklingen leder naturligtvis till att det villrådiga samhället skaffar sig ännu fler sociala städgummor, kommunala gråterskor och tungomålstalande pratologer när det i själva verket är en vettig narkotikapolitik som behövs.

Ord och inga visor om narkotikaproblemet.

Nils Bejerot är inte snällare när det gäller samhällets alkoholpolitik. Och han vet ty han har inte bara suttit i sin läkarrock. Han har träffat misshandlade alkoholisthustrur, träffat barnen i missbruksfamiljer.

I några av sina vardagsbilder skildrar han de avvikande – Oskar i eken på Djurgården, finska Pekka som stjälar alkohollösningar på stadens akutmottagningar, en kommunalpolitiker (s) som går under i hjälplöshet eller en nerknarkad ung svenska i Rom. Det är en verklighet han skildrar.

Bejerot menar att man inte kan stoppa alkoholism med en låtgåpolitik. Inte heller narkotikamissbruk.

Det går inte att medicinera bort missbruk. Om alkoholister får lut; nande medel – så kallad torrsprit. löses inte problemen. Och metadon för narkotikamissbrukare blir bana tillfällig hjälp.

Det är samhället som är problemet.

Tvång och ransonering

Att missbruksproblemen inte löses på statsrådsnivå har kanske gjort att hans bok *Vardagsbilder* dedicerats till "vännen Gertrud Sigurdson, vårt översta skyddshelgon i det sociala eländet".

Nils Bejerot föreslår tvångsbehandling och tvångsintagning av utslagna människor. Han vill ransonera spriten för att vi inte ska få fler unga alkoholister.

Många av hans åsikter är riktiga, andra diskutabla.

Och det är här den i ingressen nämnda antagonismen kommer in. Bejerot och jag träffades 1954 – jag som medlem av socialvårdens uppsökande verksamhet, den så kallade "nattpatrullen", och han som socialläkare.

Jag såg de utslagna och tog ställning för dem. Trodde inte på tvångsvård.

Jag var väl en "flumliberal", för att använda Bejerots uttryckssätt, och är väl det fortfarande till viss del. Jag tror inte på tvånget.

Men i många fall har jag tvingats omvärdera mina åsikter såväl om Nils Bejerot som om den kamp han fört och hans bok *Vardagsbilder* har hjälpt mig ytterligare en bit på vägen.

Han skulle ha blivit journalist om han nu inte hade blivit professor.

Bengt Melin

Oscar Cleve illustrerade Bejeröts Vardagsbilder på ett utsökt charmigt sätt. Här illustrationen till "Oskar i eken", historien om den lätt alkoholiserade norrlänningen som året runt bodde i en ihålig jätteek ute på Djurgården. Han gjorde ingen förnär, var glad och godmodig och fick slutligen posten hemburen till eken.

Somatiska komplikationer vid narkotikamissbruk

Systematisering enligt administrationsätt och missbruksmedel. 48 sid. Astra, Södertälje, 1974.

Skriften är en utvidgad version av Nils Bejerots docenturföreläsning i socialmedicin vid Karolinska institutet hösten 1974. ASTRA gav ut skriften för gratispridning till läkarkåren och medicine studerande. Flera nytryck har gjorts, men skriften är numera utgången.

vid rark

Systematisering enligt administrationsätt och missbruksmedel

Knark – aldrig!

Fall och fakta om narkotika och narkotikaskador. Tillsammans med Berth Andreasson och Ulrich Hermansson. 68 sid. Sobers Förlags AB, Stockholm 1980.

Denna lilla lärobok i narkotikakunskap skrevs för ANT-undervisningen i skolor och föreningar. Förlaget lät utarbeta studiehandledningar till detta och två parallellhäften om alkohol och tobak.

Boken har ett introduktionsavsnitt med fyra autentiska fallbeskrivningar hämtade ur andra böcker, där den intresserade kan läsa vidare om dessa fall. För övrigt är boken traditionellt läroboksmässigt uppbyggd och täcker kortfattat alla grundläggande aspekter på narkotika-problemet.

Fall och fakta om narkotika och narkotikaskador

Svensk beroendelitteratur I

Monografier om narkotika och narkomani - en biblioteksinventering. Tillsammans med Ulrich Hermansson. 27 sid. Karolinska institutet, Socialmedicinska institutionen, 1977.

Studien genomfördes i flera etapper. Först gjordes en förteckning över den tryckta, svenska narkotikalitteratur, som var känd för författarna. På grundval av denna gjordes under 1977 fyra enkätundersökningar till 431 bibliotek, dels för att studera spridningen av den listade litteraturen, dels för att identifiera ytterligare arbeten inom ämnesområdet. Studien omfattar såväl facklitteratur som skönlitteratur.

SOCIALMEDICINSK
DOKUMENTATION

1

SVENSK R&ROLNOFLI [TER -M] t

n kann
er, hil+ll.kaln.enerin-

nia. Rei.-ml .,n unik norr,n.n

"På grund av sin livsföring och de miljöer personer med narkomani av epidemisk typ lever i löper de stor risk för skador genom uppsåtligt våld, allt från s. k. märkningar till dråp och överlagda mord, stundom arrangerade som suicidier [själv mord, red. anm.] eller överdoseringar."

Nils Bejerot i Somatiska komplikationer vid narkotikamissbruk (1974).

"Enklast skyddar man sig genom att ta ställning och besluta sig för att inte pröva narkotika."

Nils Bejerot, Ulrich Hermansson och Berth Andreasson i Knark — aldrig! (1980).

"Vi har en bestämd känsla av att det mera är massmedias reaktion och uppmärksamhet än de enskilda böckernas kvalitet som återspeglas i bibliotekens täckningsgrad för de olika titlarna. Detta torde mindre sammanhånga med brister i bibliotekens anskaffningsarbete än med allmänhetens större efterfrågan av i massmedia uppmärksammade arbeten oavsett kvalitet."

Nils Bejerot och Ulrich Hermansson i Svensk beroendelitteratur I (1977).

Kronologisk bibliografi över Nils Bejerots skrifter

Av Marie-Louise Persson

Inledning

Det finns inte något enkelt och bekvämt sätt att göra en bibliografi på. Såvida inte författaren har allt samlat med ordentliga referenser. Stommen i den här bibliografin är Nils Bejerots egen förteckning från mitten av 1960 till 1978. Rättelser och tillägg har jag hittat i bibliografiska hjälpmedel, i arkiv och i tidnings- och tidskriftslägg.

Svensk Bokförteckning (1866-1970 Svensk Bokkatalog), vår nationalbibliografi, förtecknar den svenska bokproduktionen. *Svenskt Författarlexikon* förtecknar monografier, en del recensioner och viss litteratur om författaren. *Svenska Tidningsartiklar* (1953-1960 Svensk Tidningsindex) förtecknar artiklar ur ett antal svenska dagstidningar och *Svenska Tidskriftsartiklar* (1952-1960 Svensk Tidskriftsindex) artiklar ur ett antal tidskrifter. De två sistnämnda är osäkra källor. De som gör urvalet bestämmer vilka artiklar som är viktiga och medicinska artiklar anses ofta för speciella.

På Karolinska institutets bibliotek har jag fått hjälp att göra *data-sökningar* i relevanta databaser och där har jag också gått igenom *Index Medicus* och *Psychological Abstracts* som båda förtecknar en del tidskriftsartiklar.

På *Aftonbladets* arkiv finns mikrofilm på person och på *Dagens Ny-*

heter arkiv tidningsklipp på person. Av *Svenska Dagbladet* kan man få datum då tidningen innehållit en artikel av exempelvis Nils Bejerot. Svårast är det att ta sig in på *Dagens Nyheter* arkiv. Där fick jag ta Nils Bejerot till hjälp.

Sveriges Radio är också ett väl befäst ställe, där få vet vad någon annan gör. På TV-arkivet och Radio-arkivet kan man, om man tar sig in, få tag på de program som sparats. Efter ett besök på CAN:s bibliotek (*Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning*) — där det finns både kunnig och hjälpsam personal — fick jag veta att de även gjorde en programtidning på SR, där alla sända program förtecknades. Det blev även vakten i radiohuset glad att få veta. Det hade han ingen aning om...

Alltså, i radiohuset ligger programkatalogen. Där finns alla sända riksradioprogram utom nyhetsprogram på mikrofilm från 1973 till halva 1981. Nu görs ett uppehåll. Ingen vet för hur lång tid. Med internbuss kan man sedan förflytta sig till statistikkontoret. Där finns TV:s programkatalog med alla sända TV-program utom nyhetsprogram från 1969. Överallt kommer man in i katalogen också på person. Från 1981 har det statliga *Arkivet för ljud och bild* (ALB) börjat katalogisera alla nyhetsprogram.

På Kungliga Biblioteket har jag tillbringat mycket tid. Där har jag kontrollerat referenser, läst mikrofilmer och letat i tidnings- och tidskriftslägg. *Accent*, *Alkohol och narkotika*, *Blå Bandet*, *Läkartidningen* och *Socialmedicinsk tidskrift* har jag gått igenom systematiskt från 1978 t.o.m. 1981, *Clarke* från 1949 t.o.m. 1959, *Narkotikafrågan* från 1971 t.o.m. 1981, *Ny Dag* från 1952 t.o.m. 1956 och *Vår tid* 1949 t.o.m. 1955. På Kungliga Biblioteket finns också *Internationale Bibliographie der Rezensionen* där man kan hitta en del utländska recensioner.

Slutligen har jag haft tillgång till Nils Bejerots 130 pärmar med egna klipp från 1965 t.o.m. 1981. Skulle jag ändå inte fått med allt vore jag tacksam att få veta det. I den kronologiska bibliografin strävar jag efter fullständighet. Det gör jag däremot inte när det gäller intervjuer och debatter, mötesförteckning och mötesreferat eller litteratur- och recensionsförteckning.

Uppställning

I *Kronologisk bibliografi 1951-1986* förtecknas, inom varje år, först monografier (även nya upplagor, utländska och talboksupplagor). Därefter tidningsartiklar i datumföljd (dag/mån) och tidskriftsartiklarna i alfabetisk ordning efter tidskriftens namn. Till tidskrifter räknas veckopublikationer som *Gnistan*. Året anges i marginalen och upprepas inte i tidnings- och tidskriftsreferenserna.

Ett exempel: 53:10 *Vår tid* 9:14-21 (år:nr tidskriftens namn tidskriftens nummer: sidor).

Ett annat exempel: 65:2 *LäkT* 62:4231-4238(50) (år:nr tidskriftens namn tidskriftens vol.: sidor, (tidskriftens nummer). Vid löpande

paginering sätts tidskriftens nummer sist i referensen inom parentes. Lista på tidnings- och tidskriftsförkortningar finns längst bak.

Efter monografier, tidningsartiklar och tidskriftsartiklar följer: ej publicerade föredrag, rapporter och stenciler (de publicerade har förts till publiceringstillfället), bidrag i samlingsvolym, bildband och en del refuserat i alfabetisk följd. Doktorsavhandlingen har förtecknats som en monografi.

Genomgående hänvisas till den först nämnda artikeln i bibliografin då samma artikel är publicerad på olika ställen. Korshänvisningar görs bara då tydligheten kräver det. Vid monografierna hänvisas till första upplagan. Ar artiklar och dylikt publicerade i samlingsvolymen anges det (ex: i 78:1).

Monografier med recensioner och kommentarer förtecknar monografierna kronologiskt (med nya upplagor, utländska upplagor och talboksupplagor). Numret i marginalen är första upplagens nummer i den kronologiska bibliografin. Kommentarer (= m.m.) står för ledarkommentarer och dylikt som ej är direkta recensioner. Under rubriken *Recensioner m.m.* förtecknas först tidningsartiklarna kronologiskt och sedan tidskriftsartiklarna alfabetiskt inom varje år. Året upprepas ej när det överensstämmer med utgivningsåret. Under rubriken *Tidigare ang (tidigare angivet)* står de artiklar i samlingsvolymerna som tidigare refererats i den kronologiska bibliografin (ibland under annan rubrik) med hänvisning till numret i den kronologiska bibliografin.

Intervjuer och debatter m.m. i press, radio och TV är ett urval, mest intervjuer. De skriftliga intervjuerna förtecknas i den kronolo-

giska bibliografin. Tidningsartiklar, TV- och radioprogram förtecknas kronologiskt och tidskriftsartiklarna alfabetiskt efter tidskriftens namn. Ingår någon intervju i en samlingsvolym anges det.

Föredrag och medverkan vid seminarier och kurser är ett urval för att visa något av det opinionsarbete Nils Bejerot bedrivit under åren runt om i landet. Datum för möten har tagits med när de funnits tillgängliga. Annars är de förtecknade kronologiskt efter tidningsreferaten. Tidningsreferaten är vid samma datum ordnade alfabetiskt efter tidningens oförkortade namn. Tidskriftsartiklarna anges alfabetiskt efter tidskriftens namn.

Ett urval litteratur om Nils Bejerot. Under denna rubrik förtecknas böcker och uppsatser, där stor del eller hela utrymmet ägnas åt Nils Bejerot, i alfabetisk ordning efter författare eller annat uppslagsord. Tidningsartiklarna är ordnade kronologiskt och tidskriftsartiklarna alfabetiskt efter tidskriftens namn.

Uppsala i december 1982
Marie-Louise Persson

Bibliografin har kompletterats efter samma principer fram till den 30 juni 1986.

Uppsala i juni 1986
Marie-Louise Persson

BANK-DRAMAT

i ersdyn rskri//vf rid .~ orriun/iu.v(orf/

Palme hade begått politiskt självmord om han gått med på rånarens krarl

Vid det s. k. Norrmalmstorgsdramat 1973, då en rånare under sex dygn höll fyra banktjänstemän som gisslan, hade Bejerot en viktig roll som rådgivare åt polisledningen. Samtidigt som nio lärare i kriminologi vid Stockholms universitet gav stor publicitet åt ett uttalande, där man förklarade att dramat oundgängligen skulle sluta i ett blodbad om polisen inte gav rånaren fri lejd med gisslan och lösensumman om tre miljoner kronor, klargjorde Bejerot att polisen hade att göra med en psykisk frisk och kallt beräknande man, som inte skulle ha något att vinna på att skada gisslan. När dramat planerligt fick ett lyckligt slut, hävdade många att det berodde på "tur". Bejerot skrev då denna artikel med originalrubriken "Psykologiska och psykiatriska aspekter på handläggningen av kuppen i Kreditbanken". Syftet var att redovisa grunderna för polisledningens beslut och visa att dessa hela tiden baserades på en noggrann analys av gärningsmannens tillstånd och motiv samt de faktiska omständigheterna. Internationellt blev den strategi som utvecklades vid Norrmalmstorgsdramat en vändpunkt och stilbildande för polisiära insatser vid barrikadsituationer där gisslan tagits. Artikeln erbjöds först Dagens Nyheters kultursida, där den avvisades av Olof Lagercrantz med beskedet att den var så vidrig att den aldrig skulle kunna publiceras i en svensk tidning. Två dagar senare, den 12 september 1973, publicerades artikeln på en helsida i Expressen, samt i New Scientist (21.2.1974) under rubriken "The six day war in Stockholm".

1. Kronologisk bibliografi

1951

- 51:1** Svar från Clarte. — Medicinska föreningens Tidskrift 19 (1).

1952

- 52:1** Hur man blir rik i Washington. — Ny Dag 23/6.
52:2 Hungerns geografi I. /rec av J de Castro: Geography of Hunger/
Tills m C Bejerot. — Ny Dag 2/8.
52:3 - - - II. — Ny Dag 5/8.
52:4 - - - III. — Ny Dag 6/8.
52:5 John Foster Dulles. — Ny Dag 28/11.
52:6 Vad säger löpsedlarna? — Clarte 6:12—19.

1953

- 53:1** Mördaren mitt ibland oss. — Ny Dag 18/5. ArbT 27/5.
53:2 Vålds- och krigspropagandan I. — Ny Dag 23/5.
53:3 - - - II. — Ny Dag 26/5.
53:4 - - - III. Rätten till riktig information. — Ny Dag 1/6. ArbT 2/6.
53:5 Oamerikanska kommittens lilla katekes. — Ny Dag 11/7. ArbT 13/7.
53:6 Overbefolkningsteorierna igen. /rec av G Borgström: Jorden — vårt
öde/ — Ny Dag 20/10. ArbT 21/10.
53:7 Kulturlivet i Sovjetunionen. — ArbT 27/10.
53:8 Teaterlivet i Sovjet. — Ny Dag 27/10. ArbT 28/10.
53:9 Under oss den svarta jorden. — Nyheter från Sovjetunionen
39:8—9.
53:10 Vålds- och krigspropagandan. — Vår tid 9:14—21.

1954

- 54:1** Barn — serier — samhälle. 222 s. Folket i Bild 1954.
54:2 Serier och sadism. — Expr 27/7.
54:3 Joyce Cary och skräckserierna. — DN 8/12.
54:4 En värld i svartvitt. — FiB 47:9.
54:5 En farlig "konserveringsmetod". Tills m J Kjellander o G Lexner.
— Hygienisk Revy 27—29 (1).

1955

- 55:1 Barn – serier – samhälle. 2 uppl 1955. /se 54:1/
55:2 Dödsolycksfallen i Sverige med särskild hänsyn till olycksfallen i barnåldern. Tills m R Berfenstam. 51 s. SMTs skriftserie 24.
55:3 En debatt om klipparkiv. Tills m B Hjelmqvist o H Sten. – Expr 9/2.
55:4 Folkrörelsernas insats avgörande. – Ny Dag 24/2.
55:5 Striden går vidare i serieträsket. /rec av H Haste: Läsning fölbarn?/ – Ny Dag 28/12. ArbT 30/12.
55:6 Dödsolycksfallen i Sverige med särskild hänsyn till olycksfallen i barnåldern I. Äldre svensk olycksfallsstatistik 1776–1910. Tills m R Berfenstam. – SMT 51–56 (2). i 55:2
55:7 - - - II. Drunkningsolyckorna under åren 1911–1950. – SMT 109–116 (3). i 55:2.
55:8 – – – III. Trafikolycksfallen under åren 1911–1950. – SMT 157–169 (4). i 55:2.
55:9 - - - IV. Dödsolycksfall av annan typ än drunkning och trafikolycksfall under åren 1911–1950. – SMT 189–196 (5). i 55:2.
55:10 Om krigets förspel. – Vår Tid 4:140–145.
55:11 Dödsolycksfallen 1911–1950. Stencil. i 55:2.

1956

- 56:1 "Naturmetoden" en bluff? – Ny Dag 17/7. ArbT 19/7.
56:2 Olycksfallen och hälsovården. – Hygienisk Revy 232–235 (5).

1957

- 57:1 Om ideologiska problem. – Ny Dag 21/12.
57:2 Ett praktiskt förslag angående läkemedelsinformation. – SvLäkt 54:3924–3925 (51).

1959

- 59:1 Tysklandsfrågan. /skriftlig intervju/ – Tjeckiska radion 18/2.

1961

- 61:1 Utbyggd socialläkarvård kan spara miljoner, ST 30/6.
61:2 Problemet störande grannar. – Hygienisk Revy 223–231 (6–7).
61:3 Paranoikerna och samhället. – Sociala meddelanden 217–227 (3).
61:4 Tre års socialläkarverksamhet. – SMT 225–232 (6).
61:5 Socialmedicinska och psykiatriska aspekter på rygginsufficienser. Inledningsföredrag vid Svensk Ortopedisk Förenings vårmöte i Borås över temat: Ryggen som socialmedicinskt problem. Stencil. 20 s.

1963

- 63:1 Behöver vi folksocialister? – ST 6/11.

- 63:2** Diskussionsinlägg beträffande nya bantningsmedel med centralstimulerande effekt. Svenska Läkaresällskapet 13/11 1962. – No-Med 70:1021–1022 (37).
- 63:3** Diskussionsinlägg vid Läkarförbundets riksmöte i Linköping 1963. /förfs rubrik: Läkemedlens marknadsföring/ – SvLäkT 3264–3266 (44).
- 63:4** Enkät till den svenska läkarkåren om läkemedelsreklam och informationsspridning inom kåren. Tills m J Örtengren. Stencil I–IV. 223 s. AB Marknadsforskning.
- 63:5** Läkemedelsinformation. En undersökning om läkemedelsreklam till den svenska läkarkåren och informationsspridning inom kåren. Tills m J Örtengren. Stencil. 47 s. Socialmedicinska institutionen. Karolinska institutet.

1964

- 64:1** Diskussionsinlägg vid XIV:e Nordiska psykiaterkongressen i Göteborg 1964. – Acta Psychiatrica Scandinavica. Supplementum 180. 40:314–315.
- 64:2** "Singelsystemet" ny metod för läkemedelsförpackning. – Farmaceutisk Revy 267–270 (13). SvLäkT 1280–1284 (16).
- 64:3** Dokument som monument och instrument. /rec av Stockholms stads socialnämnds förvaltningsbok/ – Sociala Meddelanden 179–182 (3–4).
- 64:4 Svensk läkemedelsreklam 1961 — en deskriptiv kvantitativ studie. – Sv LäkT 672–689 (9).
- 64:5** Inventering av de standardförpackande läkemedlens förpackningsstorlekar och förslag till systematisering. – SvLäkT 1272–1279 (16).

1965

- 65:1** En smula om Stalin. Clarte 2:27.
- 65:2** Aktuell toxikomaniprobatik. – Kriminalvården 5–6:46–53 LäkT 62:4231–4238 (50). i 70:3.
- 65:3** Sjukvårdens journal- och arkivproblem. — LäkT 62:1346–1359 (17).
- 65:4** Intravenöst medicinmissbruk bland stockholmspolisens klientel. – LäkT 62:2143–2146 (27).
- 65:5** Läkarkårens syn på läkemedelsinformationen. Sammanfattning och diskussion av 63:4. Tills m J Örtengren. – LäkT 62:3756–3773 (45).
- 65:6** Ett alternativ till motorväg. – Motor 5:28–29.
- 65:7** Socialmedicinska och psykiatriska aspekter på ryggsufficienser. Referat av föredrag och diskussionsinlägg i Svenska Läkaresällskapet 23/2 1965. – Nollad 74:1172–1174 (46).

- 65:8** Utvecklingshämmande faktorer inom sjukhusvården. – Sjukhuset 71–72 (3).
- 65:9** Socialmedicinska och psykiatriska aspekter på ryggsufficienser. /bearb av 61:5. Se 65:7/ Stencil. 14 s.

1966

- 66:1** Replik i narkotikafrågan. – DN 8/5. i 68:1.
- 66:2** Narkomanvård. – DN 2/6. i 68:1.
- 66:3** Fem huvudtyper av toxikomani. /ur 65:2/ – Alkoholfrågan 81–83 (2).
- 66:4** Psykiska ryggar. – LäkT 63:3970–3979 (42).
- 66:5** Socialmedicinsk vardag. /rec av J Takman: Socialmedicinsk vardag/ NoMed 76:1298 (44).
- 66:6** Aktuell toxikomani-problematik. /se 65:2/ – Svensk Polis 4:11–15. i 70:3.
- 66:7** Kriminalpolitiska synpunkter på narkotikafrågan. Föredrag vid Svenska Kriminalistföreningens årsmöte 15/4 1966. Manuskript.
- 66:8** Yttrande över socialvårdens planeringskommittés "Principutredning om samordnad socialdistriktverksamhet, den s k ungarlsbyråverksamheten". Stockholms stads socialnämnd. Stencil. 10 s.

1967

- 67:1** Bevara oss för knarkhelgon! /förf's rubrik: Haschbruket, LSD-kulten och den kemiska religionen/ – Expr 19/4.
- 67:2** Dr Nils Bejerot svarar i narkotikafrågan. – AB 8/9.
- 67:3** Hur ska vi skydda våra barn mot knark? /skriftlig intervju. Förk o förä av red/ – Idun-Veckojournalen 4:26–27.
- 67:4** The Danish Board of Health's drug dependence register. /förk version av 67:7/ – The International Journal of the Addictions 2:291–300 (2).
- 67:5** Kriminalitet och psykosocialt tillstånd hos "legala" narkomaner. /förf's rubrik: Aktuell kriminalitet och psykosocialt tillstånd hos narkomaner med s k legal narkotikaförskrivning. Rapport till Narkomanvårdskommitten 1967/ – LäkT 64:3540–3545 (36). i 68:1.
- 67:6** Vilken verklighet lever vi i? /förf's rubrik: Replik t S E Åhström. Förk av red/ – LäkT 64:4132–4134 (42). i 68:1.
- 67:7** Dan danska Sundhedsstyrelsens narkomanregister. Rapport till narkomanvårdskommitten 1/10 1966. – NoMed 78:1109–1113 (35). i 68:1.
- 67:8** Narkomanvårdsfrågan – ett snett fall framåt. /rec av Narkotika-problemet, Del I: Kartläggning och vård. SOU 1967:25/ – SMT 186–189 (4). i 70:3.

- 67:9** Narkomanvårdskommitten igen /replik t I Rexed/ — SMT 395—401 (7). i 70:3.
- 67:10** - - -. /ännu en replik t I Rexed/ — SMT 529 (9).
- 67:11** Narkomaniprevention. Föredrag vid första nordiska kongressen i socialmedicin, Göteborg 8—10/6 1967. /ingår även i *SMTs skriftserie 341* — SMT 428—429 (8).
- 67:12** Fortlöpande kartläggning av intravenöst medicinmissbruk bland polisklientelet i Stockholm. Rapport till Narkomanvårdskommitten, febr 1967. /bil 5, s 213—245 i *Narkotikaproblemet*. Del I: Kartläggning och vård. SOU 1967:25/
- 67:13** Narkotikaproblematiken ur socialmedicinsk synpunkt. /s 45—67 i *Narkotika*. Handbok för polismän. Rikspolisstyrelsen, Stockholm 1967/
- 67:14 - - -. /bearb version av 67:13, s 47—70 i *Narkotika*. Handbok för skolan. Skolöverstyrelsen, Stockholm 1967/
- 67:15** Toxikomanibegreppet. Föredrag vid medicinska riksstämman, psykiatriska sektionen, Stockholm 1—2/12 1967. Stencil. i 68:1.
- 1968**
- 68:1** Narkotikafrågan och samhället. 480 s. Aldus/Bonniers 1968.
- 68:2** Narkomanvårdens premisser. /resume av föredrag vid Rättspsykiatriska föreningens fortbildningskurs i Malmö, juni 1968/ — SvD 27/6. i 70:3
- 68:3** JO och narkomanvården. /förf's rubrik: Narkomanvård och juridiskt ansvar / — DN 24/8. i 70:3
- 68:4 Fel av Aftonbladet. — AB 25/8.
- 68:5 Vileledande referat av narkotikamissbruk. — Arbt 4/9. Bar, OT 9/9.
- 68:6** Narkotikaepidemin igen. — SvD 13/10.
- 68:7** Knarkexplosionen rullar snabbt vidare. /skriftlig intervju/ SvD 19/10. i 70:3
- 68:8 Narkotikadebatten. — DN 7/11. i 70:3
- 68:9** Knarkromantiken är reaktionär. /förf's rubrik: Narkotika och politik. Förk av red/ — Expr 26/11. i 70:3
- 68:10** Militären och knarkarna. — Expr 8/12. i 70:3
- 68:11** Så stoppades 2 miljoner narkomaner. /förf's rubrik: Så stoppades narkotikaepidemin i Japan/ — Expr 15/12. i 70:3
- 68:12** Beskäftiga klåpare. /förf's rubrik: Intervju i narkotikafrågan. Skriftlig intervju. Förk av red/ — GT 15/12. i 70:3
- 68:13** Minska föräldrarnas och öka samhällets skuld känslor! /förf's rubrik: Ett beriktigande. se 68:12/ — GT 17/12.
- 68:14** Debatten om narkotika i Läkartidningen. /förf's rubrik: Läkartidningens narkotikapolitik/ LäkT 65:1848—1850 (18).

- 68:15** Var är förteckningen? – LäkT 65:2860–2861 (29).
- 68:16** Bör blodgivare betalas? /förf's rubrik: Hepatit, blodgivning och givarersättning/ — LäkT 65:4968 (50). i 70:3
- 68:17** Medikamentmisbrug. Ett aktuellt samfundsproblem. /rec av N Retterstol: Medikamentmisbrug/ – NoMed 80:1346 (40).
- 68:18** Narkotika. /rec av K Evang: Narkotika/ – NoMed 80:1346 (40).
- 68:19** Narkotikafrågan — ett tvärvetenskapligt problemkomplex. — Origo 4:10—13.
- 68:20** En dialog. Tills m B A Gunnarson-Öfwerström. — Origo 4:13—14.
- 68:21** Att förstå narkomani. /rec av T L Duncan: Att förstå narkomani/. — SMT 465—466 (8).
- 68:22** Hjälp oss ur eländet... /förf's rubrik: Svar till en narkomanmor/ — Utsikt 4:8–9. i 70:3.
- 68:23** An epidemic of phenmetrazine dependence — epidemiological and clinical aspects. Report requested by the Swedish Committee on International Health Relations, presented at the Symposium on the Pharmacological and Epidemiological Aspects of Adolescent Drug Dependence, organized by the Society for the Study of Addiction, London 1—2/9 1966. Is 55—66 i C W M Wilson (red): *Adolescent drug dependence*. Pergamon Press. London 1968/
- 68:24** Faktagranskning i narkotikafrågan. / replik t I Rexed/. Refus av LäkT 1968. i 70:3
- 68:25** Narkotikadöd genom postorderbehandling. Redogörelse på begäran av åklagarmyndigheten i Stockholm 6/8 1968. Manuskript. i 70:3
- 68:26** Pharmacology of central stimulants. /se 70:13/ Refus av red komm för 69:47. Stencil. 6 s.

1969

- 69:1** Narkotika och narkomani. 80 s. Aldus/Bonniers 1969. /bearb o utökad version av 69:4/
- 69:2** Narkotikafrågan och samhället. 2 uppl 1969. /se 68:1/
- 69:3** Dr Bejerot och anmälningarna. /pressmeddelande/ — Expr 4/1.
- 69:4** Detta är narkomani. /förf's rubrik: Grundläggande narkotikakunskap/ — Expr 10/2.
- 69:5** Intenst mote — tragisk samliv. /se 69:4/ — Aftenposten, OSLO 22/2.
- 69:6** Vad betyder de vuxnas dåliga exempel? / skriftlig intervju/ — GT 23/2.
- 69:7** *Hasjisj* utgör den alvorligste trusel. /se 69:4/ — Aftenposten, OSLO 24/2.
- 69:8 Narkomani begynner hos avvikere. /se 69:4/ — Aftenposten, OSLO 25/2.

- 69:9** Trives narkomani i syke samfunn /se 69:4/ – Aftenposten, OSLO 27/2.
- 69:10** En opinion mot narkotikamisbruket! /se 69:4/ – Aftenposten, OSLO 1/3.
- 69:11** Så vill experterna ha narkomanvården. /enkät. Förfs rubrik: Tio viktiga önskemål beträffande narkomanvården/ – Expr 7/3. i 70:3
- 69:12** Dr Bejerot och knarkaffischerna. /förfs rubrik: Beriktigande angående "dödsannonserna" / – AB 17/3.
- 69:13** Antiknarkdag i landets skolor i morgon. /förfs rubrik: Skolöverstyrelsen informerar om narkotika/ – Expr 8/5. i 70:3.
- 69:14** Sådan er narkomani. /se 69:4/ – Berlingske Tidende, KÖPENHAMN, 18/5.
- 69:15** Ugers misbrug er nok. /se 69:4/ – Berlingske Tidende, KÖPENHAMN, 19/5.
- 69:16** Hash. /se 69:4/ – Berlingske Tidende, KÖPENHAMN, 20/5.
- 69:17** Stadig flere i farezonen. /se 69:4/ – Berlingske Tidende, KÖPENHAMN, 21/5.
- 69:18** Laegerne saerlig udsat. /se 69:4/ – Berlingske Tidende, KÖPENHAMN, 22/5.
- 69:19** Narkomanian koko kuva. /se 69:4/ – Ilta-Sanomat, HELSINGFORS, 22/5.
- 69:20** Samfundet til angrep. /se 69:4/ – Berlingske Tidende, KÖPENHAMN 23/5.
- 69:21** Epidemibegreppet i narkotikadebatten. /replik t K Vinterhed. Förfs rubrik: Vad är en narkotikaepidemi?/ – DN 3/7. i 70:3.
- 69:22** Kommersiella intressen och massmedier har övertagit ungdomens idealbildning. – SkD 1/10.
- 69:23** De grova narkotikabrotten är allvarligare än exempelvis rånmord. /skriftlig intervju/ – SkD 13/10.
- 69:24** Ny bok om narkotika vimlar av sakfel. / Granskning av ABF:s kursbok: Narkotika – det handlar om medmänniskor. Förfs rubrik: En undermålig kursbok/ – Expr 27/10. i 70:3.
- 69:25** Sociala arvet förklarar inte allt. /förk av red. Förfs rubrik: Öppet brev till rektor Sven-Arne Stahre/ – Expr 3/11. i 70:3.
- 69:26** Verslaving. /se 69:4/ – De Telegraaf, AMSTERDAM, 15/11.
- 69:27** Phases of drug addiction. /se 69:4/ – The Irish Press, DUBLIN, 2/12.
- 69:28** Manias and personality changes. /se 69:4/ – The Irish Press, DUBLIN 3/12.
- 69:29** Trying to cope with addicts. /se 69:4/ – The Irish Press, DUBLIN 4/12.

- 69:30** Lengthy isolation treatment necessary. /se 69A/ – The Irish Press, DUBLIN, 5/12.
- 69:31** Difficulties of effective treatment. /se 69A/ — The Irish Press, DUBLIN, 6/12.
- 69:32** Öppet brev till docent Gustav Jonsson. — NT-ÖD 19/12. i 70:3.
- 69:33** Är beroendeframkallande medel lättillgängliga utvecklas beroendesjukdomar oavsett samhällstyp. /skriftlig intervju/ – Accent 26:5–6.
- 69:34** Premises for the treatment of addiction. /se 68:2/ – The British Journal of Addiction **64**: 87–93 (1).
- 69:35** Social medical classification of addictions. /bearb av kap i 68:1/ – The International Journal of the Addictions 4:391–405 (3).
- 69:36** Grundläggande narkotikakunskap. /se 69:4/ – Krima 2—3:43—63.
- 69:37** Intravenöst giftmissbruk bland stockholmspolisens arresteranter 1965–68. – LäkT 66:781–786 (8).
- 69:38** Bejerot. /skriftlig intervju/ – Medicinska Föreningens Tidskrift 2:64–66.
- 69:39** Treating the "Untreatable". /rec av G Stårup: Treating the untreatable/ – NoMed 82:1621–1622 (51).
- 69:40** Unga avvikare. /delar av föredrag vid Föreningen Nordens Ungdomsrepresentantskaps seminarium "Ungdomen och samhället", Steinkjer, 28/7 1969/ – Svensk Socialvårds Tidning 11:9–12.
- 69:41** Pressmeddelande. /se 690 – Tidsspegel 20 (1).
- 69:42** Intervju kring narkotikafrågan. /skriftlig intervju/ – Tidsspegel 153–156 (5).
- 69:43** Narkotikan igen. /förf's rubrik: Ett beriktigande/ – Veckojournalen 8:10.
- 69:44** De anonyma dödsannonserna. /se 69:12/ – Vi 15:47.
- 69:45** 20 frågor om narkotikan. /enkät/ – Vi Föräldrar 1:28–34.
- 69:46** ABF-kursen igen. /replik t J Ording/ Refus av DN 1969. i 70:3.
- 69:47** Contributions to the discussion. Symposium arranged by the Swedish Committee on International Health Relations, Stockholm, 25–27/11 1968. Is 84–85, 140–142, 154–156, 161–163, 298–300, 302–303 i F Sjöqvist o M Tottie (red): *Abuse of central stimulants*. Almqvist & Wiksell 1969. se även 69:48/
- 69:48** Intravenous drug abuse in the arrest population in Stockholm; frequency studies. Is 235–249 i *Abuse of central stimulants*. se 69:47/
- 69:49** Några erfarenheter från narkomanvårdskliniken vid Rålambshovs sjukhus. Anförande vid Socialvårdsstyrelsens narkomanvårdskonferens i Stockholm 30/5 1969. i 70:3

69:50 Yttrande till statens läroboksnämnd beträffande H N Malmborg: Alkohol, narkotika och andra nervgifter 2. För grundskolans hög-stadium. Stencil. 17 s.

1970

- 70:1** Addiction and society. Förord av M Roth. 299 s. C C Thomas, SPRINGFIELD, Illinois, 1970. /bearb av 68:1/
- 70:2** Huumausaineet — ihmisen ongelma. 91 s. Kirjayhtymä, HEL-SINGFORS, 1970. /se 69:1/
- 70:3** Inlägg i narkotikadebatten. 237 s. Sober 1970.
- 70:4** - - -. 2 uppl 1970. /se 700
- 70:5** Narkotika og narkomani. 80 s. J W Cappelens, OSLO, 1970. /se 69:1/
- 70:6** Har knarkvården blivit för liberal? /samtal m I Rexed/ — DN 3/1.
- 70:7** Tillrättaläggande från Nils Bejerot. /se 70:6/ — DN 5/1.
- 70:8** Sprutnarkomanin har minskat bland kriminella men nu behövs en riktig vård. — Expr 11/3.
- 70:9** Replik i narkotikafrågan. — AB 8/4.
- 70:10** Antabus och alkoholism. Tills m E Giacobini. — DN 29/4.
- 70:11** Dr Bejerot och knarkdebatten. /förfs rubrik: Beriktigande. se 70:12/ — NVb 23/7.
- 70:12** Svensk kommentar till debatten om narkomankliniken i Hov. Opland Arbeiderblad 27/8.
- 70:13** A comparison of the effects of cocaine and synthetic central stimulants. Presented at the International Symposium on Abuse of Central Stimulants, Stockholm 25-27/11 1968. — The British Journal of Addiction 65:35-37 (1).
- 70:14** Pressen och narkotikafrågan. /anförande inför Publicistklubben i Stockholm 13/3 1968/ — Intermediar 1:7 -11. i 70:3.
- 70:15** Basic principles for the treatment of drug addiction. /se 68:2/ — International Criminal Police Review 25:148-153 (238).
- 70:16** Att behandla "behandlingsresistent". /se 69:39/ — Krifa 1-2:16-17.
- 70:17** Kihlbom och svepskålen. — LäkT 67:95 (2).
- 70:18** Socialmedicinsk klassificering av toxikomanier. LäkT 67:2413-2429 (21).
- 70:19** Narkomani och dialektik. /förfs rubrik: Om gallsten, lungcancer, narkomani och dialektik/ — Polstjärnan 4:8-9. i 70:3.
- 70:20** Narkomanvårdskommittens slutbetänkande. — SMT 109-116 (2). i 70:3.
- 70:21** Knark ersätts nu av droger som köps på vanliga recept. /förfs

- rubrik: Offensiven mot narkotikahandeln har medfört fallande missbruksfrekvenser/ – Svensk Polis 4:24–25. i 70:3.
- 70:22** Detaljgranskning av några sidor ur ABF-boken. Stencil. i 70:3.
- 70:23** Förslag till ändringar och kompletteringar i den svenska upplagan av N Retterstø: Narkotikamissbruk. Granskning på anmodan av AB Läromedelsförlagen. Stencil. 12 s.
- 70:24** Grundsätzliches zum Suchtproblem. /se 69:4/ Stencil für den Dienstgebrauch, Bayerisches Staatsministerium des Innern. München 1970.
- 70:25** Intravenöst medicinmissbruk bland Stockholmspolisens arrester 1965–1970. En förhandsrapport. Föredrag vid den 16:e nordiska psykiaterkongressen, Århus, juli 1970. Stencil.
- 70:26** Missbruksutvecklingen i Sverige. /s 134–135 i N Retterstol: Narkotikamissbruk, Läromedelsförlagen 1970/
- 70:27** Narkomani. Narkotika. Narkotikabrott. /i Focus Uppslagsbok. Almqvist & Wiksell 1970/
- 70:28 Prämissen für die Behandlung von Drogensucht. /s 48–55 i W Becker (red): *Jugend in der Rauschgiftwelle?* 4 aufl Hoheneck, HAMM, 1970. se 68:2/
- 70:29** Socialmedicinska och psykiatriska aspekter på narkotikaproblematiken. /bearb av 67:13. s 76–99 i *Narkotika*. Handbok för polismän. Rikspolisstyrelsen, Stockholm 1970/
- 70:30** A theory on the nature of addiction. Paper presented at the International Symposium on Drug Abuse, Jerusalem 12–14/8 1970. Stencil. 10 s.

1971

- 71:1** Huumausaineet – ihmisen ongelma. 2 uppl 1971. /se 70:2/
- 71:2 Narkotika og narkomani. 2 uppl 1971. /se 70:5/
- 71:3** Realism och narkotika. – SvD 1/3.
- 71:4 Narkomanvårdens fränaste kritiker. /skriftlig intervju/ – KvP 23/8.
- 71:5** Narkomaniens natur, utbredelse og behandling. Föredrag för Foreningen av Unge Psykiatere, Köpenhamn, 7/10 1971. – Information, KÖPENHAMN, 6/10, 7/8, 8/10 o 10/10.
- 71:6** Jag har inte granskat 2 000 recept. — AB 14/10.
- 71:7 Addiction: Its nature, spread and treatment. /se 71:5/ – The Israel Annals of Psychiatry and Related Disciplines 9:155–169 (2).
- 71:8 Alkohol och droger i blod och urin; 100 konsekutiva fall av stockholmspolisens arrestantklientel. Tills m L G Allgen, A Bergsman, L Hellström o A Sandberg. – LäkT 68:3405–3414 (30).
- 71:9 Amphetamine use, abuse and addiction. /paper read at the Symposium on Drug Addiction arranged by Pfizer Laboratories and New

York Academy of Medicine, New York, 23/9 1970/ – Medical Counterpoint 3:41–43 (6).

- 71:10** Dränera narkotikaträsket viktigaste motåtgärden. /skriftlig intervju/ – Motorföraren 6:20–21.
- 71:11 Narkomani som artificiellt framkallad drift. En teori. /se 70:30/ – Nafr 1:8–18. NoMed 85:20–27 (1).
- 71:12 Behandling av narcoticamisbrukere og sniffere (istedet for eller som supplement til straffesak). /föredrag vid nordisk polischefs-konferens Helsingfors, 17–19/11 1971. Rubrik: Narkomanins natur, spridning och behandling. se 71:7/ – Nordisk Kriminalteknisk Tidskrift 41:25–35 (5).
- 71:13** Kommentar till debatten om narkomanins biologiska karaktär. – NoMed 85:83–87 (3).
- 71:14 Kort genmäle. – NoMed 85:154 (5).
- 71:15** Theory of addiction as an artificially induced instinct. /referat av 71:11/ – Psychiatry Digest 32:11:49.
- 71:16** Hur farligt är det? /skriftlig intervju/ – Veckojournalen 30:27.
- 71:17 Contagious forms of addiction. Paper presented at the annual meeting of the World Federation for Mental Health, Jerusalem, aug 1970. Is 232–236 i WFMH:s congress monography: *Mental health in rapid changing society*. Jerusalem 1971/
- 71:18 An epidemic of intravenous drug abuse studied in arrestees in Stockholm 1965–1970 and compared to changes in drug policy. Paper presented at The Fifth World Congress of Psychiatry, Mexico City 1971. Stencil. 10 s.
- 71:19 Permissiveness vs coercion in the treatment of drug addiction. Paper read at the Seventh International Medical-Legal Seminar held in Stockholm 21–25/5 1971 sponsored by the Pittsburg Institute of Legal Medicine in association with the Institute of Legal Medicine, Karolinska Institutet, Stockholm. Stencil. 7 s.
- 71:20** Some notes on the addiction to stimulants. /se 71:9/ Newsletter for Psychologists LXXVI 1971. Department of Mental Hygiene and Hospitals, RICHMOND, Virginia.

1972

- 72:1** Addiction – an artificially induced drive. Förord av J S B Gilder. 78 s. C C Thomas, SPRINGFIELD, Illinois, 1972. /bearb av 69:1/
- 72:2 Narkotika och narkomani. 192 s 2 uppl 1972. /bearb o utökad version av 69:1/
- 72:3** Skilj på missbruk och beroende! /skriftlig intervju/ – Accent 13:8.
- 72:4 Bejerot felaktigt citerad i norsk bok om psykiatri. /förf's rubrik: Narkotikamissbruket är åter i snabbt stigande/ – Accent 17:8.
- 72:5** Narkomani som artificiellt framkallad drift. En teori. /se 71:11/ –

Aktuellt om gruppliv L5-8 /förk version/. Svensk Farmaceutisk Tidskrift 76:265-275 (6). Värld och vetande 72-82 (3).

- 72:6** A theory of addiction as an artificially induced drive. /förk version av 70:30/ - The American Journal of Psychiatry 128:842-846 (7).
- 72:7** Narkotikaproblemet och verkligheten. /förfs rubrik: Narkotikapolitiken och verkligheten/ - Försäkringstidningen 5:7-9.
- 72:8 Registering addicts and dangerous drugs in Scandinavia. Panel address at the Second International Symposium on Drug Abuse, Jerusalem, 28-31/5 1972. - International Pharmacopsychiatry 7:126-130.
- 72:9** Läkartidningen och narkotikafrågan I - Läkt 69:1971-1972 (17).
- 72:10** - - - 11 - Läkt 69:2358-2359 (20).
- 72:11 Narkotikamissbruk och narkotikapolitik. /se 71:18/ - Läkt 69:3049-3053 (25)
- 72:12 Toxikomanierna i förgrunden vid den femte psykiatriska världskongressen. - Läkt 69:4965-4970 (43).
- 72:13** Ett nytt perspektiv på psykiatin? - Läkt 69:6111 (52). Tidsskrift for den norske laegeforening 92:1076 (15), i 78:1.
- 72:14 Symtom? /förfs rubrik: Symtomteorin igen/ - Polstjärnan 5:8-9.
- 72:15** The relation of intravenous drug abuse to drug policy. A drug epidemic among arrestees in Stockholm, Sweden. /se 71:18/ - World Medical Journal 19:117-120 (6).
- 72:16** Socialmedicinsk klassificering av toxikomani. - Värld och vetande 99-116 (4).
- 72:17** The dynamics of drug epidemics and how to bring them under control. Guest lecture at the Yonkers Drug Training Institute, New York 26/4 1972. Stencil. 13 s.
- 72:18 The effects of drug policy on epidemics of drug addiction. Paper given at the Second International Symposium on Drug Abuse, Jerusalem 28-31/5 1972. /se 71:18/ Stencil.

1973

- 73:1** Narkomani som kunstig framkald drift. En teori. 15 s. Statens Edruskapsdirektorat, OSLO, 1973. /se 71:11/
- 73:2** Narkotika och narkomani. Talboksupplaga. Blindföreningen, Stockholm 1973. /se 72:2/
- 73:3** Strategin i sexdagarskriget vid Norrmalmstorg. /förfs rubrik: Psykologiska och psykiatriska aspekter på handläggningen av kuppen i Kreditbanken/ - Expr 12/9.
- 73:4** Strategien på Norrmalmstorg. /förfs rubrik: se 73:3/ - Aftenposten, OSLO, 13/9.
- 73:5** En grotesk karikatyr, Birgitta Stenberg! /förfs rubrik: Myterna om knarkmyterna/ - Expr 7/11.

- 73:6** Missvisande knarkreferat. /förfs rubrik: Missvisande referat/ – GT 9/12. i 78:1
- 73:7** Konsten att läsa missbruksrapporter. – LäkT 70:555–556 (7).
- 73:8** Alkohol och droger i blod och urin i 142 fall misstänkta för rattonykterhet. Tills m L A Altgen, A Bergsman, L Hellström o A Sandberg. /förfs rubrik: Alkohol och droger i blod och urin i 142 konsekutiva fall i Stockholm misstänkta för rattonykterhet/ – LäkT 70:1169–1173 (12).
- 73:9** Myt och verklighet i narkotikadebatten. /replik t M Kihlbom/ – LäkT 70:4745–4746 (51).
- 73:10** Symtom? – Nykterhetsvården L5–6.
- 73:11** Slutrapport om neurosedynkatastrofen. /rec av R Nilsson o H Sjöström: Pillret som skakade världen/ – SMT 206–208 (3).
- 73:12** Metoder för studium av drogkonsumtion i ett samhälle. Tills m C Bejerot. – SMT 491–497 (8–9).
- 73:13** Fysiska, psykiska och sociala konsekvenser av användning av cannabis och frågan om legalisering av försäljning och användning av marihuana. Yttrande till amerikanska senatens justitieutskotts kommitte för den inre säkerheten. Is 53–56 i *Blå Boken 1974*. Nykterhetsrörelsens förlag 1973. se 73:17/
- 73:14 Medicinska och sociala fakta om narkotika och narkomani. Bildband. Sober 1973.
- 73:15** Narkomani. /i *Människan i Focus*. Almqvist & Wiksell 1973/
- 73:16** Narkotikamissbruk. /i *Människan i Focus*. se 73:15/
- 73:17** The physical, psychological and social consequences of cannabis use and on the specific question of legalizing the sale and use of marihuana. Statement on the request of the subcommittee to investigate the administration of the Internal Security Act and other internal security laws of the Committee on the Judiciary, United States Senate. /se 73:13/ Stencil. 8 s.
- 73:18** Probleme der Suchtigkeit bei Jugendlichen. Symposium Medizin und Soziologie, Deutsche Akademie für Ärztliche Fortbildung, Berlin 6–8/12 1971. Is 251–259 i K Winter o H HiAtner (red): *Medizin und Soziologie*, Berlin 1973/
- 73:19** Den största missbruksepidemin. /s 60 i B *Stenvinkel*: Socialkunskap för gymnasieskolans 2-åriga linjer. Studiebok. Esselte 1973. ur 72:2/
- 73:20** Vilka drabbas av narkomani? /s 60 i B *Stenvinkel*. se 73:19/

1974

- 74:1 Narkotikamissbruk och narkotikapolitik. En epidemiologisk och metodologisk studie av narkotikamissbruk av intravenös typ i stockholmspolisens arrestantklientel 1965–1970 i relation till förändringar i narkotikapolitiken. Akad avh för medicine doktors-

- examen. Karolinska institutet, Socialmedicinska institutionen, 4/6 1974. Stencil. 410 s.
- 74:2 Omhändertagen i Humlegården. En socialmedicinsk kartläggning i Candefjord. Slutord av G Zacharias. 104 s. Sober 1974.
- 74:3** Rauschgift und Sucht. 127 s. Akademie für Ärztliche Fortbildung der DDR, Berlin 1974. /se 72:2/
- 74:4 Somatiska komplikationer vid narkotikamissbruk. Systematisering enligt administrationssätt och missbruksmedel. 48 s. Astra 1974. /utökad version av 74:10/
- 74:5** Frågan om alkoholismens behandling. /replik till G Almgren/ – NoT 19/2.
- 74:6** Nils Bejerot berättigar. – Expr 21/4.
- 74:7 Ett genmäle från Nils Bejerot. – DN 9/6. i 78:1.
- 74:8 Marihuana users and drug subcultures. /rec av B D Johnson: Marihuana users and drug subcultures/ Tillsammans med C Bejerot. – Acta Psychiatrica Scandinavica 50:290–292 (2).
- 74:9** Hyllning till Lorentz Larsson 80 år – Barn och Kultur 4:86.
- 74:10 Somatiska komplikationer vid narkotikamissbruk. Provföreläsning för läkartjänst i socialmedicin, Karolinska institutet 29/1 1973. – Läkartidning 71:368–374 (5).
- 74:11 Mytbildningen i narkotikadebatten. /replik till M Elgstam/ – Läkartidningen/Svensk skoltidning 5:28–30.
- 74:12 The six day war in Stockholm. /förfors rubrik: se 73:3/ – New Scientist 61:486–487 (886).
- 74:13** Brev. /förfors rubrik: RFHL och verkligheten. Replik till J Mattson/ – RFHL – kontakt 9:14.
- 74:14 Methods of studying prevalence and incidence of drug abuse. Paper given at the Fourth International Institute on the Prevention and Treatment of Drug Dependence; Belgrade 18–20/6 1973. Tillsammans med C Bejerot. /se 73:12/ – Scandinavian Journal of Social Medicine 2:99–104 (2).
- 74:15 Alkoholpolitiken i historiskt perspektiv. /rec av A Svensson: Svensk alkoholpolitik/ – SMT 133–134 (2). i 78:1.
- 74:16** Radikalt grepp på missbruksproblem i ungdomsmiljö. /rec av U Blomdahl och P Kågeson: Drogfri gård/ – SMT 515–516 (7). i 78:1.
- 74:17 Narkotikafrågan och verkligheten. /replik till G Fridlund/ – Sociologiska förbundets Tidskrift 5:11–12.
- 74:18 Modes d'analyse de la fréquence et de l'incidence de Tabus des drogues. Tillsammans med C Bejerot. /se 73:12/ – Toxicomanies 7:123–134 (2).
- 74:19 Bildband om narkotika. Sober 1974.

- 74:20** The prerequisite for addiction to psychotropic drugs. Introduction lecture at the World Psychiatric Association's Symposium on Special Problems in Psychiatry, London 11–13/11 1974. Stencil. 10 s.
- 74:21 Social mechanisms in the inception of drug abuse and addiction. Guest lecture at the Eleventh International Congress of Life Insurance Medicine, Mexico City 7–11/10 1973. Is 199–203 i E Tanner (red): *Annals of life insurance medicine* 5. Springer-Verlag, Berlin, 1974/
- 74:22** Statement on cannabis. Testimony before the Subcommittee on Internal Security Act, Committee on Judiciary, United States Senate 17/5 1974. Is 170–177 i *Marihuana-hashish Epidemic and its Impact on United States Security*. Hearings. Washington 1974. se 73:17/
- 74:23** Den största missbruksepidemin. /i B *Stenvinkel*: Socialkunskap för gymnasieskolans 3-åriga linjer. Studiebok. Esselte 1974. ur 72:2. se 73:19/
- 74:24** Vilka drabbas av narkomani? /i B *Stenvinkel*. se 74:23/

1975

- 75:1 Drug Abuse and Drug Policy. An epidemiological and methodological study of drug abuse of intravenous type in the Stockholm police arrest population 1965–1970 in relation to changes in drug policy. 277 s. Munksgaard, Köpenhamn, 1975. Acta Psychiatrica Scandinavia – Supplementum 256. /se 74:1.
- 75:2** Narkotika och narkomani. 3 uppl 1975. /se 72:2/
- 75:3** Narkotikamissbruk och narkotikapolitik. 321 s. Sober 1975. /se 74:1/
- 75:4** A Swedish heroin addict. Tills m J C Ball. – Addictive Diseases 1:391–393 (4).
- 75:5** Frivillighet och tvång i behandlingen av alkoholister och narkomaner. – SMT 390–397 (6). i 78:1.
- 75:6** The biological and social character of drug dependence (Drogenabhängigkeit). Is 487–518 i K P Kister, J-E Meyer, C Muller o f Strömngren (red): *Psychiatrie der Gegenwart*, Forschung und Praxis. Band III. 2 uppl. Springer-Verlag, Berlin 1975/
- 75:7** Discussion. Is 25–26, 40–43, 79, 93, 148–149, 231, 235–236, 258–259, 273, 287, 290, 300–301 o 305–307 i H Boström, T Larsson o N Ljungstedt (red): *Drug dependence – Treatment and Treatment Evaluation. Skandia International Symposia 15–17/10 1974, Almqvist & Wiksell 1975*
- 75:8 Drug policy and the prevalence of drug abuse. Paper presented at the International Council on Alcohol and Addictions, Hamburg 28/6–2/7 1975. Stencil.
- 75:9** Evaluation of treatment of drug dependence – premises and prin-

principles. Is 291–299 i *Drug dependence*. se 75:7/

- 75:10** Flow analysis – A quick and simple method of following changes in the rates of intravenous drug abuse in society. Paper given at the 31st International Congress on Alcoholism and Drug Dependence, Bangkok 23–28/2 1975. Stencil.
- 75:11** Företal. /s 5–7 i K G Malmqvist: *Brännande anklagelse*. KG 1975/
- 75:12** Medicine doktor Nils Bejerots tal vid middagen i Gyllene salen. Meddelanden från centrala förvaltningen vid Karolinska institutet 1975:21.
- 75:13** Några kommentarer till Sandhamnsligans fall. Refus av DN 1975. i 78:1.

1976

- 76:1** Narkotika på anstalter. – DN 17/10. i 78:1.
- 76:2** Fantasier om narkotika. – DN 10/12.
- 76:3** Tvångsvård kan lösa narkotikaproblemet. Tills m C Bejerot. – Expr 29/12. i 78:1.
- 76:4** Narkotikamissbruket i Stockholm. – Aktuellt om Gruppliv L4–6.
- 76:5** Vem blir narkoman och varför? – FiB/K 3:18. i 78:1.
- 76:6** Alkohol och farlighet. En typologisk översikt. – SMT 324–330 (5–6). i 78:1.
- 76:7** Alkoholen i mikro- och makroperspektiv – några kulturanthropologiska och historiska synpunkter. Sammanfattning av panelinlägg vid medicinska riksstämman 8/12 1976. Stencil.
- 76:8** Die Epidemiologie der Jugendnarkomani. Föredrag vid Akademie für Ärztliche Fortbildung der DDR, Neubrandenburg 21/4 1976. i 78:1.
- 76:9** Popradikala fadäser. Refus av Expr 1976. i 78:1.
- 76:10** Ett svar till Bror Rexed. Refus av DN 1976.

1977

- 77:1** Svensk beroendelitteratur I. Monografier om narkotika och narkomani – en biblioteksinventering. Tills m U Hermansson. 27 s. Karolinska institutet, Socialmedicinska institutionen, 1977.
- 77:2** Ställ krav på missbrukarna. – DN 13/1. i 78:1.
- 77:3** RFHL – ett troll i narkotikafrågan. Tills m C Bejerot. – Expr 20/1.
- 77:4** Nils Bejerot om socialstyrelsen: Lekstuga för sorglösa amatörer. / förfs rubrik: Kritik av kritiker i narkotikadebatten/ – DN 24/2. i 78:1.
- 77:5** Skyldighet att behandla kontra rätten att knarka! – LtS 3/3. i 78:1.
- 77:6** Vad sysslar RFHL med? — GP 13/4.

- 77:7 Nils Bejerot svarar Asa Moberg. – /förfs rubrik: Asa Moberg och narkotikafrågan/ – AB 28/4.
- 77:8 Linjerna klarnar i vårddebatten. /förfs rubrik: Linjerna klarnar i narkotikadebatten/ – DN 2/6. i 78:1.
- 77:9** Serafen som avgiftningssjukhus? – DN 2/12. i 78:1.
- 77:10** Drug abuse treatment report from Sweden. Tills m C Bejerot. – Addictive Diseases 3:33–38 (1).
- 77:11 Fetma – en kultursjuka! – FiB/K 22:33.
- 77:12 Tvång behövs för att få knarkaren på fötter. /skriftlig intervju/ – Gnistan 29:8-9. i 78:1.
- 77:13** Hur skall vi få ned alkoholkonsumtionen? – Marknadsvetande 1:11–12.
- 77:14 Hasselakollektivet: Med hjälp av tvång klarar man 8 av 10 nedknarkade ungdomar. /rec av Hasselakollektivet o G Englund: Tvånget till frihet/ – Nafr 3:20-33. i 78:1.
- 77:15** Narkomani är en kemisk förälskelse som passiviserar människan. /skriftlig intervju/ – Nafr 3:36–38.
- 77:16** Fakta om narkotika och narkomani. – Nafr 3:39.
- 77:17 Alkoholproblem i Tanzania. – Nafr 4:37-39.
- 77:18 Beroendebildningens dynamik. /s 69–87 i V Borg (red): *Alkoholisme og narkomani*. Symposium, Fredrikstad 18–20/3 1977, Geigy, Oslo 1977/ i 78:1.
- 77:19** Frivillighet och tvång i behandlingen av alkoholister och narkomaner. /s 150–159 i *Alkoholisme og narkomani*, se 77:18. se 75:5/
- 77:20** Hur skall vi ta itu med narkotikamissbruket? /replik t B Rexed/ Refus av Expr 1977. i 78:1.
- 77:21 Insändare till Aftonbladet. Refus av AB 1977. i 78:1.
- 77:22** The nature of addiction. /s 69–96 i M M Glatt (red): *Drug Dependence – Current Problems and Issues*. MTP Press Ltd, Lancaster 1977. University Park Press, Baltimore 1977/
- 77:23** Synpunkter på sjukfrånvaro i arbetslivet. /s 243–245 i *Sjukfrånvaro i arbetslivet*; föredrag och debattinlägg vid en konferens i Stockholm 14/10 1976. Arbetarskyddsfonden 1977/

1978

- 78:1 Missbruk av alkohol, narkotika och frihet. 223 s. Ordfront 1978.
- 78:2 - - -. Talboksuppl. Blindföreningen, Stockholm, 1978.
- 78:3** Narkotikapolitiken orealistisk! – SvD 29/4. i 81:2.
- 78:4 Vakna upp ur knarkdrömmen! – Expr 25/5.
- 78:5 Gör missbrukaren ansvarig! – SvD 13/6. i 79:17 o 81:2.

- 78:6** Folkrörelse mot modeliberalismen. /förfs rubrik: Narkotikadebatten – vad striden gällt och gäller i dag/ – SvD 8/7. i 81:2.
- 78:7 Äkta radikalism eller bekväm opportunism? – Ny Dag 21/7.
- 78:8 Narkomaner bör ha skyldighet medverka till sin rehabilitering. /förfs rubrik: Narkotikadebatten – kritik av kritiker/ – Folket 24/8.
- 78:9** Utvidga inte det psykiatriska tvånget! – SvD 21/9. i 81:2.
- 78:10 Marknaden är helt avgörande för missbrukets utveckling. – Accent 8:12–13.
- 78:11 12 års studie av narkotikamissbruket i Stockholm. – Aktuellt om gruppliv 2:3–5.
- 78:12** Vad skall vi göra åt ungdomsbrottsligheten? – BRÅ-apropå 3:26–30. i 81:2.
- 78:13** Människa, medel, miljö och marknad – några synpunkter på rusgifternas politiska ekonomi. – Fibbaren 77/78:4:12. i 78:1.
- 78:14 En bra målsättning – men helt orealistiska åtgärder! /se 78:3/ – Nafr 5:40–42. i 81:2.
- 78:15 Hur ska vi kunna stoppa knarket? /enkät/ – Rödluvan 6–7:12.
- 78:16** Snacka på Bejerot! – Det gäller livet! /skriftlig intervju. Förfs rubrik: Om tagande av gisslan – polispsykiatriska synpunkter/ – Se 27:2–3.
- 78:17 Kända personer uttalar sig om LP-stiftelsens arbete. /enkät/ – Strandgården 8–9:4.
- 78:18 Tvånget i psykiatri och socialvård. /se 78:9/ – Tidskrift för Folkets Rättigheter 3:5–10. i 81:2.
- 78:19** Åtta frågor om alkohol: De fattiga, de rika och spriten. /enkät/ – Vi 12:11–12.
- 78:20** Exposure factors in drug use, abuse, addiction. Tills m C Bejerot. Is 89–118 i J Fishman (red): *The basis of addiction*. Report to the Dahlem Workshop on the Bases of Addiction, Berlin 26–30/9 1977. Abakon Verlagsgesellschaft, Berlin 1978/
- 78:21 Fördjupad analys och ideologisk påverkan krävs om nykterhetsrörelsen skall överleva. /s 50–53 i *Hur skall nykterhetsrörelsen förnyas?* Sober 1978/
- 78:22** Massmediernas roll avgörande inte bara i nykterhetsfrågan utan i hela samhällsdebatten. Is 217–220 i *Hur skall nykterhetsrörelsen förnyas?* se 78:21/
- 78:23** En måttlighetsdrickande nykterhetsrörelse början till slutet. Is 99–101 i *Hur skall nykterhetsrörelsen förnyas?* se 78:21/
- 78:24 Nykterhetsrörelsen måste bli en teoretiskt och ideologiskt välskolad aktiviströrelse. /s 195–198 i *Hur skall nykterhetsrörelsen förnyas?* se 78:21/

- 78:25 Sociology and epidemiology of addiction. Group report. Tills m D N Nurco, J C Ball, V P Dole, G Edwards, D W Goodwin, R Jessor o J A O' Donnell. Is 441–462 i *The basis of addiction*, se 78:20/.
- 78:26 Stickmärkesundersökningen – en summarisk tolvårsrapport. Stencil. i 78:1.

1979

- 79:1 Många myter odlas om narkotikamissbruk. – SvD 14/1.
- 79:2 Draksådd full av oegentligheter. /replik t B Wik/ – VästerbF 12/3.
- 79:3 Det politiska förfallet. – VästerbF 31/3.
- 79:4 Pejling – på djupa hav av okunnighet. – DS 23/4.
- 79:5 Dödligheten kommer att öka kraftigt. Sveket mot missbrukarna. – DN 28/9.
- 79:6 Socialpolitiska förvillelser. — HD 23/10.
- 79:7 Svar på (för-)tal. – AB 17/11.
- 79:8 Tanzania – den informella kontrollen av alkoholbruket är sträng! – Accent 4:15.
- 79:9 Sveket mot missbrukarna och deras anhöriga. – Blå Bandet 12:4.
- 79:10 Missbruksdebatten går vidare. – Blå Bandet 12:8.
- 79:11 All makt åt läkarna! Tills m U-B Antman. – FiB/K 2:7. i 81:2.
- 79:12 Svar till ett svar. Tills m U-B Antman. – FiB/K 8:23.
- 79:13 Den nya tvångslagen: Läkarna tar över – missbrukarna betalar! / se 78:9/ – Nafr 6:6–11. i 79:19 o 81:2.
- 79:14 RFHL – socialstyrelsens förlängda arm. – Nafr 7:5–11. i 81:2.
- 79:15 Kommentar: För bra – för att vara önskvärt? – Nafr 7:39.
- 79:16 Sveket mot missbrukarna och deras anhöriga. – Nafr 8:20–22.
- 79:17 Gör missbrukaren ansvarig! /s 43–46 i *Ansvarsläs – rätt till undergång* – NEJ, Kulturfront 1979. se 78:5 o 81:2/
- 79:18 Kommentarer till socialpolitikens bakgrund och funktion. /s 53–100 i *Socialpolitik – i venas intresse?* Ordfront 1979/ i 81:2.
- 79:19 Läkarna tar över – missbrukarna betalar. /s 61–67 i *Ansvarslös...* se 79:17/
- 79:20 Sveket mot missbrukarna och deras anhöriga. /s 116–118 i *Ansvarslös...* se 79:17/

1980

- 80:1 Knark – aldrig! Fall och fakta om narkotika och narkotikaskador. Tills m B Andreasson o U Hermansson. 68 s. Sober 1980.
- 80:2 "En systemproducerad ökning av drogproblemen". Missbedömningar ökade missbruket. Tills m J Hartelius. – DN 2/6. i 812

- 80:3** En social katastrof. – SvD 7/9. i 81:2.
- 80:4** Kampen mot narkotikabrottsligheten: "Polisens eget eviga Vietnamkrig". Tills m J Hartelius. — DN 13/12. i 81:2.
- 80:5** Valfärdens långträdare mot mörka, djupa vatten. — FiB/K 4:12—15. i 81:2.
- 80:6** Arvid Rundberg och ljuset från öster. — FiB/K 7:8.
- 80:7** Bekänn din last! Tills m C Bejerot. — Kinarapport 3:16—17.
- 80:8** Metadonfrågan. Tre perspektiv. — Nafr 11:22—23.
- 80:9** Missbruk, dödlighet och dödsorsaker. /prel manuskript 1978: Mortalitet och dödsorsaker för 3 424 narkotikamissbrukare av intravenös typ diagnostiserade i stockholmspolisens arrestklientel 1965—1970 och observerade till utgången av 1974 kontrasterade mot 9 362 ej injicerande samtidigt observerade arrester/ Tills m C Bejerot. — SMT 51—59 (1).
- 80:10** En romantiker i samhällsdebatten. /rec av B Börjesson: Inre och yttre tvång/ — Socionomen 25:9.
- 80:11** 30 000 generationers erfarenheter har slängts ut med badvattnet. /replik t B Börjesson/ — Socionomen 30:10.
- 80:12** Addiction to pleasure: a biological and socialpsychological theory of addiction. Is 246—255 i D J Lettieri, M Sayers o ff Wallenstein Pearson (red): *Theories on Drug Abuse*. National Institute on Drug Abuse Research Monograph Series 30/3 1980/
- 80:13** Drug free versus free drugs. Paper read at the Fifth World Conference on Therapeutic Communities, Noordwijkerhout 31/8—5/9 1980. Stencil. 9 s.
- 80:14** Människan i dagens samhälle. /s 199—210 o 224—225 i S Andersson o E Karlsson (red): *Folkrörelserna, forskningen och framtiden*. Rapport från folkrörelsesymposiet F79 i Stockholm 22—24/10 1979, Stockholm 1980/ i 81:2.
- 80:15** Tankar och tabun som styr socialpolitiken. Is 77—87 i T Segerstedt (red): *Tankar som styr Sverige 1980*, Ratio 1980/ i 81:2.

1981

- 81:1** Barn — serier — samhälle. 3 uppl. Kulturfront 1981. /se 54:1/
- 81:2** Missbruk och missförstånd. 198 s. Ordfront 1981.
- 81:3** Nils Bejerot om missbrukare och tvång. — AB 17/1.
- 81:4** Hut går hem. — AB 30/1.
- 81:5** Citatförfalskningarna fortsätter. — Expr 9/2. i 81:2.
- 81:6** Två steg tillbaka — ett steg framåt. — DN 18/3. i 81:2.
- 81:7** Återupprätta villkorlig frigivning. — SvD 14/7.
- 81:8** Brott skall inte löna sig. — SvD 14/8.

- 81:9** Renons på konsekvenstänkande. – SvD 4/9.
- 81:10** Restriktiv narkotikapolitik eller nya vårdexperiment. /replik t K Vinterhed/ – DN 22/9.
- 81:11 En hård dom över en oförmögen samhällsapparat. – Alkohol och Narkotika 3:16.
- 81:12** När västvärlden "drabbades" av sociologin. /referat av 81:23/ – Blå Bandet 7:3.
- 81:13** I nöd och lust. /replik t B Johansson/ – Clarte 1:29—31.
- 81:14** Löntagarfonderna — hot eller hopp för demokratin? /enkät/ — FiB/K3:7—9.
- 81:15** Svart bokslut. Nils Bejerot om 60- och 70-talets terrorism, kidnappning och gisslandramer. – FiB/K 12:13—17.
- 81:16** Gräv där du står! – Gnistan 18:13.
- 81:17** Två steg tillbaka – ett steg framåt. /se 81:6/ – Nafr 14:14—15. i 81:2.
- 81:18** Ett dödligt hot. – Nafr 15:44—45.
- 81:19 Narkotikapolitikens grunder. – Nafr 16:19—23. i 84:1
- 81:20 Narkotikapolitiska strategier. Tills m J Hartelius. – Nafr 16:24—34. i 84:1.
- 81:21** Spanark bit för bit. Tills m J Hartelius. – Nafr 16:36—40.
- 81:22 The Epidemic Type of Addiction. Is 213–217 i *Drug Abuse in the Modern World. A Perspective for the Eighties*. Ed by G G Nahas and H C Frick II. New York. 1981/
- 81:23** Gästföreläsning vid Sveriges Blåbandsförbunds rikskonferens 1981. Kassettband.
- 81:24 Det kulturella förfallet – ett hot mot vårt nationella oberoende. Is 27–31 i *Försvara freden*. Anföranden på FiB/Ks freds- och försvarskonferens, augusti 1980, Kulturfront 1981/
- 81:25 Un modele epidemiologique des toxicomanies. Föredrag på Drogue et civilisation. Refus social ou acceptation, Entretiens de Rueil 16/3. Stencil. /publ 82/
- 81:26 Nikotinberoendets dynamik – en inlärningspsykologisk modell. Tills m J Hartelius. /s 77–87 i L Tibbling (red): *Tobak – skador och prevention*. Svenska Läkaresällskapet o Spri 1981/
- 81:27 Preventionspolitik kontra behandlingspolitik. /s 104–107 i B Bergvall o G Zacharias (red): ... och var som en människa – alkoholpolitisk debatt. Sober 1981/
- 81:28 Förord till *Hasch & Marijuana* av Gabriel G. Nahas. Norstedts 1981.
- 1982
- 82:1 Katastrofal felbedömning av narkotikapolitiken. – ST 18/1.
- 82:2** Vårdliberalerna känner inget ansvar. – ST 15/2.

- 82:3 En ursäkt, Gabriel Romanus! – ST 2/3.
- 82:4 Avvisa rätten att supa ihjäl sig. – ST 25/3.
- 82:5** Nils Bejerot om polismetoder och narkotikamissbruk: Polisens eget Vietnamkrig. – SvD 25/3.
- 82:6** Professor Bejerot om förpassade chilinare. – AB 15/4.
- 82:7** Nils Bejerot om asocialitet och parasitism: Hur stor brottslighet tål ett öppet samhälle? – DN 8/5.
- 82:8 Nils Bejerot om missbruk och asocialitet som den stora valfrågan: Återför makten till folket. – SvD 3/8. i 84:1.
- 82:9** Nils Bejerot inför tillsättandet av den nya regeringens narkotikakommission: Vi står vid en skiljeväg. – SvD 11/10. i 84:1.
- 82:10** Nils Bejerot granskar narkotikakommissionen: "Detta är en svensk tragedi!" – DN 2/11. i 84:1.
- 82:11 Narkotikapolitiken avgör välfärdssamhällets framtid: "Utan politiskt mod är loppet kört." — DN 7/12. i 84:1.
- 82:12 Vardagsbilder. — FiB/K 5:7.
- 82:13** Oskar i eken. – FiB/K 6:8. i 84:2.
- 82:14** Synvinkel. /rec av filmen "Prince of the City" / – FiB/K 7:5.
- 82:15** Sårsprit och natthärbärke. – FiB/K 7:12. i 84:2.
- 82:16** Pekkars rånarkompisar. — FiB/K 8:5. i 84:2.
- 82:17 "Dilletrumf". — FiB/K 9:20. i 84:2.
- 82:18 Sjukligt eldande. — FiB/K 10:5. i 84:2.
- 82:19 Förpassning med förhinder. – FiB/K 11:25. i 84:2
- 82:20** Om brott och straff. – FiB/K 12:5. i 84:2.
- 82:21** Omladinska pruga Sarajevo Samac. – FiB/K 13:9.
- 82:22** Vi byggde järnvägen till Sarajevo. – FiB/K 14:8—9.
- 82:23** En socialdemokrats död. FiB/K 15:11. i 84:2.
- 82:24 Vrid åt kranen! – FiB/K 16:7. i 84:2.
- 82:25** Infödingar, svartskallar och dödsskallar. — FiB/K 17:7. i 84:2.
- 82:26** Den sista hippiens avsked. FiB/K 18:7. i 84:2.
- 82:27 Bilismen i brottets värld. – FiB/K 19:10. i 84:2.
- 82:28 Vardagens upphöjda vansinne. – FiB/K 20:5. i 84:2.
- 82:29 På driven i Rom (I). – FiB/K 21:24. i 84:2.
- 82:30 På driven i Rom (II). – FiB/K 22:11. i 84:2
- 82:31 Professor Nils Bejerot om svensk narkotikapolitik: Samhället måste hävda vissa rättigheter, missbrukaren underkasta sig skyldigheter. /se 82:9/ – Göteborgs-Nytt 41:12.

- 82:32** Narkomanvårdsdebatten igen: Vårdliberalismens förfall. – Med andra ord 2:4.
- 82:33** Social nedrustning. Mot narkotikan! – RNS' Valtidning 1982 s 7.
- 82:34 Nils Bejerot tackar för proppen: Tack för Proppen! – RSMH-information Revansch! 1:24.
- 82:35** Gör upp med knarkliberalismen! /skriftlig intervju/ – Sjömannen 10:379–381.
- 82:36** Det bästa hos människan. /i presentationsbroschyr för Statens Hundskola, Sollefteå 1982/.
- 82:37 Hasch och marijuana. Nya hot mot folkhälsan. Tills m J Hartelius. /s 58–71 i Nya träna med TV. Ryck upp dig! Sveriges Television. Norrköping 1982/.
- 82:38 Un modele epidemiologique des toxicomanies. /s 87–92 i *Droque et civilisation*. Entretiens de Rueil du 16 mars 1981. (Publies sous la direction de Gabriel Nahas.) Pergamon Press. Paris 1982/.
- 82:39** Narkotikapolitikens grunder. /s 9–17 i J Lind & J Hartelius (red): Narkotikapolitisk läsebok. *Kamp mot knarket!* Norstedts 1982/ /se 81:19/ i 84:1.
- 82:40 Nikotinberoendets dynamik, en inlärningspsykologisk modell. Anförande vid Tobakskonferens på Skansen 15/9 1982. Stencil. 4 s.

1983

- 83:1** Läkarna står inte över lagen. – AB 11/3.
- 83:2** Metadonprogram löser inga narkotikaproblem: Nyintagningar bör stoppas. Tills m J Hartelius. – DN 16/3. i 84:1.
- 83:3** Fortsatt kritik mot metadonet: "En förevändning för fortsatt missbruk". Tills m J Hartelius. – DN 19/4. i 84:1.
- 83:4 Professor Nils Bejerot om erfarenheterna från gisslandramat för tio år sedan: Det skrevs historia vid Norrmalmstorg. – SvD 3/9.
- 83:5** Hur farligt är kokain? Tills m J Hartelius. /se 83:32/ – Alkohol och narkotika 8:8–16.
- 83:6** Nils Bejerot svarar. /replik t B Jacobsson/ – Fibbaren 1:19.
- 83:7** Knark och politik. — FiB/K 1:5. i 84:2.
- 83:8 På driven i Stockholm. — FiB/K 2:7. i 84:2.
- 83:9** På den gamla stormens tid. — FiB/K 3:9. i 84:2.
- 83:10** En folkhemsmyt avskrivs. — FiB/K 4:7. i 84:2.
- 83:11** Farliga alkoholister 1. — FiB/K 5:24. i 84:2.
- 83:12 Farliga alkoholister 2. – FiB/K 6:9. i 84:2.
- 83:13** Farliga alkoholister 3. – FiB/K 7:24. i 84:2.

- 83:14** Farliga alkoholister 4. – FiB/K 8:8. i 84:2.
- 83:15** Minskad rättssäkerhet vid psykisk sjukdom. — FiB/K 9:6. i 84:2.
- 83:16** Språket och journalistiken. — FiB/K 10:9.
- 83:17** Knegare, knarkare och körkort. — FiB/K 11:6. i 84:2.
- 83:18** Takman, historien och metadonet. — FiB/K 13:6. i 84:2.
- 83:19** Bör mord förbjudas? — FiB/K 14:6. i 84:2.
- 83:20** En liten titt bakom rubrikerna. — FiB/K 15:6. i 84:2
- 83:21** Cannabis förändrar världen. — FiB/K 16:6. i 84:2
- 83:22** Hasch och psyke. — FiB/K 17:6. i 84:2.
- 83:23** Historien om en förbannad hårnål. – FiB/K 18:5. i 84:2.
- 83:24** Oanträffbara döda själar. — FiB/K 19:6. i 84:2.
- 83:25** Historien om rökmaskarna. – FiB/K 20:6. i 84:2.
- 83:26** Visst har du varit psykotisk. – FiB/K 21:8. i 84:2
- 83:27** Frontrapport från Kumla. – FiB/K 22:5. i 84:2.
- 83:28** Nyårsbrev från Nils Bejerot till svenska sjukvårdspolitiker: Börja diskutera alkoholismen — ta itu med människoslöseriet! — Lands-
tingens Tidskrift 21:10—11.
- 83:29** Kommentar: Intrikata problem utan rättesnören. — LäkT
80:1307—1308 (13).
- 83:30** Alkoholism är ingen sjukdom! — Motdrag 3:7.
- 83:31** Nils Bejerot. /utdrag ur 81:2/ — Narconon-Nytt 1:19—21.
- 83:32** Farlighetsbedömning av kokain och kokainmissbruk. Tills m J
Hartelius. Sakkunnigutlåtande till Svea Hovrätt, oktober 1983.
Stencil. 9 s.
- 83:33** Några viktiga missförstånd i narkotikadebatten. Anförande vid
socialpolitisk konferens på Barnbyn Ska, september 1983. Stencil.
23 s. i 84:1.
- 83:34** Prevention and control of drug abuse epidemics. Paper read at
1983 Annual Drug Conference of the National Parents' Resources
Institute for Drug Education. Atlanta, Georgia, April 7—9 1983.
Stencil. 11 s. i 84:1.
- 83:35** Representativitet i en studie av intravenöst missbruk bland arres-
tarter i Stockholm. Tills m S Bejerot. Föredrag vid The Second
International Congress on Drugs and Alcohol. Tel Aviv 18—22/12
1983. Stencil. 10 s.
- 83:36** Representativity of the injection mark study of arrestees. Tills m S
Bejerot. Lecture at the Second International Congress on Drugs
and Alcohol. Tel Aviv 18—22/12 1983. /se 83:35/

1984

- 84:1 Missbruk och motåtgärder. Tills m J Hartelius. 175 s. Ordfront 1984.
- 84:2** Vardagsbilder från 30 års socialpsykiatrisk verksamhet. 246 s. Norstedts 1984.
- 84:3** Ett välfärdssamhälle bryts ned av enfald och opportunism i symbiotisk förening: Sista tåget har gått i narkotikafrågan. – DN 13/4. i 84:1.
- 84:4 Obefogad utnämning till gudfader. – GT 3/5.
- 84:5 Medaljens fram- och baksida. — UD 19/7.
- 84:6** Psykvård Ja! — Expr 1/8.
- 84:7 Det genetiska arvet skapar inte alkoholism. – FK 9/8.
- 84:8 Nils Bejerot om kriminalisering av narkotikamissbruket och regeringens narkotikapolitik: Infria löftet att göra rent hus med knarket! – SvD 31/10.
- 84:9 Nu hettar det till i knarkfrågan i Skövde: Bejerot utmanar Brorsson på debatt. – SkLA 20/11.
- 84:10** Gör rent hus med knarket! – DN 29/11.
- 84:11** "Om inte regeringen ingriper vinner romantikerna sista striden." /skriftlig intervju/ – Alkohol och narkotika 5:10–12.
- 84:12** Alkoholismen är ingen sjukdom. /se 83:30/ – Blå Bandet 5:10.
- 84:13** Ett enkätsvar från Bejerot. — Clarte 4:46–47.
- 84:14 Alkoholism är ingen sjukdom. /se 83:30/ — FiB/K 1:11. i 84:2.
- 84:15 Brå-chefens anekdoter. — FiB/K 2:6. i 84:2.
- 84:16** Metadonfrågan igen. — FiB/K 3:10. i 84:2.
- 84:17 Socialvårdens misär och massmedias. – FiB/K 4:8. i 84:2.
- 84:18 Problemet störande grannar 1. – FiB/K 5:10.
- 84:19** Problemet störande grannar 2. – FiB/K 6:5.
- 84:20 Problemet störande grannar 3. – FiB/K 7:6.
- 84:21 Apropå Brå-Svensson. — FiB/K 8:8. i 84:2.
- 84:22** Med falluckan i taket. — FiB/K 9:6. i 84:2.
- 84:23 Den besvärlige hovrättsassessorn 1. – FiB/K 10:6.
- 84:24 Den besvärlige hovrättsassessorn 2. – FiB/K 11:6.
- 84:25** "All makt åt läkarna!" Tills m U-B Antman. /se 79:11/. – FiB/K 12:10. i 81:2.
- 84:26** Den besvärlige hovrättsassessorn 3. – FiB/K 12:10–11.
- 84:27 Paranoikerna 1. FiB/K 13:6.
- 84:28 Paranoikerna 2. — FiB/K 14:8.

- 84:29** Åkerlund & Co./replik t K Åkerlund/ – FiB/K 14:24.
- 84:30** Paranoikerna 3. – FiB/K 15:10.
- 84:31** Paranoikerna 4. – FiB/K 16:21.
- 84:32** Paranoikerna 5. – FiB/K 17:5.
- 84:33** Kollision om makt och medel. – FiB/K 18:10.
- 84:34** Eftermiddag på Operabaren. – FiB/K 19:21.
- 84:35** Slutdom i Chile-affären. – FiB/K 20:13.
- 84:36** Bejerot om kommissionen: Sista tåget i narkotikafrågan? /komplettering av 840 – Nafr 28:3–6.
- 84:37 Narkotikapolitikens grunder. /se 81:19/. – Nafr 28:27–30. i 84:1.
- 84:38 Narkotikapolitiska strategier. Tills m J Hartelius. /se 81:20/. – Nafr 28:31–36. i 84:1.
- 84:39** "Alkoholism är ingen sjukdom". /se 83:30/ – Ordet fritt 1:3–4.
- 84:40 Medaljens framsida... och dess baksida. – Socionomen 3:4–6.
- 84:41 Att förebygga och bekämpa missbruksepidemier – en nödvändighet för välfärdssamhället. /se 83:34. s 53–59 i *Svenska Carnegie Institutet. De två första verksamhetsåren. Carnegie dokumentationsserie Nr 2 1984/.*
- 84:42** Cannabisextrakt. Tills m J Hartelius. Sakkunnigutlåtande till hovrätten för Västra Sverige, januari 1984. Stencil. 6 s.
- 84:43 Kokainets farlighet. Tills m J Hartelius. /se 83:32. s 73–82 i *Svenska Carnegie Institutet. De två första verksamhetsåren. Carnegie Dokumentationsserie nr 2 1984/.*
- 84:44 Kollektmonolog vid RNS-galan i Berwaldhallen 5/3 1984. Stencil. 2 s.
- 84:45** Några ord just till dig. /s 17 i Programblad till "En galakväll mot narkotika" i Berwaldhallen 5/3 19841.
- 84:46** Representativitet i en studie av intravenöst missbruk bland arresteranter i Stockholm. Tills m S Bejerot. /se 83:35. s 92–97 i *Svenska Carnegie Institutet. De två första verksamhetsåren. Carnegie Dokumentationsserie Nr 2 1984/.*

1985

- 85:1** Nils Bejerot kritiserar förslaget till ny psykiatrisk vårdlag: Ett genomförande ökar antalet självmord. /förfs rubrik: Till kritiken av förslaget till ny psykiatrisk vårdlag/ – SvD 11/5.
- 85:2** Seriehataren Nils Bejerot: Jag älskar serier. /förfs rubrik: Seriedebatten/ – KvP 22/5.
- 85:3** Professor Nils Bejerot om brottsutvecklingen, brottskadorna och kriminalpolitiken: Kan betecknas som en social katastrof. /förfs rubrik: För en ny kriminalpolitik/ – SvD 26/5.

- 85:4 Nils Bejerot svarar om förslag till nya psykiatriska tvångslagar: Popradikalt idebygge i ruiner. /förfs rubrik: Replik om psykiatrisk tvångslag: En nedgörande kritik/ – SvD 10/6.
- 85:5** Nils Bejerot om narkotikamissbruk och AIDS: Släpp sprutorna fria. – SvD 10/8.
- 85:6** Bevare oss för trospsykiatri! /förfs rubrik: Psykiatrin och psykosmedlen/ – DN 17/10.
- 85:7 Nils Bejerot svarar Agneta Pleijel om Chileflyktingarna: Vi handlade rätt enligt lagen. – Expr 31/10.
- 85:8 Bejerot och utvisningsaffären: Har tidningarna blivit domstolar? – GT 25/11.
- 85:9 När orkideerna sloknat. – Accent 13:4.
- 85:10** Vem är idag en progressiv intellektuell? – FiB/K 1:9.
- 85:11** Tryckfriheten är inte älskad av alla. – FiB/K 2:9.
- 85:12 Kampanjjubileum med orkideer 1. – FiB/K 3:9.
- 85:13** Kampanjjubileum med orkideer 2. – FiB/K 4:9.
- 85:14 Tillnyktring 1. — FiB/K 5:9.
- 85:15** Tillnyktring 2. — FiB/K 6:9.
- 85:16** Tillnyktring 3. — FiB/K 7:9.
- 85:17 Tillnyktring 4. – FiB/K 8:11.
- 85:18 För en frivillig kriminalvård! /av Tore Jepslin./ – FiB/K 9:9.
- 85:19** För en ny kriminalpolitik! — FiB/K 10:5.
- 85:20** AIDS, knark och sprutor. — FiB/K 11:7.
- 85:21 Ritalina-resan. — FiB/K 12:7.
- 85:22** Hascharens försvar. – FiB/K 13:7.
- 85:23** Hascharens försvar 2. – FiB/K 14:7.
- 85:24** Hascharens försvar 3. — FiB/K 15:27.
- 85:25** Till en annan planet. — FiB/K 16:18.
- 85:26** Försvar mot maffian. — FiB/K 17:24.
- 85:27 Bakom debattrubrikerna. — FiB/K 18:25.
- 85:28** Hur värdera behandlingsresultatet. — FiB/K 19:20.
- 85:29** Utvärdering 2. — FiB/K 20:20.
- 85:30** Utvärdering 3. — FiB/K 21:19.
- 85:31** Julbrev 1985. – FiB/K 22:22.
- 85:32** Janne Mattssons och Lions film om hasch – en film i rättan tid! Tills m J Hartelius. – The Lion 6:9.
- 85:33** En mycket bestämd protest. – Motdrag 16:27.

- 85:34 Behandlingsansvar och social kontroll vid beroendetillstånd. Tills m J Hartelius. /under publ i Carnegie Rapportserie Nr 2 1986/. Stencil. 31 s.
- 85:35** Beroendebildningens dynamik. Föredrag vid "Seminarium IV – Kost och hälsa" Huddinge sjukhus 23/9 1985. /i konferensprogram, institutionen för näringsfrågor. Karolinska institutet. Stockholm 1985/.
- 85:36** Beroendetillstånd – kliniska och teoretiska synpunkter. Addiction – clinical and theoretical considerations. Föredrag vid VII Berzeliussymp. The Brain Reward Systems and Abuse. Göteborg 17–18/10 1985. /under publ i Raven Press och Sv Läkaresällskap. publ/.
- 85:37** För en ny kriminalpolitik. Stencil. 6 s.
- 85:38** Kritik mot förslaget till en ny psykiatrisk vårdlag 1–2. Stencil. 5+5 s.
- 85:39** Narkotika: Farmakologiska aspekter. Is 37–43 i *Narkotika og kontrolpolitik*. Seminar arrangeret af Nordisk Råd i samarbejde med Nordisk Samarbejdsråd for Kriminologi. Ronne 22–24/4 1985. Stockholm 1985/.
- 85:40** Prevention and Control of Drug Abuse Epidemics. Paper read at the International Conference on Youth and Drugs of the National Parent Resource Institute for Drug Education (PRIDE) at the Georgia World Center, Atlanta, Georgia, 26–27/4 1985. Stencil. 12 s.
- 85:41** Socialpsykiatriska synpunkter på betänkandet Psykiatrin, tvång- et och rättssäkerheten (SOU 1984:64). Anförande vid Carnegie seminarium 15/4 1985. /under publ i Svenska Carnegie Institutets årsbok 1986/.
- 85:42** Tal i Mora 17/8 1985 vid narkotikamarschens start. Stencil. 4 s.
- 85:43** A ten-year follow up of 280 Cannabis smokers and sniffers of Solvents in regard to escalation to intravenous abuse of drugs. Paper presented at the First Congress on Drugs and Alcohol. Tel Aviv 15–19/12 1985. Tills m S Bejerot.

1986

- 86:1** Professor Nils Bejerot om socialdemokratisk socialpolitik: Bagan- det för popradikalismen är bedrägligt. /förf's rubrik: Socialdemo- kratin och de marginella minoriteterna/ – SvD 10/2.
- 86:2 Professor Nils Bejerot svarar om popradikalismen och vården: Återför makten till den tysta majoriteten. /förf's rubrik: Den histo- rielösa popradikalismen/ – SvD 12/3.
- 86:3** Nils Bejerot i aidsdebatten: Samhället måste isolera de smittsam- ma. /förf's rubrik: AIDS – en fråga om kontroll och prevention/ – DN 20/3.
- 86:4 Bilregistret blir hemligt. /av Tore Jepslin/ – DN 1/4.

- 86:5** Nils Bejerot i slutreplik om popradikalismen: Förnuftet åter till heders. — SvD 11/5.
- 86:6** Äntligen knarkförbud? — DN 16/5.
- 86:7** Nils Bejerot: Lagstiftningen bygger på ett stor missförstånd. Svar till CAN-enkät om kontrollpolitiken på narkotikaområdet. — Alkohol och Narkotika 1:9—10.
- 86:8** Drogtoleransens relation till drogberoendet. — Alkohol och Narkotika 3/4:28—33.
- 86:9** Skriftlig intervju för Bo Thelin o tidskriften April. April 2.
- 86:10** Psykiatri och ömma tår. — FiB/K 1:25.
- 86:11** I säck och aska. — FiB/K 2:13.
- 86:12** Prins Wilhelm och jag. — FiB/K 3:29.
- 86:13** Chaplin och jag. — FiB/K 4:14.
- 86:14** Fel kung far till Wilhelm. — FiB/K 5:12.
- 86:15** Glassgubben och jag. — FiB/K 5:13.
- 86:16** Vem sköt Palme? Diskussion. — FiB/K 6:4—8, 19.
- 86:17** AIDS — en fråga om kontroll och prevention. — FiB/K 7:21.
- 86:18** Fröding och jag (1). — FiB/K 8:17.
- 86:19** Fröding och jag (2). — FiB/K 9:23.
- 86:20** Statens järnvägar och jag (1). — FiB/K 10:24.
- 86:21** Statens järnvägar och jag (2). — FiB/K 11:15.
- 86:22** General Franco och jag. — FiB/K 12:19.
- 86:23** Nils Bejerot: Läkare löper större risk för narkomani. — Nafr 34:25.
- 86:24** Nils Bejerot: AIDS — en fråga om kontrollpolitik. — Nafr 35:36.
- 86:25** Massmedia — makt utan ansvar. — Den Svenska Marknaden april:5 — 8.
- 86:26** Förslag till uttalande i AIDS-frågan vid miljöpartiets årskonferens 1986. Mölndal 29/4—1/5. Stencil. 2 s.
- 86:27** Insändare — beriktigande /under publ i Djurens rätt Nr 2 el 3/.
- 86:28** Nils Bejerot. /s 52—53, 60, 67—69 i *Kokain*: en symposierapport. Socialstyrelsen 1986/.

2. Monografier med recensioner och kommentarer

- 54:1 *Barn — serier — samhälle*. 222 s. Folket i Bild 1954, 2 uppl 1955, 3 uppl Kulturfront 1981.
- Rec m m:** ST 21/11. AB, DN, Expr 23/11. NT—ÖD 24/11. SvD 28/11. Aftont 30/11. TrP 1/12. Aftonp, DD 2/12. NSD 3/12. BLT, Ny Dag 4/12. Arbt, SvMbl 6/12. OP 8/12. SkD 10/12. DN 11/12. VroF 14/12. GHT, Nfl 15/12. UNT 18/12. Mt 28/12. GT 9/1-55. Ny Tid 15/5-55. Folkskollärarnas tidning 50:15. Fönstret 228 (10). Jordbrukarnas Föreningsblad 48:4. Medborgaren 49:9. Metallarbetaren 482 Vi 50—51:15. Beklädnadsfolket 1955:1:15. Bokvännen 1955:2 (1). BLM 1955:3 (1). Folkskolan — Svensk Lärartidning 1955:105—108 (5—6). SMT 1955:212 (5). Tiden 1955:59 (1). Vår Tid 1955:3: 119—120.
3 uppl: KvP 6/12-81. NA 15/12-81. DN, HD 22/12-81. FO 26/1-82. NT-01) 27/1-82. Expr 25/2-82. ST 29/4-82. DN 14/5-82. MoT 22/1-83.
- 55:2** *Dödsolycksfallen i Sverige med särskild hänsyn till olycksfallen i barnåldern*. Tills m R Berfenstam. 51 s. SMTs skriftserie 24. 1955.
- Rec m m:** SMT 395—396 (9)
- 68:1** *Narkotikafrågan och samhället*. 480 s. Aldus/Bonniers 1968. 2 uppl 1969.
- Tid ang:** s 32—38. Toxikomanibegreppet. /se 67:15/
s 122—131. Den danska Sundhedsstyrelsens narkomanregister. En studie i administrativ narkotikabevakning. /se 67:7/
s 310—312. Replik i narkotikafrågan. /se 66:1/
s 312—315. Narkomanvanvård. /se 66:2/
s 345—361. Aktuell kriminalitet och psykosocialt tillstånd hos narkomaner med legal narkotikaförskrivning. /se 67:5 samt 67:6/
- Rec m m:** DN 7/2. AB, Arbbl, Arbt, Bohusl, DN, Expr, FÖ, GHT, GP, GT, JP, KvP, SmT, SvD, SDS, SK, UNT, VimT, YA 8/2. GHT, UNT 9/2. Dagen 10/2. GP, VärnT 14/2. SmD, SmT, TrT, VP 15/2. SvD 17/2. GP 18/2. DN 19/2. AB, DN 20/2. SkD 21/2. DD 23/2. Sö1T 9/3. Bar 15/8. Morgenbladet 19/12-69. Accent 6:4—5. Biblioteksbladet 772 (6). Katolsk kyrkotidning 16:6. LäkT 65:1272—1273 (13). Metallarbetaren 12:30. NoMed 80:1384 (41). Psykisk hälsa 255—256 (4). SMT 172—173 (3). SMT 496—497 (9). Socialnytt 4:50. Socionomförbundets Tidskrift 233—234 (6). Tidsspegel 6:24—27. Ugeskrift för Laeger 130:1750 (41). Veckojournalen 6:13. Farmand 1969:21:25—29. Farmand 1969:22:32—39. Pehr Dubb-Journalen 1969:1:52—53.

- 69:1** *Narkotika och narkomani.* 80 s. Aldus/Bonniers 1969. 2 bearb o utökade uppl (192 s) 1972. Talboksupplaga, Blindföreningen, Stockholm, 1973. 3 uppl 1975.
- Huumausaineet – ihmisen ogelma.* 91 s. Kirjayhtymä, HELSINGFORS, 1970. 2 uppl 1971.
- Narkotika og narkomani.* 79 s. J W Cappelen, OSLO, 1970, 2 uppl 1971.
- Rauschgift und Sucht.* 127 s. Akademie fur Ärztliche Fortbildung der DDR, BERLIN, 1974.
- Rec mm:** SkD 18/10. Dagen 22/10. Hbl 6/11. SmA 12/11. Morgenbladet 19/12. OT, VVD, OSm 24/12. Bokrevy 1970:103 (3). Tidsskrift for den norske laegeforening 1970:1879 (20).
2 uppl: SvD 4/3-73. Accent 1973:2:8. Landstingens Tidsskrift 1973:6:24. SMT 1973:526 (8-9). LäKT 1974:71:3863 (41).
- 70:1** *Addiction and society.* Förord av M Roth. 299 s. C C Thomas, SPRINGFIELD, Illinois, 1970.
- Rec m m:** Abstracts on Criminology and Penology 1971:11:351 (3). Accent 1971:7-8:9. The American Journal of Psychiatry 1971:128:500-501 (4). Journal of Chronic Diseases 1971:24:517 (7-8). Unlist Drugs 1971:23:14. The British Journal of Psychiatry 1972:120:99-100 (554). Crime and Delinquency 1972:18:315-317 (3). The Israel Annals of Psychiatry and Related Disciplines 1972:10:113-115 (1). Nordisk Psykiatrisk Tidsskrift 1972:26:430 (7). Social Work 1972:17:1:116-117. Zeitschrift fur Ärztliche Fortbildung 1973:353 (7).
- 70:3** *Inlägg i narkotikadebatten.* 237 s. Sober 1970. 2 uppl 1970.
- Tid ang:** Aktuell toxikomaniproblematik. /se 65:2/
Narkomanvårdsfrågan – ett snett fall framåt. /se 67:8/
Narkomanvårdskommitten igen. /se 67:9/
Svar till en narkomanmor. /se 68:22/
Pressen och narkotikafrågan. /se 70:14/
Faktaundersökning i narkotikadebatten. /se 68:24/
Narkomanvårdens premisser. /se 68:2/
Narkotikadöd genom postorderbehandling. /se 68:25/
JO och narkomanvården. /se 68:3/
Narkotikadebatten. /se 68:8/
Intervju i vårdfrågan. /se 68:7/
Knarkromantiken är reaktionär. /se 68:9/
Militären och knarkarna. /se 68:10/
Hepatit, blodgivning och givarersättning. /se 68:16/
Intervju i narkotikafrågan. /se 68:12/
Den japanska narkotikaepidemin. /se 68:11/
Tio viktiga önskemål beträffande narkomanvården. /se 69:11/
Skolöverstyrelsen informerar om narkotika. /se 69:13/
Några erfarenheter från narkomanvårdskliniken vid Rålamb-

hovs sjukhus. /se 69:49/
Vad är en narkotikaepidemi? /se 69:21/
En undermålig kursbok. /se 69:24/
Öppet brev till ABF-rektorn. /s 69:25/
ABF-kursen igen. /se 69:46/
Öppet brev till Gustav Jonsson. /se 69:32/
Detaljgranskning av några sidor ur ABF-boken. /se 70:22/
Narkomanvårdskommitten in memoriam. /se 70:20/
Om gallsten, lungcancer, narkomani och dialektik. /se 70:19/
Offensiven mot narkotikahandeln har medfört fallande missbruksfrekvenser. /se 70:21/

Rec m m: LaT 24/6. GHT, NSD 29/6. Hbl 2/7. Bohusl 14/7. NSk 17/7. DN 2/8. Dagen 7/8. AB 11/8. GP 4/11. NT-ÖD 6/11. VästerbF 21/11. SkD 25/11. SvD 28/12. JP 15/2-71. NoT 4/6-71. Accent 16:7. Metallarbetaren 40:19. SMT 577-578 (9). Svensk Socialvårds Tidning 11:19. Tidsspegel 4:154-157. Socionomen 1971:6:14.

72:1 *Addiction – an artificially induced drive.* Förord av S S B Gilder. 78 s. C C Thomas, SPRINGFIELD, Illinois, 1972.

Rec m m: Quarterly Journal of Studies on Alcohol 1973:34:1461-1462 (4). Tidsskrift for den norske laegeforening 1973:608 (9). The British Journal of Social and Clinical Psychology 1974:13:341-342 (3).

73:1 *Narkomani som kunstig framkalt drift. En teori.* 15 s. Statens Edruskapsdirektorat, OSLO, 1973.

74:1 *Narkotikamissbruk och narkotikapolitik.* En epidemiologisk och metodologisk studie av narkotikamissbruk av intravenös typ i stockholmspolisens arrestantklientel 1965-1970 i relation till förändringar i narkotikapolitiken. Akad avh för medicine doktors-examen. Karolinska institutet, Socialmedicinska institutionen, 4/6 1974. Stencil. 410 s.

74:2 *Omhändertagen i Humlegården.* En socialmedicinsk kartläggning av det s k humlegårdsklientelet. Tills m I-L Candefjord o J A Candefjord. Slutord av G Zacharias. 104 s. Sober 1974.

Rec mm: DN 30/8. SvD 31/8. Arbt 12/9. HN 8/11. AB 19/11. Accent 17:10. Bokrevy 1975:95 (2). Socialnytt 1975:2:53-54. Svensk Polis 1975:3:13.

75:1 *Drug abuse and drug policy.* An epidemiological and methodological study of drug abuse of intravenous type in the Stockholm police arrest population 1965-1970 in relation to changes in drug policy. 277 s. Munksgaard, Copenhagen, 1975. Acta psychiatrica Scandinavia – Supplementum 256.

75:3 *Narkotikamissbruk och narkotikapolitik.* 321 s. Sober 1975.

Rec m m: Arbt, GP, HD, SkD, SDS, VimT 1/6. SvD 2/6. DN, SvD 5/6. Arbt 6/6. Accent 13:13. Gnistan 27:10.

Bokuppl: NSD 4/2-76. NWT 21/2-76. NT-ÖD 4/3-76. Accent 1976:8:3. Blå Bandet 1976:1:1. LäkT 1976:73:4075-4076 (47). Nafr 2:19-20 (1976). Polistidningen 1976:70 (2).

74:4 *Somatiska komplikationer vid narkotikamissbruk.* Systematisering enligt administrationssätt och missbruksmedel. 48 s. ASTRA 1974.

77:1 *Svensk beroendelitteratur I.* Monograier om narkotika och narkomani — en biblioteksinventering. Tills m U Hermansson. 27 s. Karolinska institutet, Socialmedicinska institutionen, 1977.

78:1 *Missbruk av alkohol, narkotika och frihet.* 223 s. Ordfront 1978. Talboksuppl, Blindföreningen, Stockholm, 1978.

Tid ang: Vem blir narkoman och varför? /se 76:5/
Beroendebildningens dynamik. /se 77:18/
Ungdomsnarkomaniernas epidemiologi. /se 76:8/
Stickmärkesundersökningen — en summarisk tolvårsrapport. /se 78:26/
Alkohol och farlighet. /se 76:6/
Frivillighet och tvång i behandlingen av alkoholister och narkomaner. /se 75:5/
Narkotika på anstalter. /se 76:1/
Tvångsvård kan lösa narkotikaproblemet. /se 760
Ställ krav på missbrukarna! /se 77:2/
Socialstyrelsen — en lekstuga för sorglösa amatörer. /se 77:4/
Linjerna klarar i vårddebatten. /se 77:8/
Med hjälp av tvång klarar man i Hasselakollektivet åtta av tio nedknarkade ungdomar. /se 77:14/
Alkoholpolitiken i historisk belysning. /se 74:15/
Radikalt grepp på missbruksproblem i ungdomsmiljö. /se 74:16/
Tvång behövs för att få knarkaren på fötter. /se 77:12/
Ett nytt perspektiv på psykiatri? /se 72:13/
Ett missvisande referat i narkotikafrågan. /se 73:6/
Skyldighet att behandla kontra rätten att knarka. /se 77:5/
Ett genmäle till Kerstin Vinterhed. /se 74:7/
Några kommentarer till Sandhamnsligans fall. /se 75:13/
Popradikala fadäser. /se 76:9/
Hur ska vi ta itu med narkotikamissbruket? /se 77:20/
Insändare och brev till Aftonbladet. /se 77:21/
Serafen som avgiftningssjukhus? /se 77:9/
Människa, medel, miljö och marknad — några synpunkter på rusgifternas politiska ekonomi. /se 78:13/

Rec m m: AB 10/3. FP 7/4. Folket 8/4. DN 11/4. Bar, OT 15/4. MSk 25/4. Expr 16/5. GP 25/5. VästerbF 8/9. Hbl 12/9. LtS 10/10. Ny Dag 24/1-79. Alkohol och narkotika 3:24-26. Clarte 6:30. Psykologi i teori och praktik 2:58-64. Socialförsäkring 4:27. Stridsropet 25:3. Tidskrift för Folkets Rättigheter 3:12-14. Blå Bandet 1979:2:4.

LäkT 1979:79:2773 (34). Nafr 6:52—54 (1979). Proletären 1980:6:12.

80:1 *Knark — aldrig!* Fall och fakta om narkotika och narkotikaskador. Tills m B Andreasson o U Hermansson. 68 s. Sober 1980.

Rec m m: Accent 17:13.

81:2 *Missbruk och missförstånd.* 198 s. Ordfront 1981.

Tid ang: Kommentarer till socialpolitikens bakgrund och funktion. /se 79:18/

Människan i dagens samhälle — några utslagningsmekanismer. /se 80:5, även 80:14 o 80:15/

Vad ska vi göra åt ungdomsbrottsligheten? /se 78:12/

Sjukdomsmodellen för alkoholism har lurat alla. /se 800

Socialministern, ledningsgruppen och drogpolitiken. /se 78:3, även 78:14/

Gör missbrukaren ansvarig! /se 78:5/

Narkotikapolitiken: Vad striden gällt och gäller. /se 78:6/

Utvidga inte det psykiatriska tvånget! /se 78:9 , även 78:18 o 79:13/

All makt åt läkarna! /se 79:11/

Vårdpolitiska missbedömningar. /se 80:2/

Ny lag om vård av missbrukare: Två steg tillbaka, ett steg framåt. /se 81:6, även 81:17/

Taktik och strategi i kampen mot narkotikabrottsligheten. /se 80:4/

RFHL och statsapparaten. /se 79:14/

Citatförfalskningarna fortsätter. /se 81:5/

Rec m m: SuT, SDS 26/5. GP 15/6. ÖP 7/7. GD 16/7. HD 7/8. Blå Bandet 6:4—5. Gnistan 31:4. Nafr 15:48—49. S 184—186 i *Människan på jorden*. Årsbok för kristen humanism 1982. Proprius 1982.

84:1 *Missbruk och motåtgärder.* Tills m J Hartelius. 175 s. Ordfront 1984

Tid ang: Prevention och kontroll av missbruksepidemier. /se 83:34/
Narkotikadebattens grundläggande missförstånd. /se 83:33. Ngf förk./

Narkotikapolitikens grunder. /se 81:19/

Narkotikapolitiska strategier. Tills m J Hartelius. /se 81:20/

Metadon löser inga narkotikaproblem. Tills m J Hartelius. /se 83:2/

Metadon — en förevändning för fortsatt missbruk. Tills m J Hartelius. /se 83:3/

Återför makten över missbruksfrågorna till folket. /se 82:8/

Narkotikakommissionen — en skiljeväg. /se 82:9/

Narkotikakommissionen — en svensk tragedi. /se 82:10/

Narkotikapolitiken avgör välfärdssamhällets framtid. /se 82:11/

Narkotikakommissionen flaggar iväg sista tåget. /se 840

Rec m m: DN 13/12 (1984). Folket 10/1. SLT 3/4. SDS 10/5. NA 27/6. BP 2/7. Clarte 4:78 (1984). LäkT 82:40. Motdrag 15:21. Social Debatt 3. Socialnytt 1. Socialt arbete 1.

84:2 *Vardagsbilder*. Från 30 års socialpsykiatrisk verksamhet. 246 s. Norstedts 1984. Talboksupplaga, Ljud- och Punktskriftcentralen, Stockholm 1985.

Tid ang: Oskar i eken. /se 82:13/
Sårsprit och natthärbärge. /se 82:15/
Pekkas rånarkompisar. /se 82:16/
"Dilletrumf". /se 82:17/
Sjukligt eldande. /se 82:18/
Förpassning med förhinder. /se 82:19/
Om brott och straff. /se 82:20/
En socialdemokrats död. /se 82:23/
Vrid åt kranen! /se 82:24/
Infödingar, svartskallar och dödsallar. /se 82:25/
Den sista hippens avsked. /se 82:26/
Bilismen i brottets värld. /se 82:27/
Vardagens upphöjda vansinne. /se 82:28/
På driven i Rom 1-2. /se 82:29—30/
Knark och politik. /se 83:7/
På driven i Stockholm. /se 83:8/
På den gamla stormens tid. /se 83:9/
En folkhemsmyt avskrivs. /se 83:10/
Farliga alkoholister 1-4. /se 83:11—14/
Minskad rättssäkerhet vid psykisk sjukdom. /se 83:15/
Knegare, knarkare och körkort. /se 83:17/
Takman, historien och metadonet. /se 83:18/
Bör mord förbjudas? /se 83:19/
En liten titt bakom rubrikerna. /se 83:20/
Cannabis förändrar världen. /se 83:21/
Hash och psyke. /se 83:22/
Historien om en förbannad hårnål. /se 83:23/
Oanträffbara döda själar. /se 83:24/
Historien om rökmaskarna. /se 83:25/
Visst har du varit psykotisk. /se 83:26/
Frontrapport från Kumla. /se 83:27/
Alkoholism är ingen sjukdom. /se 83:30/
Brå-chefens anekdoter. /se 84:15/
Metadonfrågan igen. /se 84:16/
Socialvårdens misär och massmedias. /se 84:17/
Apropå Brå-Svensson. /se 84:21/
Med falluckan i taket. /se 84:22/

Rec m m: Expr 13/9. GD, NSD 14/9. Bohusl, ÖP 15/9. SvD 18/9. EK 25/9. Folket 26/9. VästerbF 28/9. NvST 4/10. BK, KarK, ÖK 10/10. NorrbK 9/11. LtS 26/11. UNT 30/11. VLT 3/12. NoT 6/12. DN 13/12. VK 22/4-85. AB 7/7-85. Accent 1985:6. Alkohol och Narkotika

1985:3:40-41. Btj Sambindningen 1984/20. Förr och Nu 1984:4. LäkT 84:48:4549-4550. Polis-Tidningen 1984/9. Social Debatt 1985:1. Socionomen 1985/18. Svensk Polis 1984/11. Vi och vår landsbygd 1984:4:63. Äppet 1984:4:4-5,7.

Nils Bejerot om socialstyrelsen:
'Lerstuga för sorglösa amatörer'

Drogliberalismen är antiintellektuell och pseudohumanistisk. Den ursäktar och understödjer supandet och knarkan det och motarbetar på detta sätt alkoholistens och narkomanens försök att komma på fötter. Det skriver socialläkare Nils Bejerot, som här bemöter kritiken mot hans tidigare artikel om narkomanvården (DN 13/1).

.....

Nils Bejerot har alltid skrivit rakt och oskrymtat. I en DN-debatt 1977 med byråchefen Jan Ording, då chef för socialstyrelsens narkomanvårdsbyrå, påtalade Bejerot att styrelsens s. k. experter saknade grundläggande kompetens för vetenskaplig utvärdering av narkomanvården. Varken socialstyrelsen eller någon annan kunde då, eller senare, prestera en enda forskningsrapport som visar att frivillig behandling vid narkomani (av epidemisk typ) är bättre än ingen behandling alls. Därav Bejerots omdöme om socialstyrelsens narkomanvårdsbyrå som "Lerstuga för sorglösa amatörer". Kritiken medförde att byrån så småningom avskaffades, befattningshavarna fick andra arbetsuppgifter och funktionerna överfördes till annan enhet. (Artikeln ur DN 24.2.77)

3. Intervjuer och debatter m.m. i press, radio och TV 1968—1986

1968

- Narkotikamissbruket nationalepidemi. — UNT 4/2.
Om boken "Narkotikafrågan och samhället". — Aktuellt, TV1 7/2.
Två ansvariga för narkotikafiaskot. — GT 8/2.
Hur skall man kunna lösa narkotikaepidemin som drabbat Sverige? — Bakom rubrikerna, P1 9/2.
Ny debattbok om narkotika. -- TT, GD, NVb 9/2. BLT, BT, SÖ1T, VLT, Väv, ÖA, OP 10/2. NVb, NWT, UNT, YA 12/2. Bar, ELT, KarlsborgsT, MT, VvT 13/2. KrB, MSk 21/2.
Hirschfeldts polisanmälan en rökbomb, säger Bejerot. — Expr 17/10.
Regeringen omger sig med beskäftiga kläpare. — GT 15/12.
Narkotikaläget just nu. — Expr 26/12.
Narkoman vid ratten lika farlig som rattfyllerist. — AB 27/12.
Dagens segerherre vill göra ännu mer. — Expr 28/12.
Dr Bejerot redovisar sin syn på narkotikaepidemin. — Arbetaren 48:7.
Hirschfeldt ansvarig för galenskapen. Arbetaren 50:5.

1969

- Narkotika-pest truer fra Sverige. — Aftenposten, OSLO 7/2.
De unge narkomaner 10-doblet på tre år. — Politiken, KÖPENHAMN 24/2.
Knark-expert utsatt för kupp försök. — Expr 21/3.
Knarkbrot bot för narkomaner. — SvD 1/4.
Andra ronden i knarkfrågan mellan Bejerot och Hirschfeldt. — Arbetaren 1:7.
Ölet är farligare. — Vi Föräldrar 5:66.

1970

- Ungdomsgårdarna har fått roll av ölpubar. — SvD 13/5.
Nils Bejerot intervjuas om "psykisk ohälsa". — Psykologi 3, Skol-TV 28/5.
Swedish doctor warns on tolerante to drug problem — The Jerusalem Post 20/8.
Samhället totalt maktlöst. — GHT 30/8.
Narkotikamissbruket ökar katastrofalt. — DN 15/10.
Läkare skriver ut lyckopiller som sjukhus varnar för. — Husmodern 47:21.

1971

- Skandalöst dålig information om knark. — Dagen 15/1.
Missbrukare slipper lumpen alltför enkelt. — GT 15/11.
Samhället inne på katastrofkurs. — NT-ÖD 31/12.

1972

- Praktisk och politisk eftersläpning hinder. — NT-ÖD 7/1.
Narkotikakonferens i Strasbourg. — Nytt från medicinen, P1 2/4.

Hätsk debatt i opiattdödens spår. — Arbt 11/4.
Liberal politik ökar bruket av cannabis. — DN 14/4.
Knarkmissbruket ökar. — TT, Arbt, DN, SuT, SvD 13/8. Bor1T, GHT, LuT, LÖ, MoraT, PT, SP, ÖA 14/8.
Varje år dör flera småbarn genom sniffning. — KvP 20/8.
Vi skulle aldrig släppt honom från sjukhuset. — DN 5/9.
Världsberömd men okänd i Sverige vill ge oss en ny narkotikapolitik.
Västerbygden 13/10, VmN 19/10.
Läkarna är för lättlurade. — Året Runt 13:54.

1973

Knarkliberala socialvården bär ansvaret. — SvD 30/3.
Nils Bejerot intervjuas om narkomani. — Rapport, TV2 6/6.
Lagen hänger inte med. — GT, SvD 12/7.
Gisslan med snaror om halsen. Norrmalmstorg. — Expr 27/8.
Intervju om Norrmalmstorg. — Aktuellt o Extra Aktuellt, TVI 27/8, 28/8.
Banken — Norrmalmstorg. — Extra Eko, P1 28/8.
Nils Bejerot intervjuas om Norrmalmstorg. — Extra Rapport, TV2 28/8.
Bankdramat vid Norrmalmstorg över. — Morgoneko 2, P1 29/8.
Presskonferens efter Norrmalmstorg. — TT, NWT 30/8. OT 31/8.
Om Norrmalmstorg. — Kulturkvarten, PI 5/9.
Han var "doktor" vid Norrmalmstorg. — NoT 12/9.
Vad gjorde massmedia på Norrmalmstorg? — Bakom rubrikerna, TV2 20/9.
Mellanölets vara eller inte vara. — Kvällsöppet, TV2 29/10.
Psykofarmaka — lyckopillret som kan bli er olycka. Allers 29:55.

1974

Om Norrmalmstorg. — Kvällsöppet, TV2 19/3.
Intervju med Nils Bejerot. — Rapport, TV2 22/3.
Vi går mot vår tids största sociala skandal. — FK 23/3.
Viktigast att strypa tillgången. — Expr 3/6.
Hur känns det idag då? — AB 5/6.
Inga knarkare i Norrtälje 1930. — NoT 6/6.
Knarkdebatt. — Medan avgaserna lägger sig. P3 25/6.
Mjuka linjen världsberömd. Norrmalmstorgsdramat. — Arbt 20/8.
Massor av brott i heroinets spår. — SvD 2/10.
Alltför liberal samhällssyn björntjänst åt narkomanerna. — SvD 11/11.
"Kaparna var trevliga". — KvP 25/11.
Att bli gripen för ett brott ofta det bästa för narkomanen. — GP 27/11.
Haschrökning är som att kasta grus i datamaskin. — NN 30/11.
Hos yrkestjuvarna är det ett driftsmässigt behov att stjåla. — Pockettidningen R 1:74—77.

1975

100 läkare är själva offer för narkotika. — AB 11/4.
I ineffektiv ungdomsvård hjälper inga sniffare. — EnkP 23/6.
1 iingelsereportage blir domstolsaffär. — AB 7/12.

1976

/Debatt om Norrmalmstorg/ – BBC 29/2.
60 procent narkomaner av alla poliskunder. — Arbt 27/7.
Kristen omvändelse bästa medlet mot narkomani. — Dagen 3/9.
Socialstyrelsen inkompetent arbeta med narkotikafrågor. — LtS 26/10.
Många läkare på svenska sjukhus är narkomaner. — Lektur 39:4—5.
Besöket på Nålen stor och intensiv upplevelse. — Strandgården 9—10:3.

1977

Samtal kring narkotika och narkomani. — Uppdraget, TV 1 22/2.
Nu hotar narkotikan samhällets grundvalar. — GT 23/2.
Lagen om straff för knarkinnehav måste tillämpas. — SvD 5/3.
Narkomanvårdsdebatten. — Eko, P1 5/3.
Frälsning är absolut bästa boten för de "hopplösa" fallen. — Dagen 7/3.
Vi måste ställa krav på missbrukarna, annars riskerar vi vårdfrihet till döds.
— NT-ÖD 30/3.
Hur skall narkomanvården utformas? Öppen kanal, P1 31/3.
Heroinmissbruket. — Kvällsöppet, TV2 21/4.
Knarkliberalernas sista desperata försök. — SDS 19/11, GP 20/11.

1978

Problemen ökar varnar narkotikaexpert. — Dagen 15/2.
Jag är aldrig rädd — det ger inga poäng att skjuta en doktor. — AB 22/6.
Tvång eller frivillighet i narkomanvården? — HD 12/7.
Fascismens förstadium. — BLT 9/8.
I praktiken har vi fått en legalisering av langningen. — Accent 8:12—13.
Missbruk och missförstånd. — Folkets väl 6—7:16—19.
Popradikalismen har blivit vänsterns testfråga. — Studiekamraten 7:16—17
81:2.

1979

Ett sjukintyg kan köpas för pengar. — AB 18/3.
Knarkpolitiken på katastrofkurs. — SvD 19/11.
Botar Jesus alkoholister. — TV1 20/12.
Vanlig vård är inte nog för att göra folk av knarkare. — Gnistan 1:12—13. i
81:2.
Alla är överens: Dra i bromsen. — Se 28:5.

1980

Opinionen mot narkotikan kommer inte att kunna stoppas. — Västerort 6/2.
Intervju med Nils Bejerot om hasch. — Rapport, TV2 22/3.
Politikerna kan lätt hejda missbruket av droger. — Dagen 9/4.
Ämne i haschröken lika starkt som LSD. — SvD 27/4.
Bejerots recept mot narkomani — träna in ett nytt beteende. — Folket 2/8.
Du kan inte prata omkull en knarkare. — VästerBF 21/10.
Finns det en räddning. — Rikets affärer, TV2 11/12.
Vart går Italien? Legaliserat morfin — hasch åt turister? — Nafr 13:54—55.
Visst kan vi få ett slut på knarket — men det krävs hårda tag. — Saxons
veckotidning 17:8—10.

Liberal narkotikapolitik skapade fast brottslighet. – TT, Arbt, Bohusl, Bor1T, BT, DD, EK, FP, FK, Folket, GP, HN, HP, HD, JP, KinP, KrB, LaT, LEP, Lj, LuT, MT, MoT, NA, NSk, NSD, SkD, SP, SuT, SvD, SöN, Tre11A, Trollhättan, UNT, VimT, VärnT, VästerbF, VK, VD, YA, OC 12/1. DS, NT-ÖD, SLT, UNT 13/1. BP 17/1. i: 81:2.

Knarkmaffia på fängelserna? – Nattugglan, TV1 22/1.

Ersätt fängelse med tvångsvård för rattfyllerister. – TT, Dagen 24/1, BP, HD, KrB, SöN, VK 27/1. ÖP, OC 28/1, KK, SLT 29/1. Bohusl, GHT, SmD, SmT, TrT, VP 30/1. JP, VärnT 3/2. ELA, SP 5/2. MoT 9/2. NA 11/2. AT, Båb 12/2.

Ålskad och hatad. — Expr 4/2.

Nu seglar han i medvind. – VD 14/3.

Frivilliga vården funkar som rundsmörjning av bil. – TT, Dagen, Fal1T, SmD, SmT, TrT, VP 19/3. GHT, HP 20/3. JP 23/3. FP 25/3. SA, SmbT 27/3. AvT 28/3. NvST 2/4. NSk 21/4.

Nu måste vanligt folk säga ifrån. – Folket 25/3.

Hans ideer i medvind. – DN 9/9.

Mörka år. – Drog 37:11.

Missbruk – symptom eller orsak? – Liberal debatt 1–2:44–47. i: 81:2.

Kokainhärvan. – Se 6:20.

Metadon: En militär hemlighet som blev stridsfråga i svensk narkomanvård. – Socialnytt 3:5–6.

Professor Nils Bejerot om knarkeländet: En helt ny krigföring behövs mot narkotikan. – Svensk Polis 11:8–9.

1982

Nils Bejerot: Tvångslagen är dålig! – NSD 23/2.

Inget tvång trots lag: Socialarbetarna är vilsna! – VärmF 23/2.

Trots ny lag för narkomaner: Ännu har ingen tvingats till vård. – Arbt 24/2.

Nils Bejerot negativ till tvångslagen: Det måste till ett långsiktigt tvång. – Folket 24/2.

Debatt om förslag om utökad elektronisk bevakning av människor misstänkta för grov brottslighet. – Magasinet, TV2 2/3.

35 år efter första fredsoffensiven. Tron på fred enda möjligheten. Tills m Stig Claesson. – VK 18/3. SmF 19/3. ON, VvD 20/3.

Professor Bejerot drabbar stan. – DS 23/3.

Nils Bejerots beska medicin: Slå till mot knarkarna! – KvP 26/3.

Serie: På Tvären – Nils Bejerot. – TV1 14/7.

Diskussion om hasch med Bo Svensson, BRÅ. – Magasinet, TV2 9/11.

Nils Bejerot berättar om 30-talets Norrtälje. Sverige är ett land i förfall. – NoT 24/11.

Sprit och knark hotar demokratin. Politikens mod och vilja kan spela avgörande roll. – Landstingens tidskrift 6:10–15.

En annan socialistisk läkare: Nils Bejerot. – Motpol 2:25–26.

1983

Mer nytta än tio departement. SvD 19/4.

Verval van Nederland "stimuleert Zweedse kruistocht tegen, knark". – de Volkskrant 2/5.

Enkät om socialpolitiskt narkotikaprogram. – DN 14/6.

Nils Bejerot om bankdramat: Situationen var ofarlig för gisslan. – GP 22/8.

Låt missbrukarna få göra "samhällstjänst". – Västerort 3/11.

1984

Beroendebildning. – Kanalen, P1 24/2.

Professor Nils Bejerot: Politikerna kan inte tänka om. – LuT 8/5.

"Liberalen Carsten". Nils Bejerot bemöter Carsten Jensens synpunkter (Recension av "Vardagsbilder"). – OBS, P1 23/10.

Intervju med Nils Bejerot av Fritjof Haglund för programmet "1984". – P1 17/12.

Intervju i G C-O Claesson: *Bortom narkotikapolitiken*. – s 134-138, Carnegie Dokumentationsserie Nr 4 1984.

1985

Rundfråga om Kjetil Bruuns bok "Den goda fienden". – AB 30/3.

Nils Bejerot: Holländarna har tappat kontrollen. – Gnistan 25:19.

Sluta ursäktat brott. – Motdrag 15:14-15.

1986

"Svartenbrandt besatt av vapen". AB 3/6.

Enmansbataljonen. – Arbetaren 20:9-10.

Bejerot om kriminalpolitiken. Flummigt och trendigt. – "NU" 10:24-27.

"Dagens svenska socialpolitiska förhållanden kommer nog redan om några decennier att betecknas som kaotiska på gränsen till schizofrena."

Nils Bejerot i antologin Socialpolitik – i vems intresse? (1979).

4. Föredrag och medverkan vid seminarier och kurser 1968—1986

1968

Narkotikadebatt, ABF, Malmö. SDS 7/4. SkD 8/4.

Narkotikadebatt, Malmö fängelse. KvP 7/4.

Finlands svenska socialarbetares studiedagar, Mariehamn. Åland 28/5.

Socialtjänstemannaförbundets kongress, Göteborg. AB, Arbt, Bar, GHT, GP, NÅ, SmT, SvD, VD, YA, ÖSm 15/8. Folket 24/8. Kommunaltjänstemannen 458 (9).

Narkotikadebatt med F Hirschfeldt, Högersns Ungdomsförbund, Nässjö. DN, SvD 20/10. Bar, JP, SmA, SmD, SmF, SmT, TrP, TrT, VP 21/10.

Narkotikakonferens 25-27/11, Stockholm. TT, Arbbl, Arbt, Bar, BT, DN, GHT, NT-ÖD, SmF, TrT, UNT 27/11.

1969

Konferens om narkotika, Linköping. MoT, NT-ÖD, OC 13/1.

Om narkotika för värnpliktiga, Norrtälje. NoT 20/1.

Kriminalvårdskonferens, Stockholm. SvD 1/3. SvD 2/3.

Narkotikakonferens, Boden. DN, NorrbK, NT-ÖD, Nfl 10/3.

Om narkomani, Norrtälje. UNT 29/3.

Årsmöte för Jämtlands läns distrikt av Svenska Nykterhetsvårdsförbundet, Östersund. LO 12/4.

Konferens om narkotikamissbruk, Läns skolnämnden i Blekinge, Växjö. Sydöstran, Våb 21/4.

Folknykterhetens dag, Skansen, Stockholm. DN, GHT, NT-ÖD, NLidT, SvD 16/5.

Information om narkotika, Medborgarskolan, Rimbo. NoT 22/5.

Nordiskt ungdomsseminarium, Trondheim. UNT, VLT, ÖP 29/7. SKLAb 30/7. VnA 31/7. Hjt 1/8.

Narkotikan och samhället, Uddevalla. Bohusl, SkLAb, VD 15/10.

1970

Konferens, Sveriges Studerande Ungdoms Helnykterhetsförbund, Hellidens folkhögskola. FalT 3/1.

Narkotikamöte, Norsk Psykiatris Forening, Blakstad sjukhus. Aftenposten 28/2.

Motormännens Helnykterhetsförbunds kongress, Skellefteå. Arbt 12/7. Bor1T, NVb, NSD 13/7. VästerbF 14/7.

Nordisk alkohol- och narkotikakonferens, Sveriges Blåbandsungdom, Norrahammar. JP, SmF 23/11. JP, SmD, SmT, TrT, VP 25/11.

1971

Socialstyrelsen och narkotikaproblemen, Norrköping. FÖ 25/3. NT-ÖD 26/3.

Informationsmöte om alkohol och narkotika, Varberg. HN 16/4. HN 17/4.

Mental Health Week, Dublin. Puls International 8/5.
Alkoholpolitiskt seminarium, Wendelbergs folkhögskola, Mölnlycke. GHT, GP 24/7. SkD 7/8. Accent 19:14.
Björkhagens Ungdomsgård. Södert 10/11.
Kristna ungdomsorganisationer, Örebro. NA 15/11.
Polistekniska föreningen, Katrineholm. Folket, KK, NT-OD 17/12. SöN 18/12.

1972

Internationella narkotikahandeln, Folkets Forum. GP, SDS 11/6.
Nykterhetsrörelsens landsmöte i Stockholm. Dagen 22/9. Accent 19:4-5.
För klassombud i Enebykolan, Norrköping. FÖ, NT-ÖD 16/10.
Seminarium om narkotikafrågor för socialarbetare, Örebro. NA, OK 7/12.
Narkotikan och samhället, Moderata Samlingspartiets familjepolitiska kommitte och Medborgarskolan, Medborgaren 1-2:18.

1973

Om narkotikamissbruk, Norrtälje övervakareförening. NoT 26/11.
För skolfolk, socialvårdare och ungdomsledare, Samorganisationen för Alkohol-, Narkotika- och Giftupplysning, Göteborg. Arbt, GP, GT 6/12.

1974

Alkohol och narkotika — alkoholism och narkomani, Örebro Studentkår. KarK, OK 2/4. NA 3/4.
Konferens om narkotika, Skandia, Stockholm. Arbt, DN, SkD, SvD, UNT, VvT 18/10.

1975

Nykterhetsrörelsens Landsförbunds Landsmöte, Stockholm. HT, Hä1T 1/1.
JP, VärnT 4/1. Blå Bandet 10:1. Motorföraren 19:20.
Storforum, Universum, Umeå. VK 15/3. VästerBF 20/3.
Norrköpings Nykterhetsförbunds årsmöte. FO, NT-ÖD 17/3.
Studiedag om alkohol, narkotika och tobak, Hem och Skola, Enbyskolan, Norrköping. NT-ÖD 17/3.
Konferens om alkohol- och narkotikamissbruk, Göteborg. AB, GP 10/4.
Paneldebatt om alkohol och familjeterapi, Dramaten, Stockholm. SvD 1/6.
Konferens om narkotika och narkomani, ABF o Lunds övervakareförening. Arbt 2/12.

1976

Seminarium, Vasa. Hbl, Vbl, Österb 25/1.
Narkotikaproblem, Tessinskolan, Nyköping. FO, SöN 3/2.
Information om alkohol, narkotika och tobak, Föräldraföreningen, Huggarpsskolan, Tranås. TrT 27/3.
Rusgifterna och samhället, Wendelsbergs folkhögskola. GP 5/5.
Blåbandsungdomens riksmöte, Sigtuna. Dagen 29/6... Häll, HT 1/7. AliT, Gotl, NLidT, UNT 2/7. ELT, KK, MoT, SöN 3/7. YA, A 5/7. NVb 6/7.
Hos polisen, Sundsvall. DS, DN, SuT 21/10.
Konferens, Domarhagsskolan, Avesta. AvP, AT, DD, FP, SA 9/11.

1977

Psykiatriska föreningens höstmöte, Eskilstuna 28/1. EK, StrT 29/1.
Konferens, Gävleborgs Nykterhetsförbund, Bollnäs 6/2, HT, Hä1T, Lj, SK 14/
2. Blå bandet 3:11.
Studiedag om narkotika, Jämtlands Läns Landsting, Östersund 9/3. LO 10/3.
Narkotikafrågan och samhället, Vetlanda 15/3. SmF, SmT, TrT, VP 16/3.
Narkotikakonferens, Halmstads övervakareförening 21/3. Arbt, HN, HP
22/3.
Opinionsmöte tvång-frivillighet, RNS, Stockholm 25/3. DN 26/3. Drog
19-20:38.
Om tvånget inom socialvården, Socialhögskolan, Stockholm 29/3.
Kristna socialarbetare, Nälen, Stockholm 15/4. Dagen 16/4. GP 17/4. Hem-
mets vän 28/4.
Konferens ang nya rön om alkohol/knark, NSO, Malmen, Stockholm 20/4.
Konferens, Samorganisationen för Alkohol-, Narkotika- och Giftupplysning,
Göteborg 25/4.
Länsnykterhetsnämnden, Jönköping 11/5. JP. SmF, VärnT 12/5.
Nykterhetsanstalternas Förbund, Stockholm 23/5.
Diskussion med I Rexed om tvång-frivillighet inom socialvården. Stockholms
övervakareförening 26/5.
Studiedag, Gullmarsplans vuxengymnasium, Stockholm 27/5.
Kurs för regeringstjänstemän, Dar es Salaam, juni.
Studiedag, Alesund 3/10. Sunnmørsposten 4/10.
Edruskapsdagene, Bergen 4/10. Bergens Arbeiderblad, Bergens Tidende,
Morgenavisen 5/10. Folket 12/10.
Dalarnas Socialvårdsförbunds höstkonferens, Smedjebacken 27/10. BP, DD
28/10. AvT, Bor1T, LuT 29/10. SA 3/11. FP 4/11.
Laboratoriessistentföreningen, Stockholm 7/11.
Studiedag, Strömbackaskolan, Piteå 9/11. PT 10/11.
Studiedag, Gullbergsskolan, Malmö 2/12.
Narkotikafrågan och samhället, Länsstyrelsen och Högskolan, Växjö 14/12.
AT, Båb, Kronb, SP 15/12.
Opinionsmöte mot droger, FiB/K-Karlskoga 31/12.
Sjukskrivning och försäkringskassa. Föreläsning på läkarutbildningen,
Stockholm. Verdandisten 6:5.

1978

Forsa folkhögskola 13/2. HT, Hä1T 14/2.
Studiedag, Östanåskolan, Eksjö 8/3. SmD, SmF, SmT, TrT 9/3, VP 10/3.
Narkotikakonferens, Studieförbundet Vuxenskolan, Värnamo 1/4. VärnN
3/4.
Kristen nordisk socialarbetarkonferens, Nälen, Stockholm 14/4. Dagen 15/4,
EFS/Budbäraren 17:5.
Studiedag, Vårdyrkesskolan, Jönköping 10/5.
Narkotikakonferens, Lasarettet, Varberg 12/5. HN, HP 13/5. Ginsten 2:17.
FiB/Ks sommarläger, Mörtsjöåsen 8/8. BLT, KA, Sydöstran, Sö1T 9/8.
Socialstyrelsens konferens om sjukvårdspolitik, Sjudarhöjden, Sigtuna 21/8.
Studiedag, Rättspsykiatriska kliniken, Huddinge sjukhus, Stockholm 30/8.
Studiedag, Wendelsbergs folkhögskola, Mölnlycke 16/9.

Det norske totalavholdsselskabs ungdomsförbund, Oslo 31/10. Aftenposten 1/11. The Globe 4:15.

Alkoholdebatt, Vasalundsskolan, SoST 16/11.

Kriminalvårdskonferens, Umeå 16/11. NVb, VK 17/11.

Kurs, ALNA-rådet, Stockholm 30/11.

Kurs om alkohol och droger, socialförvaltningen, Solna 6/12.

Kina och drogerna, Svensk-Kinesiska Föreningen, Nacka 9/12.

1979

Narkotikakurs, RNS, Stockholm 3—4/2.

Norrköpings Arbetarförening, Norrköping 15/2. FO 17/2.

Möte om Gräsjökollektivet, Norberg. VLT 23/2. FP 26/2. AvT 27/2..

Länsnykterhetsförbundet, Ronneby 5/3. BLT, KA, Sydöstran, Sö1T 6/3.

Länsnykterhetsförbundet, Falun 7/3. Bor1T, DD, FK 8/3.

Om Kina, ABF o Svensk-Kinesiska Föreningen, Norrtälje 15/3. NoT 16/3. UNT 19/3.

Blå Bandet, Stockholm 25/3.

Göteborgs Arbetarkommun, Göteborg 29/3.

Missbruk – samhälle, Länsnykterhetsförbundet, Hudiksvall 9/4. HT, Hä1T, SK 10/4.

Debatt om missbruk, IOGT-NTO o FiB/K-Sala 18/4. SA, VLT 19/4.

Konferens om alkohol och narkotika, Länsstyrelsen o Hem- och Skola, Flämslätt 21/4. SLT 23/4.

Möte, RNS, Västerås 26/4. VLT 27/4. Accent 5:16.

Kollektivledarutbildning, socialförvaltningen, Visby 7/5. GA, GF, Gotl 8/5.

Studiedag, Vårdskolan, Umeå 16/5. VästerBF 17/5.

Narkomanvårdsseminarium, Forsa folkhögskola 11/6. HT, SK 12/6.

Nordisk lärarkonferens, Gjøvik 29/6.

Grundkurs, RNS sommarläger, Hassela 5/7.

SSUs sommarläger, Ransäter 12/7. VärmF 13/7.

Länkarnas dag, Blackeberg, Stockholm 11/9. Västerort 12/9. ELA, LEP 15/9.

Studiedag, Tollare folkhögskola 20/9.

Missbruksproblemen och samhället, Landstinget och Länsnykterhetsnämnden, Gävle 8/10. Arbbl, GD, SK 9/10. Hå1T, HT, Lj 10/10.

Narkotikafrågan och samhället, NBV, Vrigstad-Sävsjö 12/10, SmD 13/10.

Dalarnas socialvårdsförbunds höstkonferens, Smedjebacken. BP 28/10.

Konferens om framtidsfrågor, Ratio, Saltsjöbaden. LyP 9/11. Arbt 1/12. BP 6/12.

Kriminalvårdsseminarium, RNS, Örebro 24–25/11. NA 26/11.

Studiedag, Socialförvaltningen, Uppsala 28/11.

Länsnykterhetsförbundet, Luleå 3/12. NorrbK, NSD, PT 4/12.

Nordisk kriminalvårdskonferens, Älvsbyn 4/12.

Studiefremjandet, Karlstad 17/12. NWT, VärmF 18/12.

1980

Studiedag, Gullmarsplans vuxengymnasium, Stockholm 18/1.

Missbruk av alkohol, narkotika och frihet, Högskolan, Gävle 19/1. GD 24/1.

Lärardag, skolförvaltningen, Uppsala 11/2.

Psykiatriska kliniken, Trondheim 21/2.

Polis-skola-socialvård, Vänersborg 5/3. ELA 6/3.
Socialpolitiskt seminarium, ABF o Sandvikens arbetarkommun, Sandviken 8/3. Arbbl, GD 10/3.
Studiedag om dagens ungdomskultur, Tibro kommun 17/3. SkLAB, SkövN 18/3.
Konferens för skolsjuksköterskor, Svenska Hälso- och Sjukvårdens Tjänstemannaförbund, Stockholm 29/3. SvD 30/3.
FN-föreningen, Örebro 12/4.
Narkotikapolitisk konferens, RNS, Malmö 26/4. Arbt, SDS 28/4.
Debatt med Bengt Börjesson, Stockholms Universitet. DN 9/5.
Narkotikakurs, RNS, Stockholm 10/5.
Kurs för socialarbetare, TBV, Hedemora 20/5. FK, 21/5, DD, SätT, SDT 22/5. BorIT 23/5.
Studiedag, NBV, Karlstad 28/5.
Studiedag, Lärarhögskolan, Uppsala 30/5.
Alkohol- och narkotikapolitiskt seminarium, IOGT-NTO, Palermo 15/6.
VästerbF 28/8. SmD, SmT, TrT, VP 13/9.
Internationell konferens, New York 21/6.
Grundkurs, RNS sommarläger, Hassela 24/6.
Internationell konferens, Rom 2/7.
Konferens, IOGT-NTO, Folkets Hus, Stockholm 21/7.
Kurs Hasselakollektivet, Stensunds folkhögskola. SöN 26/7. EK 29/7. TrosT 31/7.
Clartes sommarläger, Åkersberga 15/8.
Fria teatergruppen i Kärrtorp, Reflexen, Stockholm 18/8.
Drogpolitiskt seminarium, Hellidens folkhögskola. Smal 2018. VvT 21/8. GF, Gotl 23/8.
Rektorskonferens, Länskolnämnden, Stockholm 24/9.
Internationell konferens, Inter-Protecta, Geneve 2/10.
Nordiskt kriminologmöte, Barnens O 3/10.
Studiedag i Åsö gymnasium, Länskolnämnden, Stockholm 6/10.
Studiedag, Hjälliboskolan, Göteborg 15/10.
Studiedag, Sjumilaskolan, Göteborg 16/10.
Drogpolitisk kurs, RNS, IOGT-NTO o FiB/K-Västerås. VvT 20/10.
Studiedag, Vårdskolan, Umeå 20/10.
Vuxenskolan, Visby 25/10.
Temadag om alkohol, Centerns Kvinnoförbund, Visby 26/10. GA, GF, Gotl 27/10.
Centralförbundet för Alkohol- och Narkotikaupplysning, Åsarna 27/10. LO 28/10. ÖP 29/10.
Lärardag, Järpen 28/10.
Lärardag, Östersund 29/10.
Studiedag, vårdutbildningen, Södertälje 4/11.
Söderhamns arbetarekommun 8/11. SK, Lj 10/11.
Studiedag, Nya elementar, Bromma, Stockholm 12/11.
Studiedag för speciallärarlinjen, Lärarhögskolan i Stockholm 13/11.
Alkohol- och narkotikasituationens utveckling i Norden. Blåbandisternas nordiska seminarium, Tidaholm. SkLAB 18/11.
Distriktsläkarkurs, Värnamo 19-20/11. SmF 20/11.

ALNA-gruppen, Karolinska sjukhuset, Solna 26-27/11.
Distriktssköterskekurs, Nordendalsskolan, Solna 10/12.

1981

Studiedag för lärare, Moraparken, Mora 21/1. MoraT 23/1. FK 24/1.
Seminarium om kyrkorna i framtidens drog-Sverige, DKSNDagen, Stockholm 22/1. Folkets väl 2:8. Missionsbaneret 5:7. Vår kyrka 7:16.
Alkoholpolitiskt seminarium, Ungdomens Nykterhetsförbund. SvD 16/2.
Lärardag, Skärholmens gymnasium, Stockholm 18/2.
Studiedag, Träkvista arbetarekommun, Svartsjö 28/2.
Antidrogvecka, Skövde 2/3. MT, SkLA SkövN 3/3. Skbb 6/3.
Personaldag, Kriminalvårdsstyrelsen, Norrköping 6/3.
Årsmöte i Föreningen Styresmän o Assisterter vid Kriminalvårdsanstalter, Norrköping. NT-ÖD 9/3. SvD 10/3. Kriminalvården 3-4:22-23.
Temadag i Rikskampanj mot alkoholfaran, Mönsterås 9/3. Bar, ON, OT, VVD, OSm 10/3.
Konferens, Länsskolnämnden, Borås 10/3. BT 11/3.
Missbruk av alkohol, narkotika och frihet, Polisföreningen, Klippan 11/3.
HD, NvST 12/3.
Skånes Juristförening, Hälsingborg 1113.
Studiedag, Oxelösund. SÖN 19/3.
Studiedag, Lärarhögskolan, Mölndal 19/3.
Studiedag, Lärarhögskolan, Jönköping 22/3.
Om droger och missbruk, Länsnykterhetsförbundet, Jönköping 22/3. JP, SmF 23/3.
Studiedag, skolsköterskor, Stockholm 3/4.
Seminarium, ABF, Lindesberg 11/4. BP, ÖK 13/4. LuT 18/4.
Centrum för psykosocialt arbete, Stockholm 22-23/4.
Socialpolitiskt seminarium, Socialdemokratiska Högskoleföreningen, Uppsala 25/4. UNT 27/4.
Studiedag, Skärholmens socialbyrå, Stockholm 29/4.
Företagsläkarkonferens, Stockholm 7/5.
Konferens, RNS, Oslo 9-10/5.
Studiedagar, socialförvaltningen, Kiruna 17-19/5.
Missbruk av alkohol, narkotika och frihet, konferens på Sätters sjukhus, SDT 22/5.
Studiedag, Lärarhögskolan, Stockholm 26/5.
Grundkurs, RNS sommarläger, Gamleby 22/6. VvT 23/6. Bar, OT 24/6. VvT 25/6. VvT 29/6.
Blå Bandets rikskonferens, Löfvånger 4/7.
Bejerot kräver hårdare tag mot narkotika. IOGTs internationella kulturkonferens. TT, AT, Bar, Bor1T, BT, Båb, DN, Enkp, EK, GP, HT, HåIT, KK, SK, LuT, LO, NA, NT-ÖD, SLT, SDT, UNT, VD, YA 22/7. HD, KK, MoraT, SuT, VärnT 23/7. NorrbK 24/7. MT 30/7.
Hasselakollektivens sommarläger, Stensund 23/7.
Studiedag, socialförvaltningen, Vadstena 29/9.
Temadag om alkohol, narkotika och tobak, Ostraboskolan, Uddevalla 9/10. UP 15/10.
Konferens, Hem- och Skola, Hässleholm 15/10.

Internationell konferens, Inter-Protecta, Lissabon 30/10.
Studiedag, speciallärlinjen, Lärarhögskolan, Stockholm 4/11.
Grundkurs, RNS, Malmö 7-8/11.
MHFs ordförändkonferens, Arlanda, Märsta 21/11.
Heimdals debattkväll. Tidskriften Heimdal 6:8.

1982

Seminarium, Luleå kommun o RNS, Luleå 20–21/2. NSD 22/2.
Debatt om missbruk, Sundsvall 23–24/2. DS 27/2.
Föredrag vid Armens Hundskola, Sollefteå 23/3. VnA 24/3. Arbt, GP, KK, KrB, Msk, NoT, NT, SDT, SkD, SkLA, SkövN, SmD, SmT, SätT, TrP, UNT, VvT 25/3. KP, VimT, VmF 26/3. NSk 29/3.
Konferens om droger, Sundsvall 24-25/3. DS, SuT 25/3. DS 26/3.
Ett beriktigande om knark och skogsröjning. TT 1/4. MSk, ProvD, Vvt 1/4.
Föreläsning, Kristianstad 4-5/11. KrB, NSK 5/11.
Efter Magasinet TV2 9/11. Arbt, Expr 10/11. SöN 12/11. Bohusl, SvD 13/11.
SmD, SmT, TrT, VP 15/11.
Föreläsning, Norrtälje 22/11. NoT 23/11. Not 24/11. NoT 26/11.
Konferens. Eskilstuna 14-15/12. EK, Folket 15/12. Folket, SöN 16/12.

1983

Lions, Göteborg. GP 16/1.
Drogpolitisk konferens, Uppsala 26/1. UNT 27/1.
Konferens om alkohol och narkotika, Katrineholm 2/3. KK 3/3. Dagen, NA 4/3.
Kokainet kommer. TT 19/4. AT, Báb, DN, FK, Folket, KP, LtS, NA, NT, NVb, NvST, NWT, OT, SkD, ST, SvD, Sydöstran, Trella, VimT, VK, VästerbF, VVD, VvT 20/4. Arbt, SDS, VD 21/4, LaT 18/6.
Folknykterhetens dag, Linköping 12/5. BLT, BT, FP, FÖ, JP, KarK, NT, NVb, OK, ST, SÖLT 13/5.
Grundkurs RNS' Sommarläger 7-12/8. DS VnA, SuT 9/8. DS 12/8. DS, SuT 13/8. SuT 13/8. SuT 16/8.
Narkotikadag, Eskilstuna 14/9. EK, Folket, KK, SN 15/9. Sörmlandstinget 5.
Lions, Östersund 7/10. LÖ 7/10. LÖ, ÖP 8/10.
Skolförvaltningens temadag Ungdom–Livsstil–Droger, Göteborg 17/10. Arbt Väst, GP, GT 18/10. Skolhorisonten 11:8–10. Referat av Rolf Svensson. Stencil. 13 s.
Konferens i Folkets Hus, Ludvika. BP, DD, LuT, 8/11. BP 9/11. DD, LuT 10/11.
Tvådagarsutbildning för personal och interner, Kumlaanstalten 30/11–1/12. KarK, NA, ÖK, 1/12. NA, OK 2/12. SvD 4/12.
Seminarium kring "Haschboken", Stockholm. DN, SvD 4/12. Blå Bandet 19/12.

1984

Folknykterhetens dag, Upplands Väsby 31/5. TT, NSk, SkD, UNT 1/6.
Folknykterhetens dag, Uppsala 31/5. UD 24/5. UD 7/6.
Grundkurs, RNS, sommarläger, Sundsvall 16–22/6. SuT 18/6.
Tal vid opinionsmöte mot narkotika på Sergels Torg. TT 12/9. DN, NSk, PT 12/9.

Studiedag för lärare, Hagaskolan, Norrköping 5/11. NT, FO 6/11.
FiB/Ks höstfest, Norrtälje. NoT 6/11.

1985

Staff-meeting vid Långbro sjukhus 10/1.
Studiedag för andra årskursen vid journalisthögskolan, Stockholm 13/3.
RNS-kongress, Norrköping 16-17/3. FÖ 18/3.
Föreläsningdag för Rikspolisstyrelsens narkotikakurs, Polishögskolan Ulriksdal 21/3.
Föreläsning vid FMNs årsmöte, Stockholm 24/3. MoT 28/3.
Studiedag för RNS-kurs, Karolinska institutet, Solna 13/4.
Debatt med Kertil Brunn, 16/4. Alkohol och Narkotika 4, LäKT 18:1640.
Kurs för nordiska läkare. Stockholms universitet. Socialstyrelsen Stockholm 17/4.
Föredrag inför Nordiska rådets narkotikapolitiska kurs i Rönne 23/4.
Föreläsning vid PRIDE:s årsmöte i Atlanta, Georgia, 26/4.
Studiedag för skol- och behandlingspersonal, Mölndal 8/5.
Studiedag för gymnasieelever, Mölndal 9/5.
Grundkurs i narkotikakunskap för RNS' sommarläger, Uskavi 12-16/8.
Tre kurser för regeringsfunktionärer på Jamaica i arr av PanAmerican Health Organization, Kingston, Mendeville o Montego Bay 21/8-79.
Studiedag för högstadielever vid Lagmansskolan, Mjölby 8/10. OC 9/10.
Studiedag för gymnasieelever, Eksjö 9/10.
Föredrag vid Sjunde Berzeliuskomposiet, "The Brain Reward Systems and Abuse", Göteborg 17-18/10.
Föredrag vid Svenska Carnegie Institutets kokainseminarium, Wennergren Center, Stockholm 21/10.
Föreläsning vid Vattenfalls alkoholseminarium för personaladministrativa funktionärer och arbetsledare i Norrbysalen, Råcksta, Stockholm 22/10.
Studiedag i Katedralsskolans aula för lärar- och behandlingspersonal, Skara 5/11.
Studiedag för Rikspolisstyrelsens polischefskurs, Ulriksdal 7/11.
Föreläsning för personal vid Stadshagsgården, Stockholm 14/11.
Föredrag vid konferensen "Ingripande och påföljder", Stockholm 17/11.
Föreläsning för Södermanlands Juristförening, Nyköping 20/11. Folket 21/11.
Möte på Kungsörstorp, Kungsör 21/11. AT, Båb, EK 22/11. Folket 23/11.
Tvådagarskurs för sjuk- och socialvårdspersonal, lärare, övervakare, etc, Skellefteå 25-26/11. VästerBF 23/11. NVB, VästerBF 26/11. NVb, VästerBF 27/11.
Studiedag för lärar- och behandlingspersonal, socialarbetare och fackliga funktionärer inom Gävle kommun, Gävle 10/12.
Föredrag för Gävles LO-sektion, Teatern, Gävle 10/12.
Staff-meeting vid Nacka sjukhus, Nacka 3/12.
Föredrag vid "First World Congress of Drugs and Alcohol", Tel-Aviv, 15-19/12.

1986

Studiedag för personalen vid sjukhuset, Bollnäs 22/1.

Studiedag för universitetspersonal, Samhällsvetarhuset, Umeå 20/3.
Tvådagarskurs för Förbundet mot Alkoholskador, Härnösand 8-9/4.
Tvådagarskurs för Vårdskolan, Umeå 15-16/4.
Tvådagarskurs för behandlingspersonal vid Kungsörtorp och Karolinergården, Herrfallet, Arboga 22-23/4.
Studiedag för Lions Club och Studieförbundet Vuxenskolan, Kristinahallen, Falun 22/5. FK 21/5.
Föredrag vid LP-stiftelsens internationella konferens på Nalenpalatset, Stockholm 23/5. Evangelii Härold 21:12-13.
Föreläsning vid International Police Association 's kurs i narkotikapolitik vid Informations- und Bildungszentrum, Schloss Gimborn, Marienheide 26-27/5.

Under mer än tjugo års tid har Nils Bejerot landet runt hållit över hundratalet en- eller tvådagarskurser i drogfrågor med i genomsnitt 350 deltagare från sjukvården, socialvården, kriminalvården, polisen, skolväsendet och andra samhällssektorer. Bilden är från en kurs den 23 november 1985 på Teatern i Skellefteå. Foto: Roine Sandlen.

5. Ett urval litteratur om Nils Bejerot

A. Skrifter

Carpelan, L o Österman, T: Åsiktsgrupperingar i narkotikadebatten och deras framträdande i TV 1965–1967. Journalisthögskolan, Göteborg. Stencil. 42 s + Bil 15 s. 1970.

Claesson, Göran C-O: Bortom narkotikapolemiken – debattörernas syn på narkotikafrågan när de inte polemiserar i massmedia. Svenska Carnegie Institutet. Carnegie Dokumentationsserie Nr 4. 175 s. 1984.

Gillegård, L: Socialhögskolorna och drogmissbruket – en granskning av hur undervisningen bedrivs på sociala linjen. Statsvetenskapliga institutionen, Stockholms universitet. 1986.

Hartelius, J: Teorier om narkotikamissbrukets etiologi – en vetenskapsteoretisk pilotstudie. Göteborgs Universitet, Avdelningen för vetenskapsteori. Rapport Nr 81. 71 s + Bil 5 s. 1976.

Johansson, I: Narkotikadebatten 1945–1965. Riksdagsdebatt och pressdebatt. Uppsala Universitet, filialen i Orebro. 3-betygsuppsats i Statskunskap. 54 s + Bil 13 s. Vårterminen 1970.

Konsten att bekämpa människor. Åberg, J (red). 230 s. Liber 1977.

Malmstedt, J: Debatten om drogerna. En studie av bakgrund till och struktur i pressens behandling av alkohol- och narkotikafrågan 1960–1970. Stencil. 96 s + Bil 17 s. 1975.

Molin, L: Korset. ALBA 1982.

Rexed, I o Wickberg, N: En diskussion av vissa punkter i dr Nils Bejerots avhandling "Narkotikamissbruk och narkotikapolitik". Stencil. 25 s. 1974.

Åberg, J: "Smittspridningsteorin" – implikationer och komplikationer. En vetenskapsteoretisk studie av Nils Bejerots "smittspridningsteori". Umeå Universitet. Uppsats i Vetenskapsteori. 42 s 1975.

B. Tidnings- och tidskriftsartiklar

Nils Bejerot, socialläkare med åsikter. – DN 18/11-66.

Nils Bejerot, 47 år, läkaren som anklagar kollegerna för narkotikamissbruk. – AB 15/8-68.

Hr Bejerots korståg. – DN 24/8-68.

Dr Bejerot intervenerar. – DN 11/9-68.

Socialläkare polisanmäld. – Expr 15/10-68.

Narkotikafejden. – DN 24/10-68.

Smutskastning gav resultat. – Expr 29/10-68.

Knark. – Pockettidningen R 1973:4.

Bejerots disputation. – DN 5/6-74.

"11 ... och så åter till Norrmalmstorg". – Pockettidningen R 1974:1.
 "Till slut erkänner man vad som helst". – Pockettidningen R 1975:4.
 Nej, Nils Bejerot. – DN 27/1-77.
 Bejerot, forskningen och verkligheten. — DN 20/5-77.
 Polisläkarförfalskningen. – AB 6/12-77.
 Stoppa Bejerötan! – Expr 16/5-78.
 Konsten att bekämpa Bejerot. – Drog 1978:23:28.
 Festen är slut nu! – Vigör 1978:3:11.
 Bejerot är ologisk. – DS 12/4-79.
 Bejerötan sprider sig. – DS 24/4-79.
 Forskare kräver professur åt Bejerot. – DN 17/11-79.
 Den nya konservatismen. – Socionomförbundets Tidskrift 1979:14:8-11.
 Vulgär borgerlig människosyn. – Verdandisten 1979:9:5-7.
 Låt er inte duperas av professor Bejerot! – VärmF 3/6-80.
 Förlåt mig, Nils! – Gnistan 1980:48:2.
 Bejerot måste avslöjas! – AB 24/1-81.
 Bejerots ideer är inte fascistiska. – BP 6/5-81.
 Bejerot har inte fått rätt – DN 11/9-81.
 Idolen Thunders och Dr Bejerot. — DS 25/3-82.
 Hör på Bejerot! — GP 10/7-82.
 Bejerot och politikerna. – GP 18/7-82.
 Bejerots dunster. – Slå tillbaka! 82:6:6-8.
 1982 års viktigaste opinionsbildare i Sverige. – Den Svenska Marknaden
 82:7—8/11.
 Falsk folklighet, kvinnoförakt och antiintellektualism bakom angreppen mot
 socialarbetarna. – Socionomen 83:3:4-5.
 Nytt svenskt prästerskap? – FK 2/7-84.
 Socialchefen i Skövde till attack mot drogbekämpare: "Bejerot sprider irrlä-
 ror som bryter mot lagen". – SkLA 10/11-84.
 Totalattack mot knarket. – NorrbK 14/11-84.
 Bejerot gör rent hus. – UNT 30/11-84.
 Aras den som äras bör. – SöN 18/12-84.
 Olika vägar in i och ut ur narkotikamissbruk. – Alkohol och Narkotika
 84:8:12-19.
 Mitt främsta misslyckande i Medborgarskolan. – Tidsspeglern 84:6:26-28.
 Det handlar om läkaretik och samhällssyn, Nils Bejerot! – GT 25/11-85.
 Som en berusad papegoja. – SvD 20/2-86.
 Charlatan i vården. – SvD 20/2-86.
 Grönwall om Bejerot: Virrig och töntig. – SvD 21/3-86.
 Det drar kallt kring Gertrud Sigurdsen. – Socialt Arbete 1986:2.

Alfabetiskt register

Sammanställt av Anna-Stina Eklund

- A comparison of the effects of cocaine and synthetic central stimulants. 70:13
A Swedish heroin addict. 75:4
A ten year follow up of 280 cannabis smokers and sniffers of solvents in regard to escalation to intravenous abuse of drugs. Paper presented at the First Congress on Drugs and Alcohol. Tel Aviv 1985. 85:43
A theory of addiction as an artificially induced drive. 70:30, 72:6
A theory on the nature of addiction. 70:30
ABF-kursen igen. /Replik t J. Ording/. 69:46, 70:3
Addiction — an artificially induced drive. 69:1, 72:1
Addiction and society. 68:1, 70:1
Addiction: Its nature, spread and treatment. 71:5, 71:7
Addiction to pleasure: a biological and socialpsychological theory of addiction. 80:12
AIDS – en fråga om kontroll och prevention. 86:17
AIDS, knark och sprutor. 85:20
Aktuell toxikomaniproblematik. 65:2, 70:3
Aktuell toxikomaniproblematik. 65:2, 66:6, 70:3
Alkohol och droger i blod och urin; 100 konsekutiva fall av stockholmspolisens arrestantklientel. 71:8
Alkohol och droger i blod och urin i 142 fall misstänkta för rattonykterhet. 73:8
Alkohol och farlighet. En typologisk översikt. 76:6, 78:1
Alkoholen i mikro- och makroperspektiv — några kulturanthropologiska och historiska synpunkter. 76:7
Alkoholism är ingen sjukdom. 83:30, 84:2, 84:14, 84:39
Alkoholpolitiken i historiskt perspektiv. 74:15, 78:1
Alkoholproblem i Tanzania. 77:17
All makt åt läkarna! 79:11, 81:2, 84:25
Amphetamine use, abuse and addiction. 71:9
An epidemic of intravenous drug abuse studied in arrestees in Stockholm 1965—1970 and compared to changes in drug policy. 71:18
An epidemic of phenmetrazine dependence — epidemiological and clinical aspects. Report requested by the Swedish Committee on International Health Relations. 68:23
Antabus och alkoholism. 70:10
Antiknarkdag i landets skolor i morgon /förfs rubrik: Skolöverstyrelsen informerar om narkotika./ 69:13, 70:3
Apropå Brå-Svensson. 84:2, 84:21
Arvid Rundberg och ljustet från öster. 80:6
Att behandla "behandlingsresistenta". 69:39, 70:16
Att förebygga och bekämpa missbruksepidemier — en nödvändighet för välfärdssamhället. 83:34, 84:41

Att förstå narkomani. 68:21
 Avvisa rätten att supa ihjäl sig. 82:4

Bakom debattrubrikerna. 85:27
 Barn – serier – samhälle. 54:1, 55:1, 81:1
 Basic principles for the treatment of drug addiction. 68:2, 70:15
 Behandling av narkoticamisbrukere og sniffere (istedet for eller som supplement til straffesak). Föredragsrubrik: Narkomanins natur, spridning och behandling. 71:7, 71:12
 Behandlingsansvar och social kontroll vid beroendetillstånd. 85:34
 Behöver vi folksocialister? 63:1
 Bejerot (skriftlig intervju). 69:38
 Bejerot felaktigt citerad i norsk bok om psykiatri /förfs rubrik: Narkotikamissbruket är åter i snabbt stigande/. 72:4
 Bejerot och utvisningsaffären: Har tidningarna blivit domstolar? 85:8
 Bejerot om kommissionen: Sista tåget i narkotikafrågan? 84:3, 84:36
 Bekänn din last! 80:7
 Beroendebildningens dynamik. 77:18, 78:1, 85:35
 Beroendetillstånd – kliniska och teoretiska synpunkter. Addiction – clinical and theoretical considerations. 85:36
 Beskäftiga klåpare /förfs rubrik: Intervju i narkotikafrågan/. 68:12, 70:3
 Bevare oss för knarkhelgon! /förfs rubrik: Haschbruket, LSD-kulten och den kemiska religionen/. 67:1
 Bevare oss för trospsykiatri! /förfs rubrik: Psykiatrin och psykosmedlen/. 85:6
 Bildband om narkotika. 74:19
 Bilismen i brottets värld. 82:27, 84:2
 Bilregistret blir hemligt. 86:4
 Brev. /förfs rubrik: RFHL och verkligheten. 74:13
 Brott skall inte löna sig. 81:8
 Brå-chefens anekdoter. 84:2, 84:15
 Bör blodgivare betalas? /förfs rubrik: Hepatit, blodgivning och givarersättning/. 68:16, 70:3
 Bör mord förbjudas? 83:19, 84:2

Cannabis förändrar världen. 83:21, 84:2
 Cannabisextrakt. Sakkunnigutlåtande till hovrätten för västra Sverige. 84:42
 Chaplin och jag. 86:13
 Citatförfalskningarna fortsätter. 81:2, 81:5
 Contagious forms of addiction. 71:17
 Contributions to the discussion. Symposium arranged by the Swedish Committee on International Health Relations: Abuse of central stimulants. 69:47, 69:48

Den danska Sundhedsstyrelsens narkomanregister. 67:7, 68:1
 De anonyma dödsannonserna. 69:12, 69:44
 De grova narkotikabrotten är allvarligare än exempelvis rånmord. 69:23
 Debatten om narkotika i Läkartidningen /förfs rubrik: Läkartidningens narkotikapolitik/. 68:14

- Den besvärlige hovrättsassessorn 1. 84:23
 Den besvärlige hovrättsassessorn 2. 84:24
 Den besvärlige hovrättsassessorn 3. 84:26
 Den nya tvångslagen: Läkarna tar över – missbrukarna betalar!. 78:9, 79:13, 79:19, 81:2
 Den siste hippies avsked. 82:26, 84:2
 Den största missbruksepidemin. 72:2, 73:19, 74:23
 Det genetiska arvet skapar inte alkoholism. 84:7
 Det bästa hos människan. 82:36
 Det kulturella förfallet – ett hot mot vårt nationella oberoende. 81:24
 Det politiska förfallet. 79:3
 Detaljgranskning av några sidor ur ABF-boken. 70:3, 70:22
 Detta är narkomani /förfs rubrik: Grundläggande narkotikakunskap/. 69:4
 Die Epidemiologie der Jugendnarkomani. 76:8, 78:1
 Difficulties of effective treatment. 69:4, 69:31
 "Dilletrumf". 82:17
 Discussion. /Drug dependence – Treatment and Treatment Evaluation, Skandia International Symposia./ 75:7
 Diskussionsinlägg beträffande nya bantningsmedel med centralstimulerande effekt. 63:2
 Diskussionsinlägg vid Läkarförbundets riksmöte i Linköping 1963 /förfs rubrik: Läkemedlens marknadsföring/. 63:3
 Diskussionsinlägg vid XIV:e Nordiska psykiaterkongressen i Göteborg 1964. 64:1
 Dokument som monument och instrument. 64:3
 Dr Bejerot och anmälningarna. 69:3
 Dr Bejerot och knarkaffischerna. /förfs rubrik: Beriktigande angående "dödsannonserna" /. 69:12
 Dr Bejerot och knarkdebatten. /förfs rubrik: Beriktigande. 70:11, 70:12
 Dr Nils Bejerot svarar i narkotikafrågan. 67:2
 Draksådd full av oegentligheter. 79:2
 Drogtoleransens relation till drogeroendet. 86:8
 Drug abuse and drug policy. An epidemiological and methodological study of drug abuse of intravenous type in the Stockholm police arrest population 1965-1970 in relation to changes in drug policy. 74:1, 75:1
 Drug abuse treatment report from Sweden. 77:10
 Drug free versus free drugs. 80:13
 Drug policy and the prevalence of drug abuse. 75:8
 Dränerna narkotikaträsket viktigaste motåtgärden. 71:10
 Dödligheten kommer att öka kraftigt. Sveket mot missbrukarna. 79:5
 Dödsolycksfallen i Sverige med särskild hänsyn till olycksfallen i barnaåldern. I Äldre svensk olycksfallsstatistik 1776-1910. 55:2, 55:6
 II Drunkningsolycksfallen under åren 1911-1950. 55:2, 55:7
 III Trafikolycksfallen under åren 1911-1950. 55:2, 55:8
 IV Dödsolycksfall av annan typ än drunkning och trafikolycksfall under åren 1911-1950. 55:2, 55:9
 Dödsolycksfallen 1911-1950. 55:2. 55:11
 Eftermiddag på Operabaren. 84:34

En bra målsättning – men helt orealistiska åtgärder! 78:3, 78:14, 81:2
 En debatt om klipparkiv. 55:3
 En dialog. 68:20
 En farlig "konserveringsmetod". 54:5
 En film i rätten tid! Om Janne Mattssons film Gräset 85:32
 En folkhemsmyt avskrivs. 83:10, 84:2
 En grotesk karikatyr, Birgitta Stenberg! /förfs rubrik: Myterna om knarkmyterna/. 73:5
 En hård dom över en oförmögen samhällsapparat. 81:11
 En liten titt bakom rubrikerna. 83:20, 84:2
 En mycket bestämd protest. 85:33
 En måttlighetsdrickande nykterhetsrörelse början till slutet. 78:21, 78:23
 En opinion mot narkotikamissbruket! 69:4, 69:10
 En romantiker i samhällsdebatten. 80:10
 En smula om Stalin. 65:1
 En social katastrof. 80:3
 En socialdemokrats död. 82:23, 84:2
 "En systemproducerad ökning av drogproblemen". Missbedömningar ökade missbruket. 80:2, 81:2
 En ursäkt, Gabriel Romanus! 82:3
 En värld i svartvitt. 54:4
 Enkät till den svenska läkarkåren om läkemedelsreklam och informations-spridning inom kåren. 63:4
 Epidemibegreppet i narkotikadebatten. /förfs rubrik: Vad är en narkotikaepidemi?/. 69:21, 70:3
 Ett alternativ till motorväg. 65:6
 Ett dödligt hot. 81:18
 Ett enkätsvar från Bejerot. 84:13
 Ett genmäle från Nils Bejerot. 74:7, 78:1
 Ett nytt perspektiv på psykiatrin? 72:13, 78:1
 Ett praktiskt förslag angående läkemedelsinformation. 57:2
 Ett svar till Bror Raxed. 76:10
 Ett välfärdssamhälle bryts ned av enfald och opportunism i symbiotisk för-ening: Sista tåget har gått i narkotikafrågan. 84:1, 84:3
 Evaluation of treatment of drug dependence – premises and principles. 75:7, 75:9
 Exposure factors in drug use, abuse, addiction. 78:20

 Fakta om narkotika och narkomani. 77:16
 Faktagranskning i narkotikafrågan. 68:24, 70:3
 Fantasier om narkotika. 76:2
 Farliga alkoholister 1. 83:11, 84:2
 Farliga alkoholister 2. 83:12, 84:2
 Farliga alkoholister 3. 83:13, 84:2
 Farliga alkoholister 4. 83:14, 84:2
 Farlighetsbedömning av kokain och kokainmissbruk. 83:32
 Fel av Aftonbladet. 68:4
 Fel kung far till Wilhelm. 86:14
 Fem huvudtyper av toxikomani. 65:2, 66:3, 70:3

Fetma – en kultursjuka! 77:11
Flow analysis – A quick and simple method of following changes in the rates of intravenous drug abuse in society. 75:10
Folkrörelse mot liberalismen. /förfs rubrik: Narkotikadebatten - vad striden gällt och gäller i dag/. 78:6, 81:2
Folkrörelsernas insats avgörande. 55:4
Fortlöpande kartläggning av intravenöst medicinmissbruk bland polisklientelet i Stockholm. 67:12
Fortsatt kritik mot metadonet: ' En förevändning för fortsatt missbruk ". 83:3, 84:1
Frivillighet och tvång i behandlingen av alkoholister och narkomaner. 75:5, 77:18, 77:19, 78:1
Frågan om alkoholismens behandling. 74:5
Frontrapport från Kumla. 83:27
Fröding och jag (1). 86:18
Fröding och jag (2). 86:19
Fysiska, psykiska och sociala konsekvenser av användning av cannabis och frågan om legalisering av försäljning och användning av marijuana. 73:13, 73:17
För en frivillig kriminalvård! 85:18
För en ny kriminalpolitik! 85:19, 85:37
Fördjupad analys och ideologisk påverkan krävs om nykterhetsrörelsen skall överleva. 78:21
Företal. /K. G. Malmqvist: Brännande anklagelse/. 75:11
Förord. /Gabriel G. Nahas: Hasch & Marijuana/. 81:28
Förpassning med förhinder. 82:19, 84:2
Förslag till uttalande i AIDS-frågan vid miljöpartiets årskonferens 1986. 86:26
Förslag till ändringar och kompletteringar i den svenska upplagan av N. Retterstol: Narkotikamissbruk. 70:23
Försvaret mot maffian. 85:26
General Franco och jag. 86:22
Glassgubben och jag. 86:15
Grundläggande narkotikakunskap. 69:4, 69:36
Grundsätzliches zum Suchtproblem. 69:4, 70:24
Gräv där du står! 81:16
Gästföreläsning vid Sveriges Blåbandsförbunds rikskonferens. 81:23
Gör missbrukaren ansvarig! 78:5, 79:17, 81:2
Gör rent hus med knarket! 84:10
Gör upp med knarkliberalismen! 82:35
Har knarkvården blivit för liberal? 70:6
Hasch och marijuana. Nya hot mot folkhälsan. 82:37
Hasch och psyke. 83:22, 84:2
Hascharens försvar 1. 85:22
Hascharens försvar 2. 85:23
Hascharens försvar 3. 85:24
Hash. 69:4, 69:16
Hasjisj utgör den alvorligste trusel. 69:4, 69:7

Hasselakollektivet: Med hjälp av tvång klarar man 8 av 10 nedknarkade ungdomar. 77:14, 78:1
Historien om en förbannad hårnål. 83:23, 84:2
Historien om rökmaskarna. 83:25, 84:2
Hjälp oss ur eländet ... /förfs rubrik: Svar till en narkomanmor. 68:22, 70:3
Hungerns geografi I. 52:2
Hungerns geografi II. 52:3
Hungerns geografi 111. 52:4
Hur farligt är det? 71:16
Hur farligt är kokain. 83:5, 83:32
Hur man blir rik i Washington. 52:1
Hur skall vi få ned alkoholkonsumtionen? 77:13
Hur skall vi kunna stoppa knarket? 78:15
Hur skall vi skydda våra barn mot knark? 67:3
Hur skall vi ta itu med narkotikamissbruket? 77:20, 78:1
Hur värdera behandlingsresultatet. 85:28
Hut går hem. 81:4
Huumausaineet — ihmisen ongelma. 69:1, 70:2, 71:1
Hyllning till Lorentz Larson 80 år. 74:9

I nöd och lust. 81:13
I säck och aska. 86:11
Infödningar, svartskallar och dödsfall. 82:25, 84:2
Inlägg i narkotikadebatten. 70:3, 70:4
Insändare till Aftonbladet 77:21
Insändare — beriktigande till tidskriften Djurens rätt. 86:27
Intenst mate — tragisk samliv. 69:4, 69:5
Intervju kring narkotikafrågan. 69:42
Intravenous drug abuse in the arrest population in Stockholm; frequency studies. 69:47, 69:48
Intravenöst giftmissbruk bland stockholmspolisens arresterade 1965-1968. 69:37
Intravenöst medicinmissbruk bland stockholmspolisens arresterade 1965-1970. En förhandsrapport. 70:25
Intravenöst medicinmissbruk bland stockholmspolisens klientel. 65:4
Inventering av de standardförpackade läkemedlens förpackningsstorlekar och förslag till systematisering. 64:5
Jag har inte granskat 2 000 recept. 71:6
Janne Mattssons och Lions film om hasch — en film i rättan tid! 85:32
JO och narkomanvården. /förfs rubrik: Narkomanvård och juridiskt ansvar/. 68:3, 70:3
John Foster Dulles. 52:5
Joyce Cary och skräckserierna. 54:3
Julbrev 1985. 85:31

Kampanjjubileum med orkideer 1. 85:12
Kampanjjubileum med orkideer 2. 85:13

Kampen mot narkotikabrottsligheten: "Polisens eget eviga Vietnamkrig". 80:4, 81:2

Katastrofal felbedömning av narkotikapolitiken. 82:1

Kihlbom och svepskålen. 70:17

Knark – aldrig! Fall och fakta om narkotika och narkotikaskador. 80:1

Knark ersätts nu av droger som köps på vanliga recept. /förfs rubrik: Offensiven mot narkotikahandeln har medfört fallande missbruksfrekvenser/. 70:3, 70:21

Knark och politik. 83:7, 84:2

Knarkexplosionen rullar snabbt vidare. 68:7, 70:3

Knarkromantiken är reaktionär. /förfs rubrik: Narkotika och politik/. 68:9, 70:3

Knegare, knarkare och körkort. 83:17, 84:2

Kokainets farlighet. 83:32, 84:43

Kollektmonolog vid RNS-galan i Berwaldhallen 5/3 1984. 84:44

Kollision om makt och medel. 84:33

Kommentar: För bra – för att vara önskvärt? 79:15

Kommentar: Intrikata problem utan rättesnören. 83:29

Kommentar till debatten om narkomanins biologiska karaktär. 71:13

Kommentarer till socialpolitikens bakgrund och funktion. 79:18, 81:2

Kommersiella intressen och massmedier har övertagit ungdomens idealbildning. 69:22

Konsten att läsa missbruksrapporter. 73:7 Kort genmäle. 71:14

Kriminalitet och psykosocialt tillstånd hos "legala" narkomaner. /förfs rubrik: Aktuell kriminalitet och psykosocialt tillstånd hos narkomaner med s.k. legal narkotikaföreskrivning/. 67:5, 68:1

Kriminalpolitiska synpunkter på narkotikafrågan. 66:7

Kritik mot förslaget till en ny psykiatrisk vårdlag. 85:38

Kulturlivet i Sovjetunionen. 53:7

Kända personer uttalar sig om LP-stiftelsens arbete. 78:17

Laegerne saerlig udsat. 69:4, 69:18

Lengthy isolation treatment necessary. 69:4, 69:30

Linjerna klarnar i vårddebatten. 77:8, 78:1

Läkarkårens syn på läkemedelsinformationen. 63:4, 65:5

Läkarna står inte över lagen. 83:1

Läkarna tar över – missbrukarna betalar. 79:17, 79:19

Läkartidningen och narkotikafrågan I. 72:9

Läkartidningen och narkotikafrågan II. 72:10

Läkemedelsinformation. En undersökning om läkemedelsreklam till den svenska läkarkåren och informationsspridning inom kåren. 63:5

Löntagarfonderna – hot eller hopp för demokratin? 81:14

Manias and personality changes. 69:4, 69:28

Marihuana users and drug subcultures. 74:8

Marknaden är helt avgörande för missbrukets utveckling. 78:10

Massmedia – makt utan ansvar. 86:25

Massmediernas roll avgörande inte bara i nykterhetsfrågan utan i hela samhällsdebatten. 78:21, 78:22

Med falluckan i taket. 84:2, 84:22
 Medaljens framsida ... och dess baksida. 84:40
 Medaljens fram- och baksida. 84:5
 Medicine doktor Nils Bejerots tal vid middagen i Gyllene salen. 75:12
 Medicinska och sociala fakta om narkotika och narkomani. 73:14
 Medikamentsmisbrug. Ett aktuellt samfundsproblem. 68:17
 Metadonfrågan. Tre perspektiv. 80:8
 Metadonfrågan igen. 84:2, 84:16
 Metadonprogram löser inga narkotikaproblem: Nyintagning bör stoppas.
 83:2, 84:1
 Methods of studying pervalence and incidence of drug abuse. 73:12, 74:14.
 Metoder för studium av drogkonsumtion i ett samhälle. 73:12
 Militären och knarkarna. 68:10, 70:3
 Minska föräldrarnas och öka samhällets skuldkänslor! Uförfs rubrik: Ett
 beriktigande/. 68:12, 68:13
 Minskad rättssäkerhet vid psykisk sjukdom. 83:15, 84:2
 Missbruk av alkohol, narkotika och frihet. 75:1, Talboksuppl. 78:2
 Missbruk, dödlighet och dödsorsaker. 80:9
 Missbruk och missförstånd. 81:2
 Missbruk och motåtgärder. 84:1
 Missbruksdebatten går vidare. 79:10
 Missbruksutvecklingen i Sverige. 70:26
 Missvisande knarkreferat. 73:6, 78:1
 Modes d'analyse de la frequence et de l'incidence de Tabus des drogues. 73:12,
 74:18
 Myt och verklighet i narkotikadebatten. 73:9
 Mytbildningen i narkotikadebatten. 74:11
 Många myter odlas om narkotikamissbruk. 79:1
 Människa, medel, miljö och marknad — några synpunkter på rusgifternas
 politiska ekonomi. 78:1, 78:13
 Människan i dagens samhälle. 80:14, 81:2
 Mördaren mitt ibland oss. 53:1

 Narkomaner bör ha skyldighet att medverka till sin rehabilitering. /förfs
 rubrik: Narkotikadebatten — kritik av kritiker/. 78:8
 Narkomani. 73:15
 Narkomani. Narkotika. Narkotikabrott. 70:27
 Narkomani begynner hos avvikere. 69:4, 69:8
 Narkomani och dialektik. 70:3, 70:19
 Narkomani som artificiellt framkallad drift. En teori. 70:30, 71:11, 72:5
 Narkomani som kunstig framkallt drift. En teori. 71:11, 73:1
 Narkomani är en kemisk förälskelse som passiviserar människan. 77:15
 Narkomanian koko kuva. 69:4, 69:19
 Narkomaniens natur, utbredelse og behandling. 71:5
 Narkomaniprevention. 67:11
 Narkomanvårdens fränaste kritiker. 71:4
 Narkomanvårdens premisser. 68:2, 70:3
 Narkomanvårdsdebatten igen: Vårdliberalismens förfall. 82:32
 Narkomanvårdsfrågan — ett snett fall framåt. 67:8, 70:3

Narkomanvårdskommitten igen. 67:9, 70:3
Narkomanvårdskommitten igen – ännu en replik. 67:10
Narkomanvårdskommittens slutbetänkande, 70:3, 70:20
Narkotika. 68:18
Narkotika: Farmakologiska aspekter. 85:39
Narkotika och narkomani. 69:1, 69:4
Narkotika och narkomani, 2 uppl. 72:2, Talboksuppl. 73:2
Narkotika och narkomani, 3 uppl. 75:2
Narkotika og narkomani. 69:1, 70:5
Narkotika og narkomani, 2 uppl. 71:2
Narkotika på anstalter. 76:1, 78:1
Narkotikadebatten. 68:8, 70:3
Narkotikadöd genom postorderbehandling. 68:25, 70:3
Narkotikaepidemin igen. 68:6
Narkotikafrågan – ett tvärvetenskapligt problemkomplex. 68:19
Narkotikafrågan och samhället. 68:1
Narkotikafrågan och samhället, 2 uppl. 69:2
Narkotikafrågan och verkligheten. 74:17
Narkotikamissbruk. 73:15, 73:16
Narkotikamissbruk och narkotikapolitik, 71:18, 72:11
Narkotikamissbruk och narkotikapolitik. Akademisk avhandling för medicinne doktorsexamen. 74:1, 75:3
Narkotikamissbruket i Stockholm. 76:4
Narkotikan igen. /förfs rubrik: Ett beriktigande/. 69:43
Narkotikapolitiken avgör välfärdssamhällets framtid: "Utan politiskt mod är loppet kört". 82:11, 84:1
Narkotikapolitiken orealistisk!. 78:3, 81:2
Narkotikapolitikens grunder. 81:19, 82:39, 84:1, 84:37
Narkotikapolitiska strategier. 81:20, 84:1, 84:38
Narkotikaproblematiken ur socialmedicinsk synpunkt. 67:13, 67:14
Narkotikapolitiken och verkligheten. 72:7
"Naturmetoden" en bluff? 56:1
Nikotinberoendets dynamik – en inlärningspsykologisk modell. 81:26, 82:40
Nils Bejerot 81:2, 83:31
Nils Bejerot: AIDS – en fråga om kontrollpolitik. 86:24
Nils Bejerot beriktigar. 74:6
Nils Bejerot i aidsdebatten: Samhället måste isolera de smittsamma. /förfs rubrik: AIDS – en fråga om kontroll och prevention/. 86:3
Nils Bejerot i slutreplik om popradikalismen: Förnuftet åter till heders. 86:5
Nils Bejerot granskar narkotikakommissionen: "Detta är en svensk tragedi!". 82:10, 84:1
Nils Bejerot inför tillsättandet av de nya regeringens narkotikakommission: Vi står vid en skiljeväg. 82:9, 84:1
Nils Bejerot: Kokain: en symposierapport, 86:28
Nils Bejerot kritiserar förslaget till ny psykiatrisk vårdlag: Ett genomförande ökar antalet självmord. /förfs rubrik: Till kritiken av förslaget till ny psykiatrisk vårdlag/. 85:1
Nils Bejerot: Lagstiftningen bygger på ett stort missförstånd. Svar till CAN-enkät. 86:7

Nils Bejerot: Läkare löper större risk för narkomani. 86:23

Nils Bejerot om asocialitet och parasitism: Hur stor brottslighet tål ett öppet samhälle? 82:7

Nils Bejerot om kriminalisering av narkotikamissbruket och regeringens narkotikapolitik: Infria löftet att göra rent hus med knarket!. 84:8

Nils Bejerot om missbruk och asocialitet som den stora valfrågan: Återför makten till folket. 82:8, 84:1

Nils Bejerot om missbrukare och tvång. 81:3

Nils Bejerot om narkotikamissbruk och AIDS: Släpp sprutorna fria. 85:5

Nils Bejerot om polismetoder och narkotikamissbruk: Polisens eget Vietnamkrig. 82:5

Nils Bejerot om socialstyrelsen: Lekstuga för sorglösa amatörer. /förfs rubrik: Kritik av kritiker i narkotikadebatten/. 77:4, 78:1

Nils Bejerot svarar. /replik till B. Jacobsson/ 83:6

Nils Bejerot svarar Agneta Pleijel om Chileflyktingarna: Vi handlade rätt enligt lagen. 85:7

Nils Bejerot svarar om förslag till nya psykiatriska tvångslagar: Popradikalt idebygge i ruiner. /förfs rubrik: Replik om psykiatrisk tvångslag: En nedgörande kritik/. 85:4

Nils Bejerot svarar Åsa Moberg. /förfs rubrik: Åsa Moberg och narkotikafrågan/. 77:7

Nils Bejerot tackar för proppen: Tack för Proppen! 82:34

Nu hettar det till i knarkfrågan i Skövde: Bejerot utmanar Brorsson på debatt. 84:9

Ny bok om narkotika vimlar av sakfel. /förfs rubrik: En undermålig kursbok/. ABF:s kursbok: Narkotika – det handlar om medmänniskor. 69:24, 70:3

Nykterhetsrörelsen måste bli en teoretiskt och ideologiskt välskolad aktivist-rörelse. 78:21, 78:24

Nyårsbrev från Nils Bejerot till svenska sjukvårdspolitiker: Börja diskutera alkoholismen – ta itu med människoslöseriet! 83:28

Några erfarenheter från narkomanvårdskliniken vid Rålambshovs sjukhus. 69:49, 70:3

Några kommentarer till Sandhamnsligans fall. 75:13, 78:1

Några ord just till Dig. 84:45

Några viktiga missförstånd i narkotikadebatten. 83:33, 84:1

När orkideerna sloknat. 85:9

När västvärlden "drabbades" av sociologin. 81:12, 81:22

Oamerikanska kommittens lilla katekes. 53:5

Oanträffbara döda själar. 83:24, 84:2

Obefogad utnämning till gudfader. 84:4

Olycksfallen och hälsovården. 56:2

Om brott och straff. 82:20, 84:2

Om ideologiska problem. 57:1

"Om inte regeringen ingriper vinner romantikerna sista striden". 84:11

Om krigets förspel. 55:10

Omhändertagen i Humlegården. 74:2

Omladinska pruga Sarajevo-samac. 82:21

Oskar i eken. 82:13, 84:2

Paranoikerna 1. 84:27
 Paranoikerna 2. 84:28
 Paranoikerna 3. 84:30
 Paranoikerna 4. 84:31
 Paranoikerna 5. 84:32
 Paranoikerna och samhället. 61:3
 Pejling – på djupa hav av okunnighet. 79:4
 Pekkas rånarkompisar. 82:16, 84:2
 Permissiveness vs coercion in the treatment of drug addiction. 71:19
 Pharmacology of central stimulants. 68:26, 69:47, 70:13
 Phases of drug addiction. 69:4, 69:27
 Popradikala faddser. 76:9, 78:1
 Premises for the treatment of addiction. 68:2 69:34
 Pressen och narkotikafrågan. 70:3, 70:14
 Pressmeddelande. 69:3, 69:41
 Prevention and Control of Drug Abuse Epidemics, 1983. 83:34, 84:1
 Preventionspolitik kontra behandlingspolitik. 81:27
 Prins Wilhelm och jag. 86:12
 Probleme der Siichtigkeit bei Jugendlichen. 73:18
 Problemet störande grannar. 61:2
 Problemet störande grannar 1. 84:18
 Problemet störande grannar 2. 84:19
 Problemet störande grannar 3. 84:20
 Professor Bejerot om förpassade chilensare. 82:6
 Professor Nils Bejerot om brottsutvecklingen, brottskadorna och kriminalpolitiken: Kan betecknas som en social katastrof./förfs rubrik: För en ny kriminalpolitik/. 85:3
 Professor Nils Bejerot om erfarenheterna från gisslandramat för tio år sedan: Det skrevs historia vid Norrmalmstorg. 83:4
 Professor Nils Bejerot om socialdemokratisk socialpolitik: Bugandet för popradikalismen är bedrägligt. /förfs rubrik: Socialdemokratin och de marginaliserade minoriteterna/. 86:1
 Professor Nils Bejerot om svensk narkotikapolitik: Samhället måste hävda vissa rättigheter. Missbrukaren måste underkasta sig skyldigheter. 82:7, 82:31
 Professor Nils Bejerot svarar om popradikalismen och vården: Återför makten till den tysta majoriteten. /förfs rubrik: Den historielösa popradikalismen/. 86:2
 Prämissen får die Behandlung von Drogensucht. 68:2, 70:28
 Psykiatri och ömma tår. 86:10
 Psykiska ryggar. 66:4
 Psykvård Ja! 84:6
 På den gamla stormens tid. 83:9, 84:2
 På driven i Rom I. 82:29, 84:2
 På driven i Rom 11. 82:30, 84:2
 På driven i Stockholm. 83:8, 84:2

Radikalt grepp på missbruksproblem i ungdomsmiljö. 74:16, 78:1

Rauschgift und Sucht. 72:2, 74:3
 Realism och narkotika. 71:3
 Registering addicts and dangerous drugs in Scandinavia. 72:8
 Renons på konsekvenstänkande. 81:9
 Replik i narkotikafrågan. 66:1, 68:1
 Replik i narkotikafrågan. 70:9
 Representativitet i en studie av intravenöst missbruk bland arresteranter i Stockholm. 83:35, 84:46
 Representativity of the injection mark study of arrestees. 83:36
 Restriktiv narkotikapolitik eller nya vårdexperiment. /replik till K. Vinterhed/. 81:10
 RFHL – ett troll i narkotikafrågan. 77:3
 RFHL – socialstyrelsens förlängda arm. 79:14, 81:2
 Ritalina-resan. 85:21

Samfundet til angrep. 69:4, 69:20
 Serafen som avgiftningsjukhus? 77:9, 78:1
 Seriehataren Nils Bejerot: Jag älskar serier. /förfs rubrik: Seriedebatten/. 85:2
 Serier och sadism. 54:2
 "Singelsystemet" ny metod för läkemedelsförpackning. 64:2
 Sjukligt eldande. 82:18, 84:2
 Sjukvårdens journal- och arkivproblem. 65:3
 Skilj på missbruk och beroende! 72:3
 Skriftlig intervju för Bo Thelin och Tidskriften April. 86:9
 Skyldighet att behandla kontra rätten att knarka! 77:5, 78:1
 Slutdom i Chile-affären. 84:35
 Slutrapport om neurosedynkatastrofen. 73:11
 Snacka på Bejerot! – Det gäller livet! /förfs rubrik: Om tagande av gisslan – polispsykiatriska synpunkter/. 78:16
 Social mechanisms in the inception of drug abuse and addiction. 74:21
 Social medical classification of addictions. 68:1, 69:35
 Social nedrustning. Mot narkotikan! 82:33
 Sociala arvet förklarar inte allt. /förfs rubrik: Öppet brev till rektor Sven-Arne Stahre/. 69:25, 70:3
 Socialmedicinsk klassificering av toxikomanier. 70:18, 72:16
 Socialmedicinsk vardag. 66:5
 Socialmedicinska och psykiatriska aspekter på narkotikaproblematiken. 67:13, 70:29
 Socialmedicinska och psykiatriska aspekter på ryggsufficienser. 61:5, 65:7, 65:9
 Socialpolitiska förvillelser. 79:6
 Socialpsykiatriska synpunkter på betänkandet: Psykiatrin, tvånget och rättssäkerheten. 85:41
 Socialvårdens misär och massmedias. 84:2, 84:17
 Sociology and epidemiology of addiction. 78:20, 78:25
 Somatiska komplikationer vid narkotikamissbruk. 74:4, 74:10
 Some notes on the addicition to stimulants. 71:9, 71:20
 Spanark bit för bit. 81:21

Sprutnarkomanin har minskat bland kriminella men nu behövs en riktig vård. 70:8

Språket och journalistiken. 83:16

Stadig flere i farezonen. 69:4, 69:17

Statement on cannabis. Testimony before the Subcommittee on International Security, Committee on Judiciary, United States Senate. 73:17, 74:22

Statens järnvägar och jag, 1. 86:20

Statens järnvägar och jag, 2. 86:21

Stickmärkesundersökningen – en summarisk tolvårsrapport. 78:1, 78:26

Strategien i sexdagarskriget vid Norrmalmstorg. /förf's rubrik: Psykologiska och psykiatriska aspekter på handläggningen av kuppen i Kreditbanken. 73:3, 73:4

Striden går vidare i serieträsket. 55:5

Ställ krav på missbrukarna. 77:2, 78:1

Svar från Clarte. 51:1

Svar på (för-kal. 79:7

Svar till ett svar. 79:12

Svart bokslut. Nils Bejerot om 1960- och 1970-talets terrorism, kidnappning och gisslandramer. 81:15

Sveket mot missbrukarna och deras anhöriga. 79:9, 79:16, 79:17, 79:20

Svensk beroendelitteratur 1. Monografier om narkotika och narkomani – en biblioteksinventering. 77:1

Svensk kommentar til debatten om narkomanklinikken i Hov. 70:12

Svensk läkemedelsreklam 1961 – en deskriptiv kvantitativ studie. 64:4

Symtom? /förf's rubrik: Symtomteorin igen/. 72:14, 73:10

Synpunkter på sjukfrånvaro i arbetslivet. 77:23

Synvinkel./rec av filmen "Prince of the City"/ 82:14

Så stoppades 2 miljoner narkomaner. /förf's rubrik. Så stoppades narkotika-epidemin i Japan/. 68:11, 70:3

Så vill experterna ha narkomanvården. /förf's rubrik: Tio viktiga önskemål beträffande narkomanvården/. 69:11, 70:3

Sådan er narkomani. 69:4, 69:14

Sårsprit och natthärbärge. 82:15, 84:2

Takman, historien och metadonet. 83:18, 84:2

Tal i Mora 17/8 1985 vid narkotikamarschens start. 85:42

Tankar och tabun som styr socialpolitiken. 80:15, 81:2

Tanzania – den informella kontrollen av alkoholbruket är strängt. 79:8

Teaterlivet i Sovjet. 53:8

The biological and social character of drug dependence (Drogenabhängigkeit). 75:6

The Danish Board of Health's drug dependence register, 67:4 67:7

The dynamics of drug epidemics and how to bring them under control. 72:17

The effects of drug policy on epidemics of drug addiction. 71:18, 72:18

The Epidemic Type of Addiction. A Perspective for the Eighties. 81:22

The nature of addiction. 77:22

The physical, psychological and social consequences of cannabis use and on the specific question of legalizing the sale and use of marihuana. 73:13, 73:17

The prerequisite for addiction to psychotropic drugs. 74:20
 The relation of intravenous drug abuse to drug policy. A drug epidemic among arrestees in Stockholm, Sweden. 71:18, 72:15
 The six day war in Stockholm. 73:3 74:12
 Theory of addiction as an artificially induced instinct. 71:11, 71:15
 Till en annan planet. 85:25
 Tillnyktring 1. 85:14
 Tillnyktring 2. 85:15
 Tillnyktring 3. 85:16
 Tillnyktring 4. 85:17
 Tillrättaläggande från Nils Bejerot. 70:6, 70:7
 20 frågor om narkotikan. 69:45
 12 års studie av narkotikamissbruket i Stockholm 78:11
 Toxikomanibegreppet. 67:15, 68:1
 Toxikomanierna i förgrunden vid den femte psykiatriska världskongressen. 72:12
 Tre års socialläkarverksamhet. 61:4
 Treating the "Untreatable". 69:39
 30 000 generationers erfarenheter har slängts ut med badvattnet. /replik till B Börjesson/. 80:11
 Trives narkomani i syke samfunn? 69:4, 69:9
 Tryckfriheten är inte älskad av alla. 85:11
 Trying to cope with addicts 69:4, 69:29
 Tysklandsfrågan. 59:1
 Två steg tillbaka — ett steg framåt. 81:2, 81:6, 81:17
 Tvång behövs för att få knarkaren på fötter. 77:12, 78:1
 Tvånget i psykiatri och socialvård. 78:9, 78:18, 81:2
 Tvångsvård kan lösa narkotikaproblemet. 76:3. 78:1

 Ugers misbruk er nok. 69:4, 69:15
 Un modele epidemiologique des toxicomanies. 81:25, 82:36
 Under oss den svarta jorden. 53:9
 Unga avvikare. 69:40
 Utbyggd socialläkarvård kan spara miljoner. 61:1
 Utvecklingshämmande faktorer inom sjukhusvården. 65:8
 Utvidga inte det psykiatriska tvånget! 78:9, 81:2
 Utvärdering 2. 85:29
 Utvärdering 3. 85:30

 Vad betyder de vuxnas dåliga exempel? 69:6
 Vad skall vi göra åt ungdomsbrottsligheten? 78:12, 81:2
 Vad sysslar RFHL med? 77:6
 Vad säger löpsedlarna? 52:6
 Vakna upp ur knarkdrömmen! 78:4
 Var är förteckningen? 68:15
 Vardagens upphöjda vansinne. 82:28, 84:2
 Vardagsbilder. 82:12
 Vardagsbilder från 30 års socialpsykiatrisk verksamhet. 84:2
 Vem blir narkoman och varför? 76:5, 78:1

Vem sköt Palme? Diskussion. 86:16
Vem är i dag en progressiv intellektuell? 85:10
Verslaving. 69:4, 69:26
Vi byggde järnvägen till Sarajevo. 82:22
Vilka drabbas av narkomani? 73:19, 73:20, 74:23, 74:24
Vilken verklighet lever vi i? /förf. rubrik: Replik till S. E. Åhström/. 67:6, 68:1
Vileledande referat av narkotikamissbruk. 68:5
Visst har du varit psykotisk. 83:26, 84:2
Vrid åt kranen! 82:24, 84:2
Vålds- och krigspropagandan I. 53:2
Vålds- och krigspropagandan II. 53:3
Vålds- och krigspropagandan III. 53:4
Vårdliberalerna känner inget ansvar. 82:2
Välfärdens långtradare mot mörka, djupa vatten. 80:5, 81:2

Yttrande till statens läroboksnämnd beträffande H N Malmborg: Alkohol, narkotika och andra nervgifter. 69:50
Yttrande över socialvårdens planeringskommittés "Principutredning om samordnad socialdistriktsverksamhet, den s. k. ungarlsbyråverksamheten". 66:8

Åkerlund & Co. /replik t K. Åkerlund/. 84:29
Återupprätta villkorlig frigivning. 81:7
Åtta frågor om alkohol: De fattiga, de rika och spriten. 78:19

Äkta radikalism eller bekväm opportunist? 78:7
Äntligen knarkförbud? 86:6
Är beroendeframkallande medel lättillgängliga utvecklas beroendesjukdomar oavsett samhällstyp. 69:33

Öppet brev till docent Gustav Jonsson. 69:32, 70:3
Overbefolkningsteorierna igen. /rec av G. Borgström: Jordan – vårt öde/ 53:6

Svenskspråkiga refererade dagstidningar (med förkortningar)

Aftonbladet (AB)
Aftonposten (Aftonp)
Aftontidningen (Aftont)
Alingsås Tidning (AliT)
Arbetsbladet (Arbbl)
Arbetartidningen (ArbT)
Arbetet (Arbt)
Arboga Tidning (AT)
Avesta Tidning (AvT)
Avesta-Posten (AvP)
Barometern (Bar)
Bergslags-Kuriren (BK)
Bergslagsposten (BP)
Blekinge Läns Tidning (BLT)
Bohuslänningen (Bohusl)
Borlänge Tidning (BorlT)
Borås Tidning (BT)
Bärgslagsbladet (Bäb)
Dagbladet Sundsvall (DS)
Dagen
Dagens Nyheter (DN)
Dala-Demokraten (DD)
Elfsborgs Läns Annonsblad (ELA)
Elfsborgs Läns Tidning (ELT)
Enköpings-Posten (EnkP)
Eskilstuna-Kuriren (EK)
Expressen (Expr)
Fagersta-Posten (FP)
Falköpings Tidning (FalT)
Falun-Kuriren (FK)
Folkbladet Östgöten (FÖ)
Folket
Gefle Dagblad (GD)
Gotlands Allehanda (GA)
Gotlands Folkblad (GF)
Gotlänningen (Gotl)
Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning (GHT)
Göteborgs-Posten (GP)
Göteborgs-Tidningen (GT)
Hallands Nyheter (HN)
Hallandsposten (HP)

Helsingborgs Dagblad (HD)
Hjo Tidning (HjT)
Hudiksvalls Tidningen (HT)
Hufvudstadsbladet (Hbl)
Hälsinglands Tidning (Hä1T)
Jönköpings-Posten (JP)
Karlsborgs-Tidningen (KarlsborgsT)
Karlshamns Allehanda (KA)
Karlskoga Tidning (KarT)
Karlskoga-Kuriren (KarK)
Katrineholms-Kuriren (KK)
Kinda-Posten (KP)
Kristianstadsbladet (KrB)
Kronobergaren (Kronb)
Kvällsposten (KvP)
Laholms Tidning (LaT)
Lilla Edet-Posten (LEP)
Ljusnan (Lj)
Ludvika Tidning (LuT)
Lysekilsposten (LyP)
Länstidningen Södertälje (US)
Länstidningen Östersund (LÖ)
Mariestads-Tidningen (MT)
Mellersta Skåne (MSk)
Mora Tidning (Moral)
Morgontidningen (Mt)
Motala Tidning (MoT)
Nerikes Allehanda (NA)
Nordvästra Skånes Tidningar (NvST)
Norra Skåne (NSk)
Norra Västerbotten (NVb)
Norrbottnens-Kuriren (NorrbK)
Norrköpings Tidningar (NT-ÖD)
Norrländska Socialdemokraten (NSD)
Norrskensflamman (Nfl)
Norrtelje Tidning (NoT)
Ny Dag
Ny Tid
Nya Lidköpings-Tidningen (NLidT)
Nya Norrland (NN)
Nya Wermlands-Tidningen (NWT)
Oskarshamns Nyheterna (ON)
Oskarshamns-Tidningen (OT)
Piteå-Tidningen (PT)
Provinstidningen Dalsland (ProvD)
Sala Allehanda (SA)
Skaraborgsbygden (Skbb)
Skaraborgs Läns Allehanda (SkLA)
Skaraborgs Läns Annonsblad (SkLAb)

Skaraborgs Läns Tidning (SLT)
Skånska Dagbladet (SkD)
Skånska Socialdemokraten (SkSD)
Skövde Nyheter (SkövN)
Smålands Allehanda (SmA)
Smålands Dagblad (SmD)
Smålands Folkblad (SmF)
Smålandsbygdens Tidning (SmbT)
Smålandsposten (SP)
Smålands-Tidningen (SmT)
Smälänningen (Smäl)
Stockholms-Tidningen (ST)
Strengnäs Tidning (StrT)
Sundbybergs o Solna Tidning (SoST)
Sundsvalls Tidning (SuT)
Svenska Dagbladet (SvD)
Svenska Morgonbladet (SVMbl)
Sydsvenska Dagbladet Snällposten (SDS)
Sydöstra Sveriges Dagblad (Sydöstran)
Sätters Tidning (SätT)
Söderhamns-Kuriren (SK)
Södermanlands Nyheter (SöN)
Södertidningen (Södert)
Södra Dalarnes Tidning (SDT)
Sölvesborgs-Tidningen (SölT)
Tranås Tidning (TrT)
Tranås-Posten (TrP)
Trelleborgs Allehanda (Trella)
Trollhättan
Trosa Tidning (TrosT)
Uddevalla-Posten (UP)
Uppsala-Demokraten (UD)
Upsala Nya Tidning (UNT)
Vasabladet (Vbl)
Vestmanlands Läns Tidning (VLT)
Vetlanda-Posten (VP)
Vimmerby Tidning (VimT)
Värmlands Folkblad (VärmF)
Värnamo Nyheter (VärnN)
Västerbottens Folkblad (VästerbF)
Västerbottens-Kuriren (VW
Västerbygden
Västernorrlands Allehanda (VnA)
Västerort
Västerviks-Demokraten (WD)
Västerviks-Tidningen (VvT)
Västgöta-Demokraten (VD)
Västmanlands Folkblad (VmF)
Växjöbladet (Väb)

Ystads Allehanda (YA)

Åland

Örebro-Kuriren (ÖK)

Örnsköldsviks Allehanda (ÖA)

Österbottningen (Österb)

Östersunds-Posten (ÖP)

Östgöta Correspondenten (ÖC)

Östra Småland (ÖSm)

Förkortade tidskriftsnamn

Folket i Bild/Kulturfront WiB/K)

Läkartidningen (LäkT)

Narkotikafrågan (Nafr)

Nordisk Medicin (NoMed)

Socialmedicinsk Tidskrift (SMT)

Svenska Läkartidningen (SvLäkT)

Tabula Gratulatoria

Seppo och Ann-Katrin Aalto, Sandviken

Björn och Sanne Abelsson, Borlänge

Ulf Adelsohn, Stockholm

Kenneth Ahlberg, Farsta

Ulf Albertsson, Malmö

Björn och Gunvor Ahlberg, Bromma

Birgitta Alexius, Stockholm

Edor Ahlqvist, Visby

Bo och Birgit All, Bromma

Erik Allander, Bromma

Peter Allebeck, Farsta

Christer Allgulander, Saltsjöbaden

Mårta Alsen, Saltsjöbaden

Solveig Ahlvik, Linköping

Barbro Alving, Stockholm

Tryggve Anden, Göteborg

Anette Andersson, Norrköping

Birgitta Andersson, Tidaholm

Elsa och Erik Andersson, Solna

Eva Andersson, Väröbacka

Gerd Andersson, Umeå

Ingalill Andersson, Piteå,

John och Alma Andersson, Umeå

Leif och Mona Andersson, Solna

Lena Andersson-Hovmöller Lidingö

Stefan Andersson, Västerhaninge

Åke Andersson, Norberg

Lars Andre, Sundsvall

Lennart Angervo, Stockholm

Sven och Doris Ahnsjö, Eskilstuna

Axel Antman, Luleå

Ulla-Britt Antman, Stockholm

Riitta Apell, Tibro

Edward E. Archer, Stockholm

Erland Arnell, Varberg

Hans Arnelund, Uppsala

Anders A. Aronsson, Uppsala

Richard och Pia Aschberg, Nacka

Robert och Simone Aschberg, Handen

Anders Aspegren, Malmö

Diana Axelsson, Bromma

Birgitta och Arne Back, Helliden

Erik-Olof Backlund, Bergen, Norge

Ivar Backlund, Umeå

Margareta Bankel, Göteborg

Viveca Bardun, Frösön

Inger Barrett, Stockholm

Carol Bejerot, Bromma

Eva Bejerot och Gert Winkler, Mälarhöjden

Lena Bejerot, Stockholm

Lennart Bejerot, Johanneshov

Susanne Bejerot och Mats Humble,

Djursholm

Ulla-Britt Bejerot, Alvsjö

Bodil och Pelle Bengtsson, Södra Sandby

Sanna Bengtsson, Hudiksvall

Ulla och Kurt Bengtsson, Farsta

Peter B. Bensinger, Chicago, USA

Åke och Elsa Berg, Göteborg

Annika Berg, Uppsala

Ulf Bergengren, Bromma

Eva och Lars Berghagen, Tyresö

Ragnhild och Ragnar Berfenstam, Uppsala

Gunnel Bergcrantz, Hägersten

Gunnar Bergquist, Stockholm

Iris och Ernst Bergqvist, Bromma

Solveig Bergkvist, Sijlansnäs

Ulla Bergkvist, Norrköping

Carl-Gustaf Berglin, Göteborg

Lotta Berglund, Umeå

Dag Bergman, Stockholm

Inger Bergström, Nacka

Gunnar Bergström, Örträsk

Curt Bergström, Västerås

Barbro Bergvall, Stockholm

Båb Bergvall, Kungsängen

Anders Berlin, Lund

Allan Berry, Hägersten

Gunver och Knud Berthelsen, Föllinge

Elisabet Billingskog-Wiström, Västervik

Leif Birgander, Stockholm

Anders Birkeland, Stockholm

Dagny och Ulf Bjerer, Karlskrona

Lars Bjerkenstedt, Bromma

Sture Bjerrehorn, Johanneshov

Kjell Bjerver, Järfälla

Inger Bjurström, Umeå

Kristina Björk, Borlänge

Gunnar Biörck, Saltsjö-Boo

Mårtha och Bojne Björkman, Piteå

Anders Björnsson, Sundbyberg

Dan Blomquist, Bro

Håkan Blom, Solna

Jane Bloner, Helsingborg

Christine Blyberg, Sundbyberg

Blå Kors i Norge

Roger och Åse Bodin, Vallentuna

Anne Marie Bolander, Stocksund

Michael Böhman, Umeå

Christer Book, Hägersten

Erik Borg, Ludvika

Victor Borg, Oslo, Norge

Kerstin Borgstam-Gradelius, Stockholm

Anne-Marie Boström, Lidingö

Ruth Hahne-Bowell, Stockholm

Sören Brandin, Mårsta

Marie Brask, Farsta

Lars och Helena Bremberg, Katrineholm
Elly och Sven Brise, Bromma
Harald Brodin, Stockholm
Gunnel och Tore Browaldh, Stockholm,
Håkan Brundin, Bromma
Astrid Buchman, Stockholm
Bengt och Margareta Bylund, Västervik
Sune Byren och Monica Getz,
Stiftelsen Vita Nova, Stockholm
Freddi Byrenius, Umeå
Stig-Arne Bäckman, Skellefteå
Birgit och Gösta Bäckström, Bromma
Sten Börjesson, Stockholm
Anna Börnstedt, Kungälv

Bertil Cedergren, Umeå
Rolf Citren, Olofström
Claes M. och Katarina Cnattingius, Täby
Sidney Cohen, Los Angeles, California, USA
James och Sally Crumbley, Tampa,
Florida, USA
Erika Cyrillus, Rimbo

Helge Dahlberg, Huddinge
Kristina Dahlberg, Nyköping
Olof Dahlström, Nynäshamn
Ulla Dahlström, Nynäshamn
Yvonne Damberg, Örebro
Renee och Håkan Danielsson, Angered
Lena och Erica Davidsson, Örebro
De Kristna Samfundens Nykterhetsrörelse
(DKSN), Stockholm
Christina Deilert, Bålsta
Lars Diding, Varberg
Ulf Dinenson, Bromma
Drogpolitiska arbetsgruppen,
Upplands-Väsby
Ylva Dunberg, Farsta
Robert L. DuPont, Rockville,
Maryland, USA
Margareta och Krister Durling, Källby

Sven Ederlöf, Umeå
Gustav och Mary Edlund, Väddö
Ricardo Edström, Stockholm
Marianne Ehinger, Lund
Jerzy och Nina Einhorn, Stockholm
Åke J. Ek, Vällingby
Jan-Åke Ekberg, Handen
Lars och Anna-Stina Eklund, Stenhamra
Christer Ekman och Clizia Ferrari, Nacka
Gunhild och Erik Ekman, Norrtälje
Irma Maria Ekström, Göteborg
Marie-Louise Ekström, Stockholm
Peter Ekström, Handen
Ingemar Elf, Stockholm
Ingemar Eliasson, Västerhaninge
Pär Eliasson, Ronneby
Lena och Åke Ellborg, Tråslövsläge
Eva Ellerstrand, Uppsala
Björn C. Elmgren, Stockholm
Sven och Märta Elmgren, Bromma

Ewa Elofsson, Stockholm
Ove Emanuelsson, Tibro
Inga-Lisa Emitslöf, Solna
Göran Eneroth, Järfälla
Per-Erik Engberg, Stockholm
Arthur Engel, Stockholm
Berit Engquist, Alvsbyn
Guy Englund, Täby
Charlotte Engström, Mönsterås
Dan Engström, Hisings-Backa
Gunnar Engström, Stockholm
Anders Eriksson och Evy Bergman,
Vallentuna
Birgitta Eriksson, Västervik
Gunnar Ericsson, Täby
Gunilla Eriksson, Göteborg
Kristina Eriksson, Örebro
Olof Eriksson, Uppsala
Stefan Eriksson, Spånga
Sven och Kerstin Eriksson, Norrtälje
Ulla Ericson, Falun
Tage och Aina Erlander, Bommersvik
M. och T. Ewelönn-Carlsson, Stockholm
Jan och Birgitta Ewers, Markaryd

Karl-Olov Fagerström, Uppsala
Göte och Inga-Britt Fay, Karlstad
Hans Feldt, Njurunda
Eberhard Fehmers, Stockholm
Åke Fehrlund, Visby
Sören Fernqvist, Uppsala
Johan Fex, Säve
Ann-Britt Fjällström, Kiruna
Marianne Forss, Sundsvall
Christer Forsberg, Gävle
Kerstin och Lars Forsberg, Vaxholm
Barbara och Sven Forssman, Sigtuna
Anna Franke, Solna
Per-Gunnar Franke, Vetlanda
Per-Olof Fransson, Göteborg
Åsa Fredelius, Gävle
Krister och Dagmar Fredricson, Täby
Björn Friberg, Motala
Helena Friberg, Sollentuna
Helga och Hilding Friman, Mölnlycke
Ingrid och Lars Friman, Norberg
Lennart Frimodig, Uppsala
Kjell Friis Baastad, Karlstad
Nils-Axel Frisk, Bromma
Kajsa Fristedt, Vällingby
Kerstin och Stig Fritzell, Uddevalla
Nils Funcke, Mariestad
Inger Färnlöf, Östersund
Föreningen Artister Mot Narkotika,
(FAMN), Stockholm
FMN-Föräldraföreningen Mot Narkotika,
Fagersta
FMN-Föräldraföreningen Mot Narkotika,
Malmö
FMN-Föräldraföreningen Mot Narkotika,
Sandviken

FMN-Föräldraföreningen Mot Narkotika,
Stockholm

Sten-Olov Ganfjord, Eksjö
Robert Geiding, Sorunda
Tor Ragnar Gerholm, Stockholm
Gunilla Gestblom, Gnesta
Solveig Giambanco, Enskede
Jan Gillberg, Stockholm
Ragnhild och Karin Gillström, Bromma
Anders Gjertz, Karlskrona
Max Glatt, London, England
Thomas J. Gleaton, Atlanta, Georgia, USA
Per Godin, Edsbyn
Gunnel Gornfr, Stockholm
Erik Gradelius, Stockholm
Monica Gradin, Mölndal
Bo Gradmark, Norrköping
Barbro Graeffe, Domsjö
Kerstin Grandin, Sollentuna
Ludvig Grandin, Sollentuna
Margit och Yngve Granlund-Weslien,
Nyhammar
Ulla och Claes Granstrand, Bromma
Michael Granström, Umeå
Inger Grape-Olausson, Solna
Evy Green, Stockholm
Karl-Johan Grenabo, Lidingö
Kerstin Grenthe, Stockholm
Ann Britt Gränewald, Österskär
Gunnel Guldbrand, Täby
Göran och Nan Gummeson, Lidingö
Gunnar och Vivan Gunnarson, Saltsjö-Boo
Lars-M. Gunne, Uppsala
Bosse Gustafson, Stockholm
Lars Gustafsson, Austin, Texas, USA
Lena Gustafsson, Kalmar
Pär Gustafsson, Uppsala
Per-Erik Gustafsson, Karlsborg
Stig Gustavsson, Linköping
Tommy Gustavsson, Södertälje
Åke och Ingegerd Gustafsson, Vällingby
Thomas Gyldberg, Stockholm
Lars Gyllensten, Stockholm
Kerstin och Nils Gärdegård, Sundsvall
Gäsjökollektivet, Norberg
Erik Göthe, Bandhagen
Göteborgsgruppen Mot Droger, Västra
Frölunda
Gurli Haage, Gässvik
Brita och Joachim Habermann, Stenhamra
Eva Hagman, Västervik
Ingalill Hagman, Bromma
Loretta Hagman, Örebro
Mats Hagner, Umeå
Inga Hagström, Johanneshov
Birgitta och Jerker Hallden, Åkersberga
Jan Halldin, Sundbyberg
Lars Hallgren, Uppsala

Per Hallgren, Stockholm
Lars Hammar, Borlänge
Chungoo Hahn, Sundbyberg
Gun-Britt Hansen, Hägersten
Bertil Hanson, Bjärred
Bo Hansson, Göteborg
Göran Hansson, Johanneshov
Harald Hansson, Frändefors
Rolf Hansson, Malmö
Sture och Aina Hansson, Hedsta
Tage Hanson, Varberg
Charlotte Hartelius, Västerås
Helen Hartelius, Lund
Ingeborg och Hans Hartelius, Kristianstad
Brita Hartwig, Örebro
Hasselakollektivet, Hassela
Sture Hazard, Vimmerby
Kerstin M. Hedberg, Stockholm
Sture Hedberg, Aplared
Berit Hedeby, Stockholm
Assar och Barbro Hedenberg, Järfälla
Lotta Hedenkvist, Borås
Göran Hedlund, Hägersten
Kersti Hedlund, Umeå
Eva-Lisa Helander, Edane
Hellidens Folkhögskola, Tidaholm
Anders Helmersson, Emmaboda
Bertil Hemborg, Helsingborg
Olof Henell, Lund
Birger Henningsson, Lund
Elisabet Henriksson, Stockholm
Eva Henschen-Österlund, Västra Frölunda
Inga-Lisa Hermann, Märsta
Jan-Olof Hermansson, Skärholmen
Claes och Marieanne Hermansson,
Vänersborg
Ture och Ingrid Hermansson, Vänersborg
Ulrich Hermansson, Sollentuna
Lars Hidfors, Göteborg
Staffan Hildebrand, Stockholm
Ragnhild och Per-Olof Hillborg, Sollentuna
Märta Hoffman, Vällingby
Björn Holck-Clausen, Stockholm
Liliana Holmer, Örebro
Leif och Ingrid Holmgren, Malmö
Roland Holmgren, Östersund
Eva och Kim Holmqvist, Västra Orträsk
Margaretha Holmqvist, Luleå
I Holmström, Stockholm
Häbner von Holst, Harplinge
Sven och Ann-Sofi Hovmöller, Sollentuna
Anders Hulten, Göteborg
Fritz Hultgren, Härnösand
Åke och Inge-Gerd Humble, Härnösand
Per-Olof Håkansson, Trelleborg
Britta Hybbinette, Stockholm
Stefan Håkansson, Täby
Nils-Erik Hägglund, Västerås
Ole Häggström, Bjästa
Kenneth Hällbom, Johanneshov
Tobey Höglund, Stockholm

Harald och Margaretha Högman, Hjo
Bengt Högrell, Bandhagen
Dag och Birgitta Högstedt, Vällingby
Barbro Höjjer, Kristinehamn
Peter och Ingeborg Höök, Uppsala

Pia och Yasumori Inoue, Stockholm
Bertil Isakson, Västerås
Brita och Bengt Isaksson, Vetlanda
Göran Isaksson, Ostersund
Katarina och Åke Isaksson, Sollentuna
Stig F. E. Isaksson, Fårösund

Thure och Lisa Jadestig, Västerås
George M. Jacobson, Stockholm
Roger Jacobsson, Gamleby
Ingemar och Grethel Jangvad, Umeå
Emma och Ragnar Jansson, Grisslehamn
Gösta Jansson, Borlänge
Ingegård Jansson, Vällingby
Carl-Gunnar Jansson, Stockholm
Margit Jansson, Uppsala
Elisabet och Bengt Jernby, Lyckeby
Branko Jezdie, Norrköping
Ann-Christin och Ulf Johansson, Märsta
Bengt Johansson, Södertälje
Eva Johansson, Vällingby
Gunnar Johansson, Eskilstuna
Ingela Johansson, Motala
Jane och Bengt Johansson, Tyresö
Carina Johansson, Örebro
Carl-Eric Johansson, Uppsala
Lars-Egon Johansson, Skanör
Lena Johansson, Rimforsa
Lillemor Johansson, Trångsund
Linnea Johansson, Stockholm
Nils Johansson, Djursholm
Per Johansson, Enskede
Roger Johansson, Lötorp
Roger Johansson, Söderala
Sten och Lena Johansson, Spånga
Tor Johansson, Stockholm
Börje Jonsson, Södertälje
Bengt-Örjan Jonsson, Täby
Dag Jonzon, Timrå
Hans Jonsson, Saltsjö-Boo
Håkan Johnsson, Uppsala
Mats Johnsson, Ludvika
Tommy Jonsson, Örebro
Ulla Jonsson, Lidingö
Gunilla Junger, Billdal
Marianne Jägerström, Karlsborg
Jämtlands läns nykterhetsförbund,
Östersund
Ester Jämting, Hällefors
Ann Jönsson-Lehtinen, Handen
Bengt Jönsson, Lund
Birgitta och Erik Jönsson, Huskvarna
Stefan Jönsson, Malmö

Jan-Åke Candefjord, Varberg

Bo Karlberg, Göteborg
Petter Karlberg, Göteborg
Jan Carle, Nyköping
Kerstin och Roger Karlen, Falköping
Marianne och Anders Karlen, Stockholm
Bertil Carlman, Farsta
Stefan Karlmark, Västerås
Alice Karlsson, Solna
Annastina Carlsson, Norrtälje
Benny Carlsson, Västra Frölunda
Bo Carlsson, Göteborg
Britt Carlsson, Uddevalla
Brittmarie Carlsson, Farsta
Elisabeth Karlsson, Sollentuna
Gunilla Karlsson, Södertälje
Hans Carlsson, Västerås
Irene Carlsson, Lammhult
Iwar Carlsson, Kalix
Carin Carlsson, Väröbacka
Karl Erik Carlsson, Ronneby
Lilian och Kenneth Carlsson, Umeå
Severin Carlsson, Norrtälje
Solveig Carlsson, Karlskoga
Staffan Carlsson, Söderbärke
Tom Carlsson, Stockholm
Yvonne och Kenth Carlsson, Göteborg
Elisabeth och Ingvar Karlöf, Vaxholm
Calle Karnerud och Ki Nilson, Västerås
Lars-E. Cato, Malmö
Kenneth Kennerhoff, Gränna
Åke Kilander, Stockholm
Annika Kihlgren, Örebro
Joan Kilian, Stockholm
Håkan Kjellsson, Solna
Gunnar Klackenbergh, Stocksund
Gustav Klackenbergh, Stockholm
Henrik Klackenbergh, Stockholm
Göran C-O Claesson, Bromma
Gösta Claesson, Järna
Clarte, Umeå
Kent Klarvik, Hallsberg
Johannes Knutsson, Hägersten
Marie Knutson, Brunflo
Michael G. Koch, Karlsborg
Per Erik och Gunvor Koersner, Uppsala
Peter Kolmodin, Farsta
Ingvar Krakau, Danderyd
Anneli Crantz, Mariestad
Stig Kreutzlock, Solna
Kriminalvårdsassistenterna vid Kumla,
Kumla
Kriminalvårdsanstalten Skenäs,
Vikbolandet
Kriminalvårdens Studiegård, Uppsala
Ingemar Kristensson, Ystad
Kurt Kristensson, Johanneshov
Arne Kristiansen, Västervik
Sonja och Ejgil Kristiansen, Malmö
Jan Krogh och Berit Asker-Krogh, Oslo,
Norge
Charlotta Crona, Västervik

Gunnar Krook, Djursholm
Stig Kroon, Mölnlycke
Birgitta Kullgren, Ätvidaberg
Ulla och Evert Kumm, Örebro
Arnold Kverme, Porsgrunn, Norge
Elisabeth Kvist, Saltsjö-Boo
Per Kägeson, Farsta
Per-Olov och Kerstin Käll, Stockholm
Annikki och Lars Källman, Järpås
Anna-Lisa Kälvesten, Stockholm
Lennart Köhler, Göteborg
Björn Körlof, Falun

Sara Laczko-Kiss, Malmö
Vicky von der Lancken, Stockholm
Björn Landström, Karlskoga
Ingrid och Valter Lannermark, Falun
E. Lannervall, Vallentuna
Torbjörn Larssen, Örebro
Axel J. Larsson, Västervik
Berit Larsson, Hägersten
Guy Larsson, Stockholm
Håkan Larsson, Linköping
Jörgen Larsson, Saltsjö-Boo
Karl och Kerstin Larsson, Uppsala
Christina och Lars-Gunnar Larsson, Nacka
Lars-Ove Larsson, Sibbhult
Lars-Yngve Larsson, Göteborg
Lena Larsson och Egon Frid, Skövde
Margareta Larsson, Skärholmen
Sven Larsson, Karlstad
Sven-Åke Larsson, Uppsala
Nils Johan Lavik, Oslo, Norge
Solveig Leifher-Lindh, Vällingby
Märta Leijerstam, Bandhagen
Urban Lenngren och Gunnel Åsbrink,
Stockholm

Anita och Sven Lehtonen, Enskede
Lennart Levi, Stockholm
Göran Liden, Göteborg
Jan Liden, Hedemora
Slira Liden, Tyresö
Folke och Ingalill Lidenmark, Umeå
Annika Lidfeldt, Nacka
Ove Lilienberg, Danderyd
Ingrid Lilja, Stockholm
Johan Liljeqvist, Säfteå
Lars-Gunnar Liljestränd, Spånga
Kerstin och Per Liljeström, Lerum
Lilla Forsakollektivet, Mönsterås
Gun Lillienau, Staffanstorps
Lillselakollektivet, Brittsbo
Anders Lindh, Stockholm
Barbro Lindh, Norsborg
Hans Lind, Forshaga
Jan Lind, Stockholm
Mona Lindh, Örebro
S. Lind, Saltsjö-Duvnäs
Bernt Lindberg, Odåkra
Bertil Lindberg, Riksförbundet för Rörelse-
hindrade Barn och ungdomar, (RBU),

Stockholm
Märta och Per Lindberg, Märsta
Ulla Lindberg, Hedemora
Helen Lindblad, Bromma
Henrik Linde, Strängnäs
Lillemor och Björn Linden, Kvånum
Kenneth Linder, Krylbo
A. Lindgren Bergsten, Nyköping
Astrid Lindgren, Stockholm
Birgit och Börje Lindgren, Kumla
Karin Lindgren, Solna
Stefan Lindgren och Helena Sunvisson,
Handen
Åke och Ingegerd Lindgren, Stockholm
Siv och Åke Lindstrand, Göteborg
Lars Lindström, Bromma
Rose-Marie Lindström, Malmö
Alf och Anita Lindvåg, Växjö
Klas Linroth, Stockholm
Lasse Linusson, Uppsala
Lisbeth Lisemo, Huddinge
Karin Lithner-Butler, Arlöv
Blenda Littmarck, Stockholm
Kjell Ljungh, Karlskoga
Lennart Ljung, Käge
Anders Ljungberg, Lidingö
Lennart Ljungberg, Bromma
Johanna Lorentzi, Täby
Erik och Gertrud Lundberg, Stockholm
Inga Lundblad, Södertälje
Stefan Lundborg, Stockholm
Agneta Lundgren, Skellefteå
Jette Lundholm, Malmö
Melvyn Lundholm, Malmö
Georg Lundin, Nyköping
Hans Lundin, Stockholm
Kerstin och Sture Lundqvist, Sundsvall
Arne Lundström, Handen
Lycksele UNF 3337 Syskonringen, Lycksele
Gösta Lönn, Hägersten
Barbro Lööf, Farsta
Leif och Ann-Sofie Löfbom, Västra Örträsk
Crispin Löwenhielm, Kävlinge
Anders Lövhelm, Skellefteå
Björn Löfholm, Vårby
Ursula och Gunnar Löfling, Mariestad
Madeleine Löfmarck, Stockholm
Anna-Lisa Löfroth, Farsta

Gunnar Magnusson, Gamleby
Kristina Magnusson, Västervik
Marianne Magnusson, Kalmar
Ewa Majola, Västra Frölunda
Gösta Malmen Hägersten
Gustav och Elisabeth Malmer, Lund
Jan och Gerd Malmesjö, Norrköping
Jan Malmstedt, Lidingö
Karin Malmström, Malmö
Åke Malmström, Vätö
Kjell Mannerquist, Stockholm
Marie-Louise Mannervall, Stockholm

Marie-Louise Margolis, Täby
Karin Magnusson, Nyköping
Claude L. Martin, Wiesbaden, Västtyskland
Anders Martinsson, Sundsvall
Kjell Martinsson, Göteborg
Britta och Matts Mattsson, Solna
Ingrid Mattsson, Uppsala
Janne Mattsson och Malena Rydberg,
Stockholm
Tilli Mattsson, Borlänge
Åke Mattsson, Hudiksvall
Bengt Melin, Stockholm
Mats O. A. Mehlin, Mora
Dan Mellin, Älvsjö
Otto Mellin, Bandhagen
Jan Mellring, Nynäshamn
Anne-Lie och Roland Metz, Trångsund
Gunnar Michaelson, Umeå
Jonas Milton, Stockholm
Henry Mjönes, Bromma
Peer-Olof och Annacathrine Moberg, Borås
Ulla och Sven Modin, Visby
Ann-Marie och Bjarne Moelv, Eskilstuna
Kerstin Mogren, Karlstad
Agnetha Munkhammar, Örsundsbro
Gerd Munthe, Solna
Jan Myrdal, Mariefred
Mårtensbo Gärd, Hällefors
Carl-Gustaf Mässing, Kopparberg

Gabriel och Marilyn Nahas, Englewood,
New Jersey, USA
Bengt Naumann, Stockholm
Tom Necander, Bromma
Lars och Fay Nenander, Täby
Birgitta Nilsson, Örebro
Eva Nilsson, Säffle
Gunnar Nilsson, Saltsjö-Boo
Jan Nilsson, Malmö
Mats-Erik och Annika Nilsson, Ludvika
Oswald Nilsson, Göteborg
Stefan Nilsson, Linköping
Sten Nilsson, Stockholm
Tom Nilsson, Linköping
Ulf Nilsson, Partille
Gloria Nissen, Stockholm
Calle Norberg, Gävle
Elisabeth Campbell-Noreby och
Valter Noreby, Västerås
Gun Nordin, Tyresö
Per Olov Nordin, Söderhamn
Birgitta Nordlander, Mora
Yvonne Norell, Sveg
K-A. Noren, Västervik
Jan Norin, Johanneshov
Kerstin Norm, Nynäshamn
Leif Norin, Östersund
Bengt och Stina Norinder, Västra Frölunda
Susanna Norrbin, Luleå
Marlene Norrgård, Älta
E. och B. Norrman, Västra Frölunda

Siv Nyberg, Vällingby
Svante Nycander, Järfälla
Ingrid Nygren, Vetlanda
Nykterhetsrörelsens Landsförbund,
Stockholm
Bill Ny Lind, Stockholm
Inger Nyman, Finspång
Sune Nyström, Göteborg
Niko Nägele, Härnösand

Claes Oldin, Stockholm
Robert Olin, Bromma
Carl-Johan Olofsgård, Västervik
Margareta Olofsson, Uppsala
Vivi och Eilert Olofsson, Gällivare
Monika Olsberg, Linköping
Britta Olsson, Vuollerim
Eva V. Olsson, Älvsjö
Hans-Olof Olsson, Söderhamn
Inga-Britt Olsson, Johanneshov
Jan Olsson, Jönköping
Christer Olsson, Västervik
Lars Olsson, Hässleholm
Lars Olson, Salsbohed
Magnus Ohlson, Skillingaryd
Maria och Eric Ohlsson, Jönköping
Marianne Ohlsson, Tallåsen
Wiola E. Ohlsson, Stockholm
Yngve och Eivor Olsson, Hallstavik
Bertil Otterstadh, Farsta
Yvonne och Ulf Otto, Kristianstad
Karl-Göran Ottosson, Särö
Ullakarin Othzen, Älvängen

Ulf Palm, Holmsund
Marianne Palmberg, Stockholm
Arne Palmqvist, Johanneshov
Bengt och Kajsa Palo, Karlstad
Malle Parikas, Nacka
Erland Patrikson, Påryd
David och Michael Paz, Stockholm
Sten Perers, Uppsala
Anders Persson, Köping
Bengt-Åke Persson, Glimåkra
Bo och Klara Persson, Piteå
Göran Persson, Örebro
Paul och Ingegerd Persson, Ludvika
Yngve Persson, Stockholm
Barbro Petersson, Sundbyberg
Barbro Pettersson, Sundsvall
Helen Petersson, Växjö
Ingaliil och Jan Peter Petersson, Vetlanda
Ingrid Pettersson, Vällingby
Kjell Petersson, Linköping
Mona Petersson, Göteborg
Roland Pettersson, Stockholm
Thorsten och Edith Pettersson, Borlänge
Solveig Pilgren, Umeå
Kerstin och Peter Polkander, Solna
Kajsa och Ollie Porath, Norrtälje

Taimi Poromaa, Stockholm
Ingrid och Stig Pramlid, Farsta
Ann-Marie Pålsson, Sköllersta
Eva-Stina Pahlsson, Malmö

Eva Quade, Tierp
Mayvor Quick, Hedemora

Lee Radehag, Malmö
Vilhjalmur Rafnsson, Göteborg
Ann-Marie och Thord Ragnarsson, Uppsala

Ivy Viktoria Rahm, Huskvarna
Anita Ramberg, Stockholm
Eva och Olof Ramgren, Bromma
Hans Reichard, Stockholm

Erik Reinius, Enebyberg
Knut Reinås, Oslo, Norge
Görel och Ingmar Rendahl, Stocksund
Gunnar Ridderström, Märsta
Roger och Maud Richthoff, Mariefred
Riksförbundet för ett Narkotikafritt
Samfunn, (RNS), Oslo, Norge
Riksförbundet Föräldraföreningar Mot
Narkotika, FMN, Stockholm
Riksförbundet Narkotikafritt Samhälle
(RNS)

Margareta Ring, Falun
Bo Ringblom, Stockholm
Elisabeth Risedal, Ryd
Fritz D. Roeder, Rosdorf, Göttingen,
Västtyskland

Anders Romelsjö, Solna
Christina Roos, Herräng
Ina och Åke Roos, Göteborg
Anne Marie och Gunnar Rosell, Göteborg
Rut Rosen, Sundborn
Lena och Ove Rosengren, Umeå
Sylvia och Joakim Rosenqvist, Ängelholm
Olof Rosqvist, Emmaboda
Eddie Ross och Phyllis Harrison-Ross,
New York, USA

Harald Rubenstein, Stockholm
Märta och Bengt Rudolfsson, Östhammar
Ulla och Börje Rudolfsson, Östhammar
Ulf Rydberg, Stockholm
Siv och Birger Rynefeldt, Nacka
Ulla och Klas Rynefeldt, Östhammar
Greta Ryö, Stockholm
Sten Rönnberg och Brit Rönnbäck, Solna

Eric Sabreus, Stockholm
Agneta Saccone, Lidingö
Siv Sahlström, Danderyd
Inna Salum, Stockholm
Margit Samuelsson, Norberg
Bengt Sandberg, Norrköping
Per och Elin Sandborgh, Värmdö
Rolf Sandström, Stockholm
Rudolf Schlaug, Hågersten
rans Schlyter, Åby
Linnea Schollin, Ludvika

Göran Schwartz, Spånga
Aagot Schöblom, Tranås
Jan Schöning, Tyresö
Göran Segergren, Malmö
Bo Severin, Linköping
Lars och Kerstin Siggelin, Klintehamn
Nils Silfverling, Stockholm
Tommy Simonsen, Handen
Bibbi Siren, Hammarö
Madeleine von Sivers, Stockholm
Clas Sjöberg, Särö
Jan Sjöberg, Stockholm
Owe Sjöberg, Ekerö
Ulf Sjöberg, Upplands-Väsby
Margareta, Börje och Eva-Lotta Sjöding,
Södertälje
Birgitta Sjögren, Uppsala
Folke Sjöqvist, Huddinge
Marie och Nils Sjömar-Lundgren, Farsta
Lill och Hans O. Sjöström, Märsta
Asta Skaremark, Örebro
Inger Skoog-Granberg, Örebro
Margareta Skoglund, Märsta
Thomas Skoglund, Bandhagen
Per Slaastuen, Skien, Norge
Anette Sletten-Åkerlund, Uppsala
Björn Smedby, Uppsala
Anders Snöberg, Gränna
Sigmund Soback, Stockholm
Björn Sonander, Mölndal
Ingrid och Bengt Sonde, Skärholmen
Axel Sors, Vretstorp
Karin Sporrner, Bråmhult
Lena Spång, Norberg
Ulrika Staaf, Örebro
Katrin Stagnell, Västervik
Berit Steibert-Mattsson, Stockholm
Patrick och Marlene Stenbacka, Huddinge
Sten-Åke Stenberg, Enskede
Börje Stensson, Österbymo
Finn Stenwall, Hudiksvall
Anders Stikopers, Mora
Jan Stolpe och Ylva Holm, Stockholm
Gunhild Stjernholm, Skellefteå
Harriet och Zivko Stolov, Nässjö
Ella Stoltz, Helsingborg
Ann-Mari och Nicke Storck, Solna
Rut Storck, Bandhagen
Elsi-Siv Strand, Stockholm
Bertil Strandberg, Stockholm
Bo och Kerstin Strandberg, Spånga
Lars Strandberg, Karlstad
Mats och Ingrid Strandberg, Rönninge
Annika Strandell, Stockholm
Birger Strandell, Stockholm
Lars Strid, Lidingö
Rolf Ström, Hisings Backa
Anders Strömberg, Karlskrona
Jan-Ewert och Anita Strömbäck,
Upplands-Väsby
Lasse Strömstedt, Stockholm

Birgitta Stuesson, Torsås
Annika Styf, Falun
Kristen Stål, Karlstad
Erland Ståhlberg, Lund
Leif S. Stålhammer, Stockholm
Hans-Olof Sundberg, Gävle
Karin Sundberg, Linköping
Bengt Sundell, Hägersten
Dick Sundevall, Stockholm
Anders och Anne Svalin, Kalmar
Leif Svanström, Stockholm
Kia Swartz-Hermansson, Sollentuna
Solveigh Svedbergh, Tidaholm
Urban och Eva Svenkvist, Borås
Jan Svenningsson, Borås
Arne och Maiken Svensson, Mölnlycke
Maria Svenson, Mariestad
Per Svensson, Sundsvall
Roland Svensson, Malmö
Åke Sviden, Stockholm
Monika Söderback, Stockholm
Elsa och Max Söderberg, Arjeplog
Magnus Söderberg, Arjeplog
Maria Söderberg och Anders Sundelin, Täby
Gösta och Kerstin Södergren, Åby
Astrid Elise Söderlind, Täby
Päivi och Lars Söderman, Östersund
Harriet Söderström, Älvsjö
Jonas Söderström, Farsta
Carl-Henrik Söderström, Stockholm
Lilian Söderström, Hägersten
Stig-Olof Sörensen, Nesoddtangen, Norge

Mats Taaveniku, Kiruna
Inga-Britta Tagebrand, Luleå
Madeleine Tham, Siljansnäs
Bengt Taranger, Växjö
Filip Tegell, Stockholm
Ulla och Martin Tegen, Stockholm
Töres Theorell, Stockholm
Lita Tibbling, Linköping
Timråkollektivet, Söråker
Ninni Tobiasson, Enskede
Eilert Tholander, Umeå
Greger Thornell, Lidingö
Ulla-Britta Torningen, Sollentuna
Jan Thorson, Umeå
Rune Torwald, Olofstorp
Ingegerd Troedsson, Grillby
Kaj och Margaretha Troell, Arvika
Lars Troell, Timmersdala
Hans Thunström, Järfälla
Sonya Törnblom, Västerås

Peggie Ulle, Saltsjöbaden
Monica Ullman, Hägersten
Ann-Charlotte Undin, Solna
Ann-Sofie Uusitalo, Stockholm

Jan Wadstein, Lund
Ulf Vaim, Jönköping

Aino Wahlfors, Sundsvall
Svenning Wall, Djursholm
Sven Vallbo, Karlskrona
Göran Wallin, Sundsvall
Inger Wallin, Kramfors
Torsten (Totte) Wallin, Enköping
Bente och Thure Wallin, Helsingborg
Stiftelsen Vallmotorp, Katrineholm
Barbro och Anders Wassen, Munkedal
Örjan Vedin, Östhammar
Åke Wegerman, Spånga
Anna-Lisa och Susanne Wellsow, Uppsala
Wendelsbergs Folkhögskola, Mölnlycke
Rolf Wendin, Göteborg
Cecilia Wennerström, Göteborg
Torsten Wennerström, Stockholm
Marja Wernholm, Västervik
Mia Wernholm, Västervik
Bo Wessberg, Älvsjö
Maidi Wesström, Stockholm
Anna Westblad, Finnsång
Barbro Westerholm, Stockholm
Carl-Johan Westholm, Stockholm
Kenneth Westin, Huddinge
Monica Westman, Farsta
Inga och Arne Wickström, Huddinge
Gunnar Wide, Enskede
Harry Videmyr, Stockholm
Alf Vifell, Tyresö
Seija Viitamäki, Bergsjö
Sally och Ewert Wikholm, Hägersten
Göran Wiklund, Hudiksvall
Stig-Henrik Viklund, Skellefteå
Anders Wijkman, Stockholm
David Wikman, Uppsala
Barbro Viksten, Sollentuna
Eva Viktorsson, Norrtälje
Eva Wilhelmsson, Malmö
Per G. Wilhelmsson, Landskrona
Torgny Wilhelmsson, Gävle
Lennart Wiman, Särö
Viking Winbäck, Vindeln
Margareta Vingedal, Stockholm
Birgitta Virén, Karlstad
Tulla Wisen, Uppsala
Anders och Laine Wählin, Bromma
Rolf och Solveig Wollstad-Sundvall, Växjö
K. G. Wrangstedt
Anna-Lena Wästberg, Stockholm

Gun Zacharias, Farsta
Bertil Zander, Stockholm
Björn Zander, Sundbyberg
Göran Zander, Norrköping
Margareta Zetterström och
Svante Svensson, Uppsala
Per Zimmerman, Örebro

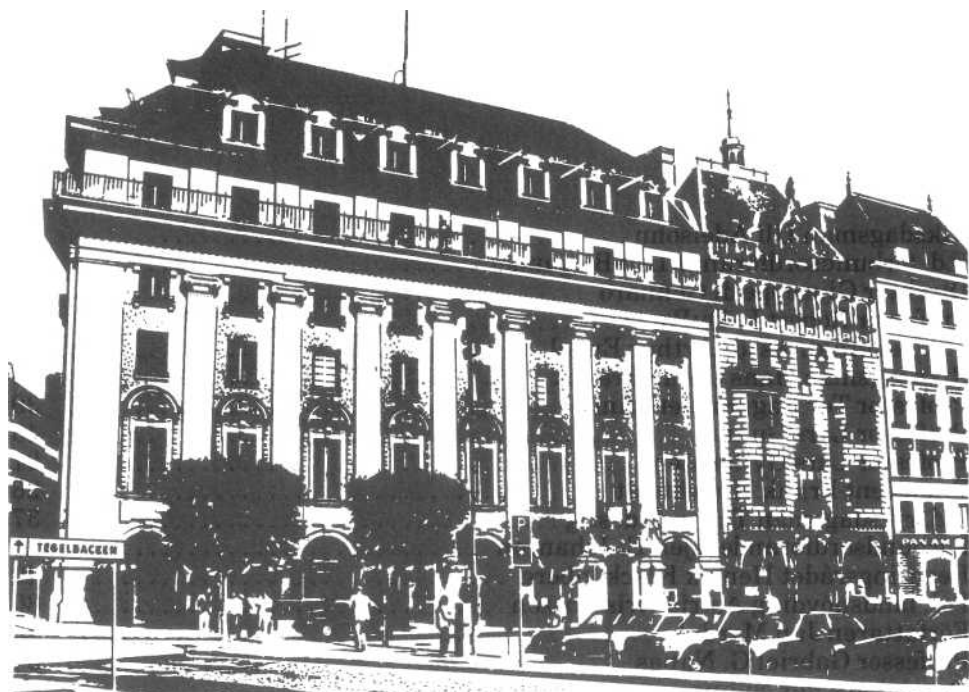
Sixten Åborg, Södertälje
Lars Äggarp, Luleå
Chris Akerlund, Stockholm

Siv och Härje Asander, Sollentuna
Alexis Åsbrink, Bromma
Leif Åsbrink, Stockholm
Molly Åsbrink-Bergengren, Norsjö
Gunnar Asell, Enske
Margareta Åslund, Stocka
Per Åslund, Katrineholm

Kerstin Öhman, Järfälla
Eva Öttesjö, Tollare
Öppen Gemenskap, Umeå
Örträskkollektivet, Örträsk
Inger och Sigbjörn Öster, Umeå
Britt-Marie Österberg, Nyköping
Lotta Osterholm, Motala
Thomas Österström, Västervik

Alfabetiskt register över intervjuade personer

Riksdagsman Ulf Adelson	46
F.d. förbundsordförande Leif Birgander	29
Direktör Giuseppe di Gennaro	85
Professor Robert L. DuPont	42
F.d.generaldirektör Arthur Engel	38
Riksdagsman Hans Göran Franck	35
Professor Tor Ragnar Gerholm	39
Professor Lars Gunne	43
Professor Lars Gyllensten	21
Producent Frank Hirschfeldt	26
F.d. riksdagsman Thure Jadestig	37
Förbundsordförande Kjell E. Johanson	15
Regeringsrådet Henrik Klackenborg	40
F.d. landshövding Astrid Kristensson	30
Författaren Jan Myrdal	45
Professor Gabriel G. Nahas	34
Överläkare Per Nyhus	41
F.d. riksdagsman Yngve Persson	46
Professor Nils Retterstøt	28
F.d.generaldirektör Bror Rexed	23
Förbundsordförande Ove Rosengren	25
Riksdagsledamoten Karin Söder	24
Socialminister Gertrud Sigurdson	14
Författaren Lasse Strömstedt	37
Professor Per Sundby	36
Riksdagsman Bengt Westerberg	28
Professor Barbro Westerholm	20
Justitieminister Sten Wickbom	25
Generalsekreterare Anders Wijkman	37
Socialläkare Gunnar Ågren	43

Svenska Carnegie Institutet disponerar lokaler i Carnegie Fondkommission AB:s fastigheter, Gustav Adolfs Torg 16-18, Stockholm.

Svenska Carnegie Institutet har tidigare utgivit:

I *Carnegie Dokumentationsserie (CDS)*

- CDS 1 SCI — Syfte och verksamhet (1983)
- CDS 2 SCI — De två första verksamhetsåren (1984)
- CDS 3 Sidney Cohen M.D.: Kokain – ett "nygammalt" narkotikum (1984)
- CDS 4 Göran C-O Claesson: Bortom narkotikapolemiken (1984)
- CDS 5 Carl G. Persson och Jan Ewers: Narkotika i Sydostasien (1985)
- CDS 6 Narkotikaproblem i arbetslivet, redigerad av Jonas Hartelius (1985)
- CDS 7—8 Michael G. Koch: AIDS — Vår framtid? (1985)

I *Carnegie Rapportserie (CRS)*

- CRS 1 Carl-Henrik Söderström: Narkotikalagstiftning (1985)

Förlag: SCIPIO AB, Box 89, 5-285 00 Markaryd, tel: 0433-119 60

© Copyright 1986: Författarna och Svenska Carnegie Institutet

Tryck: Skogs Trelleborg

ISSN: 0281-7608

Svenska Carnegie Institutet, Box 16 302, 5-103 26 Stockholm